دەزگای رۆشنبیری و بلاوکردنەوەی کوردی
بەڕێوەبەری گشتی و
سەرنووسەر
اسماعیل رسول

شەقامی الجمهوریە
مەیدانی الخلانی
ت ٨٨٧٥٧٩٥/٥ خەت
سالی ١٩٧٠ دامەزراوە

هاوکاری

التضامن

رۆژنامەیەکی
هەفتانەیە
٨ لاپەرە
٢٥ فلس

● دووشەممەی ١١ی ئاب ١٩٨٠ ژمارە ٥٣٨ ●

● الاثنين ١١ آب ١٩٨٠ العدد ٥٣٨ ●

گلەیی لەو کەسانە مەکەن کە لە دەرەوەی سنوور زۆر دەلورێنن چونکە ئەوانە تووشی هەناسە ساردیەکی گەورە بوون .

سەرۆکی فەرماندە
صدام حسین

ڕێکەوتننامەکەی عیراق و سعودیە سەبارەت بە قودس دەنگی داوەتەوە

ئاژانسەکانی دەنگوباس و ئیزگە عەرەبییەکان بەردەوام بایەخ بە بەیاننامە هاوبەشییەکەی نێوان عیراق و سعودیە دەدەن و ئەمە سێ ڕۆژە ئەو بایەخپێدانە بەردەوامە ، هەموویشی گرنگییان خستووەتە سەر پچڕاندنی پەیوەندیی سیاسی و ئابووری لە گەڵ هەر دەوڵەتێکدا لایەنی بڕیارەکەی قەوارەی زایۆنی بگرێت سەبارەت بە قودسی داگیرکراو دانانی بەپایتەختی قەوارەی زایۆنی .

لە کوێت ڕۆژنامەی (السیاسە) ووتی ڕێکەوتننامەی نێوان عیراق و سعودیە بە پچڕاندنی پەیوەندیی ئابووری و سیاسی لە گەڵ هەر دەوڵەتێکدا باڵیۆزخانەکەی بگوێزێتەوە بۆ قودس یان هەر لەوێ بیهێڵێتەوە ، ئەنجامی پراکتیکیی هەست پێکراوی دەبێت .

هەروەها ووتی سەرۆکی بەڕێز صدام حسین و لە گەڵیدا سەرکردەکانی سعودیە و پاش ئەوانیش ئەو ووڵاتانەی لایەنی بەیاننامەکەی نێوان عیراق و سعودیەیان گرت هەموو ئێستا دەزانن لە بەردەمی تاقی کردنەوەیەکی زۆر گرنگدان ئەویش تاقی کردنەوەی هێزی عەرەب و کاریگەرییەتی بەرانبەر بە بڕیارەکانی ناوخۆی قەوارەی زایۆنی .

لە قەتەریش دوو ڕۆژنامەی قەتەری ستایشی بڕیارەکەی عیراق و سعوودیەیان کرد سەبارەت بە پچڕاندنی پەیوەندیی دیبلۆماسی و ئابووری لە گەڵ هەر دەوڵەتێکدا ددان بە قودسدا بنێت وەك پایتەختێك بۆ قەوارەی زایۆنی .

لە بەحرەینیش شیخ محمد بن خلیفە آل ثانی وەزیری ناوخۆی بەحرەین ، وەزیری دەرەوە بە وەکالەت هەڵویستی بەحرەینی تازە کردەوە سەبارەت بە لایەنگرتنی بەیاننامە هاوبەشییەکەی نێوان عیراق و سعودیە .

لە (ریاض)یش ڕۆژنامەی (عکاظ) ووتی بەیاننامە هاوبەشییەکەی نێوان عیراق و سعودیە بەربەرەکانێی عەرەب و زایۆنیی خستە قۆناغێکی نوێوە کە هۆشیاریی تێدایە و پاڵپشتی هەڵویستی عەرەب دەگرێت لە بەربەرەکانێکەیدا .

سەرۆکی فەرماندە صدام حسین
سەر لە ژمارەیەك شوێنی ئایینی و مێژوویی و بازاڕی میللی دەدات لە شاری بەغدا

بەڕێز سەرۆکی فەرماندە صدام حسین ، لەگەڵ نوێژکەرەکاندا ، نوێژی نیوەڕۆی پێنجشەممەی ڕابوردووی لە مزگەوتی (الخلفاء) کرد لە بەغدا ، بەڕێزی لە کاتی سەردانی مزگەوتەکەدا کە لایەنێکی کەلەپووری نەمری نەتەوەدەنوێنێت فەرمانیدا چاك بکرێتەوە و فراوانتر بکرێت بە هۆی کڕینی خانووبەرەکانی دەوروبەری بەچەشنێك لەگەڵ گرنگیی ئەم شوێنە ئایینییە و جێگای مێژوویی دا بگونجێت بەمەش ئەو بایەخدانە گرنگەی دەربڕی کە سەرکردایەتی بە شوێنە ئایینی و مێژووییەکان دەیدات

بەڕێزی گوێی لە ووتەیەك گرت سەبارەت لایەنێك لەو چاك کردنەوانە کە لە مزگەوتەکەدا کراون و ئەو خزمەتگوزارییانەی تێیدا بە نوێژکەران پێشکەش دەکرێن کە ئیمامی مزگەوتەکە پێشکەشی کرد .

ئەو هاووڵاتییانەی لە نزیکی مزگەوتەوە کۆبووبوونەوە ڕێز و خۆشەویستیی خۆیان بۆ سەرۆکی بەڕێز دەربڕی .

هەر وەها سەرۆکی بەڕێز سەری لە بازاڕی کوتاڵ فرۆشان و مسگەران داو سەرۆکی بەڕێز صدام حسین سەرنجی لایەنێکی لە واقیعی پیشەسازیی میللیدا لە کاتی سەردانەکەیدا و چاوکەوتنی بە ژمارەیەك لە دوکاندارەکانی بازاڕی مسگەران کە لایەنێکی کەلەپووری عەرەبی و ئیسلامی پێك دەهێنێت .

بەکێك لە دوکاندارەکانی بازاڕی مسگەران دیارییەکی لە پیشەسازییە مێژووییە میللییەکان بە سەرۆکی بەڕێز بەخشی .

ئەوە بوو سەرۆکی بەڕێز لە ناو ئەم بازاڕانەدا زۆر بە زەحمەت بە ناو هەزارەها هاووڵاتیدا ڕێی دەبڕی کە هەموویان سڵاویان ئاراستەی دەکرد و پێخۆشحاڵیی خۆیان دەربارەی چاوپێکەوتنی سەرکردەکەیان دەردەبڕی کە لە هەموو شوێنێکدا حاڵ و ئەحوالیان دەپرسێت .

ڕۆژنامەیەکی یۆنانی : چالاکی بەرهەڵستی کەرانە لە ناوخۆی سوریادا پەرەی سەندووە

ڕۆژنامەی (سۆسیلنسکی) کە لە پایتەختی یۆنان دەردەچێت ووتوویەتی لەو کاتەی کە هەڵمەتی سەرکوتکردن و تۆقاندن بەرەدەستێنن و دەستەڵاتدارەکانی ڕژێمی سوریا دژی هاووڵاتییەکان ئەنجامیان دەدەن ، لە هەمان کاتدا چالاکیی هێزە بەرهەڵستیکەرەکانی دژ بە ڕژێمی حافظ اسد چەشنێکی ڕێکخراو و فراوانیان گرتووەتە خۆ .

ڕۆژنامەکە لە سەروتارێکدا ووتوویەتی کە هێزەکانی ڕژێمی سوریا لە ٢٨ی مانگی ڕابوردوودا چەندین لاویان لە شاری لاذقیە دەستگیر کردووە و دەستدرێژییان کردووەتە سەر ناموسی هەندێك لەو خێزانانەی کە گەنج و پیاوەکانیان دەستگیر کراون .

بۆ وەڵامدانەوەی ئەمەیش ڕێکخراوی شۆڕشگێڕەکانی سوریا هێرشیان بردووەتە سەر هێزەکانی ڕژێم لە لاذقیە ڕژێم تێکشکێنراون و سێ کەس لە سەربازەکانی کوژراون کە یەکێکیان ئەفسەر تیایدا چوار ئۆتۆمبیلی بووە .

نەتەوە یەکگرتووەکان بڕیاری عیراق و سعودیە بە کۆمەڵەی ئیسلامی ڕادەگەیەنێ

بەڕێز صلاح عمر العلی نوێنەری هەمیشەیی عیراق لە نەتەوە یەکگرتووەکان بڕیارەکەی عراق و سعودیە بە بڕینی پەیوەندیی سیاسی و ئابووری لەگەڵ هەردەوڵەتێك کە خواستی زایۆنی دوژمن بەکردنی قودس بە پایتەخت بۆ خۆی جێبەجێبکات بە کۆمەڵەی دەوڵەتە ئیسلامییەکانی ڕاگەیاند .

هەروەها نوێنەری عراق دەوڵەتە ئیسلامییەکانی لە گفتوگۆیەکانی سەرۆکی بەڕێز صدام حسین و مەلك خالد بن عبدالعزیز ئاگادار کردەوە و ئەمەیشی دووپات کردۆتەوە کە عراق و سعودیە بە تەواوی بڕیارەکانی ڕێکخراوی کۆنگرەی ئیسلامی بە نیسبەت هەر دەوڵەتێك کە دان بە بڕیاری کردنی قودس بە پایتەختی زایۆنی دوژمن بنێت جێبەجێ دەکات و داوای لەو دەوڵەتانە کردوە کە باڵیۆزخانەکانیان لە قودسی داگیرکراو بگوێزنەوە ئەگینا ئەمە مەترسییەکی گەورە دەخولقێنێ .

دوژمنی زایۆنی شاری قودس لە شارەکانی تری بەرەی ڕۆژئاوای داگیرکراودا دەبڕێت

دەستەڵاتدارەکانی زایۆنیی دوژمن ڕۆژی هەینیی ڕابوردوو شاری قودسی عەرەبییان لە شارەکانی تری بەرەی ڕۆژئاوای داگیر کراو دابڕی ئەویش لە هەوڵدانێکی بێهوودەدا بۆ کەم کردنەوەی تووڕەیی جەماوەر کە پەرەی سەندووە و بڕیاری دوژمن سەبارەت بەوەی ڕاگەیاندووە کە قودسی عەرەبی پایتەختی قەوارەی زایۆنییە ، ڕەت دەکاتەوە .

لە عەممانیشەوە ، بەگوێرەی ئەو هەواڵانەی کە لە بەرەی ڕۆژئاواوە هاتوون ، ووتراوە دوژمنی زایۆنی هەر لە بەیانیی ڕۆژی هەینییەوە ئەو ڕێگایانەی گرتووە کە لە شارەکانی ترەوە بۆ قودس دێن ئەویش لە ترسی ئەوەی نەك هاووڵاتییە عەرەبەکان پاش نوێژی هەینی خۆپیشاندان دژی دەستەڵاتدارەکانی داگیرکەر ڕێك بخەن بۆ نارەزایی دەربڕین دژی بڕیاری کنێستی زایۆنی بە خستنە سەری قودسی عەرەبیی داگیر کراو .

●●●

ئەمریکا دژ بە بڕیاری دەوڵەتە موسوڵمانەکان ڤیتۆ بەکار دەهێنێت

ووڵاتە یەکگرتووەکانی ئەمریکا دووپاتی کردەوە هەر هەوڵدانێك لە ئەنجوومەنی ئاسایشی نێو دەوڵەتاندا بدرێت بۆ سەپاندنی سزا بە سەر قەوارەی زایۆنیدا کە شاری قودسی عەرەبیی خستووەتە سەر خاکی داگیر کراوی خۆی و کردوویەتی بە پایتەختی خۆی، سەر کۆتی دەکات ..

ئیزگەی دوژمنی زایۆنیش ووتوویەتی ئەم دووپات کردنەوەیە بە زمانی هنرۆلدا سۆندرز یارمەتیدەری وەزیری دەرەوەی ئەمریکاوە ووتراوە کاتێك ڕۆژی چوار شەممەی ڕابوردوو لە گەڵ باڵیۆزی قەوارەی زایۆنی لە واشنتۆن ئەفرایم عەفرۆندا کۆ بووەتەوە .

ئیزگەکە دووپاتی کردووەتەوە کە سۆندرز بە عەفرۆنی ڕاگەیاندووە کە ووڵاتە یەکگرتووەکان مافی ڤیتۆ بەکار دەهێنێت دژی هەر پرۆژەی بڕیارێك کە کۆمەڵەی دەوڵەتە موسوڵمانەکان نیازیان بێت لە ئەنجوومەنی ئاسایشدا بیخەنە بەرچاو و سزا بە سەر دوژمندا بسەپێنێت ئەگەر لە بڕیارەکەی خۆی سەبارەت بە قودسی عەرەبی پاشگەز نەبێتەوە .

هێرشی پاڵەوانانە بۆ سەر دەزگاکانی خومەینی ڕەگەز پەرست

ئەو کارە پاڵەوانانەی کە بەرگری چەکدارانەی عەرەبەکانی ئەحواز لە هەفتەی ڕابوردوودا ئەنجامیان داون بوونەتە هۆی کوشتنی ژمارەیەکی زۆری پاسەوانەکانی خومەینیی ڕەگەز پەرست و ڕووخاندنی چەند دەزگایەك لە ناوچەکەدا .

ئەوە بوو لە چواری ئەم مانگەدا نارنجۆکێك کە لاوانی عەرەب لە محەولەیەکی کارەباییدا لە ناوچەی الرفیع دایاننابوو تەقیوەتەوە و تێکی شکاندووە .

هەروەها کۆمەڵێکی تر لە لاوانی عەرەب لە پێنجی ئەم مانگەدا هێرشیان بردووەتە سەر دەورەیەکی پاسەوانەکانی خومەینی لە ناوچەی سیدیە کە لە ئەنجامدا دوو لە ڕەگەزپەرستەکان کوژران و چەند کەسێکی دیکەشیان زامدار بوون و کۆمەڵێکی دیکەیش بە مروشەکی ئار . بی . جی هێرشیان بردووەتە سەر بنکەی پاسەوانەکانی خومەینی لە الرفیع کە بووەتە هۆی ڕووخاندنی بنکەکە و کوشتنی پاسەوانێك و بریندار کردنی دووی دیکەیش .

کۆمەڵێکی تریش ڕۆژی شەممەی هەفتەی ڕابوردوو بە تۆپی هاوەن هێرشیان بردووەتە سەر سەربازگەی (خیین) ی ئێرانی و ڕاستەوخۆ پێکاویانە .

لە لایەکی ترەوە دەستەڵاتە ڕەگەز پەرستەکانی فارس ڕۆژی پێنج شەممەی ڕابوردوو ١٣ سوپاییان بە تاوانی بەشداری کردن لە کوودەتایەکی دژ بە خومەینیدا تیر باران کردووە .

بەمەیش ژمارەی ئەو کەسانەی کە لە سەرەتای مانگی ڕەمەزانەوە تاکوو ئێستا تاقمەکەی خومەینی لە سێدارەیان داون گەیشتووەتە ٢١١ کەس .

ڕۆژنامەکانی تونس هێرش دەبەنە سەر خومەینی ڕەگەز پەرست

ڕۆژی هەینیی ڕابوردوو ڕۆژنامەکانی توونس نارەزایی خۆیان دەربارەی قسەکانی خومەینیی ڕەگەز پەرست دەربڕی کە سەبارەت بەوەی ناوی (مەهدیی چاوەڕوان کراو) ی لێناوە کردبوونی کە لە شوێن و پلەی پێغەمبەرایەتی و مەلایەکەت کەم دەکەنەوە و شەریك بۆ خوای گەورە و مەزن پەیدا دەکەن .

ئەوە ڕۆژنامەی (کار) نارەزایی سەبارەت قسەکانی خومەینی دەربڕی و ووتی ئەمە داوا کردنێکی ڕێ وون کردنە و لە هیچ شتێکدا لەو ڕێ وون کردنانە جیاوازیی نییە کە لە سەردەمە کۆنەکاندا سەریان هەڵداوە .

هەروەها ڕۆژنامەی (لاکسبۆن) نارەزایی خۆی دەربارەی ئەو هێرشە دەربڕیوە کە خومەینیی لاف لێدەر لەم دواییەدا کردوویەتی سەر پێغەمبەر (د) و بناغەکانی ئایینی ئیسلام .

ڕۆژنامەکە ووتوویەتی قسەکانی خومەینی کە ڕادیۆی تاران بڵاوی کردوونەتەوە هیچ گومانێك لەو لادانەی بەرانبەر بە ئیسلام ئەنجامی داوە ، ناهێڵن ، کە ئەم لە ئیسلام دەرچووە لافی ئەوە لێدەدات باوەڕی بە ئیسلامە .

هەوڵی عیراق بۆ وەدەست هێنانی ووزەی ئەتۆمی بۆ مەبەستی ئاشتییانەیە

وەکالەتی ووزەی ئەتۆمیی نێو دەوڵەتان دووپاتی کردەوە کە هەوڵدانی عیراق بۆ وەدەست خستنی تەکنەلۆژیای ئەتۆمی بۆ ئەوەیە لە مەبەستی ئاشتی یانەدا بەکاری بهێنێت.

ئەمە لەو نامەیەدا هاتووە کە د. ئەند فیتشار جێگری سەرۆکی وەکالەتەکە کە ڤیەنای کردووەتە بنکەی خۆی بۆ ڕۆژنامەی تایمزی لەندەنیی ناردووە بۆ وەڵامدانەوەی ئەو ووتارەی لەم دواییەدا بڵاوی کردبووەوە .

هەروەها فیتشار ووتوویەتی وەکالەتی ووزەی ئەتۆمیی نێو دەوڵەتان داخوازی عیراق بۆ وەدەست خستنی موفاعیلاتی ئەتۆمی پشت گیری دەکات و دەپارێزێت و ئەم وەکالەتە ئاگاداریی تەواوی بەرنامەکانی ئەتۆمیی ئاشتییانەی عیراقە .

هەروەها ووتی ئەو ئامێری ئەتۆمییە فەرەنسییانەی کە عیراق لە فەرەنساوە وەریان دەگرێت بۆ مەبەستی ئاشتییانەن و عیراق بووەتە ئەندامی پەیمانی ڤیەنا کە تایبەتە بە کەم کردنەوەی بڵاو بوونەوەی چەکی ئەتۆمی هەر لە ساڵی (١٩٦٩) ەوە .

هێزێکی دەریایی ئەمریکا دەگاتە ئۆقیانووسی هیندی

ڕۆژی هەینیی ڕابوردوو چوار کەشتیی دابەزاندن گەیشتوونەتە ئۆقیانووسی هیندی کە هەزار و ٨٠٠ سەربازی پیادەی دەریایی ئەمریکایان تێدایە بۆ ئەوەی لە دەریای چیندا بمێننەوە بۆ بە هێز کردنی بوونی سووپایی ئەمریکا لە ناوچەی ئۆقیانووسی هیندیدا .

نارنجۆکێك لە بەردەمی ڕۆژی هەینیی ڕابوردوو پسپۆڕانی تەقینەوە نارنجۆکێکیان لە کار خست کە لە بەردەمی نووسینگەی هێڵی ئاسمانی لیبیا لە ڤالیتای پایتەختی مالطادا دانرابوو .

دەستگیر کردنی ژمارەیەك لە بەرهەڵستیکەران لە ئەفغانستان

شەوی پێنج شەممەی ڕابوردوو ئیزگەی کابوول ڕای گەیاند کە ٣١ کەس لە بەرهەڵستیکەرە چەکدارەکانی دژ بە حکومەتی ئەفغانستان لە سێ شوێنی جیاوازی ناوچەی سامانگانی سەروودا دەستگیر کراون .

ئیزگەکە ووتوویەتی سێ کەسی تر کوژراون و یەکێکیش بریندار بووە لەو پێکداهەڵبژانەی کە لە گەڵ هێزەکانی سوپاو ئاسایشدا نە شاری ئیبال ڕووی داوە و لە سەری ڕۆیشتووە کە ٢٥ کەسی تر لە بەرهەڵستیکەرانی ئەفغان لە ناوچەی خولم گیراون .

Institut Kurde de Paris

دەستەی سەرۆکایەتی ئەنجومەنی یاسادانانی ناوچەی ئۆتۆنۆمی لە کاروباری خۆیدا بەردەوام دەبێت

ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش بڕیاریدا دەستەی سەرۆکایەتی ئەنجومەنی یاسا دانانی ناوچەی ئۆتۆنۆمی لە کاروباری خۆیدا بەردەوام بێت تا ئەو کاتەی ئەنجومەنی نوێ کۆدەبێتەوە. ئەمەیش دەقی بڕیارەکەیە :

ژمارەی بڕیار ١٢٤٩
ڕۆژی بڕیار ٤-٨-١٩٨٠
بڕیار

بەپێی دەسەڵاتی بڕگە -١- مادەی چل‌ودووی دەستووری کاتی ئەوا ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش لە کۆبوونەوەی ڕۆژی ٤-٨-١٩٨٠دا بڕیاری ئەمەی خوارەوەی دا .

١ - دەستەی سەرۆکایەتی ئەنجومەنی یاسادانانی ناوچەی ئۆتۆنۆمی لە کاروباری خۆیدا بەردەوام دەبێت تاوەکوو ئەنجومەنی نوێ کۆدەبێتەوە بەگوێرەی ناوەڕۆکی مادەی -٤٩-ی یاسای ئەنجومەنی یاسادانانی ناوچەی ئۆتۆنۆمی‌ی کوردستان ژمارە ٥٦ ی ساڵی ١٩٨٠ .

٢ - ئەم بڕیارە لە ڕۆژنامەی ڕەسمی‌دا بڵاودەکرێتەوەو لە ڕۆژی دەرچوونی مەرسوومی کۆماری ژمارە -٤٥٢- لە ٣٠-٧-١٩٨٠دا کاری پێدەکرێت .

صدام حسين
سەرۆکی ئەنجوومەنی سەرکردایەتی شۆڕش

ناوی پاڵێوراوانی هەڵبژاردنی ئەنجومەنی یاسادانان لە کۆتایی ئەم مانگەدا ڕادەگەیەنرێت

ڕۆژی سێشەممە نۆزدەی ئەم مانگە دوا ماوەی پێشکەش کردنی داخوازی خۆ پاڵاوتنە بۆ ئەندامێتی‌ی ئەنجوومەنی یاسا دانانی‌ناوچەی ئۆتۆنۆمی ، ئەویش تا کۆتایی دەوامی ڕەسمی‌ڕۆژی دیاری کراو .

بەڕێز صادق عبدالجبار سکرتێری دەستەی باڵای هەڵبژاردنی ئەنجومەنی یاسادانان ووتی ناوی پاڵێوراوانی هەڵبژاردنەکە لە کۆتایی ئەم مانگەدا ڕادەگەیەنرێت واتە پێش بیست ڕۆژ بەر لە ڕۆژی هەڵبژاردن کە لە ڕۆژی هەینی‌ی ١٩ای مانگی داهاتوودا بەڕێوە دەچێت .

هەروەها ووتی پڕوپاگەندەی هەڵبژاردن ڕۆژێک پاش ڕاگەیاندنی ناوی پاڵێوراوەکان دەست پێدەکات‌و پێش ٢٤ سەعات بەرلە دەست پێ کردنی هەڵبژاردن کۆتایی پێدێت .

بەرلە کۆتایی ئەم مانگەیش ڕێنوێنی‌ی تایبەت بە شێوەی پڕوپاگەندە کردنی پاڵێوراوەکان دەردەچێت .

بەیاننامەیەک دەربارەی دابەش کردنی ناوچەی ئۆتۆنۆمی بۆ ناوچەی هەڵبژاردن

وەزارەتی حوکمی ناوخۆیی ٧-٨-١٩٨٠ بەیاننامەیەکی دەرکرد بەگوێرەی ئەم بەیاننامەیە پارێزگەکانی ناوچەی ئۆتۆنۆمی کردووە بەچەند ناوچەیەکی هەڵبژاردنەوە .

بەیاننامەکە کە ڕۆژی دووشەممەی دەردەچێ بریتیە لە لیستەی درێژی ژمارەی مەڵبەندەکانی هەڵبژاردن کە بەش‌کراوە بەچەند ناوچەیەکی هەڵبژاردن‌و ئەو ناوچانەی سەر بەون ئەمەش دەقی بەیاننامەکەیە :

ڕوون کردنەوە

بەپشتی دەسەڵاتەکانی بەندی (٢٥)ی یاسای ئەنجوومەنی یاسادانانی ناوچەی کوردستان بۆ حوکمی ناوخۆیی ژمارە (٥٦)ی ساڵی ١٩٨٠ بڕیاری دابەش‌کردنی ناوچەی هەڵبژاردنمان لە پارێزگەکانی ناوچەکە داداکە لە بەیاننامەی دەستەی بەرزی چاودێری کەری هەڵبژاردنەوە دیارەو لە لیستەکەدا ناوی هێتراوە .

عبدالفتاح محمد امين
وەزیری حوکمی ناوخۆیی

جێ‌بەجێ کردنی پێویستی‌یەکانی هەڵبژاردنی ئەنجومەنی یاسادانانی پارێزگای هەولێر

لێژنەی مەڵبەندی تایبەت بە هەڵبژاردنەکانی ئەنجوومەنی یاسادانانی ناوچەی ئۆتۆنۆمی پارێزگەی دهۆک ڕۆژی ٧-٨-١٩٨٠ بە سەرۆکایەتی یحی رشيد جاف پارێزگاری دهۆک‌و سەرۆکی لێژنەی لێبوانی پێویستی‌و ئەوکارانەی دەربارەی ڕابەڕاندنی یاسای ئەنجوومەن کۆبوونەوە .

بەگشتی بڕیاری مسۆگەرکردنی گەشتنی دەزگای تەلەفۆنیان دا بۆ هەموو مەڵبەندێکی هەڵبژاردن‌و تەرخان کردنی هەموو هۆیەکی گواستنەوە.. مەدەنی‌و سوپایی‌و دابەش‌کردنیان بەسەر مەڵبەدکانی هەڵبژاردندا لەڕۆژی هەڵبژاردندا .

هەروەها بەگشتی بڕیاری دانانی ناوی هەڵبژێرەکانیان دا لەسەر تەختەیەکی تایبەتی لەڕۆژی ١٩ای ئەم مانگەدا لە مەڵبەندەکانی هەڵبژاردن‌و بەستنی کۆبوونەوەی خۆپاڵێورەکان‌و ڕۆشن بیرەکان ڕێ‌نیشاندەرکان . . ئەمە بێجگە لەکۆبوونەوەی خۆئامادەکردن لە هەموو لایەکی پارێزگەکەدا .

، بەڕێز پارێزگار لەکۆبوونەوەکەدا ناوی (١٠)دە هاونیشتمانی وت کە خۆیان بۆ ئەندامێتی ئەنجوومەنی یاسادان تا ئێستا پاڵاوتووە.

باسی ئەوەی کرد کە پارێزگەی دهۆک کراوە بە دوو ناوچی هەڵبژاردن . . یەکەم مەڵبەندی پارێزگەو قەزای عەمادی‌یەو دووەم قەزای زاخۆو سمێل ئەگرنەوە بێجگە لەو ناحیەو دێیانەی سەربەوە . هەروەها هەردوو ناوچەکە کراونەتە (٢٦) مەڵبەندی هەڵبژاردن یەکەمیان (١٥) مەڵبەندو دووەمیان (١١) مەڵبەندە کە (٩) پاڵێودر خۆیانیان تیا ئەپاڵێون .. (٥) ئەندام بۆ ناوچەی یەکەم‌و چوارەکەی تریان بۆ ناوچەی دووەمە .

وەزیری دەوڵەت پڕۆژکانی ناوچەی ئۆتۆنۆمی بەسەردەکاتەوە

بەڕێز عبدالله اسماعيل وەزیری دەوڵەت سەرپەرشتی جێ‌بەجێ کردنی ئەو پڕۆژانەی کرد کە هەردو ئەمانەتی گشتی بەڕێوەبەرایەتی کاروباری ناوخۆ و شارەوانی وهاوینە هەوارەکانی سەر بە ناوچەی ئۆتۆنۆمی کە لەهەولێردا لەئەستۆیان گرتووە .

هەروەها مامۆستا عبدالله درێنی لە کاتی ئەو کۆبونەوەیەدا لەگەڵ لێپرسراواندا لە بارەگای پارێزگار لە هەولێر داوای ئەوەی لێ‌کردن کە زیاتر پەرەبدەن بەو پڕۆژانەو جێ‌بەجێ کردنیان کە خواستی سەرکردایەتی شۆڕش و پارتە .

لەو کۆبونەوەیەدا بەڕێزان پارێزگار و جێگری پارێزگار ئامادە بوون .

جارێکی تر . . ڕێگایەکی بەستراو

بە چاوپۆشین لە هەمووشتێک ، بە چاوپۆشین لەو تاوانبارکردنانەی نێوان قەوارەی زایۆنی‌و ڕژێمی سادات ، بەوەی کە هەریەکەلێ‌یان ئەوی تر بەوە تاوانبار دەکات کە (لە گیسان‌و تێکستەکانی کامپ دیڤید) دەرچووە .. بە چاوپۆشین‌هەموو ئەمەی کە ڕوو دەدات دەمانەوێت لێرەدا بپرسین :بە ڕاستی (ڕێگایەکی بەستراوە) .. ئەگەریش‌ ڕێگەیەکی بەستراو هەبێت ئایا بە هۆی چەند (ناکۆکی‌یەکی) جەوهەری‌ی نێوان هەردوو بۆچوونی‌ساداتی‌و زایۆنی‌یەوەیە ، یان چەند هۆیەکی تر هەن لە خواستی هەر سێ گفت‌وگۆکەرەکە بەدەرە ؟

ئەوە گرنگ نی‌یە کە کمال حسن یان بطرس غالی ، یان وەزیری (دادوەری‌ی) زایۆنی کە سەرۆکایەتی‌ی وەفدی تەوارەکەی لە گفت‌وگۆی ئەم دوایی‌یەدا کرد ، دەڵێن ؛ جونکە شتی ڕاستەقینەی جەسپاو کە هیچ گومانێکی تێ‌دا نی‌یە ئەوە کە ئەو ڕێگەیە بەستراوەی کە لە ماوەیەک تا ماوەیەکی تر قسەی لەسەر دەکرێت بە هۆی ئەوەوە نی‌یە کە ڕژێمی سادات (دەست) بە مافە مێژوویی‌یە چەسپاوەکانی گەلی عەرەبی فەلەستینەوە بگرێت لە خاکە داگیرکراوەکەی ، هەروەها بە هۆی (بەتەنگەوە بوونی) باشەڕۆژی قودسی عەرەبی‌یەوە نی‌یەو ، هەروەها دسان بە هۆی پێداکوتانی ڕێگن‌و سووربوونی لەسەر گواستنەوەی بنکەی خۆی بۆ قودسی ڕۆژهەڵات نی‌یە.. چونکە ڕژێمی سادات بە تەواوەتی کەوتووەتە گەرمەی خیانەت‌کردن‌و بە فیڕۆدانی تەواوی مافەکانی عەرەب؛ ئەو کاتێک صەکی کامپ دێڤیدو پەیمانی واشنتۆنی مۆرکرد بە تەواوەتی خۆی بە دەستی دوژمنەوە داو بە شێوەیەکی تەواوەتی وازی لە مافەکانی عەرەبی فەلەستین هێناو؛ دەسەڵاتی میسرو سەربلندی‌ی گەلەکەی‌و سەربەستی‌ی بەفیڕۆ داوە ؛ بەڵام خۆنیشاندانی درۆکانەی کە خۆی توند گرتووەو لە شوێنی خۆی نالەقێت پاش ئەوەی قۆناغێکی درێژی لە جێبەجێ‌کردنی پلانی ئەمریکی‌و زایۆنی‌دا بڕیوە ، ئەوا بەشێکە لەو موناوەرە کردن‌و هەوڵدانە بەردەوامانەی کە هاوپەیمانانی کامپ دێڤید دەیدەن بۆ قایل‌کردنی لایەنێکی فەلەستینی یان چەند لایەنێکی عەرەبی‌ی تر بۆ چوونە پاڵ ڕێڕەوی خۆبەدەستەوەدان ئەویش لە چوارچێوەی ئەو لاف‌لێ‌دانە درۆکانەی کە ناکۆکی لەنێوان گفت‌وگۆکەرەکان‌دا هەیەو بە هۆی ئەو قسە زۆرەوە کە سەبارەت (ڕێگای بەستراو) دەکرێت کە گفت‌وگۆکان پێی گەیشتن ..

تەواو ئاشکرایە کە ، هەرسێ گفت‌وگۆکەرەکە لە نێوان خۆیان‌دا هیچ گیروگرفتێکیان نی‌یە ؛ بۆ ئەوەی بکەنە ئەوەی لە بارەی پیلانی حوکمی ناوخۆیی‌یەوە ڕێک‌بکەون ، چونکە پێش ئەم گفت‌وگۆکردنانە ڕێک‌کەوتوون، لە گفت‌و گۆی کامپ دێڤیدی یەکەم‌و بنەڕەتی‌و ، لە بەر ئەوەی جارێکی تر لە واشنتۆن ڕۆژی ٢٦ی ئازاری ساڵی ١٩٧٩ ڕێک‌کەوتن کاتێک بەیمانی ڕێک‌کەوتنی تاک‌و تەنیای نێوان ڕژێمی سادات‌و دوژمنیان مۆرکرد ، بەڵام سەبارەت بەوەی کە دەڵێن گوایە ناکۆکی هەیەو ، ئەو گفت‌و گۆیانەی دەستی پێ‌دەکەن‌و پاش چەند ڕۆژێکی تر سەرنەکەوتنی ڕادەگەیەنن.. هەموو ئەمە هۆی تری دوور (ناکۆکی)و دوور لە (دەمەقرە)یان هەیە سەرەڕای هەموو ئەم شتە ناسەرەکی‌یانەی لێ‌ی‌دەدوێن. کەواتە ڕێگەی بەستراو لە کوێدایە ؟ !

ئەگەرچی ڕژێمی سادات هێشتاکە هەوڵی ئەوە دەدات لە گەڵ دوژمن‌دا لە بواری ستراتیژی‌دا هاریکاری بکەن‌و ، هێشتاکە تێ دەکۆشێت بە پەیمانێکی سوپایی لەگەڵ وڵاتە یەکگرتووەکان‌و دوژمن‌دا ببەستێت .. ئایا ڕێی تێ‌دەچێت لەگەڵ هاوپەیمانەکانی‌دا لە سەر (دەسەڵاتەکانی حوکمی ناوخۆیی) ڕێک‌نەکەون‌و .. لەسەر (ڕێ‌خۆش‌کردنی ئاسایش) لە کەناری ڕۆژئاواو کەرتی غەزە ؟!

سەرنەکەوتنی گفت‌وگۆکان، بە هۆی جیاوازی‌ی بۆچوون نی‌یەو ، هەروەها بە هۆی پێ‌داگرتنی بێگن یان (نیشتمانپەروەری)ی ساداتەوە نی‌یە .. بەڵام بەشێکە لە پێداویستی‌یەکانی تێ‌پەڕاندنی پیلانەکەوەو مناوەرەی پەردە لە ڕوو هەڵماڵران بۆ فراوان‌کردنەوەی چوارچێوەی کامپ دێڤید ، پاش ئەمەو ئەوە ، ئەوەی لە قۆناغی ئێستادا داوا کراوە ئەوەیە گفت‌وگۆکان درێژە پێ‌بدرێن بۆ بوونی هەلی پێویست ، لەوانەیشە پاڵپشتی ، بۆ سەرۆکی ئەمریکی بۆ ئەوەی لە هەڵبژاردنی سەرۆکایەتی‌دا کە لە تشرینی یەکەمی داهاتوودا ئەنجام دەدرێت، بباتەوە .

بە ڕاستیش ڕێگای بەستراو لە بەرانبەر هاوپەیمانەکانی کامپ دێڤیددا، ئەو ڕەت‌کردنەوە سەرتاپاگیری‌و فراوانەی عەرەبەو ؛ ئەم ڕەت‌کردنەوە یەکجارەکی‌یەی فەلەستین سەبارەت بە ڕێککەوتنەکانی کامپ دێڤیدو خیانەت‌کردنی سادات‌و خۆبەدەستەوەدانی سەرشۆڕانەی‌و ، ئەم گەمارۆدانە عەرەبی‌و نێو دەوڵەتانەی کە خەریکە تەنگ بە ڕێککەوتنەکانی خیانەتکاری‌و سەرجەمی پەرە پێ‌بدەن‌و پتر گەمارۆی زنجیرەی پیلانی ئەمریکایی‌و زایۆنی‌و ساداتی .

بە ڕاستی ئەمەیە ئەو ڕێگە بەستراوەو ، لە عەرەبەکانیش ئەوە دەویسترێت ئەم ڕەت‌کردنەوە پەرە پێ‌بدەن‌و پتر گەمارۆی پیلانەکانی کامپ دێڤید بدەن‌و پتر دیوارو دەرکەی بکێشن بۆ ئەوەی نەیەڵن سەربکەوێت‌و ڕێ‌نەدەن هەموو موناوەرەیەکی پەردە لە ڕوو هەڵماڵراو سەربگرێت ، کە دەیەوێت ڕاستی بکاتەوەو بە شێوەیەکی گشتی بڵاوی بکاتەوە .

بەڕێز محمدامین محمد یەکەمین پێشانگای چاپەمەنی‌یە کوردیەکانی کردەوە

بەڕێز محمد امين محمد احمد سەرۆکی ئەنجوومەنی ڕابەڕاندنی ناوچەی ئۆتۆنۆمی‌بە وەکالەت ، ڕۆژوی سێ‌شەممەی ڕابوردوو یەکەمین پێشانگای ئەو چاپەمەنی‌یە کوردی‌یانەی کردەوە کە لە لایەن ئەمینداریەتی گشتی‌ی بەڕێوەبردنی ڕۆشنبیری‌و لاوانەوە چاپ کراون .

پێشانگاکە لە هۆڵی قوتابخانەی ئەیوبی‌یەی هەولێردا بوو ؛ سێ ڕۆژی خایاندو ؛ بریتی بوو لە ٦٥ کتێب دەربارەی کەلەپووری ئەدەبی کوردی‌و بەرگی شەش کتێب بۆ منداڵان کە هێشتاکە لە ژێر چاپدان .. سەرەڕای کۆمەڵێک پۆستەری سیاسی.

لە ئاهەنگی کردنەوەی پێشانگاکەدا بەڕێزان جێگری سەرۆکی ئەنجوومەنی یاسا دانان‌و ژمارەیەک لە ئەمینداره گشتی‌یەکان ئامادە بوون .

کردنەوەی ئەم پێشانگایەیش بە مەبەستی ناساندنی بەرەسەندنی بزووتنەوەی ئەدەبی کوردی‌و هاندانی ئەدیبە کوردەکانە بۆ بەخشین‌و داهێنان‌و بەشداری کردنێکی کاریگەرانەی گەورەتر .

جێبەجێ کردنی چەند پرۆژەیەکی هەمەچەشن لە شێخان‌و ئاکرێ‌و تەلعەفەر

لە پارێزگای نەینەوا بڕیار درا ژمارەیەک پڕۆژەی جێبەجێ بکرێن کە سەرۆکی بەڕێز صدام حسین فەرمانی دا لە پارێزگاکەدا جێبەجێ‌یان بکەن .

ئەمە بەڕێز سامی کامل مسعود وەکیلی پارێزگای نەینەوا ڕای‌گەیاندو ووتی ئەم پڕۆژانە بریتین لە دروست کردنی دە خانووی نیشتەجێ بۆ میلاکی حزبی لە مەڵبەندی قەزای تەلەعفەرو گوندی کلکجی‌و مهدو قصروك‌و باعەزرە لە قەزای شێخان‌و دوو قوتابخانەی سەرەتایی لە گوندی باعەزردو کلکجی‌و خانوویەکی پشوودان‌و ئامادە کردنی حەوت ئۆتۆمبیلی تانکەر بۆ گواستنەوەی ئاوی خواردنەوە لە قەزای شێخان‌و قوتابخانەیەکی ناوەندی پێنج خانوو بۆ مووچەخۆران لە ناحیەی گردەشین‌و قوتابخانەیەکی سەرەتایی لە ناحیەی سورچی‌و سەرایین لە ناحیەی ئەهلەو سورچی‌ی قەزای ئاکرێ .

هەڵبژاردنی دەستەی بەڕێوەبەری نوێی کۆمەڵی هونەرو وێژە لە هەولێر

سەر لە ئێوارەی ڕۆژی هەینی ڕابردوو ، کۆمەڵی هونەرو وێژە لقی هەولێر دەستی کرد بە هەڵبژاردنی دەستەیەکی نوێ بۆ بەڕێوەبردنی کاروباری کۆمەڵەو دەست‌کردنەوە بە نواندنی جموجۆڵەکانی‌و ئەم بەڕێزانە لە هەڵبژاردنەکەدا دەرچوون:

١ - طلعت سامان ٣٢ دەنگ .
٢ - عبدالوهاب تالەبانی ٢٩ دەنگ .
٣ - قاسم عزيز ٢٩ دەنگ .
٤ - اسعد عمر ٢٧ دەنگ .
٥ - شيرزاد محمد امين ٢٦ دەنگ .
٦ - عبدالله پشدەری ٢٣ دەنگ .
٧ - شكرالله شێخانی ٢٣ دەنگ .
٨ - فريد زامدار ٢٣ دەنگ .
٩ - ازاد جندیانی ١٩ دەنگ.
١٠ - جودت محمود ١٨ دەنگ
١١ - ڕەهبەر جەلال ١٨دەنگ
١٢ - خليل بابه ١٦ دەنگ .
١٣ - قاسم علي ١٤ دەنگ .

هەروەها «اسماعيل خيات‌و سەرکەوت کەمال‌و مۆيد محمود شێرزاد محمد » بە ئەندامی ئیحتیات دەرچوون.

پ . هاوکاری‌هەولێر

بانگەوازێک لە دەزگای ناوەندی بۆوەرگرتنی قوتابیانەوە

دەزگای وەرگرتنی ناوەندی‌سەر بە وەزارەتی فێرکردنی باڵاو توێژینەوەی زانستی ڕۆژی یەك شەممە واتە دوێنێ داخوازی چوونەڕیزی زانکۆو ئامۆژگاکانی وڵاتی دەرکرد .

دەزگاکە داوای لە دەرچووانی خوێندنی ئامادەیی کردووە کە سەر لە قوتابخانەکانیان بدەن بۆ ئەوەی ئیستیمارەی خۆ پاڵاوتن‌و ڕابەری تایبەت بە پێشکەش کردن وەربگرن‌و کارەکانیان تەواو بکەن بۆ ئەوەی لە ماوەی کاتی پێشکەش کردن‌دا کە تا ڕۆژی بیست‌و شەشی ئەم مانگە بەردەوام دەبێت ، پێشکەشیان بکەن .

ڕاپۆرت

ناوچەی ئۆتۆنۆمی
خۆی بۆ هەڵبژاردنی ئەنجومەنی یاسادانان ئامادە دەکات

● لە پارێزگاکانی ناوچەی ئۆتۆنۆمی خۆی‌بۆ هەڵبژاردنی ئەنجوومەنی یاسا دانانی‌ناوچەکە ئامادە دەکرێت کە لە ڕۆژی ١٩ ی مانگی داهاتوودا بەڕێوە دەبرێت .

لەم هەڵبژاردنەدا بە شێوازی هەڵبژاردنی سەربەستانەی ڕاستەوخۆو بە دەنگدانی نهێنی پەنجا ئەندام بۆ ئەنجومەنی یاسا دانان هەڵدەبژێردرێن بۆ دورەیەکی هەڵبژاردن کە سێ‌ساڵ بەردەوام دەبێت . دابەش کردنی ناوچەکانی هەڵبژاردن لە هەر سێ پارێزگاکانی ناوچەکە پشتی بە ئەنجامی سەرژمێری‌ی گشتی ساڵی ١٩٧٧ دەبەستێت ، کە دەری خستووە ژمارەی دانیشتووانی ناوچەکە یەك ملیۆن‌و ٦١٦ هەزارو ٨٥٣ کەسە ، بەم پێ‌یەش نزیکەی هەر سی هەزار کەس یەك نوێنەریان دەبێت لە ئەنجوومەنی یاسا دانانی هەڵبژێرراودا .

بۆ ئەمەیش پارێزگای هەولێر ، مەڵبەندی ناوچەی ئۆتۆنۆمی کراوەتە چوار ناوچەی هەڵبژاردنەوە کە (٦٤) مەڵبەندی هەڵبژاردنی تێدایەو ، ژمارەی دانیشتووانی (٥٤١) هەزارو (٤٥٦) کەسە کە (١٩) ئەندام بۆ ئەنجومەن هەڵدەبژێرن.

لەم دوایی‌یەشدا لە پارێزگاکەدا لیژنەیەکی ناوەندی بۆ ئامادە کردنی پێداویستی‌یەکانی بەڕێوەبردنی هەڵبژاردن‌و یەکێکی بەڕێوەبردنیش بو یەکێکی دی‌ی ڕاگەیاندن‌و یەکێکیش بۆ پارەو یەکێکیش بۆ ئامادە کردنی هۆیەکانی گواستنەوە.

بڕیاریش درا سەرژمێری‌ی هەموو هۆیەکانی گواستنەوە بکرێت کە لە پارێزگاکەدا هەن‌و دیاری‌کردنی ئەوانەی کە پێویستیان پێ‌دەبێت بۆ ئەوەی لە ڕۆژی هەڵبژاردن‌دا بەکار بهێنرێت .

پارێزگای سلێمانیش بە سەر پێنج ناوچەی هەڵبژاردن‌دا دابەش کراوە کە (٨٤) مەڵبەندی هەڵبژاردنی تێدایە .. لە کاتێك‌دا ژمارەی دانیشتووانی (٦٥٦) هەزارو (٦١) کەسەو (٣٣٣) هەزارو (٨٤٥) کەسیان مافی ئەوەیان هەیە لەم هەڵبژاردنەدا بەشداری بکەن .

یەکەمین ناوچەی هەڵبژاردنی سلێمانی بریتی‌یە مەڵبەندی پارێزگاکەو (١٢) مەڵبەندی تر ، ناوچەی دووەمیش بریتی‌یە لە ناحیەی بنکردو چناران‌و سووورداش‌و سەرچنارو گوندەکانی بەکرەجۆو شووش‌و تابلۆجەی هۆوچەرخ .. قەزای دۆکان مەڵبەندی ئەم ناوچەیەیە .. ناوچەی سێهەم مەڵبەندەکەی لە قەزای پشدەرەو بریتی‌یە لە قەزای ڕانیەو شارباژێڕو ناحیەی ناودەشت‌و جوارقورنەو بێتواتەو کارێزەو سروچك‌و حەفت گوندی هاوچەرخ .. ناوچەی چوارەمیش کە مەڵبەندەکەی قەزای هەڵەبجەیە بریتی‌یە لە قەزای پێنجوێن‌و ناحیەی بیارەو خورماڵ‌و سیروان‌و شارەزوورو ناڵپارێزو تانجەرۆو شەش گوندی هاوچەرخ ..

ناوچەی پێنجەمیش مەڵبەندەکەی دەربەندیخانەو بریتی‌یە لە قەزای کەلارو چەمچەماڵ‌و ناحیە پێبازو ئاغجەلەرو سەنگاوو بازیان‌و تیلەکۆو قەرەداغ‌و پێنج گوندی هاوچەرخ .

پارێزگای دهۆکیشی بە سەردوو ناوچەی هەڵبژاردن‌دا دابەش کراوەو (٢٦) مەڵبەندی هەڵبژاردنیان تێدایەو . . ژمارەی دانیشتووانی پارێزگاکەیش (٣٣٦) هەزارو (٤١٩) کەسە .. لەمانە تەنیا (١١٦) هەزارو (٥٤١) کەسیان مافی ئەوەیان هەیە بەشداری لە هەڵبژاردن‌دا بکەن بۆ هەڵبژاردنی ٩ ئەندام بۆ ئەنجومەنی یاسا دانان .

یەکەم ناوچەی هەڵبژاردن لەم پارێزگایەدا بریتی‌یە لە قەزای دهۆك‌و ئامێدی‌و ناحیەی زاویتەو مانگیش‌و سەرسەنگ‌و نورکان‌و بەرواری باڵاو گوندەکانی کە یازدەی مەڵبەندی هەڵبژاردنی تێدایە .

یەکەمین ناوچە پێنج ئەندام بۆ ئەنجوومەن هەڵدەبژێرێت . . ناوچەی دووەمیش چوار ئەندام هەڵدەبژێرێت . . لە پارێزگاکەدا دوو دەستە بۆ سەرپەرشتی کردنی بەڕێوەچوونی هەڵبژاردن‌و لیژنەیەك بۆ ئامادە کردنی هۆیەکانی گواستنەوەو یەکێکی تری ڕاگەیاندن پێك‌هێنراون لە گەڵ هەشت سەدو سی مووچەخۆردا بۆ ئەوەی لە مەڵبەندەکانی هەڵبژاردن‌دا ئیش بکەن .

Institut Kurde de Paris

وتەی لاپەرە

شتێ دەربارەی چیرۆك

● کات‌لەچیرۆکی ئەمرۆدا بە پانتایی‌و قووڵاییدا رۆ دەچێت‌و رووداو ـ الحدث یان چاکتر وایە بلێم ـتابلۆ ـکان لەشێوەی قرتاودا (مونتاج) دێنە کایەوە کە هیچ مەرج نییە هێلێکی شاقوولی‌و بارستەیی‌و مەنتقی بگرنە خۆیان .هەر بەم پێیەش شیاوە کە ـجێگا ـ تەنیا ژوورەوەی کەسێکی چیرۆکەکە بێت‌و بەس .ئەمیش بەپێچەوانەی کات‌و رووداوی چیرۆکی کلاسی کە بە زۆری لەسەر درێژایی تەنافی ئاسایی کات‌و جێگادا هەڵدەخران.

● سەمتی‌چیرۆکی هاوچەرخ رەنگدانەوەی ئاستی زانین‌و تەکنۆلۆجیایە ـکە ڕاوەستاو نین ـ هەروەها زمانی گشت هونەرەکان دەخوازێ‌و لەجۆشی داهێناندا ، بۆ ستاتیکی خودی کارەکەی ، دەیانرەخسێنێ‌و ملکەچیان دەکات ، بۆیە لای کێ‌ی کێ‌ی نابەڵەد بە ـخەست‌ـو

ـتەم‌و مژـو ئاڵۆزـ ی دەبیندرێ ! لە ئاکامیشدا گلەیی‌و هەڵتۆقانی ئەم کۆسپ‌و کێشەیە دەکەوێتە ئەستۆی رەخنەگرو خوێنەرەکە خۆی . بەڵێ ووسەر داوا کراوە کە لەبەرژەوەندی خەڵك بنووسێ بەڵام ئەمە بەهیچ کلۆجێك ئەوە ناگەیێنێ کە لە پلەو بەهەرەوەری خۆی دابەزێ گوایە رۆڵی فێرکەرو ئامۆژکار یاری بکات! لەکاتێکدا خوێنەر هیچ کۆششێك ناکات‌و مێشك ناگوشێ بۆ بەشدار بوون لە بەرهەمەکەو خوێندنەوەی ڕستە نەنووسراوەکانی نێون دێرەکان . دەمەوێ بڵێم : خوێنەر هیچ نەبێ باخۆی لە نووسەرەکە نزیك بکاتەوەو ئەوەش فرامۆش نەکات کە بەرپرسیارە لەپێشبرکێی رۆشنبیرییەکەی سەردەم، کە هەر خۆی سووچێکە لەدوو سووچەکەی تر کە رەخنەگرو نووسەرن .

ڕەنگە بۆ چوونەکانم لەگەڵ باری سەرنجی بڕێکدا نەگونجێ ـ هەر دەبێ واش بێ ـ سەرەڕای ئەوەش ماف بە خۆم دەدەم کەبەدەنگێکی بڵند تۆماری بکەم . ئەوەش پشت گوێ ناخەم کە « تەم مژ »ی ڕاستەقینەو بگرە دەنگی نەسازیش هەندێ جار دەرفەتی بۆ دەلوێ وەك لەککە بلکێتە بەرهەمی ڕەسەنەوە .

عبدالله سەراج

دیوەکەی تر

سەلاح عومەر

لە دەرگای ماڵەکەمەوە دا دەرگاکە کرایەوە ..(ـئازاد) ئەو ...ە..ت .. تۆی!!).. دایکم شاگەشکە بوو.. بە سۆزەوە پەلاماری دام‌و لە ئامێزی گرتم .. توند رایکوشیم .. لێوەکانی خستە سەر چاوە خەوالوەکام .. ماچی .. دران .. بۆ سەر لووتم.. لە سەرەوە بۆ خوارەوە .. تێریش بۆنی کردم گوێ‌ی نەدایە زامە قەتماغە گرتوەکانی سەر رووەمەتم .. تا توانی ساردو سڕی رووخساری هەڵمژیم .. من بێ‌دەنگ ئەو لەمن بێ‌دەنگ تر ، براکەم لەولاوە هەڵیدایێ ... ـ تۆ یەکەمین کەس نیت لەم دنیایەدا وات لێ‌دێت .

بە ئاستەم لێوەکانی دایکم لە ژێرەوە چولاتەوە . ـهەزارانی وەك تۆ لە تۆش خراپ ... ت .. ر ، ئەم هێشت تەواوی‌بکات ، بە تورەیی‌یەوە خۆم لە باوەشی راچلەکاند . .رام‌کردە ژووری .. دەرگای ژوورەکەم لەسەر خۆم کلیل‌دا بە دوامەوە هاتن .. هێندە لە دەرگایان دا لێم نەکردنەوە ، کردیانە هاوارهاوار .. دەستیان شل بوو .. گەروویان گیرا گوێم نەدانێ .. کشانەوە. ئیتر سەر بە شەقامەکاندا ناکەمەوە .. خەڵکی ئەم زەمانە نائاسایین ، ئەوەی بمبینێ وەکو درندە سەیرم دەکا .. ناوێکم بۆ دەدۆزێتەوە ئەها سەیری ئەم مەیمونە .. نەء لە شەمشەمە کوێرە دەچێ .. نامەوێ بمێنم .. بەڵام کێ دەمناسێتەوە .. خۆ من ئەوەی جاران نیم .. منی جاران مردم.. نەء چۆن نامناسنەوە، مرۆڤ هەیە ئیمڕۆ بتوانێ خۆی لەبەر شەوقی گڵۆپی چاوە ئەبڵەقە پڕ پرسیارەکان بشارێتەوە .. ئیمرۆ گرنگترین شت لای خەڵك ئەوەیە بەدوای نهێنیەکانی ئەوانی تردا بگەرێن بۆ ئەوەی لە کۆڕی بنمیچی گازینۆکان سەر لەبن گوێ‌ی یەکتر بنێن‌و ئەوەی بێتە سەر زمانیان بگێرنەوە .. ئەگەر بمبینن دەبێ وەکو مشك بەدوای کونیدا بگەرێم‌و خۆمی تیادا بپەستم ..دەبێ بدۆمەوە بکەومە کۆڵانە پیس‌و قوراویەکان .. بەژێر دیوارە تۆزاویەکانەوە قاچە نامۆکانم بەدوای خۆما ڕاکێشم .. . کە لە دوورەوە یەکێکم بینی دەبێ وەکو ئەوانەی کارێکی بێ ئابڕویان کردوە سەری خۆم شۆڕکەمەوەو بڕوانمە پێلاوەکانم .. بە پەنجە ساردو سڕەکانم رووخساری ناشیرینم بشارمەوە ... سەرم هەڵبڕی .. بەگومانەوە سەیرێکی شتەکاتی ناو ژوورەکەم کرد .. ژوورەکە لە شارێکی خەوتووی ناو شەوە زەنگی خەمێکی بێ کۆتایی دەچوو .. لە بازنەیێکی بچووکی رەنگ قەترانی دەچوو کە تا دەهات زیاتر بچووك دەبووەوە هەستم بەوە دەکرد رۆخی دیواری بازنەکە وێك دێتەوەو منیش لە نێوان رۆخەکاندا لەشم وەکو ئیسفەنج دەگوشرێ .. ئاوێنەکەی بەرانبەرم .. تابلۆ تۆز لەسەر نیشتوەکانی سەر دیوارەکان .. قەرەوێلە لێ هەڵ‌کێشراوەکان .. دۆڵاب.. مێز .. گۆڤاری سەرمێزەکە .. هەر یەکێ چوار چاوی بەخۆیەوە گرتبوو ، لێم بڕون بە نەهەنگ ..

بەپڵنگ .. بە جانەوەری هەشت سەر .. بەقینەوە تەماشایان دەکردم .. دەتگوت لەوەتەی من لێ‌یان دوورکەوتوومەتەوە چاوەڕێ‌ی جێ‌بەجێ‌کردنی پیلانێکی بێ‌سەروشوێنن .. دەتگوت لەوەتەی من تووشی تێك‌چوونی رووخسار بووم چاوەڕێ‌ی ئەو ساتەن کە گەڕامەوە پەلامارم دەن . . لەوەدەچێ زانی‌بیان کەمن باش ئەو کارەساتە توانای بەرەنگاری بوونی هێزی ژان‌و خەم‌و چورچ بوونم نەماوە.. منیان بێ‌هێز دێتە بەرچاو.. ڕاست دەکەن من لەوەتەی هەم هێندە بێ‌هێز خۆم نەهاتۆتە بەرچاو .. لەوانەیە ئیستا شتە بایێ خۆی بە ژوورەکەما بکا وەکو پەلکی دار بهەژێمەوە .. ئەوان خۆیان بە کرمی زەبەلاح دەزانن .. من کرمێکی بچووکم .. خۆیان دانووساندوە دەیانەوێ پەلامارم دەن‌و پارچە پارچەم کەن .. بەڵام خەیاڵتان خاوە دوای ئەوەی من دەخۆن ئێوەش یەکتر دەخۆن . . گەورەتان بچووکتان دەخوا .. بەڵام ئەگەربشم خۆن تێرتان ناکەم جوان سەیرم کەن .. گۆشت بەلەشمەوە نەماوە ئیش‌و زام‌و خەونی بێ‌کۆتایی خواردمیانەوە .. دەم‌و چاوم هەمووی دومەڵی پڕ لە کێمە .. ئەگەر بەم شێوەیە پێم رازین وەرن پەلامارم دەن .. سڵ مەکەنەوە . . ئەگەر دەتوانن ئێسقانەکانیشم ووردوخاش کەن .. ئێوە بیخۆن لەوە باشترە چاوە پڕ پرسیارەکان .. چاوە خوێن تێزاوەکان تێ‌ڕوانینی پڕ ترس‌و دڕندانەی گاڵتەچی‌یەکان بمخۆن‌و بمخۆنەوە .. بۆ نایێنە پێش .. ئەی ئێوە برسی نین .. ئاخ چەند ڕقم لەوانەیە بەم جۆرە تێم دەڕوانن سەرتان لەبن گوێ‌ی یەکتر ناوەوپستانە.. شتێ بڵێن تەنیا گاڵتەم پێ‌دەکەن .. هەموو ئەوە مەڵێن .. مەیمونە .. سەگە .. دەعبایە .. بەڵام باپەر لەوەی ئەوە بە گوێ‌ی یەکتردا بچرپێنن .. من پەلامارتان دەم .. ترسنۆکینە .. بایی تۆزقاڵێ ئازایەتیتان بوایە ..پەلامارتان دەدام .. خۆتان‌بگرن وا من هانم .. با من ئێوە بخۆم .. من ئێوە بخنکێم .. با من پەنجەی تورەیی لە گەرووتانا گیر کەم ناهێڵم ئیتر بەم جۆرە کەن .. دەکەومە گیانتان ئەوەی بێتە بەر دەستم مستەکۆلەیێکی ئاراستە دەکەم .. ئاوێنەو تابلۆ وێنەی هەڵواسراو .. پەنجەرە .. ناناسم .. دەتان‌کەمە سەماکەری دوای نیوەشەوی شارە خامۆشەکەی بێزاریم بۆ ئەوەی بەردەوام بن لە سەما کردن .. تا من گاڵتە تان پێ بکەم دەبێ پێ‌ی خۆتان لە خۆتان بچەقێتەوە پارچەی ووردەشووشە گیانتان بتەنێ .. ئەوسا وەك سەگ بەسەر ئەم خاکە ڕەق‌و تەقەدا لەسەر گازی پشت دەگەوزن‌و ناتوانن جارێکی تر بەم شێوەیە سەیرم بکەن . کەوتمەشەق‌و شولاق وەشاندن .. وەکوشێت بەشتەکاندا هانم .. ئەوەی هاتە بەر دەستم بەقوربانی حەزە وون بووەکانم کرد .. مێزەکەی بەرانبەرم چەند گۆڤارێکی لە سەر دانرابوو .. بە بێزاری‌یەوە چوومە لای مێزەکە دەستم درێژ کرد .. یەك بەدوای یەك هێنامنە خوارێ‌و لە پەنجەرە جام شکاوەکەدا تورم هەڵدان . . گەیشتمە دوایین گۆڤار.. بەڵام نەمزانی چۆن ناونیشانەکەی سەرنجی ڕاکێشام (چارە سەر کردنی نەخۆشی‌یەکانی سەردەم لە جیهاندا .) چەند جارێ بە پەرۆشەوە تیم‌ڕوانی ..

پەرە بەدوای پەرە هەڵم دایەوە .. کەچی هێندەی من چاوم بەووشەکاندا دادەگێڕا .. ئەوان پتر تەماوی دەبوون بچووك تر دەبوون .. پلیتەکان لێك‌دەبوونەوە.. بەرە بەرە ڕەنگیان دەگۆڕا.. سەوز .. شین .. سور .. رەش .. تا وای‌لێ‌هات لە چەند رەنگێکی جیاواز هیچی ترم نەبینی .. ئا ئەو ساتە وا هەستم کرد کە رەنگەکان ئەو پارچە شووشە ووردانەن کە رۆژێ لە رۆژان لە دەم‌و چاوم‌دا چەقین .. وام زانی گڕی ئەو ئاگرە سوتێنەرەن کە نازانم کەی‌و چۆن وەکو پۆش بگرێتەوە ئاوا دەم‌و چاوی گرتمەوە .. ئێستاش نازانم چۆن وام لێ‌هاتووە .. تەنیا ئەوەندە دەزانم لە پڕێکا خۆم لە ناو ئەو دۆزەخە دۆزیەوە .. نارام سوتاوم ..

شووشە چۆتە دەم‌و چاوم .. لە سەرەتای تەمەن وا بوویم .. لە ناوەڕاستی تەمەن .. لە کۆتایی ..گرنگ نی‌یە نامەوێ بزانم ..

کونە زەردەواڵەی دەمم ئاراستەی خۆم کرد ئەوەی هاتە بەر دەمم نەمگێرایەوە.. نەعلەتم لە خۆم‌و خەڵك‌و بوون‌و سروشت‌و هەموو شتێ کرد .. کەڵکی ئەوەم نەماوە . . دەست‌و قاچ‌و پەنجەکانم بجولێنمەوە .. ناتوانم دێرێ بخوێنمەوە .. کە سەیری شتێ دەکەم .. چاوم ئاو دەکا .. مێشکم وەکو فڕ فڕۆك .. دەسوڕێ .. وەکو پاساری هەڵدەلەرزم .. لەگەڵ لێکدانەوەکانم . . لەشی یادە کۆنەکانم هەڵدەئاوسێ .. هێمای شتە شاراوەکانی ـ لێ وون‌دەبێ ..

ـ چاوەکانت دەریای وورده ماسی هیواکانمن . . رووەمەتت چەم‌و کانیاوی ڕێبواری دووریانی لێوەکانمن دڵدەی حەزە وێڵەکانمن .

ئەگەر ئێستا دەمبینی چۆن بەر لە هەموو کەسێ لێم دوور دەکەوێتەوە . . لە ترسا ڕووی خۆت وەردەگێڕی‌و هەر هەنگاوێ دەکەی بە دوو .. قاچەکانت دەبن بە ئاسك دەکەوێتە باردان .. خۆت بگرە ڕاوچی هات .. تا لێم وون دەبی لەوانەیە زەندقت بچێ.. دەبوورێیتەوە .

لۆمەت ناکەم چونکە لە ڕووخسارما کێم دەبارێ .. دومەڵ بە ڕووتا دەتەقێتەوە.. خۆمت نیشان نادەم ناهێڵم بەو ئامانجە بگەیت‌و جێم بهێڵی .. من هەر ئەو کاتە ئازاد بووم ئێستا یەکێکی ترم .. هەزاران وەك تۆ بەڵێنی داو پاشان خستی‌یە ژێر قۆندەرەکانی نەخوازەڵا یەکێکی وەکو منی ژان گرتووی پیسی دەم‌و چاو شێواو .. ئای ئەگەر دەتزانی

بڕوانە ل : ٧

بژار

بەرژەوەند، توێژینەوە

ئەم دوو ووشەیە زیاتر لە ناوچەی کۆیەداباون‌و فەرهەنگە کوردی‌یەکان یان نایان‌گرن ، یان مانای دوور لە مەبەستیان بۆ دەستنیشان دەکەن . بە نموونە لە فەرهەنگی کوردی‌ـ ئینگلیزی‌دا بەرژەوەند بە مانا لێ‌هاتووو بە تواناو لێزان مانا لێدراوەتەوە . هەرچی مامۆستای خاڵە ئەم ووشەیەی لە بەرگی ـبەرجەوەنگ کردنداـ تۆمارکردووەو نووسیویەتی : واتا لێك دانەوەی قسە لەپێش‌کردنیا بۆ بەراووردیی چاکی‌و خراپی‌ی قسەکە . لە ڕستەشدا بەکارهێنانی ووشەکەی بەم جۆرە پیشان‌داوە : ـقسە تا بەرجەوەنگ نەکەیت مەیکە ـ.

بەڵام بەو جۆرەی کە لە پەندێکی پێشینان‌و لە قسەی دەماودەم‌دا هاتووە ووشەکە مانای سوودو کەڵکی تایبەتی خۆیی دەگرێتەوەو بۆ بەرامبەری ووشەی ـمصلحةـ دەستدەدات . هەروەکو لە لیستەی زاراوەکانی کارگێری‌ی گۆڤاری کۆڕی زانیاریی کورد بەرگی ٣ی بەشی یەکەمی ساڵی ١٩٧٥ یشدا (بەرژەوەندەکان) بۆ ووشەی (مصالح عەرەبی داندراوە .

ئەمە لە لایەکەوە ، لە لایەکی تریشەوە ووشەکە (بەرژەوەند)ە و ـبەرژەوەندی‌ـ نی‌یە ، بە داخەوە زۆرکەس دەنووسن بەرژەوەندی‌یەکان‌و بەرژەوەندیت‌و لایان‌وایە ئەو ـی‌ـ یە لە بنجی ووشەکەدایە ، ئەمەش هەڵەیەکەو خۆ لێ‌رزگارکردنی پێویستە .

توێژینەوە

توێژینەوەو لێ‌توێژینەوەش کە بە مانا پشکنینەوەو بە دوا داگەڕان‌و لێ‌پرسینەوە دێت‌و هەر بەم مانایەش فەرهەنگی کوردی‌ـئینگلیزی وەری‌گرتووە دیومە بە ـ توێژینەوەو ـتۆژاندنەوە ـ نووسراوە .کە بروام وایە ووشەکە هیچ پەیوەندی‌یەکی بە ووشەی ـتوێژـو ـ توێکڵ ـەوە نی‌یە ، هەروەها توێژ هەڵدانەوەش . ئەگەرچی لەلایەن ـصرفـەوە نازانم ووشەکە لەچی‌یەوە هاتووە بەڵام بیستراوە کە منداڵێك لاساری‌یەکی کردبێت گوتوویانە دایکی لێی توێژیەوەو سزای‌دا . بۆیە وابێ پێویستە ووشەکە هەروەکو خۆی بە توێژینەوەو لێ‌توێژینەوە بهێڵینەوەو سەرف‌کردنیشی بە شێوەی ـ توێژاندوویەتیەوە ـ کە لە گۆڤاری روشنبیری نوێ‌ی ئەم دوایی‌یەدا هاتووە بارێکی قورسەو گرێ‌تێ‌خستنی زمانەو کارێکی ڕەوا نی‌یە .

بژار کۆڵ

کرەوی کورتە چیرۆکی هونەری کوردی

بۆ ئەوەی بزووتنەوەی ئەدەبی کوردی زیاتر لەگور دابێ‌و ڕۆژ بەرۆژ بەرەو قۆناغی تازەتر هەنگاو بنێت‌و ئەدەبی کوردیمان بگاتە رادەیەکی بەرزی هونەری لە عیراقی خۆشەویستدا .. دەزگای رۆشنبیری‌ی کوردی تواناو دەسەلاتی خۆی خستۆتەکار وهەمیشە ئامادەیە کاریگەرانە بەشداری ئەم بزووتنەوەیە بکات . لەم روەشەوە کە کورتە چیرۆکی هونەری ئاسۆی دوا رۆژێکی پرشنگداری هەیە لە ئەدەبی هەموو نەتەوانەدا وبۆ هاندان‌و پشتگیری چیرۆکنووسەکانمان گرەوی کورتە چیرۆکی هونەری کوردی سازدەدەین‌و نووسەران بانگ دەکەین لەم گرەوەدا بەشداری بکەن کە سێ خەڵاتی باشمان بۆ چاکترین سێ چیرۆك تەرخان کردوەو تکاشمان وایە پەیرەوی ئەو مەرجانەی خوارەوە بکەن :

١ ـ دەبێ چیرۆکەکە پێشتر بلاو نەکرابێتەوەو وەرنەگیرابێت وتەرجەمەکراو نەبێت .

٢ ـ لە ناوەرۆکدا بابەتێك لە بابەتە کۆمەلایەتی‌و مرۆڤایەتیەکان چارە بکات کە لە گەڵ ئامانجە گشتیەکانی قۆناغی ئێستاماندا بگونجێت وبوانێت بەرەوانی ولە شێوەیەکی هونەری بەتام و خۆکرددا مەبەست دەربڕێت .

٣ ـ هەر چیرۆکێك لە سێ لاپەرە فولسکاب کەمتر نەبێت بۆ ئەمەش دەبێ بە خەتێکی ئاشکراو دێرنادێر لەسەر دیوێکی کاغەز بنووسرێت وچاکتروایە دووداندەی لێ رەوانە بکرێت .

٤ ـ چیرۆکنووس : بۆی هەیە لە چیرۆکێك زیاتر بنێرێت ئەو چیرۆکە چاکانەش کە گرەو نابەنەوە ئێمە لە چاپەمەنیەکانی خۆماندا بلاویان دەکەینەوەو پاداشتێکی تایبەتیان بۆ تەرخان دەکەین.

٥ ـ بۆ هەلبژاردنی چیرۆکە چاکترەکان لیژنەیەکی شارەزای لێهاتوو بەپێی چەند مەرجو بناوانێکی چەسپاو بریار دەدات . دوارۆژی وەرگرتنی چیرۆکیش روژی ١ـ١٠ـ١٩٨٠ ە .

٦ ـ بەبێ پرسی دەزگای رۆشنبیری خاوەن چیرۆکی سەرکەوتوو ناتوانێ چیرۆکەکەی بلاو بکاتەوە یان دەسکاری بکات .

دەزگای رۆشنبیری‌و بلاوکردنەوەی کوردی

دوو شیعری ژاك بریڤێر

شاعیر :

● لە ساڵی ١٩٠٠دا لەدایك بوەو بەشداری لەبزوتنەوەی سریالیدا کرد .

● گفتوگۆی زۆربەی فلیمە ناودارەکانی ئەم سەردەمەی نووسیوە وەك (کارەساتی نامۆ ، لەبەر دەروازەی شەودا ، میوانەکانی ئێوارە).

● حەزی لەوێنەی نۆ تێغرانی جوانەو لە پەراوێزەکانیانا شیعر دەنووسێ .

● لە بەرهەمەکانی :

وتە ١٩٤٦ ، میژوو ١٩٤٦ ، حکایەتی منداڵە بێ‌عەقڵەکان ١٩٤٧ ، ئاژەڵ ١٩٥٠ ، دیمەن١٩٥١ ، باران‌و هەوای جوان ١٩٥٥ ، کۆمەڵە شتێکی جیا ١٩٦٦ .

● ئەمە دوو پارچە شیعرە ، شاعیرە لە دیوانی (میژوو)ەوە لە عەرەبیەوە لەگەڵ هەندێ دەستکاری کراون بە کوردی :

١ـ گەشت

هەروەك وێنە کێشەکان ..
منیش ...
نموونەی خۆمم هەیە ..
لە رۆژێکدا ..
لە شوێنی وەستانی پاس
چەند ئافرەتێکم دی ..
دەهاتنە شەقامەکەی نەمسنردام
لە شوشەی پاسەکەوە ..
ئافرەتێکم ناسیەوە . ..
ئەمدی سەر بکەوێ ...
تەنیا دانیشتبوو ..
وادەرکەوت .. بۆم پێ‌بکەنێ ..
خێرا ..
بەدڵما چوو ...
بەڵام ...
لە هەمان کاتدا ..
بۆم دەرکەوت ..
خۆشەویستەکەمە ...
بەختیار بووم..

× ● ×

٢ ـ ئەوەتە

دەریاوان دەریای چۆڵ‌کرد ..
پاپۆر بەندەری بەجێ هێشت
مەلیك .. مەملەکەتەکەی چۆڵ کرد ..
بەخیل ... وازی لە زێڕەکەی هینا ..
ئا .. ئەوەتا ..

. . . .

بێوەپیاو .. پرسەی شکاند ..
شێت لە شێتخانە دەرچوو ..
زەردەخەنەی تۆ ، لێوی منی بەجێ هێشت !
ئا ... ئەوەتا ..

× ● ×

تۆ من جێ‌دەهیلی‌و ..
جێم دەهیڵی‌و
جێم دەهیڵی
تۆ ... دەگەڕێتەوە بۆلام ..
تۆ ... شووم پێ‌دەکەی ...
شووم پێ‌دەکەی ..
چەقۆ ، شوو بە برین دەکا ...
پەلکە زێڕینە باران دەهێنێ ..
زەردەخەنە ... شوو بە لێو دەکا ...
گەمە ... شوو بە ژووان دەکا ...
ئا ... ئەوەتا ...

× ● ×

هەروەك چۆن دڵەکان خۆشەویستی دەهێنن
ئاگریش شوو بە بەستەڵەك دەکاو ...
مەرگ .. بەژیان ..
تۆش .. شوو بە من دەکەی ..
شوو بەمن دەکەی ..

● **عبدالله عباس کردوونی بەکوردی** ●

هەناسەیەك

کچە هێمنەکەی بەختم
کە گوێ بۆ دەنگت شل دەکەم
کە هەناسە پاکەکانت
چرکە ..اوەکانی زەمەن رادەگری‌و ،
تێکەلاوی خوێنم دەبێ.
هەموو شتە پاکەکانی ئەم گەردونە
دەبنە سەمفۆنیای نوری عیشق
هەموو شتە پاکەکانی ئەم گەردونە
بەختم ، گوڵ باران دەکەن‌و

گۆرانی خاوێنیت دەلێن‌ـ
ئەم دەزانی
بارانی سەوزی مۆسیقای ،
لێوی وشکی ، شیعرەکانم تەردەکەیت‌و
دەبی‌یە چرای رێگەی تەمەنی تاریکم
ئەی خاوەنی دوچاوی سەوزی پڕ سیحر
ئەم دەزانی ئەو پیرۆزەی

عوسمان شەیدا
سلێمانی ـ ١٩٨٠

Institut kurde de Paris

ڕاپۆرتی بە وێنە دەربارەی یارییەکانی ئۆلۆمپی

▲ پاش یارییەکانی وەرزشکارەکان سەریان لە مەلبەندی بازرگانیی سەربە گوندی ئۆلۆمپی دەدا ..

▲ هاووڵاتییە عیراقییەکان لەگەڵ تیپی ئۆلۆمپیی تۆپی پێی عیراقدا بوون لە یارییەکانی دەورەی مۆسکۆدا ..

▲ ئەندریانۆف پاڵەوانی ئۆلۆمپیادی مۆسکۆ لەجیمبازدا ..

▲ حەوزی مەلەوانی کە کێبەرکێ ئۆلۆمپیەکان تێیدا بەڕێوە چوو ..

وەرزشەکانی ئۆلۆمپی جیهان

پەیمانیان بە یەکتری دا لە

ساڵی ١٩٨٤ دا لەشاری لۆس ئەنجلۆس بەیەک بگەنەوە

ڕۆژی یەکشەممە ٣-٨-٩٨٠ . بە ئاهەنگێکی گەورە مەشخەلی ئۆلۆمپی کوژێنرایەوە پاش ئەوەی لە شوێنێکی بەرزی یاریگای لینین لە مۆسکۆ بۆ ماوەی دوو هەفتە بڵێسەی لێ بەرز دەبووەوە .

دەورەی ئۆلۆمپی مۆسکۆ وا دەزمێردرێت کە تووشی چەند تەنگ و چەڵەمەیەکی زۆر هات بەهۆی ئەوەوە کە چەندین دەوڵەتی پێشکەوتوو لە بواری وەرزشدا پشتیان لێ هەڵکرد ئەویش لەبەر داخوازیی ووڵاتە یەکگرتووەکانی ئەمریکا بە بیانووی دەست تێوەردانی یەکێتیی سۆڤیەت لە کاروباری ناوخۆی ئەفغانستان

ئەگەرچی باشترین وەرزشکارانی جیهانی لە یارییەکانی هێزو مەلەوانیدا بەشدارییان لەم دەورەدا نەکرد ئەوا دەورەکە بە شێوەیەکی دیارو ئاشکرا لە لایەن ئەرخی ڕێکخستن و هونەرییەوە کاری تێ نەکرا .

لەلایەن ڕێکخستنەوە ئەوە سەرنجی ڕاکێشا کە مۆسکۆ سەرکەوتنێکی گەورەی وەدەست هێنا بە تایبەتی لە ئاهەنگی کردنەوەو کۆتایی پێهێنانیدا کە هەموو جیهان سەری لێ سوڕما .

لە لایەنی سەرکەوتنی هونەریشەوە ؛ ئەم دەورە سەرکەوتنی وەدەست خست ، چونکە لە دەورەی مۆنتریالی ١٩٧٦دا -٣٥- نمرەی قیاسی تۆمار کرا . بەڵام لەم

ئێمە لە کاتێکدا پیرۆزبایی سەرکەوتنی دەورەی ئۆلۆمپی دەکەین . کە بە توندوتیژی لە بەردەمی ئەو گەردەلوولەدا خۆی ڕاگرت کە بەڕێوەبردنی کارتەر بەرلە دەست پێکردنی دەورەکە بە چوار مانگ نایەوە ، تکامان وایە کە دەوڵەتە گەورەکان لە ئۆلۆمپیادی مۆسکۆوە پەندێک وەربگرن ، پەندەکەش ئەوەیە کە ئەو دەورەی دەوڵەتانی بێ لایەن و دەوڵەتە پەرەئەستێنەکان گێڕایان کە داخوازییەکەی کارتەریان ڕەت کردەوەو . لە دەورەکەدا وەک دەوڵەتێکی سەربەخۆ بەشدارییان کرد نە ڕۆژهەڵات نە ڕۆژئاوا کاری تێنەکردن .

ئەو وەرزشکارانەی کە مۆسکۆیان بەجێهێشت پاش تەواو بوونی دەورەکە پەیمانی ئەوەیان بەیەکتریدا کە پاش چوار ساڵیتر لە شاری لۆس ئەنجلۆس بە یەکتری بگەن ئەو کاتەی بیست و سێیەمین دەورەی ڕێک دەخرێت . بەڵێ ..دەورەکانی ئۆلۆمپی بەردەوام دەبن مادامەکی ژیان لە سەر ... بەردەوامە و ... ئۆلۆمپیش هەر چوار ... جارێک دەستکەوتە ... وەرزشییەکانی لاوان تۆمار دەکات .

دەورەی ئۆلۆمپیادی مۆسکۆ کۆتایی پێ هات

لە یارییەکانی بۆکسیندا (ملاکمە) کە ڕۆژی ٢-٨-١٩٨٠ کۆتایی پێهات بۆکس وەشێنی سوڤیاتی شامین صابروف نیشانەی ئاڵتونی لە کێشی ٤٨ کیلۆ غرامدا پێدرا دوای سەرکەوتنی بە خاڵ بە سەر بۆکس وەشێنی کۆبایی هیبیولیتو ڕامۆس دا .

هەروەها بۆ هەردوو بۆکس وەشین اسماعیل مصطفی لە بولگاریاو (یونگ وک) لە کۆریا نیشانەی برۆنزیان وەر گرت .

دووبارە لە کێشی ٥٠ کیلۆ گرامدا بۆکس وەشێنی بولگاریایی بیتاریسۆف) نیشانەی ئاڵتونی پێدرا دوای سەرکەوتنی بە سەر بۆکس وەشێنی سوڤیاتی فیکتورمیروشنیشنیکو دا بەو بۆکسە جێگەی سوری دووەمی یاریکە .

هەردوو بۆکس وەشێنی ... یانوس ڤارادی ، بولگاریاو هیوارانسل ی ئیرەلەندستانی نیشانەی برۆنزیان دەستکەوت

بۆکس وەشێنی کۆبای (خوان هرنانديز) لە کێشی ٥٤ کیلۆ غرامدا دوای سەرکەوتنی بە سەر بۆکس وەشێنی فەنزویلا (خوزیەبینانجو) دا بە خاڵ.. نیشانەی ئاڵتونی وەرگرت .

هەردوو بۆکس وەشین (مایکل ئەنتونی گویانا و (میتروسیر) ڕومانی نیشانەی برونزیان وەرگرت .

لە ئەلمانیای دیموکراتی بۆکس وەشێن -ڕودی فنیک- لە کێشی ٥٧ کیلۆ غرامدا دوای سەرکەوتنی بە سەر بۆکس وەشێنی کۆبای -اودلفو مورتا - دابە خاڵ نیشانەی ئاڵتونی پێدرا .

-فیکتور ڕیابکۆف ی سوڤیاتی و -کریستۆف کوستوفسکی - پۆلەندی نیشانەیەکی برۆنزیان بەش کرد .

لە کێشەی ٦٠ کیلۆ گرامدا بۆکس وەشێنی کۆبای -انجبل هبریرا- دوای سەرکەوتنی بە سەر - فیکتور فیمنکو - ی سوڤیاتیدا بە بۆکسی جێگر لە سوڕی سێیەمی یاریکەدا نیشانەی ئاڵتونی پێبەخشرا .

لە ئەلمانیای دیموکراتی بۆکس وەشێن -ڕیچارد نو فاکوفسکی -و لە پۆلەندا -کارزیمیربزاواج - نیشانەی برۆنزیان درایە .

دوای سەرکەوتنی بۆکس وەشێنی ئیتالیای -باتریزیو ئولیفا- لە کێشی ٦٣٫٥ کیلۆ گرامدا بە خاڵ بە سەر -سریک کوباکسیایف - سوڤیاتیدا نیشانەی ئاڵتونی وەرگرت .

بۆکس وەشێنی بەریتانیا - ئەنتونی ویلیس - وکۆبای -خوسێ ئەگیلا- لە کێشی ٦٧ کیلۆ گرامدا نیشانەی برۆنزیان پێدرا .

بۆکس وەشێنی کۆبای -ایدریس ئەلداها دوای سەرکەوتنی بە خاڵ بە سەر بۆکس وەشێنی ئوگەندادا نیشانەی ئاڵتونی بەخشرا .

هەردوو بۆکس وەشێنی ئەلمانیای دیموکراتی - کارل هنیز - و پۆلەندی کازیدیز شیریا- نیشانەیەکی برۆنزیان بەش کرد .

بۆکسی وەشێنی یۆگسلاڤی (سلوبودان کاکار) لە کێشەی ٨١ کیلۆ گرامدا دوای سەرکەوتنی بە سەر (باڤل سکستیتش) بە خاڵ نیشانەی ئاڵتونی پێدرا .

بۆکسی وەشێنەکانی ئەلمانیای دیموکراتی (هربرت بوش) و (ریکاردو روجاس)ی کۆبایی نیشانەی برۆنزیان وەرگرت .

لە یاری (تجذیف) سەوڵ لێدانداا .. لە یاری بەلەمی چوار قۆڵیدا - کایاک- بۆ پیاوان و لە ماوەی (١٠٠٠) مەتردا ئەلمانیای دیموکراتی نیشانەی ئاڵتونی و ڕومانیا زیوی و بولگاریا برونزیان درایە .

دووقۆڵی (ئیڤان بوترانیشین)ی ڕۆمانیایی و (تۆماسیمینونوف)ی کەنەدی لە یاری سەوڵدا بە بەلەم بۆ ماوەی هەزار مەتر نیشانەی ئاڵتونیان درایەو دووقۆڵی (ئیلاف هوکرودث) و (وادی مادیجا)ی ئەلمانیایی و (فاسیلی بورشنکو)و (یوری لاینوف)ی سوفیاتی نیشانەی برۆنزیان پێدرا .

لە یاری بەلەمی پیاواندا (کایاک) بۆ ماوەی ١٠٠٠ مەتر دوو قۆلی (فلادیمر بار فنوفیج و سرجی شوکارای) سوڤیاتی نیشانەی ئاڵتونیان وەرگرت و درانی مەجرستانی (ئیستڤان سزابو) و (ئیستڤان جوس) نیشانەی زیوی و دوو قۆلی (لویس رامو ملسونی)و و (هرمینو منديز)ی ئەسپانیایی نیشانەی برۆنزیان خەڵات کرا .

لە ئەلمانیای دیموکراتی (رودجیر هلیم) لە یاری ١٠٠٠ مەتری (کایاک) تەنیای پیاواندا نیشانەی ئاڵتونی درایەو لە فەرەنسا (ئالان لبیا) نیشانەی زیوی و (ئیون بیرلادیانو) ی ڕۆمانیای نیشانەی برۆنزی پێ بەخشرا .

لە یاری (١٠٠٠ مەتری کەنەدیدا بۆ پیاوان بە تەنیا کەسێک (لوبیمرلو بینوف)ی بولگاریای مدالیای ئاڵتونی پێبەخشرا بەڵام (سێرجی بومژیخین)ی سوڤیاتی نیشانەی زیوی و (وایکدارونوسی) ئەلمانیای دیموکراتی نیشانەی برۆنزی درایە . لە تیر هاویشتندا (کیتو مومزبرایج) ئافرەتی سوڤیاتی لە پاڵەوانێتی ئافرەتاندا نیشانەی ئاڵتونی پێدراو (٢٤٩١) خاڵی کۆ کردەوە .

(ناتالیا بوتوزوفا)ی سوڤیاتی و (بیقن مریلوتو)ی فینلەندایی نیشانی زیویان وەرگرت .

لە پاڵەوانێتی پیاواندا (تومی جولینین)ی فینلەندایی نیشانەی ئاڵتونی و بوریس ئیساشنکنوی نیشانەی زیوی و (جیانارلو)ی ئیتالیایی نیشانەی برۆنزی پێدرا .

لە پاڵەوانێتی (جۆدۆ) بۆ کێشی لە گران بەرزتر زۆرانباز (دیتمار لوریز)ی ئەلمانیای دیموکراتی نیشانەی ئاڵتونی و (ئینجیلو باریس)ی فەرەنسایی نیشانەی زیوی و نیشانە برۆنزیەکە لە نێوان (ئەرتزهاب)ی بەریتانیایی و (ئەندراس ئوسفار)ی بولگاریادا دابەش بو .

یەکێتی سۆڤیات ڕۆژی ٢-٨-١٩٨٠ هەر لە چوارچێوەی کۆتایی هاتنی حولی بیست و دووەمی یاری ئۆلەمپی لە مۆسکۆدا (١٣) نیشانەی وەر گرت و یەکێتی سوڤیات سێ نیشانەی ئاڵتونی و نۆ زیوی و یەکێکی برۆنزی وەرگرت .

بەڵام ئەلمانیای دیموکراتی کە تا ئێستاش پلەی دووەمی بە (٧) نیشان گرتوە کە چواریان ئاڵتون و دوانیان زیوو یەکێکیان برۆنزیە .

کەچی کوبا هەشت نیشانی دەستکەوت شەشیان ئاڵتونەو دوانیان زیوەو پلەی چوارەمی هەیە تا کۆتایی ڕۆژی ٢-٨-١٩٨٠ مایەی سوڤیات لە نیشانەدا (١٩٥) نیشانە بوو دوای ئەو ئەلمانیای دیموکراتییەکە ١٢٥ نیشانەو بولگاریا ٤٠ و کۆبا ٢٠ نیشانەیە .

دەورەیەکی مەلەوانی بۆ پێشەنگەکانی هەولێر

یەکێتی گشتیی لاوانی عیراق لقی هەولێر ڕۆژی دووشەممەی ڕابووردوو دەورەیەکی مەلەوانیی بۆ پێشەنگەکانی هەولێر ڕێکخست کە یەک مانگ بەردەوام دەبێت و ١٢٠ پێشەنگ بەشداریی تێدا دەکەن و وانەی تیووری و پراکتیکی لە چۆنیەتی مەلەوانی و شتە بنەڕەتییەکاندا فێر دەکرێن .

شەترەنج

لە چوارچێوەی دەوری نیوەکۆتایی پاڵەوانێتی جیهان لە شەترەنجدا ڕۆبەرت هۆبنەر لە ئەلمانیای فیدراڵ و لایۆس بۆرتیش لە هەنگاریاوە لە گواستنەوەی سی و نۆی جەولەی دووەمدا بەرانبەر یەک بوون ئەویش لەو یارییەدا کە لە شاری ئەبانۆتیرمی ئیتالیادا بەڕێوە چوو .

لیستەی میدالیەکانی دەورەی ئۆلۆمپی مۆسکۆ « دوا لیستە »

ناوی دەوڵەت	زێڕین	زیوین	برۆنزی	سەرجەم
یەکێتیی سۆڤیەت	٨٠	٦٨	٤٧	١٩٥
ئەلمانیای دیموکرات	٤٧	٣٧	٤١	١٢٥
بولگاریا	٨	١٦	١٦	٤٠
کووبا	٨	٧	٥	٢٠
ئیتالیا	٨	٣	٤	[illegible]
مەجەرستان	٧	١٠	١٥	[illegible]
ڕۆمانیا	٦	٦	١٣	٢٥
فەرەنسا	٦	٥	٣	١٤
بریتانیا	٥	٧	٩	٢١
سوێد	٣	٣	٦	١٢
فنلەندە	٣	١	٤	٨
پۆلەندە	٢	١٤	١٥	٣٢
جیکۆسلۆڤاکیا	٢	٣	٩	١٤
یۆگۆسلاڤیا	٢	٣	٤	٩
ئوستراليا	٢	٢	٥	٩
دانیمارک	٢	١	٢	٥
بەرازیل	٢	–	٢	٤
ئەتیووپیا	٢	–	٢	٤
سویسرە	٢	–	–	٢
ئیسپانیا	١	٣	٢	٦
نەمسا	١	٢	١	٤
یۆنان	١	–	٢	٣
بەلجیکا	١	–	–	١
هندستان	١	–	–	١
زیمبابوی	١	–	–	١
کۆریای دیموکرات	–	٣	٢	٥
مەنگۆلیا	–	٢	٢	٤
تەنزانیا	–	٢	–	٢
مەکسیک	–	١	٢	٣
هۆلەندە	–	١	١	٢
ئیرلەندە	–	١	١	٢
ئوغەندە	–	١	–	١
ڤنزوێلا	–	١	–	١
جامایکا	–	–	٣	٣
لوبنان	–	–	١	١
گویانا	–	–	١	١

Institut Kurde de Paris

پرۆژەی خزمەت گوزاری

ئەمینداریەتی گشتی كاروباری ناخۆیی

[redacted]

ناوچەی كوردستان

لەساڵی ١٩٨٠ دا

ئەمیندارێتی گشتی بەڕێوەبردنی كاروباری ناوخۆ لە كانونی دووەمی ساڵی ١٩٨٠ تا حوزەیرانی هەمان ساڵ ، بایەخێكی زۆر باشی بە ئاوەدانكردنەوەی هەموو ناوچەی كوردستان دراوە هەمیشە دەربەس ناوچەكە بووە زۆر پرۆژەی جۆراو جۆری خزمەت گوزاری جێبەجێ كردوە ئەوەشی ئەگەرێتەوە بۆ بایەخدانی حكومەتی شۆڕشی ١٧-٣٠ تەموز كە ناوچەی كوردستان بایەخی پێ بدرێت وەهەول بدرێت بۆ ئەوەی بگاتە شان بەشانی ناوچەكانی تر . . . . ئەمەش هەندێ لەو پرۆژە خزمەت گوزاریانەیە كە ئەمینداریەتی گشتی كاروباری ناوخۆلە ناوچە جێبەجێی كردوە .

لە سەرەتای ساڵی ١٩٨٠ لە هەموو ناوچەی كوردستان ٩٩ [illegible] تابخانەی سەرەتایی تەواو [illegible] كە پارەكەی (١٣٨ر٩٢٨ر١) [illegible] ملیۆنێك و نۆسەدو بیستو هەشت هەزارو سەدو سی و هەشت دیناری تێ چووە وە -١٠- قوتابخانەی ناوەندی و دوا ناوەندی ، كە ؟٨٩ر٣٥١ سێ سەدو پەنجاو یەك هەزارو هەشت سەدو نەوەدو چوار دینارە ، چاككردن و دەستكاری ٢٩ ژووری قوتابخانە كە ٥٣٠ر٩٧٥ نۆسەدو حەوتاو پێنج هەزارو پێنجسەدو سی دیناری تێچوە . . .

وە - ٨١ - خانو ، بۆ فەرمانبەران و مامۆستایان و هێزی ئەمنی ناوخۆو سوپای گەلی بە -١٣٥ر٣٨٧ - سێ سەدو هەشتاو حەوت هەزارو سەدو سی و پێنج دینارە ، وە -٣- گەراجی بەرژەوەندی هاتوچۆ لە -٧٩٤ر٦٥- شەستو پێنج هەزارو چوارسەدو حەوتاو نۆ دیناری تێ چووە

. . . خەستەخانەیەكی بەیتالی لەگەڵ دوو خانوو كتێبخانەیەك و كۆگایەكی ساردكەرەوەو حێوەتگای دیرەوانی - مخیم كشفی - و چاككردنەوەی خانەی مامۆستایان لەگەڵ تانواك قوتابخانەكان و شوێنی كاری دەستی بە ٣٩٤ر٨٣ هەشتاو سێ هەزارو سێ سەدو نەوەت و چوار دینار . . . . بەشێكی ناوخۆی بە ١٥٠٠٠ر پانزە هەزار دینار . . . چەند هۆڵی جۆراوجۆری قوتابخانەكان و زمونگە مختبر ی زانیاری و حەوزی مەلەوانی بە -١٥٥١ر٦١ شەستو یەك هەزارو پێنج سەدو پەنجاو یەك دینار . . .

دوو باخچەی منالان بە -٩٠٤ر١١٢- سەدو دوانزە هەزارو چوارسەدو نۆ دینار . . مزگەوتێك و بنكەیەكی تەندروستی بە -٢٣٠٨٧ر- بیستو سێ هەزارو هەستاو حەوت دینار . . . (١٠٠) خانوی جوتیاران بە -١٩٥ر١٩٩- سەدو نەوەتو نۆهەزارو سەدو نەوەتو پێنج دینار . هەروەها لەگەڵ . . .

بۆ پاسەپورت و جنسیە بە -٢٥٣ر٢٣٤- دووسەدو سی وچوار هەزارو دووسەدو پەنجاو سێ دینار . . . -١٠٦- خانو بۆ فەرمانبەران و مامۆستایان و ئەمن و سوپای گەلی و ئەفسەرانی پولیس بە -٣٨٩٧٨- سی و هەشت هەزارو نۆسەدو حەفتاو هەشت دینار (- ٤٤٨ -) خانو بۆ جوتیاران و (٥٠٠) خانوی-تریش بۆ ئەو جوتیارانەی كەوا كۆكراونەتەوە بە (٢٩ر٦٥) شەستو هەزارو پێنجسەدو بیستو نۆ دینار . . .

بنكەی مانوری دەستو كۆگایەكی ساردكەر بە -٢٣٦٨٤- بیستو سێ هەزارو شەش سەدو هەشتاو چوار دینار . . . چاكردنەوەی بەرژینی -شوریەك- و عیادەی خارجی و خەستەخانەی منالان بە ٢٥١ دینار یەك باڵەخانەی بەشی پیشەسازیە هونەریەكانی قوتابخانەكان بە ٢٠١٦ر٢ دوهەزارو شانزە دینار . . سەرای تازە هەولێر بە ٥٨٥٠ر پێنج هەزارو هەشتسەدو پەنجا . . . دینار . . . چاككردن و تارەكردنی گشت كارەبایی كارگەی ئاسنكەری هەولێر بە ٤٧٧٣٢ر) چل و دووهەزارو حەوت سەدو سی و دوو دینار . شورەی بنكەی لاوان بە (١٣٨٩٦ر) سیانزە هەشتسەدو نەوەت و شەش دینار .

وەهەروەها هەندی پرۆژەی بەڵێندەرەكان وەك (٢٩) بەڵێندەرەكان وەك ٢٩ قوتابخانەو (٧) زمونگەو ٢ هۆڵی خواردنی قوتابیان بە (٢٩٩٩٦٧ر٣) دوو ملیۆن و دووسەدو نەوەتو نۆهەزارو نوسەدو شەستوحەوت دینار باڵەخانەی نیشتەجی بە (٤٣٦٣٨ر) چل و سێ هەزارو شەشسەدو سی و هەشت دینار . هەندێ ژوورو سوپای گەلی بە (١٤٥ر٧٨) حەفتاو هەشت هەزاروو سەدو چل و پێنج دینار (٤) بنكەی

بروانە ل : ٧

قیرتاوكردنی كوڕەپانی بیشەوەی باڵەخانەی باسەپورت - انجوازات لە برایم خلیل كە ئەكەوێتە سەر سنووری توركیا بە ٧٤٧٥ر حەوت هەزارو چوارسەدو حەوتاو پێنج دینار . . .

هەندی پارەی تریش ترخانكراوە بۆ ئەو پرۆژە خزمەت گوزاریانەی كەوا كەم وكوری تیداماوە وەك بو -٦٠- قوتابخانەی سەرەتای و ناوەندی و ئامادەیی و باخچەی منالان و بەشێكی ناوخویی و پێنج كوكەرەوەی زەمونگەیی و سی هۆڵی خواردن بۆ قوتابیان بە -١٢٤ر٣٣٣- سێ سەدو سی وسێ هەزارو سەدو بیستو چوار دینار . . . خانو

سەرۆكایەتی تەندروستی لە سلێمانی و خزمەت گوزاری تەندروستی بەردەوام

حمە سعید حمە كریم
پ . هاوكاری لە سلێمانی

● لەگەڵ پێش كەوتنی باری هەموو لایەنەكانی تری ژیاندا سەرپەرشتی و خزمەت گوزاری تەندروستیش پێش كەوتن و گەشەكردنێكی دیارو ئاشكرای بەخۆیەوە دیوەو بەردەوام بەرەو فراوانترو چاكتریش ئەچێت و لە سەرانسەری وڵاتدا بایەخ دانێكی رەچاوكراو بەم لایەنە گرنگە دراوە

لە پارێزگای سلێمانیشدا هەروەكو پارێزگاكانی تری وڵات هەموو دەستەو دایەرەودام ودەزگا تەندروستیەكان بەردەوام لە خزمەت گوزاری هاوڵاتیاندان و لە سەروو هەموویانەوە وەكو سەرپەرشتیار وچاودێر سەرۆكایەتی تەندروستی یەكە هەوڵێكی چاكیان داوە بۆ بەدی هێنانی باشترین خزمەت گوزاری تەندروستی بۆ هەموو جەماوەر لە سەرانسەری پارێزگاكەدا .

● بۆ ئەوەی شارەزای باری تەندروستی و چۆنیەتی چالاكی سەرۆكایەتی تەندروستی سلێمانی و دەزگاكانی تری خزمەت گوزاری تەندروستی ئەم پارێزگایە ببین گەلێ پرسیارمان ئاراستەی

بەڕێز دكتور نیهاد ئەبتمر عمر سەرۆكی تەندروستی سلێمانی كردو ئەو خۆی سەرەتا دەربارەی باری تەندروستی و چۆنیەتی ئیشوكاریان دەستی بە قسەكردن كردوو وتی :-

× وەك ئەركی سەرشانی، هەموو دەزگا تەندروستیەكانی تری وڵات ئێمەش بەو پەڕی دڵ گەرمیەوەو بە دلسۆزی-یەوە لە هەوڵی زیادكردن و فراوانكردنی ئیشوكاری تەندروستی و خزمەت گوزاری داین بۆ پاراستن و رزگاركردنی هاوڵاتیان لە هەموو جۆرە نەخۆشی و ئەنجامێكی كارەساتە ناهەموارەكانی ژیانی رۆژانەو بە شێوەیەكی گشتی ئەو خزمەت گوزاریە تەندروستیانەی ئێمە پێشكەشی هاوڵاتیانی ئەكەین بریتین لە خزمەت گوزاری پاراستن لە نەخۆشی و چارەسەركردنی تەندروستی قوتابخانەكان و مەلبەندی ئامادەكردنی خواردەمەنی ، بەشی تەلاچۆكردنی نەخۆشیەكانی چاو ، بەفێركردن و پاراستنی دایك و منالان بەشی نەخۆشیە هەمیشەییەكان ، بەشی تەندروستی شار دەزگاكانی چارەسەر كردنی نەخۆشیش بریتین لە خەستەخانەی تەعلیمی -جامعە- ، خەستەخانەی طواریء خەستەخانەی كۆماری ، خەستەخانەی منالان لە گەڵ ئەو خەستەخانەو مەلبەندانەدا كە لە هەموو قەزاو ناحیەو لادێ هاوچەرخەكاندا هەن . جا ئەم لایەنانە لە كاروباریاندا زۆر لە یەك ئەچن و جاری وا هەیە یەكێكیان ئیشی هەردوولایان ئەكات .

● **دوكتور كادری تەندروستیتان چۆنە ؟.**

× ئەگەر بە گوێرەی ساڵانی رابوردوو سەیری كادری تەندروستی بكەین ئەوا ئێستا جیاوازیەكی زۆری هەیەو كادرمان گەلێ زۆرتر بووەو ئەتوانم بڵێم سێ قات زیادیان كردووەو بەشی زۆری دەزگاكانمان كادری باشیان تیایەو ئەو پەیمانگاو قوتابخانە تەندروستیانەش كە لە پارێزگاكەدا هەن هەر یارمەتی یەكی باشمان ئەدەن بۆ زۆر كردنی كادری تەندروستی .

● **ئەتوانین ئەو پەیمانگاو قوتابخانە تەندروستیانە بزانین كە لە سلێمانیدا هەن ؟.**

× بەڵێ ئەو قوتابخانانە بریتین لە قوتابخانەی برین پێچی ئامادەیی برین پێچی ، پەیمانگای تەندروستی باڵا ، هەروەها لە زانكۆی سلێمانیدا كۆلیچی پزیشكی هەیەو بە هەردوولایان یارمەتی یەكتری ئەدەین بۆ كەڵك وەرگرتن لە یەكتری .

● **ئەمەو دكتۆر نیهاد هاتە سەر باسی دەزگا تەندروستی-یەكانی ناوشاری سلێمانی و وتی :-**

× لە ناوشاری سلێمانیدا گەلێ دەزگاو خەستەخانەی گەورەو مەڵبەندی سەرەكی و لقی تەندروستیمان هەیە ، كە هەموویان زۆر چالاكانە كاروباری تەندروستی خۆیان بەڕێوە ئەبەن و لە سەروو هەموویانەوە نەخۆشخانەی تەعلیمی یە كە بە خەستەخانەی جامعە بەناوبانگەو بریتیە لە نەخۆشخانەیەكی گەورەی تازەبابەت كە -٤٠٠- تەرەوێڵەی تیایە ، لەگەڵ هەموو بەشەكانی تر وەكو (العیادة الخارجیة) بەشەكانی جراحیە ، بەشی ژنان و منال بوون و ناوسك و چاوو دەم و لوت و گوێ و قورگ و چارەسەری سروشتی كە ئەم بەشانە هەموویان پزیشكی بسپۆری خۆیان هەیە بە تازەترین ئامێرو جیهازی تەندروستی یەو . هەروەها نەخۆشخانەی كۆماری و طواریء كە بە یەكەوەن و بریتین لە -٢٠٠- تەرەوێڵەو ژنان و سنگ و ئەعصاب و هەندێ جەراحێ بچوك و ئەمانیش هەر پزیشكی بسپۆری خۆیان هەیە ئەمانە لە گەڵ خەستەخانەیەكی تایبەتی بۆ منالان كە -٨٠- قەرەوێڵەیەو خزمەت گوزاریەكی تەندروستی منالانی باشی تیایە بە

پزیشكی بسپۆرەوەو لە گەڵ ئەمانەشدا نزیكەی -١٢- خەستەخانەی بچوكی ترمان لە هەموو گەڕەكەكانی ناوشاردا هەیە .

● **ئەمە ناوشار ئەی لە دەرەوە ؟.**

× لە هەموو سەرانسەری پارێزگاكەدا -٨- خەستەخانەمان هەیە كە -٨١٢- قەرەوێڵەیان تیایەو نزیكەی - ٢٦ - مەڵبەندی تەندروستی سەرەكیمان هەیە وەكو خەستەخانەیەكی بچوك وان و خزمەت گوزاری باشیان تیایە لە گەڵ -٩٥- مەڵبەندی تەندروستی لقی و (١٥) عەیادەی دان و -١٣- مەڵبەندی دایكان و منالان ، كە هەموویان بەگوێرەی رێ وشوێنی خۆیان توانای تەندروستی چاكیان هەیە كە باشترین خزمەت ئەكەن و بەردەوامیش لە هەوڵی پیش خستن و گەشە كردنیاندابن بەتایبەتی لە لادێكاندا كە پێویستی چاكیان بەم مەسەلەیە هەیە

● **دكتور ئامێری تەندروستی تازە چیتان هەیە ؟.**

× وەكو لە پێشەو باستم كرد نەخۆشخانەی تەعلیمی گەلێ ئامێری تازە بابەتی وەكو ژیانەوەی دڵ ، پارێزگاری ئەو منالانەی لە كاتی خۆیاندا لە دایك نابن ، گورچیلەی دروست كراو ، ئامێری تازە بابەت بۆ نەحس كردنی منال لە سكی دایكیدا بە هۆی شەپۆلەكانی سەروو دەنگەوە لە بەشی ئەشیعەدا ئامێرمان هەیە بۆ ئەشیعەی رەنگاو رەنگی تەلەفزیۆنی ، تاقیگایەكی تەندروستی مەركەزیمان هەیە كە تازەترین ئامێری تاقی كردنەوەی تیایە لەوانە ئامێری شی كردنەوەو نەحسی زاتی كە هەموو قۆناغەكانی شی كردنەوە خۆی ئەیكات ، ئەمانەو گەلێ ئامێر لە بەشەكاندا هەن .

بروانە ل : ٧

« هاوكاری »و كومەلانی خەلك

وەلامێك بۆ بەڕێوەبەرێتی گشتی پەروەردەی سلێمانی

● لە بەڕێوەبەریتی گشتی پەروەردەی سلیمانیەوە ئەم نووسراوەمان پێگەیشتوە ، لەگەڵ رێزو سوپاسمان بەرامبەر بەتەنگەوە هاتنیان و وەڵام دانەوەی خواست و پرسیاری هاووڵاتیان وا دەقی نووسراوەكە كە بەژمارەی ٢٢٨١٧ لە ٢١-٧-١٩٨٠ دانووسراوە بڵاوی دەكەینەوە :

- بۆ رۆژنامە هاوكاری بەرێز

لە رۆژنامە بەنرخەكەتاندا ژمارە ٥٣٢ لە ٣٠-٦-١٩٨٠داو لە گۆشەی (هاوكاری و كۆمەڵانی خەڵك)دا سكاڵای گوندی داری تەلانتان بڵاو كردوەوە كە دەربارەی پڕ كردنەوەی كەمی مامۆستایانی قوتابخانەكەیان بوو لەم بارەیەوە درمانەوێ بۆتان روون بكەینەوە :

١ - لەبەر ئەوەی (٧٥٠) جێگای بۆشی مامۆستامانی هەیە ناچار بووین تەنیا مامۆستایەك بۆ گوندی داری تەلان تەرخان بكەین و ئەویش ئەركی خۆی بەجێ‌هێناوە كە دەوامی كردوە بە دوو بەشی (بەشی دووەم مرحازەرات(١))و دوو لقی تیایە یەكەم و دووەم . . چاوەڕێی تەعینی مامۆستای نر دەكەین لەكاتی تەعیناتدا.

٢ - دەربارەی فەراشی قوتابخانەكە موافقەت دەرگیراوە بۆ تەعینی (محمود محمد حسن) داوای كرد بوو تەعینی بكرێ بەڵام خزمەتی عەسكەری نەكرد بوو(٢). . چاوەڕێی تەعینی یەكێكی تر دەكەین .

محمد پیرۆز رۆستم
بەڕێوەبەری گشتی .

دەنگ ئاری :

ئێمە لەكاتێكدا ، سوپاسمان بۆ وەڵام دانەوەی بەڕێوەبەرایەتی گشتی پەروەردەی سلیمانی دووبارە دەكەینەوە ، بەڵام دەست بۆ دوو خاڵ لە وەڵامەكەیان دەكێشین .

(١) لەرستەی (یەك مامۆستا) دوو دەوام بكا ، نازانین مانای چی و چۆنی ربك خستوە ، هەتا ئەگەر رێكی خستبێ لەبەر خاتری بەسەربردنی كارو ئەرك ، ئایا تاكە مامۆستایەك دەتوانێ بەو جۆرە نیسبەتی سەركەوتن و تێگەیاندن بۆ قوتابیەكانی چەندە زامن بكا . چونكە دەرس وتنە میشك گوشین و خۆ هیلاك كردنێكی نائاساییە.

(٢) وەڵامی تەعین نەكردنی فەراشەكەش (موقنع)نیەو ئەمە راستی‌یەكە ناگونجێ لێی دڵدەنگ ببێن جا سەیر كەن وەزعەكە چەند ئالۆزتر دەبێ یەك مامۆستای بەسەزمان بۆ دوو دەوامی قوتابخانەیەكو . . فەراشیشی نەبێ !!

لە هەگبەی پەیامنێرەكانی «هاوكاری» یەوە

كردنەوەی هۆڵی چالاكی هونەری لە سلێمانی

نامەی هاو وڵاتی بەختیارغریب

لەشەقامی مەولەوی لە سلیمانی پێشنیارێكی رەوای كردوە كە تیپە هونەریەكانی سلیمانی لەكاتی ئاهەنگ و نواندنی چالاكی‌دا ، لەبەر نەبوونی هولێكی هاوچەرخ و ربك وپێك زۆر توشی كێشەو گیروگرفت دەبن ، خۆزگە لابەنە بەرپرسیارەكانی تەقەللای ئەوەیان دەدا هولێكی هونەری چاك لەشارەكەدا بكرایەتەوە .

شەقامی دەرسیم لە هەولێر

نامەی هاووڵاتی عثمان عبدالواحد لە هەولێر داوا لە شارەوانی شاری هەولێر دەكا ، ئاورێك لە شەقامی دەرسیم بداتەوەو ئەو هەموو كەندو كوسپەی تیا دروست بوە چاكیان بكا . . .

ئەم نامەیەی پ. هاوكاری شێرزاد عبدالرحمن لە هەولێر بەرچاو دەخەین هەرچەندە ، یاسای سەرپەرشتی كۆمەڵایەتی كێشەی ئەم جۆرە هاووڵاتیانەی چاركردوە ، بەڵام دیارە ئەم هاووڵاتیە گیروگرفتی تری لەبەردەمدایە كە لەوانەیە وابكات هەتا ئەو یاسایەش سوودی بۆ نەگەیەنێ :

هاووڵاتی «جلال صۆفی» هاتەلامان و بەدرێژی باسی لە ژیان و كارەساتەكانی خۆی وگیروگرفتەكانی كرد ، زیانرمان بە دەست نەهات بێجگە لەوەی بخەینە سەر لاپەڕەكانی ئەم رۆژنامەیەو بە هیواین ، بەرێزان لەدام و دەزگاكاندا مشوری بۆ بخۆن ئەم هاووڵاتیە خەڵكی هەولێرەو كاری كۆڵ هەڵگرە، بەڵام وەكو خۆی دەڵێ ، كۆڵ هەڵگرێكی بێ‌توانایە چونكە ماوەیەكی دوورە بەهۆی نەخۆشی (بڕبڕەی پشت) یەكی كەوتوە ، ئەو كەمە پارەیەش كەرۆژانە بەكۆڵ هەڵگری پەیدای دەكات بەشی مەبسەر بوونی تەنانەت لوقمەنانی خواردنی ناكاو رۆژێ لە رۆژان ، وەك خۆی دەڵێ ، هەمو هیوای ئەوەیە تێر بەسكی خۆی نان بخوات. كە سەرنجی رەنگ و بۆو جلە شرەكانی ئەم مرۆڤە دەدرێ ، وەك خۆی دەڵێ بێ‌هیوای بەرامبەر بە ژیان دەبینرێ ، كونجی شەوانەی یەكێكە لە مزگەوتەكانی هەولێرو هەموو ژیانی خۆی لەم ژووورە تەسكە بەسەر دەبات و ماڵ و سامانی ئەو تەنیا سەرینە شرەكەیەتی . بەڵام كە دێتە قسە ، وەك ئادەمیزادێكی گەورەو بەتوانا قسەدەكاو ناخی خۆی دەر دەبرێ .. سەری كردوە بە زۆربەی دائیرەكانی هەولێر ، بەڵام گیروگرفتی گەورەی «جنسیە»یە وناتوانێ دەری-بێنێ ، لەبەر ئەوەی كەسی نیە وتاك و تەنیایە و ناوی لە هیچ قەیدو سەر ژمێریەكدا نیە .. زیاتر لە دەجار ناردویانە بۆ بەغدا ، لەوێ بەبێ گەڕاوەتەوە گەڕاوەتەوە . . فایلێكی خستە بەردەممان كە عەرزو حاڵی دەیەها جار گەڕان و چونی بۆ بەردەم لێ پرسراوان تێدایە ، لەگەڵ ئەوەشدا دەست لەبەركەس پان ناكاتەوە .. لەكۆتای‌دا ، ئەم هاووڵاتیە دەڵێ : هیچ ئومێدم نیە بێجگە لەوەی كە بژیم .. ئێمەش دەڵێین : بەرێزان .. ئەگەر دەتانەوێ ئەم مرۆڤە بژێ .. بەزەیتیان پێدا بێتەوە !

Institut kurde de Paris

یەڤگینی یەفتەشینکۆ

شاعیرو باری کۆمەڵایەتی

شاعیری سۆڤیەت یەڤگینی یەفتەشینکۆ لە بزووتنەوەی شیعری هاوچەرخی جیهانیدا جێگایەکی گرنگی هەیە. چونکە زمانێکی شاعیری‌یانەی سفت‌وسۆڵی هەیە. بە رەسەنی مرۆڤایەتی‌ی مرۆڤی هاوچەرخ لە بۆتەی هەڵس‌وکەوتی ژیانی رۆژانەدا بە هەموو لایەکانیەوە دەردەبڕێت. یەفتەشینکۆی شاعیر ئێستا تەمەنی گەیشتووەتە ٤٧ ساڵ، لەگەڵ ژنە ئنگلیزیەکەیدا لە گەڕەکی نووسەران (بیرد لکینۆ)دا دەژیت، کە گەڕەکێکە لە گەڕەکەکانی دەوروبەری مۆسکۆ.

یەفتەشینکۆ لەم دوایی‌یەدا رۆمانێکی نووسیوە، لە ئەنجامی ئەوەوە گۆڤاری (شتێرن) ئەستێرەی ئەڵمانیای رۆژئاوا ئەم گفت‌وگۆیەی لەگەڵدا کردووە، کە لێرەدا دەیکەین بە کوردی:

● مکرم رشید تالەبانی ● کردوویەتی بە کوردی

داهێنانی ئەدەبی‌و سەربەستی‌ی نووسەر..

● وەکوو زانراوە دەزگا بڵاوکەرەوەکانی سۆڤیەت ئەوان بڕیاری شێوەی چاپەمەنی‌یەکان دەدەن. ئایا تۆ ئەو باسەی هەڵدەبژێریت بەگوێرەی بۆ چوونی لێپرسراوانی دەزگاکانی بڵاو کردنەوە سنووری بۆ دەکێشیت؟

یەفتەشینکۆ: من ئەو شتەی بیری لێ‌دەکەمەوە تەنیا ئەوە دەنووسم. هیچ کەسێکیش ناتوانێت زۆرم لێ‌بکات شتێکی دیکە بنووسم. بەڵام بە درۆزن دەکەومەوە ئەگەر لافی ئەوە لێ‌بدەم بڵێم تەنگ‌وچەڵەمە لە بڵاو کردنەوەدا نی‌یە. چونکە کەروێشکی بەرێشان هەن لە نووسەران دەترسن، بەڵام لەگەڵ ئەوەشدا نووسەرانی ئازا هەن.

● ئایا ئەو ئازایانە دەتوانن ئەرکەکانیان بە شێوەیەکی کاریگەر بەرێوە ببەن بێ ئەوەی ئیشەکانیان یان پیشەکانیان لەدەست بدەن؟

یەفتەشینکۆ: لە راستیدا ئازاکان زۆر کەمن. هۆنراوەکەم (لە ژێر پێستی پەیکەری سەربەستیدا) لە لایەن ١٥ گۆڤارەوە رەت کرایەوە. وای لێم دەویست چەند دەستکاری‌یەکی بکەم، بەڵام ئەوەم رەت کردەوە. لە ئەنجامدا هۆنراوەکە لە گۆڤاری رووسیای سپیدا (نیمان) بڵاو کرایەوەو هەروەها لە مۆسکۆشدا لە چاپ درا.

کاتێکیش حکومەتەکەم رەخنەی ئاراستە کردم بروسکەیەکم لە هاورێیم دەرهێنەری سینەمایی (پاولۆ پاسۆلینی) یەوە بۆ گەیشت، تیایدا نووسرابوو «سڵاوێکی دڵسۆزانە. ئێستا تەنگ‌وچەڵەمەت هەیە. هەر حکومەتێك بە شیعر خەریك کرا، ئەوە شتێکە بە دەگمەن روو دەدات...».

لە وڵاتەکەماندا - بە پێچەوانەی ئەوەی لە رۆژئاوادا باوە - دەبینین شیعر دەنگدانەوەیەکی مەزنی هەیە. ئێمە هەست بە قورسایی ئەم تەنگ‌وچەڵەمانە دەکەین، بەڵام هەرگیز لە لایەن خوێنەرانەوە ئەمە خۆی لێ گێل ناکردرێت.

● ئەم رێز لێنان‌و نرخاندنە چۆن هاتووەتە کایەوە؟.

یەفتەشینکۆ: ئەدەبی کلاسیکی‌ی رووس ئەدەبی ئازارو ناڵە دەروونی‌یەکان بوو. ئەدیبەکانیشی نوێنەرانی دەسەڵاتی فیکری‌ی وڵاتەکەمان بوون.

بۆ وێنە، لە سەردەمی تەلۆستۆی‌دا ئەم قسەیە باو بوو:

«دوو قەراڵمان هەیە - یەکەم لە کۆشکی زستاندا ئەوی دیکە لە یاسنایا پۆلیانا»(١).

● گریمان تۆ ئێستا ئارەزووی ئەوەت کرد هۆنراوەیەك دژی سۆشیالیزم بنێیت. ئایا ئەو هۆنراوەیە بڵاو دەکرێتەوە؟

یەفتەشینکۆ: هیچ مرۆڤێك ناتوانێت باسێکی دیاری کراوم بەسەردا بسەپێنێت. من دژی سۆشیالیزم نانووسم، نەك بڵێیت یەکێك لە نووسینی ئەو باسە رێی لێ‌گرتبێتم. منیش ئەو کارە ناکەم، چونکە تێگەیشتنم، بیروڕام، رێگەی ئەوەم پێ نادات. چونکە بەها سۆشیالیستی‌یەکان ئەگەریش زۆر جار لەگەڵ واقیعدا وەك یەك نەبن، ئەوا من وەکوو شاعیرێك لە پێناوی گونجاندنی نێوان ئەو دوو لایەنەدا بەشداری دەکەم.

● کاتێك بۆریس باسترناك نەیتوانی ئەوە بنووسێت یان بڵاوبکاتەوە کە خۆی دەیویست بێ‌دەنگی‌ی هەڵبژارد. بەڵام ماندلچام زۆرتر ئازا بوو چونکە هۆنراوەیەکی دژ بە ستالینی نووسی بە هۆیەوە بۆ سیبریا دوور خرایەوە.

یەفتەشینکۆ: «ئەی توانی بنووسێت»؟ چی‌دەگەیەنێت؟ نووسەر لە توانایدایە هەر دەم‌وکات بنووسێت، ئێوە بە شێوەیەکی خراپ لە سەرگوزەشتەی باسترناك گەیشتوون. ئەو بەردەوام نووسیویەتی، ئەگەرچی ئەوەی نووسیویەتی بڵاویشی نەکردبێتەوە. (ماند لچام) بش، کە دوور خرابووەوە هەر دەینووسی. بەڵام هەردووکیان تێکۆشەری سیاسی نەبوون. ئەوان - وەکوو هونەرمەندە مەزنەکانی‌تر - دوو تێکۆشەرن لە پێناوی راستیدا.

کتێبەکانی باسترناك‌و ماند لچام ئێستا بڵاو دەکرێنەوە.

● ... رۆمانی بە ناوبانگی باسترناك (دکتۆر زیفاکۆ) تاکوو ئەمڕۆیش لە هیچ کتێبخانەیەکی رووسیادا نی‌یە.

یەفتەشینکۆ: من یەکەمین ئەو کەسانەم کە (دکتۆر زیفاکۆ) یان خوێندووەتەوە. شتێکی پڕداخە کە باسترناك دانە دەستنووسەکەی بۆ تەنیا شەوێك لە لا بەجێ هێشتم. ئەو کاتە لەبەر چەند هۆیەکی هونەری لام باش نەبوو. پاشان لە سەر خۆ خوێندمەوەو، لە ناخمدا بۆ چوونێکی قووڵی بەجێ هێشت. ئەو رسوایی‌یەیش کە دەربارەی ئەم رۆمانە هێنرایە ئاراوە بە هۆی ئەو هەراوهوریایەوە بوو کە رۆژنامەکانی رۆژئاوا نایانەوە. ئەم رۆژنامانە رەچاوی چارەنووسی (باسترناك) یان نەکردبوو. وا باسیان کردبوو کە حەنجەرێکە لە پشتی سۆشیالیست دراوە. ئایا باسترناك خەنجەرێکی بە دەستەوە هەیە؟ هەموو ئەم ووتارە رۆژنامەنووسی‌یانە لە سەر مێزی خرۆچۆف دانران. کە هێشتا رۆمانەکەی نەخوێندبووەوەو، یەکێتی‌ی نووسەرانیش باسترناکی لە ریزی خۆی دەرکردبوو. پاشان خرۆچۆف رۆمانەکەی خوێندەوەو لە بەردەمی ئیلیا ئەهرۆنبۆرگدا ددانی بە ئەوەدا نا کە ئەوەی لەگەڵ باسترناکدا رووی‌دا هەڵەیەکی گەورە بوو.

● سەردەمی خرۆچۆف بە سەرچوو، کەچی هێشتاکە رۆمانەکە نەکەوتووەتە بازارەوە؟

یەفتەشینکۆ: ئەو بە ناوبانگی‌یە باشەی کە باسترناك هەیبوو بۆی گێڕرایەوەو هۆنراوەکانی رێگەی بڵاو کردنەوەی خۆیانیان گرت. ئێستایش کاتی گونجاو هاتووەتە کایەوە بۆ ئەوەی رۆمانەکە بە چاپ بگەیەنرێت.

● ئایا تۆ ئارامی باسترناك‌و ئازایەتی‌ی (ماند لچام)ت هەیە؟

یەفتەشینکۆ: کاتێك لە قوتابخانە بووم، لە رۆمانی (پاسەوانە لاوەکان) کۆڵینەوە، نووسەرەکەی ئامادە بوو. ئەوەبوو چەند پرسیارێك ئاراستەی قوتابی‌یەکان کرا، یەکێك لەو پرسیارانە ئەوە بوو ئایا وەکوو تیپە چەکدارەکان، وەك لە رۆمانەکەدا هاتووە، دەجەنگین. هەموو بە بەڵێ وەڵامیان دایەوە، تەنیا یەکێك نەبێت.

ئەو راوەستاو ووتی ئەو مەودای توانای بەرەنگاری‌و بەرگە گرتنی خۆی نازانێت، چونکە کە لە بەردەستی پزیشکی دداندا دادەنیشێت لە ترساندا هەڵ دەلەرزێت. هەموویان لەبەر ترسنۆکی قسەیان پێ‌ووت. بەڵام فادیێیف نووسەری کتێبەکە دەربارەی منداڵەکە ووتی، ئەو لە تەواوی ئەو بروایەدایە کە منداڵەکە دەتوانێت بەرەنگاری بکات‌و بەرگە بگرێت، چونکە ئازایەتی‌ی، لە گومان لێ‌کردنی ئازایەتی‌ی خۆیدا نواندا.

● ئایا ئەو منداڵە ئازایە تۆ بوویت؟

شاعیرە بلیمەتەکان زۆربەی کات رەخنەلێگری دەسەڵات بوون. ئەوان بەبێ ئەوەی گوێ بە چارەنووسی خۆیان بدەن هێرشیان بردووەتە سەر کۆمەڵگا.

ئەدی تۆ بیروڕات دەربارەی ئەوە چی‌یە؟

یەفتەشینکۆ: ئازایەتی‌یەك لێرە، ئازایەتی‌یەك لەوێ. هەرچۆنێك بێت ئەو کاتە ئەم هەڵوێستەم بوو. ئەوەی پەیوەندیشی بە پرسیاری دووەمەوە هەبێت ئەوا حەزدەکەم ئەوە دووپات بکەمەوە، کە ئەو کەسەی دەیەوێت بەرهەمەکانم پینە بکات، ئەوا لە توانایدایە هۆنراوەکانم وائێك بداتەوە، وەك دوژمنی سۆشیالیستی بم، یان وەك دۆگماتی دام‌بنێن. هەردوو لا بە هەڵەدا چوون، چونکە سۆشیالیستی لە وڵاتەکەماندا راستەقینەیەکەو هەیە، من لەلایەنی خۆمەوە هەوڵی ئەوە دەدەم دەربیڕم، بێ ئەوەی بە ئەنقەست هەڵە تراجیدی‌یەکانمان جوان بکەمەوە، یان لە نرخی سەرکەوتنەکانمان کەم بکەمەوە.

● نی‌یەو نابێت مرۆڤ گومان لە بنەماکانی سۆشیالیستی بکات ئایا رێگات دەدرێت رژێمی سۆشیالیستی بخەیتە جێی گومان لێ‌کردن یان پرسیارەوە؟

یەفتەشینکۆ: کاتێك لەگەڵ پەیامنێرە رۆژئاوایی‌یەکاندا دەدوێم ئەوا ستێکم لا دروست دەبێت، وەك بڵێیت نوێنەری - کۆمەڵێکی میسالی‌ی دوور لە هەڵەن -، یان وەك بڵێیت پزیشکن لە ئاسمانەوە دابەزێنراون، بۆ ئەوەی سۆشیالیستی‌ی هەژار تیمار بکەن کە نزیکی ئەوەیە گیانی دەربچێت. من هیچ کاتێك لافی ئەوە لێ‌نادەم کە ئێمە لە بەهەشتدا دەژین. تەنیا دەتوانم بڵێم، من بەش بە حاڵی‌خۆم ماوەیەکی باش سەرم لە رۆژئاوا داوە، بۆ ئەوەی بتوانم بڵێم، ژیانتان زۆر لە بەهەشتەوە دوورە.

● تۆ پاش مردنی ستالین رەخنەت لێ‌گرت، پاش ئەوەی پیاوە سیاسی‌یەکان وەك خرۆچۆف رەخنەیان لێ‌گرت. ئایا هێرش بردنت پاش کۆچی سیاسی‌یەکان دەست پێ‌دەکات؟

یەفتەشینکۆ: لە ترسناکترین ساڵەکانی ستالیندا من منداڵ بووم‌و بەوە تاوانبار دەکرێم هۆنراوەم دژ بە ستالین

بروانە ل: ٧

بانگەوازێك

ئاشکرایە کە دەزگای رۆشنبیری‌و بڵاوکردنەوەی کوردی ئێستاو لەمەوبەریش هەر یەکێ بووە لەو دەزگا گرنگە رۆشنبیری‌یانەی کە دەورێکی بەجگار گرنگ‌و دیاری لە کۆڕی بزووتنەوەی رۆشنبیری کوردی‌دا هەبووە، بە هۆی ئەو رۆژنامەو گۆڤارو چاپەمەنی‌یانەی کە بەیتاپەیتا بە سەرمەرە بڵاویان دەکاتەوە، هەروەها درێغی لە پشتگیری کردنی ئەدیبان‌و نووسەرانی کورد نەکردووەو بەرهەمەکانیان بەپێی توانا بۆ لە چاپ دەون، یان بۆ لە چاپدانی بەرهەمەکانیان کومەکی پێ‌کردوون جگە لەمانە بایەخی بەگرتنی کۆڕی رۆشنبیری‌ی‌و کۆبوونەوەی ئەدەبی داوە بەو ئامانجەی کەرەورەوەی بزووتنەوەی رۆشنبیری‌ی‌و ئەدەبی بەرەو پێشەوە بەرێت‌و موتووربەیان بە زانیاری نوێ بکات‌و پەرەیان پێ بدات. هەروەها تێ‌کۆشاوە کە دەرفەت‌و باری باش بخولقێنێ، بۆ ئەوەی ئەدیبان‌و نووسەرانی کورد بەیەك بگەیەنێ هەتا پێکرا هاوبەشی لە کرداری رۆشنبیری‌ی‌و ئەدەبی بخەنە کار.

دیارە میهرەجانی رۆشنبیری یەکەمی کوردی لە هەولێر بەشێ بوو لەو چالاکیانەی کە دەزگاکەمانی گرتوویەتیە ئەستۆی خۆی‌و ئێمەیش، ئەمە، بەسەرکەوتنێك بەرکولێك لەو چالاکی‌و کارگوزاریانە دادەنێین، کە دەمانەوێ لەمەولا جێبەجێیان بکەین.

ئەنجا بۆ بەردەوام بوون لەم کۆڕەداو لە دوای ئەوەی کە بە پێتی تواناو دەرفەت لەگەڵ ژمارەیەك لە برا ئەدیبەکان‌و نووسەرە بسپۆڕەکان کەوتینە گفت‌وگۆ، گەیشتینە ئەنجامی ئەوەی کە لە شاری سلێمانی کۆڕێ بۆ شیعری کلاسیکی بگرین بۆ ئەوەی لەم کۆڕەدا گەلێ باس‌و لێکۆڵینەوە کە پەیوەندی بە شیعری کلاسیکی‌یەوە هەبێت پێشکەش بکرێن بە مەرجێ ئالەم جوارچێوەشدا بن:-

١ - دیاردە و سیفاتی شیعری کلاسیکی کوردی چۆنیەتی پەیدابوونی.

٢ - ئەو شاسوارانە کە لەم کۆڕەدا ئەسپی خۆیان تاو داوەو پەردی بناغەیان داناوەو دەوری هەر یەکێ لەوانە لەم بارەیەوە بخرێتە روو.

٣ - پەیوەندیی ئەم جۆرە شیعرە بە قوتابخانە ئەدەبیەکانی ترەوە، ئەدەبی گەلانی‌تر تا چ رادەیەك کاری کردوەتە سەر شاعیرەکان‌و بەرهەمەکانیان لە رووی ناوەڕۆك‌و شێوەی هونەری‌یەوە، هەروەها ئەوەش دیاری بکرێت کە ئەوانیش چ کارێکیان کردۆتە سەر ئەو شاعیرانەی کە لە دوای ئەمانەوە هاتوونەتە مەیدانی شیعرو ئەدەبەوە.

هەموو باس نووسێك، دەتوانێت ئەو بابەتەی کە ودری دەگرێت‌و دەیەوێ لە سەری بنووسێت، یان لەچوارچێوەیەکی گشتی، یان لە سووچێکی دیاری‌کراوی باسەکە بدوێت، بۆشی هەیە یەکێ لە شاعیرە کەڵە -کلاسیکی‌یەکان هەڵبژێرێت‌و بە تەواوی لێی بدوێت

ئەوجا لەبەر ئەم تیشکەدا، داوا لە رۆشنبیران‌و ئەدەبدۆسانی کورد دەکەین کە لەم کۆڕەدا هاوبەشی بکەن‌و باسێ، یان لێکۆڵینەوەیەکمان بۆ بنووسن، خۆشیان سەرپشکن بۆ هەڵبژاردنی ئەو باسە یان ئەو لێکۆڵینەوەیەو ئاراتەخواز یشین کە بە زووترین کات وەڵامان لەم رووەوە بدەنەوە، چ بە بەشداربوون، یا بە پێچەوانەیەوە، لە حاڵەتی بەشداربوونیشا ناوونیشانی ئەو باسە یان ئەو لێکۆڵینەوەیە لەگەڵ کورتەیەکی زۆر کورتی‌دا بۆمان بنێرن، بە مەرجێ لە -١٥-ی مانگی ئەیلوولی داهاتوو تێپەڕ نەکات چونکە کۆڕەکەمان دەکەوێتە نێوراستی مانگی تشرینی یەکەمی ئەمساڵەوە

شایەنی باسە، سێ خەڵات بۆ سێ وتار یا سێ لێکۆڵینەوەی زۆر سەرکەوتوو تەرخان کراون، پاش ئەوەی کە هەرچی وتار هەن لەلایەن لیژنەیەکی بسپۆڕی تایبەتی‌یەوە دەخوێنرێنەوەو یەکەم‌و دووەم‌و سێیەمیان لێ هەڵدەبژێرن.

ئەو وتارانەی کە ئالوێ نۆرەی خوێندنەوەیان لە کۆڕەکەدا بدرێتێ، لە گۆڤارەکانماندا بڵاویان دەکەینەوەو هەریەکە بەپێی پێزی خۆی موکافەئەی دەدرێتێ

دەزگای رۆشنبیری‌و بڵاوکردنەوەی کوردی

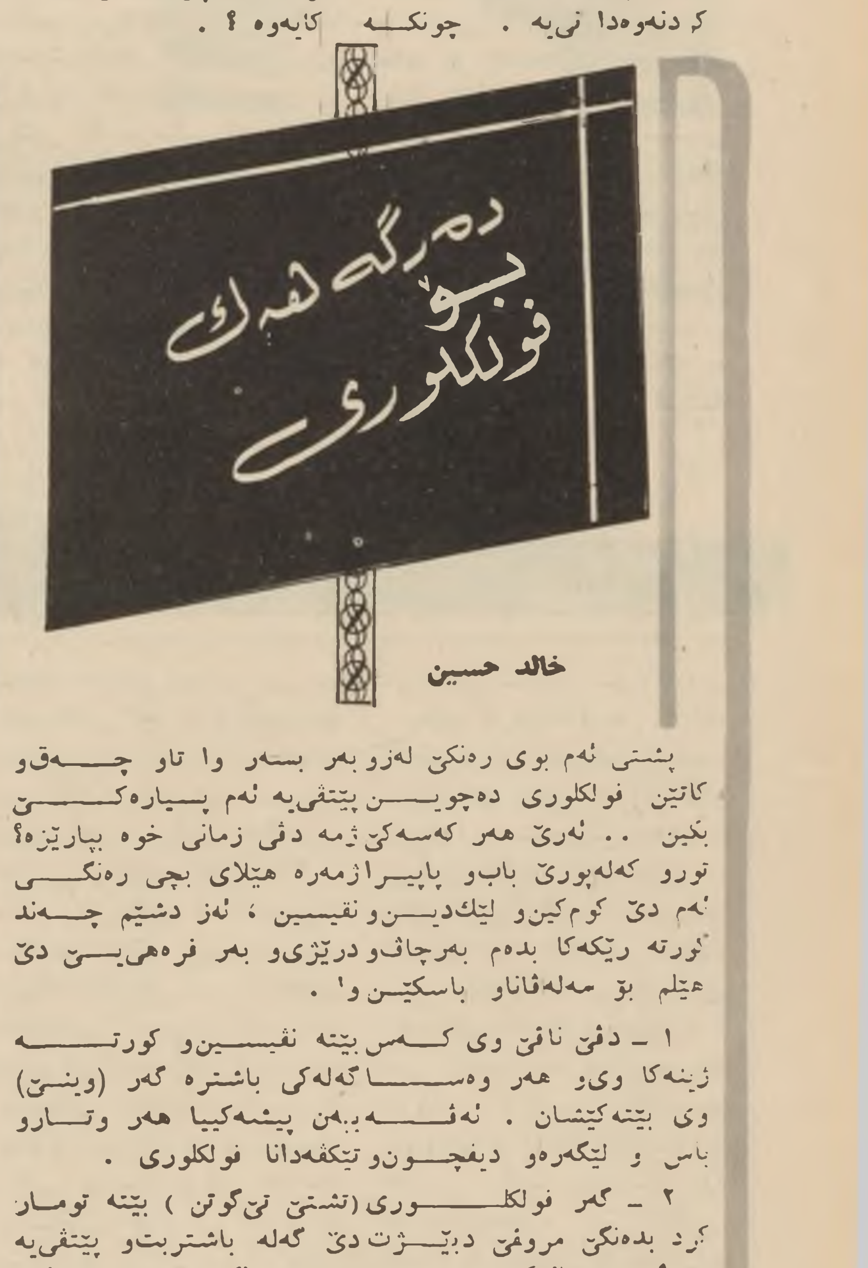

خالد حسين

پشتی ئەم بوی رەنگێ لەزوبەر بسەر وا تاو چەق‌و کاتێن فولکلوری دەچوینن پێتڤی‌یە ئەم پیپارەکێ بکین. ئەڤێ هەر کەسەکێ ژمە دڤێ زمانی خوە بپارێزە؟ تورو کەلەپورێ باب‌و باپیراژمەرە هێلای بچی رەنگی ئەم دێ کوم‌کین‌و لێك‌دین‌و نقیسین، ئەز دشێم چەند کورتە رێکەکا بدەم بەرچاڤ‌و درێژی‌و بەر فرەهی‌یێ دێ هێلم بۆ مەلەڤاناو باسکێن و.

١ - دڤێ ناڤێ وی کەس بێتە نڤیسین‌و کورتە ژینەکا وی‌و هەر وەسا گەلەکی باشترە گەر (وێنێ) وی بێتە کێشان. ئەڤە بەهن پیشەکیا هەر وتارو باس و لێکەرەو دیفچون‌و تێکەفدانا فولکلوری.

٢ - گەر فولکلوری (تشتێ تێ‌گوتن) بێتە تومار کرد بدەنگێ مروڤێ دبێژت دێ گەلە باشتربت‌و پێتڤی‌یە مروڤ وەستانەکێ بدە بەرخوە داکۆ هەمی ستران‌و لاڤجەو پەیزوك‌و سرێلیکا تومار بکە برەنگەکی ژێهاتی‌و سپەهی‌و بێنە ژمارەو نیشان‌کرن گەلە دێ مناپێ وا باش‌بت. گەر هەر سترانەك یان چیرۆکەك بگەلە رەنگ‌و تاهاتبانە گرتن‌و ناڤێ دەنگ‌بێژی لبەراهی‌یێ بێتە گوتن.

٣ - گەلەك یافەرە گەران نبنیاتا هەر تشتێ فولکلوری چونکە لدویڤ گەران گەلە تشتێن ببەها بدەست مروڤی دئێخن، هەر وەسا تاری لبەر مروڤی رون دبن ژبەر ڤێ چەندێ بزاڤ لڤی رێ پێتڤی‌یە.

٤ - رەنگ‌و وێنەکێشان گەلە تشتێن ببەها دپارێزن‌و ناهێلن وندابن وەکە گەلە چیروك‌و ستران وندا، هەر وەسا داوەت دێ چەوا بۆزارویێن مە ئێنە ناسین گەر ئەم رەنگێن وا داوەتا نەگرین‌ونەپارێزین سەر شەریتێت سینەمائێ...

٥ - دەستکاری لفولکلوری جوانی‌و قەشەنگی‌و بهایێ وی کێم‌دکەن‌و سفك‌دکەن ژبەر ڤێ چەندێ دڤێ ژبەری هەمێ ئەم کەلەپوری خوە بپارێزین‌و بزانین بنیات‌و ئەساسێ وێ چی‌یە پاشی مەیدان ڤالایەو هەر کەسەك مەلەڤانیا خوەو چەند بڤێت بلا کوبرهەرت‌و لناڤ بگەرت‌و وی تشتێ بێژت یێ کو وی باوەری پێ‌هەی.

بڤێ چەندێ ئەم هاتین بەردەری جارەکا دی لێ ئەم دەری ناگرین دێ هێلین فەکری و هەیە خەمخورو ئەڤینداریێن ڤی زمانی بزاڤێ بکەن بو کوم‌کرنا کەلەپورو سامانێ خوە ئەم لگەل وادەست بدەست.

نوکە لگەل خێڤێ فولکلورێ سترانا حەسەن قەلە ژدەڤێ (حسن طاهر)ی

لدەمێ «عثمانیا» گەلە جەنگا رویدایە لهەرێما کوردستانێ یان کوردا بەشداری‌یا کری لشەرێن عثمانیا (حەسەن قەلە) شەرەکە ژڤا شەرێن بناڤ‌و دەنگ، سترانبێژا بکەلە رەنگا وا گوتی لێ سەبەدو صوفی‌و نەقی لگەل عەرەبانا خوەش دبێژن ئەڤ سترانە (حسن طاهر) بو من گوتبو تەمەنێ وی (٨٠) سال پترە

هەی لا لمن هاوارە
هەی لا کالێ نزامێ
سەد جارا بهەوارە
سولطانێ دینێ اسلامێ
سەفەرەك وێ لە رابو
دگرتن خاص‌و عامێ
(امدادا) مە ژ (محمد)
(یارب) گاور بێ رایێ
پشتی دینێ (محمد)
توبە مە دونیا ناڤێ
وێ ژ دەشتا (پارسینێ)
هەتا نیڤی (گومری‌یێ)

ئێڤارەیا جمعێ بۆ
قازد بەلاق لئوردی‌یێ
(ئاداشتا) ئێندادا عەسکەر
بی ڤێرینا بوری‌یێ
بیست‌و چار سەعەتا
لێك بۆ حەربا صنکوێ
خوین بسەر عەردێ خستن
یارب مثلێ کانی‌یێ
یارەب ڤا لاوکا
خلاس بکی ژتەنگی‌یێ
هەیلا لمن هاوارە
برا کالێ نزامێ

ئەم چوینە حەسەن قەلە
بران‌و راست‌و پانە
وێ بسەر را بکولانە
گومری‌یو وەرێ هاوانە
سەحەرا بەرێ سپێدێ
هورمێن کەتنە توپانە
دوکێلێن ڤا توپانە
بو مژ کرتە عەسمانە
هورمینا ڤا توپا
گەهشت بنێ بەحرانە
حوتا سەرێ خوە دەرخست
دەگدی ژرەخێت بەحرانە
باهوزەك بشەف رابی

تە دگو ئاخر زەمانە
کەمباخا حەسەن قەلە
لێ دبو ئاخر زەمانە
وێرانا حەسەن قەلە
بۆ تێجرێ لاوکانە
لاوکێ بابا دکوشتن
خون وەك جو کانیانە
عەسکەرێ رەش رونشت‌و
وێ لغەریبیێ گریانە
عەسکەرێ رەش رونشت
وێ لغەریبیێ گریانە
خوزی باب‌و کورا
هەڤدو حەلال بکرانە
خۆزی خوشك‌و برا
خاتر ژهەڤدو خواستبانە
(ئیلکانێ) حەزێ خوەندن
بۆ ڤێرینێ بوری‌یێ
دەنگێ گوللێ توپانە
لەعەسمانا ناله ناله
کەمباخا حەسەن قەلە
لێ دبو ئاخر زەمانە
بیست‌و چار سەعەتا
لێ دبو صنك‌و دەورانە
خوەش مێرا ئێریش دانێ
ئەڤرو جەنەت ئەرزانە
وەی نالینێ شەهیدانە
(کەدەرا) ڤا برینداراً
بۆ ترارەك ئاڤا سارە
کەسەك نینە ترارەك ئاڤێ
دە بدە [illegible] غازیانە
بسیارا دەیکا لاوکا
بۆ ژ رێوی‌و کاروانە
(الله) تو خراب بکی
مالا تومانداری خائن
چەوا فەرمان نەدانە
کو لێخن وا بینن دەر
حەیفا دینێ (محمد)
گاور کشیا هاتە سەر
کەسێ ئەڤ شەر نەدی
تێت وەختێ (عەلیێ حەیدەر)
گرەگرێت عەشێرێ کو
کشیان سەرێ تێلی‌یە
تێل‌دانە بئەستەمبولێ

نك تەختێ دەولەتێ‌یە
(امدادا) عەشیرا دورە
کەسەك ژمە رابویە
امدادا عەشیرا هاتی
(محمود) بەگێ ملی‌یە
ئێریش کریە سەر توپێ
(بشار) شەهید کەتی‌یە
هەی لا لمن هاوارە
برا کالێ نزامێ
عەسکەرێ عەشیرا
فەوج بفەوجێ کێشانە
شەرکەتە حەسەن قەلە
چ شەرەکی گرانە
شەرێ سەر حەسەن قەلە
دە برانە چو سەر برانە
بیست‌و چار سەعەتا
لێ دبو صنك‌و دەورانە
عەسکەرێ عەشیرا
داکەت حەربا صنکوێ
خونێ بسەر عەردێ خستن
یارەب مثلێ کانی‌یێ
لاوکین بهەڤرا لێبدن
ئەڤرو غیرەتا دینی
(محمد شوکەت باشا)
قەت ئیمانێ نەبینە
هەوجا لاوکا نادە
عەلبا زێرا دستینە
هەی لا لمن هاوارە
چیبو هاتی دنیایێ
هەی لا لمن هاوارە
برا کالێ نزامێ
خون ژلاوێ بابا
تێ وەك جوم‌و کانیانە
کێلەکێ ڤا خوەش مێرا
لدەڤی تابیا رزیانە
جەندەکێن ڤا خوەش مێرا
بۆ خوارنا طەوالانە
بوکێ سەر بختێلی
چونە مالێ بابانە
هەیلا لمن هاوارە
پرا کالێ نزامێ
امدادا مە ژ محمد
یارەب گاوربێ رایێ

یەفتەشینكۆ (پاشماوە)

نەوووسیوە گاڵتەی پێ بكرێت .لە چوارچێوەی پرسیارەكە ئـەوە دەردەكەوێت ، كە من بەشێوەیەكی ڕەسمی داوام لێ كرابێت هۆنراوەی «پیرەكانی ستالین» . بنووسم .. ئەم شتە هەرگیز ڕووی نەداوە .

● ریالیزمی سۆشیالیستی ئەو جەشنە هونەریەیە كە دەوڵەت بە ڕەسمی داخوازیی دەكات . ئەدی هەڵویستی تۆ دەربارەی مەزنێتی كرێكارو جووتیاران چییە ؟

یەفتەشینكۆ : هەرگیز جووتیارو كرێكارانم بە مەزن -خودا- نەزانیون بەڵام ئەوانم خۆش دەوێتو ڕێزیان لێ دەگرم ، ئەوانەی كە وڵاتەكەمان بە سەرشانیانەوە هەڵگیراوە. زاراوەی ریالیزمی سۆشیالیستی لە ڕۆژئاوادا بۆ ترساندنی منداڵان بەرلەوەی بنوون بەكاری دەهێنن -بنوو، ئەگینا ریالیزمی سۆشیالیستی دێتو دەتخوات - چی ترسناكی‌یەكی تێدایە . شكسپێرو سەرڤانتیش دیسان ریالیزمی سۆشیالیستی بوون . گرنگ ئەوەیە دەربارەی ڕاستی بنووسیتو بە شێوەیەكی باش .

● ئەوەی سەرنج ڕادەكێشێت ئەوەیە كە لاتان كتێبە باشەكان لە ماوەی چەند كاتژمێرێكدا نامێنن . ئەمە چۆن لێك دەدەیتەوە؟

یەفتەشینكۆ : كاغەزمان زۆر كەمەو دیسان چەپخانەكانیشمان كۆن بوون ،ئەركیش ئەوەیە كە ئەم بارە بگۆڕێت. كۆمەڵە شیعرییەكانی ئەم دواییەم لەوانەیشـ -باوەك بیستی- جەماوەری بەیانی - كاتێك بە دووسەد هەزار یان سەدو سی هەزار دانە لە چاپ دەدرێن لە وڵاتێكدا كە ژمارەی دانیشتوانی بە قەدەر ژمارەی دانیشتوانی وڵاتە یەكگرتووەكان یان یەكێتیی سۆڤیەت دەبێت .

ئەوا ئەم جۆرە لە چاپدانە بەش ناكات . لە دانراوەكانم دیسان كتێبێك هەیە لە دوو بەرگدا بەنرخی لە كتێبخانەكاندا -١٥- ماركە . بەڵام دەتوانرێت ئەم كتێبە لە بازاڕی ڕەشدا بە (٣٠٠)مارك بكڕێت .

ئەوسا وڵاتەكەمان لە ژێر تاڵیی برسێتیدا ناڵاندوویەتی .. ئێستایش برسێتی لە جەشنێكی تر هەیە ..ئەویش برسێتیی كتێبە ، ئەوەیشـ بە دڵنیایی خراپترین برسێتی نییە لە جیهاندا .

● ئایا تۆ لەو باوەڕەدایت ئێمە لە ڕۆژئاوادا بە شێوەیەكی ڕاست لە ڕووسیا دەگەین ؟

یەفتەشینكۆ : بەر لە ماوەیەك دوو مانگم لە وڵاتە یەكگرتووەكانی ئەمریكاو بریتانیا بە سەر برد.

لەوێ تەنیا دێرێكی باشمان دەربارەی ژیانو ڕۆشنبیریمان نەخوێندەوە . ئەمەیش وا لە خوێنەر دەگەیەنێت ، كە جگە لە دەربەدەرو بیرۆكراتییەكان كەسی تر لە وڵاتەكەماندا ناژێت . دەشتوانرێت لای ئێمە چەند ووتارێكی ساكار دەربارەی ژیان لە ڕۆژئاوادا بڵاو بكرێنەوە ،وەك لەوێ تەنیا ملیۆنێرو بێكارە هەن .

زۆربەی كات ئێوە هەندێك شت دەربارەی ژیانمان تەنیا بە هۆی ڕۆژنامەو گۆڤارەوە دەزانن . بەڵام ئێمە بەپێچەوانەی ئەوەوەین، چونكە زۆربەی كات بەهۆی ئەدەبەوە شت دەربارەی ڕۆژئاوا دەزانین ، لەبەر ئەوەی ئەو شتانەی دەربارەی نووسەرانی ڕۆژئاوا لە لامان دەكرێن بە ڕووسی زۆرترە لەوەی هی ڕووس لە ڕۆژئاوادا وەردەگێڕرێتە سەر زمانانی ئەوێ .

١ - باسنایا پۆلیانا : ئەو گوندەیە ئەدیبی گەورەی ڕووس تەلۆستۆی تیایدا ژیاوە .

پرۆژەی (پاشماوە)

مافوری دەسكرد بە (٢٧٧٥١٠) دووسەدو حەفتاو حەوت هەزارو پێنجسەدو دە دینار (١٠) باخچەی منداڵان لەگەڵ هەندێ جیلە شورەیان كە بە ٨٨٨٣٦٦ هەشت سەدو

هەشتاو هەشت هەزارو سێ سەدو شەستو شەش دینار ... (٣) بنكەی تەندروستی بە ٩٦٠٤٢ نەوەتو شەش هەزارو چلو دوو دینار .. گورەپانی پێش بەڕێوەبەرایەتی كارگەی بلۆكی دهۆكو چاككردنەوەی كارەبای كارگەی دارتاشی لە دهۆك بە ٣٤٣٢٧ سی‌وچوار هەزارو سێ سەدو بیستو حەوت دینار .. سەرایەكو مەخفەرێكی پۆلیسو چەند خانویەك بۆ بەڕێوەبەری ناحیەكانو پۆلیسو ئەمن بە ٣٧٤٠٧٧ سی سەدو حەوتاو چوارهەزارو حەوتا حەوت دینار . . . خەستەخانەیەكی بەیتالی لەگەڵ دوو خانو بە (٢٠٠١٦) بیست هەزارو شانزە دینار ... بنكەی لاوانی عەنكاوە بە ١٣٩٧٨٤ سەدو سی‌و نۆ هەزارو حەوت سەدو هەشتاو چوار دینار ... خانویەك بۆ ڕادەی ئاوو هەوا لە ناحیەی صلاح‌الدین بە (١١٨٢٢) یانزە هەزارو هەشت‌سەدو بیستو دوو دینار . (٥٧) خاونو بۆ مامۆستایانو فەرمانبەران بە (٤١٦٦٤٧) چوار سەدو شانزە هەزارو شەش‌دو چلو حەوت دینار . بنكەیەكی ئاگر كوژانەوە بە ٤٦٠٣٤ چلو شەش هەزارو سی‌و چوار دینار .

گواستنەوەی بەڕێوەبەرایەتی بازی شارستانی‌وبەڕێوەبەرایەتی دفاعی مەدەنی لە خانووە كۆنەكانیان بۆ خانوی نوێ وە تەسیب دانانی كاتی هەندێ فەرمانبەرانی لێ‌هاتوو شارەزا بۆ تەواوكردنی پسولەی تایبەتی بۆ هاووڵاتیان. وەپاداشتی تایبەتی بۆ هاووڵاتیان . وەپاداشتی تایبەتی بۆ هەندێكیان پیشكەش‌كرا . دامەزراندنی ١٢ فەرمانبەری نوێ بۆ بەڕێوەبەرێتی‌یەكانی باری شارستانی لە زاخوو سمێلو فایدەو باڵەكو زێبارو چومانو قلادزێو دووكانو ئاغجەلەر وسنكاو . هەڵسان بە سەرژمێری هەندێ لەو خێزانانەی كە نەنوسرابوون لەدێیە هاوچەرخەكان لە پارێزگای سلێمانی . گواستنەوەی (١٦) فەرمانبەر لە هەندێ فەرمانگە بۆ بەڕێوەبەرایەتی باری شارستانیەتی . كردنەوەی چەند دەورەیەك لەلایەن دفاعی مەدەنی پارێزگاكانی ناوچەی كوردستان . دابەش كردنی ١٥ ئوتومۆبێلی ئاگركوژانەوەی نوێ لەچەشنی نیات بەسەر تینكەكانی كوراندنەوە ... وە ناردنی چەند ئامێری هەناسەدان چەند بەدلەیەكی ئەستبستی‌و ئامێری پڕكردنی غازی ( ) بۆ كاركردن لە بنكەكانی كوژانەوە ...

گومان لەوەدانیە كە هاووڵاتیان لەكاتی هاتوجۆكردنیاندا گیروگرفتیەكی زۆر دێتە پیشیانو سەرەرای اندوبونیان كەمی ئوتومبیل بە هەموو جورەكانی بۆیە ئەمینداریتی كشتی كاروباری ناوخۆی ناوچەی كوردستان بەڕێوەبەرایەتیەكی نوێی دانا بەڕێوەبەرایەتی كواستنەوەو هاتوجۆی ناوچەی كوردستان سی ئوتومۆبیلی تایبەتیان هەیە بە شێوەیەكی ڕێك‌وپێك دابەش‌كراوەبەسەر پارێزگاكانی ناوچەی كوردستان سەرەرای تامیمو موصل .. وە بەبۆنەی

ئاهەنگەكانی مانگی حوزەیرانو خۆماڵی‌كردنی نەوت بۆ یەكەم جار نوسینگەی پارێزگای هەولێرو موسل كرایەوە سەرەرای پارێزگای دهۆك..وە بە بونەی جەژنەكانی تەموز نوسینگەی پارێزگای تامیمو سلێمانیش كرایەوە .

وەهەروەها ئەمینداریتی كشتی كاروباری ناوخۆ بۆ ئەوەی ڕاستەوخۆ سەرپەرشتی ئەو پرۆژە خزمەت گوزاریانە بكات كە لە ناوچەی كوردستان جێ‌بەجێ دەكرێنو سەربەم ئەم ئەمینداریتی‌یەن لیژنەی بیاچونەوە متابعە لەگەڵ بەشی ڕاگەیاندنی ئەمینداریتیەكەمان توانیان سەر لە پارێزگای دهۆكو هەولێر بدەنو ڕاستەوخو پرۆژە جۆراو جۆرەكانی هەردوو پارێزگاكە هەلسەنگێننو دەستنیشانی گیرو گرفتو كوسبو تەگەرەكانی بگەنو ئەنجامیگی باشیان وەدەست هێنا .

بەشی ڕاگەیاندن

لە ئەمینداریتی گشتی

كاروباری ناوخۆی

كوردستان

دیوەكەی‌تر (پاشماوە)

من بوومەتە چی .. من بوومەتە ئێشك‌گری ئەو ڕووبارەی خەمی تێدا لە دایك دەبێ بۆ ئەوەی هەتا هەتایە دەمی پێدا بكەمو تا دەتوانم لێی بخۆمەوە .. حەقیانە خەڵك ناوم بۆ بدۆزنەوە . .

من لەوەش ناشیرین ترم چاویلكە .. دەمامك .. جل‌وبەرگ توانای وون‌كردنی دیوی دەرەوەمی نییە .. درۆ دەكا ئەوەی دەڵێ (دیوی ددرەوە هەموو شتێ نیە ، شت بە یەك‌گرتنی دیوی دەرەوەو ناوەوە جوانە .) نەخێر ئیمرۆ تەنیا دیوی دەرەوە سەرنج ڕادەكێشێ .. دیوی ناوەوە وونە .. وون.. دیوی دەرەوەو دیوی ناوەوە بوونەتە دوو ووشەی دژ بە یەك .. وەك چۆن سەرەتاو كۆتایی د ژبەیەكن .. یەكتر ناگرنەوە .. وەك چۆن مردنو ژیان یەكتر ناگرنەوە ..

سەرۆكایەتی تەندروستی (پاشماوە)

● باشە هەندێ لە هاوڵاتیانی لادێو قەزاونا ناحیەكان ئەڵێن لە خەستەخانەی زانكۆ كاتمان بۆ دائەنێن بۆ عەمەلیات یاخود خەوتن لە ئەخۆشخانە ، بەڵام كە ئەچین كاتەكە دووا ئەخەنو پەیمانی خۆیان نابەنە سەرو ئێمەش ماڵمان دوورەو ئیشوكارمان هەیەو نەخۆشین ... نازانم ئێوە ئەڵێن چی ؟.

× ڕاستە لەم ماوەیەدا هەندێ جار شتی وا روو ئەدات چونكە جاری واهەیە وكاتە دیاری كراوانەدا نەخۆشی خەتەر ئەهێنن بۆ نەخۆشخانەو یەكسەر پێویستە داخلی عەمەلیات بكرێت جا لە بەر ئەوە ئەگەر نەخۆشێك نەخۆشی‌یەكەی زۆر خەتەر نەبێ دوواش بخرێت قەی تاكباتو ئێمە هەوڵیش ئەدەین هاوڵاتیانی دەرەوە دووا نەخەین بەڵام ئەگەر شوێن نەبێ ئێمەش چارمان نییە .

● دكتور ئەی بۆ ئیسعافی فەوری چیتان كردوە ؟.

× بەشی ئیسعافی فەودی زۆر دیارو ئاشكراپێشكەوتووەو چالاكی‌یەكی باشی هەیەو ئێستا نزیكەی ٣٨ ئوتومبێلی ئیسعافمان هەیە كە هەموو قەزاو ناحی‌یەو دێ هاوچەرخەكان تیایەتی‌و لە ناو شاردا خەستەخانەیەكی تەواومان تەرخان كردووە بۆ ئیسعافی قەوریو بایەخێكی چاكمان داوەتێ .

بـۆزاین

لە پرۆژەكانی نەخشەی پەرەپێدانی نەتەوەیی - بەرنامەی ڕەنێوهێنان ئەمینداریەتی گشتی ی بەڕێوەبردنی كار و خانە سازی قۆنتەراتی نهێنی ی ژمارە ٨٠/٣٢ دروست كردنی بنكەی لقی یەكێتی ی نووسەرانی كورد لە هەولێر ..

بەمە ڕای دەگەیەنین كە قۆنتەراتی نهێنی ی سەرەوە بە پێ ی ئەم مەرجانەی خوارەوە هەیە :

١ - دەتوانرێت كۆمەڵە ئیستیمارە ی مەرجەكانی قۆنتەراتە كە لە مەڵبەندی ئەم بەڕێوەبەرێتی‌یە یان لە بەڕێوەبەرێتی ی كاری پارێزگای هەولێر بەرانبەر بە (١٥) بازدە دینار كە نادرێتەوە وەربگیررێت بە مەرجێك قۆنتەراتچی مەرجەگشتی‌و مواسەفاتە هونەری‌یەكان بكڕێت كاتێك قۆنتەراتەكەی دەكەوێتە ئەستۆوە .

٢ - دوا ماوەی پێشكەش كردنی تەندەرەكان لە یان پێش كاتژمێری دوازدەی‌نیوەڕۆی ڕۆژی چوارشەممەی ڕێكەوتی ٢٠-٨-١٩٨٠ دەبێت و پێشكەشی سكرتێری لیژنەی كردنەوەی تەندەرەكان دەكرێت لە مەڵبەندی ئەم ئەمینداریەتی‌یەدا .

٣ - دەبێت ئەمانە لەگەڵ تەندەرەكاندا بن :

ا - بارمتەی سەرەتایی بە ٦٠٠٠ شەش هەزار دینار لە شێوەی كەفالەتی بانقدا كە بۆ ماوەی شەش مانگ لە ڕۆژی داخستنی تەندەرەكانەوە بە كاربێت یان لە شێوەی جەكێكی مۆركراودا .

ب - پێناسی ژووری بازرگانی لەگەڵ بەڵگە نامەیەكدا كە لە بەڕێوەبەرێتی‌ی باجی داهاتەوە دەرچووبێت و بۆ ئەم ساڵ نوێ كرابێتەوە .

ج - ئەو كارانەی لەمەدەچن .

د - پێناسی دیاری كردنی پلەی قۆنتەراتچی‌یەكان پلەی نۆیەم بەوەی بتوانێت بە پلەیەك لە پلەیەكی خۆی بەرزتر بەشداری بكات .

٤ - هەر تەندەرێك لە كاتی دیاری كراودا پێشكەش نەكرێت یان هەموو مەرجەكانی تێدا نەبێت پشت گوێ دەخرێت .

٥ - ئەم بەڕێوەبەرێتی‌یە پابەندی ئەوە نی‌یە نزم ترین تەندەر لە لایەن نرخەوە یان هەر تەندەرێكی دیكە وەربگرێت .

٦ - هەر ڕۆژێكی دواخستنی كار تەنیا ٣٥ سی وپێنج دینار سزا دەدرێتو بە درێژایی ماوەی دوا خستنەكە بەردەوام دەبێت .

٧ - ماوەی بەجێهێنانی تەندەرەكە شەش مانگە لە ڕۆژی پێشكەش كردنی تەندەرەكانەوە .

٨ - دەبێت قۆنتەراتچی‌یەكان لەگەڵ تەندەرەكانیاندا نەخشەكان بگێڕنە دواوە نەخشەكانیش تەنیا بەو قۆنتەراتچی‌یە دەدرێت كە قۆنتەراتەكەی بۆ دەردەچێت.

٩ - دەبێت قۆنتەراتچی پورلێكی (٢٥٠) فلسی بە تەندەرەكەوە بلكێنێت .

١٠ - هەر تەندەرێك لە ناو زەرفێكی داخراودا نەبێت ڕەت دەكرێتەوە .

١١ - لە بەجێهێنانی قۆنتەراتەكەدا پشت بە مەرجە گشتی‌یەكانی قۆنتەراتكاری ی كاروباری ئەندازیاری شاری بە هەر دوو بەشی یەكەم و دووەم و چاككراوەكانی دەبەسترێت .

١٢ - هەر سل كردنەوەیەك لە لایەن قۆنتەراتچی‌یەوە لە تەندەرەكەدا بنووسرێت پشت گوێ دەخرێت .

١٣ - دەبێت قۆنتەراتچی كە قۆنتەراتەكە ی بۆ دەرچوو ئەندازیارێكی سەرپەرشتی‌كەر دامەزرێنێت هەموو ڕۆژێك سەر لەكارەكە بدات .

١٤ - دەبێت قۆنتەراتچی كە قۆنتەراتەكەی خرایە ئەستۆوە عەمبارێك یان زیاتر بۆ چیمەنتۆ ئامادە بكات .

كمال رشید فتاح

ئەمینداری گشتی بەڕێوەبردنی كاروخانە سازی

بۆزاین

لە پرۆژەكانی نەخشەی‌بەرپێدانی نەتەوەیی -بەرنامەی ڕەنێوهێنان ئەمینداریەتی گشتی بەڕێوەبردنی كارو خانەسازی قۆنتەراتی نهێنی‌ی ژمارە ٨٠/٣٧ دروست كردنی یانەو كتێبخانەیەك بۆ كرێكاران لە پارێزگای سلێمانی .

بەمە ڕای‌دەگەیەنین كە‌ئەم قۆنتەراتە نهێنی‌یەی سەرەوە بە پێی ئەم مەرجانەی خوارەوە هەیە :-

١ - دەتوانرێت كۆمەڵە‌ئیستیمارەی مەرجەكانی قۆنتەراتەكە لە مەڵبەندی ئەم‌بەڕێوەبەرێتی‌یە یان لە بەڕێوەبەرێتی‌ی كاری پارێزگای سلێمانی بەرانبەر بە (٣٠) سی دینار كە نادرێتەوە وەربگیررێت بە مەرجێك قۆنتەراتچی كە قۆنتەراتەكەی خرایە ئەستۆوە مەرجە گشتی‌و مواسەفاتە هونەری‌یەكان بكڕێت .

٢ - دوا ماوەی پێشكەش كردنی تەندەرەكان لە یان پێش كاتژمێری دوازدەی‌نیوەڕۆی ڕۆژی یەك شەممەی ڕێكەوتی ٢٤-٨-١٩٨٠ دەبێتو پێشكەشی سكرتێری لیژنەی كردنەوەی تەندەرەكان‌دەكرێت لە مەڵبەندی ئەم ئەمینداریەتی‌یەدا .

٣ - دەبێت ئەمانە لە گەڵ تەندەرەكان‌دا بن : -

ا - بارمتەی سەرەتایی‌بە (١٦٥٠٠) شازدە هەزارو هەزارو پێنجسەد دینار لە شێوەی كەفالەتی بانق‌دا كە بۆ ماوەی شەش مانگ لە ڕۆژی داخستنی قۆنتەراتەكەوە بە كاربێت یان جەكێكی مۆر كراو .

ب - پێناسی ژووری بازرگانی لە گەڵ بەڵگەنامەیەكدا كە لە بەڕێوەبەرێتی‌ی باجی داهاتەوە دەرچوووبێتو بۆ ئەم ساڵ تازە كرابێتەوە.

ج - ئەو كارانەی لەمەدەچن .

د - پێناسی پلەی قۆنتەراتچی‌یەكان پلەی حەوتەم بەوەی بتوانێت بەپلەیەك لە پلەی خۆی بەرزتر بەشداری بكات .

٤ - هەر تەندەرێك لەكاتی‌دیاری كراودا پێشكەش نەكرێت یان هەموو مەرجەكانی تێدا نەبێت پشت گوێ دەخرێت .

٥ - ئەم بەڕێوەبەرێتی‌یە پابەندی ئەوە نی‌یە نزم‌ترین تەندەر لە لایەن نرخەوە یان‌هەر تەندەرێكی دیكە وەربگرێت .

٦ - هەر ڕۆژێكی‌دواخستنی كار تەنیا (٥٠) پەنجا دینار سزا دەدرێتو‌بە درێژایی ماوەی دواخستنەكە بەردەوام‌دەبێت .

٧ - ماوەی بەجێهێنانی تەندەرەكە شەش مانگە لە ڕۆژی پێشكەش كردنی تەندەرەكانەوە .

٨ - دەبێت قۆنتەراتچی‌یەكان لە گەڵ تەندەرەكانیاندا نەخشەكان بگێڕنە دواوە نەخشەكانیش تەنیا بەو قۆنتەراتچی‌یە دەدرێت كە قۆنتەراتەكەی بۆ دەردەچێت.

٩ - دەبێت قۆنتەراتچی پولێكی (٢٥٠) فلسی بەتەندەرەكەوە بلكێنێت .

١٠ - هەر تەندەرێك لە ناوزەرفێكی داخراودا نەبێت وەرناگیرێت .

١١ - لە بەجێهێنانی قۆنتەراتەكدا پشت بە مەرجە گشتی‌یەكانی قۆنتەراتكاری‌ی كاروباری ئەندازیاری شاری بە بەشی یەكەمو دووەمو‌چاككراوەكانی دەبەسترێت .

١٢ - هەر سل كردنەوەیەك لە لایەن قۆنتەراتچی‌یەوە لە تەندەرەكەدا بنووسرێت پشت گوێ دەخرێت .

١٣ - دەبێت قۆنتەراتچی كە قۆنتەراتەكەی خرایە ئەستۆوە ئەندازیارێكی موقیم بە دەوامی تەواو دامەزرێنێت لە گەڵ ئەوەی كە دەبێت شارەزایی‌یەكانی تر هەبن .

١٤ - دەبێت قۆنتەراتچی كە قۆنتەراتەكەی خرایە ئەستۆوە عەمبارێك یان پتر بۆ پاراستنی چیمەنتۆ ئامادە بكات .

كمال رشید فتاح

ئەمینداری گشتی‌ی

بەڕێوەبردنی كارو خانەسازی

بۆ زانین

لە پرۆژەكانی نەخشەی بەرەپێدانی نەتەوەیی - بەرنامەی ڕەنێوهێنان ئەمینداریەتی گشتی‌ی بەڕێوەبردنی كارو خانە سازی قۆنتەراتی نهێنی ی ژمارە ٨٠/٣٥ دروست كردنی خانوی قازی لە سەرسەنگ .

بەمە ڕای دەگەیەنین كە قۆنتەراتی نهێنی ی سەرەوە بە پێی ئەم مەرجانەی خوارەوە هەیە :-

ا - دەتوانرێت كۆمەڵە ئیستیمارەی مەرجەكانی قۆنتەراتەكە لە مەڵبەندی ئەم‌بەڕێوەبەرێتی‌یە یان لە بەڕێوەبەرێتی ی كاری پارێزگای دهۆك بەرانبەر بە (١٠) دە دینار وەربگیررێت كە نادرێتەوە بە مەرجێك قۆنتەراتچی كە قۆنتەراتەكەی خرایە ئەستۆوە مەرجە گشتی و مواسەفاتە هونەری‌یەكان بكڕێت .

٢ - دوا ماوەی پێشكەش كردنی تەندەرەكان لە یان پێش كاتژمێری دوازدەی نیوەڕۆی ڕۆژی چوارشەممەی ڕێكەوتی ٢٠-٨-١٩٨٠ دەبێت وپێشكەشی سكرتێری لیژنەی كردنەوەی تەندەرەكان دەكرێت لە مەڵبەندی ئەم ئەمینداریەتی‌یە دا .

٣ - دەبێت ئەمانە لەگەڵ تەندەرەكان دا بن :

ا - بارمتەی سەرەتایی بە (٨٠٠) هەشت سەد دینار لە شێوەی كەفالەتی بانقدا كەبۆ ماوەی شەش مانگ لە ڕۆژی داخستنی قۆنتەراتەكەوە بەكار بێت یان چەكێكی مۆركراو .

ب - پێناسی ژووری بازرگانی لەگەڵ بەڵگە نامەیەكدا كە لە بەڕێوەبەرێتی‌ی باجی داهاتەوە دەرچووبێت و بۆ ئەم ساڵ نوێ كرابێتەوە.

ج - ئەو كارانەی لەمەدەچن .

د - پێناسی پلەی قۆنتەراتچی‌یەكان پلەی دەیەم .

٤ - هەر تەندەرێك لە كاتی دیاری كراودا پێشكەش نەكرێت یان هەموو مەرجەكانی تێدا نەبێت پشت گوێ دەخرێت .

٥ - ئەم بەڕێوەبەرێتی‌یە پابەندی ئەوە نی‌یە نزم‌ترین تەندەر لە لایەن نرخەوە یان‌هەر تەندەرێكی دیكە وەربگرێت .

٦ - هەر ڕۆژێكی دواخستنی كار تەنیا (٢٠) دینار سزا دەدرێت و بە درێژایی ماوەی دوا خستنەكە بەردەوام دەبێت .

٧ - ماوەی بەجێهێنانی تەندەرەكە شەش مانگە لە ڕۆژی پێشكەش كردنی تەندەرەكانەوە .

٨ - دەبێت قۆنتەراتچی‌یەكان نەخشەكان لەگەڵ تەندەرەكانیان دا بگێڕنە دواوە نەخشەكانیش تەنیا بەو قۆنتەراتچی‌یە دەدرێت كە قۆنتەراتەكەی بۆ دەردەچێت.

٩ - دەبێت قۆنتەراتچی پولێكی (٢٥٠) فلسی بەتەندەرەكەوە بلكێنێت .

١٠ - هەر تەندەرێك لە ناو زەرفێكی داخراودا نەبێت پشت‌گوێ دەخرێت .

١١ - لە بەجێهێنانی قۆنتەراتەكەدا پشت بە مەرجە گشتی‌یەكانی قۆنتەراتكاری ی كاروباری ئەندازیاری شاری بە هەردوو بەشی یەكەم‌و‌دووەم و چاككراوەكانی دەبەسترێت .

١٢ - هەر سل كردنەوەیەك لە لایەن قۆنتەراتچی‌یەوە لە تەندەرەكە دا بنووسرێت‌ڕەت دەكرێتەوە .

١٣ - دەبێت قۆنتەراتچی كە قۆنتەراتەكەی كەوتە ئەستۆوە ئەندازیارێك دامەزرێنێت سەر لەكارەكە بدات و ،ئامۆژگاری ی پێویست پێشكەش بكات .

كمال رشید فتاح

ئەمینداری گشتی ی

بەڕێوەبردنی كار وخانە سازی

بۆزانین

لە پرۆژەكانی نەخشەی بەرەپێدانی نەتەوەیی - بەرنامەی ڕەنێوهێنان ئەمینداریەتی گشتی‌ی بەڕێوەبردنی كارو خانەسازی. قۆنتەراتی نهێنی‌ی ژمارە ٨٠/٣٦ دروست كردنی مەڵبەندی ئیسعافی فەوری لە هەولێر .

بەمە ڕای دەگەیەنین كە ئەم قۆنتەراتە نهێنی‌یەی سەرەوە بەپێی ئەم مەرجانەی خوارەوە هەیە :-

١ - دەتوانرێت كۆمەڵە ئیستیمارەی مەرجەكانی قۆنتەراتەكە لە مەڵبەندی ئەم بەڕێوەبەرێتی‌یە یان لە بەڕێوەبەرێتی‌ی كاری پارێزگای هەولێر بەرانبەر بە (١٠) دە دینار كە نادرێتەوە وەربگیررێت بە مەرجێك قۆنتەراتچی كە قۆنتەراتەكەی خرابە ئەستۆوە مەرجە گشتی‌و مواسەفاتە هونەری‌یەكان بكڕێت .

٢ - دوا ماوەی پێشكەش كردنی تەندەرەكان لە پێش كاتژمێری دوازدەی نیوەڕۆی ڕۆژی یەك شەممەی ڕێكەوتی ٢٤-٨-١٩٨٠ دەبێتو پێشكەشی سكرتێری لیژنەی كردنەوەی تەندەرەكان دەكرێت لە مەڵبەندی ئەم بەڕێوەبردنەدا .

٣ - دەبێت ئەمانە لە گەڵ تەندەرەكاندا بن :-

ا - بارمتەی سەرەتایی بە (٨٠٠) هەشت سەد دینار لە شێوەی كەفالەتی بانقدا كە بۆ ماوەی شەش‌مانگ لە ڕۆژی داخستنی قۆنتەراتەكەوە بەكار بێت یان چەكێكی مۆر كراو .

ب - پێناسی ژووری بازرگانی لە گەڵ بەڵگەنامەیەكدا كە لە بەڕێوەبەرێتی‌ی باجی داهاتەوە دەرچووبێتو بۆ ئەم ساڵ تازە كرابێتەوە .

ج - پێناسی پلەی قۆنتەراتچی‌یەكان پلەی دەیەم.

د - ئەو كارانەی لەمەدەچن .

٤ - هەر تەندەرێك لە كاتی دیاری‌كراودا پێشكەش نەكرێت یان هەموو مەرجەكانی تێدا نەبێت پشت‌گوێ دەخرێت .

٥ - ئەم بەڕێوەبەرێتی‌یە پابەندی ئەوە نی‌یە نزم‌ترین تەندەر لە لایەن نرخەوە یان‌هەر تەندەرێكی دیكە وەربگرێت .

٦ - هەر ڕۆژێكی دواخستنی كار تەنیا (٢٠) بیست دینار سزا دەدرێت .

٧ - ماوەی بە جێهێنانی تەندەرەكە شەش مانگە لە ڕۆژی پێشكەش كردنی تەندەرەكانەوە .

٨ - دەبێت قۆنتەراتچی‌یەكان نەخشەكان لە گەڵ تەندەرەكانیاندا بگێڕنە دواوە نەخشەكانیش تەنیا بەو قۆنتەراتچی‌یە دەدرێت كە قۆنتەراتەكەی بۆ دەردەچێت.

٩ - دەبێت قۆنتەراتچی پولێكی (٢٥٠) فلسی بە تەندەرەكەوە بلكێنێت .

١٠ - هەر تەندەرێك لە ناو زەرفێكی داخراودا نەبێت ڕەت دەكرێتەوە .

١١ - لە بەجێهێنانی قۆنتەراتەكەدا پشت بە مەرجە گشتی‌یەكانی قۆنتەراتكاری‌ی كاروباری ئەندازیاری شاری بە هەردوو بەشی یەكەم‌دووەمو چاككراوەكانی دەبەسترێت .

١٢ - هەر سل كردنەوەیەك لە لایەن قۆنتەراتچی‌یەوە لە تەندەرەكەدا بنووسرێت ڕەت‌دەكرێتەوە .

١٣ - دەبێت قۆنتەراتچی كە قۆنتەراتەكەی خرایە ئەستۆوە ئەندازیارێك دامەزرێنێت سەر لە كار بداتو هەركە پێویستی پێ‌كرد ئامۆژگاری پێشكەش بكات .

كمال رشید فتاح

ئەمینداری گشتی‌ی كارو خانەسازی

Institut Kurde de Paris

س ی ن ە م ا

فلیمی « کێلکە »

دووا فلیمی هەردوو برای دەرهێنەری ئیتالی فلیمێکە بە ناونیشانی «کێلکە»وە ، ئەم فلیمە پیشاندانی تەقەللای گەڕانەوەیە بۆ رەگ‌و ریشەی ژبانی ئیتالیای ئەفسانەو عەشق ، لە فلیمەکەدا ، گوندی ئیتالیا بە دڵسۆزیو ساکاریەکەیەوە دێتە بەرچاو. ئەوەی شایانی باسە ، ئەم دوو برا دەرهێنەرە ، لە دنیای سینەمادا بەنموونەیی بەرهەم ناسراون‌و سەرەتای کاری سینەماییان دەگەڕێتەوە بۆ سالی ١٩٤٥ .

فیدیریکو فللینیو ئافرەت

دوا فلیمی دەرهێنەری سینەمایی جیهانی فیدریکو فللینی فلیمێکە بە ناونیشانی « شاری ئافرەتان » ، دەربارەی ئەم فلیمەی پرسیاری لێ‌کراوەو وتویە :

ـ نەك هەر ئەم فلیمە، بەڵکو زۆر فلیمی تر کە من دەرم هێناون ، دەربارەی ئافرەتان دەدوێن ، بەراستی من بەتەواوی کەوتومەتە ژێر بەزەیی ئافرەتەوەو ئەوان تاقە کەسن کە هەست بە بشو دەکەم لەکاتی هەستان‌و دانیشتنم لەگەڵیاندا . ئافرەت بەلای منەوە ئەفسانەو تەم‌و مژیکی جوان‌و سەرنج راکێشان‌و تینویەتیە بۆ گەیشتنە راستی‌و فێر بوون. تا ئەو رادەیە من هەر سینەما لە خۆیدا بەئافرەت تێ‌دەگەم .

ئزابێلا ڕوسولینی پاڵەوانی فلیمەکە

دوو کۆڕ لە هەڵەبجە

● لە سەرەتای دەست پی کردنمانەوە ، پێویستە دەست بۆ ئەو چالاکی‌یەی نێژنە ڕۆشنبیری مەڵبەندی لاوانی هەڵەبجە درێژ بکەین، کە جوڵانەوەیەکی ڕۆشنبیری‌و ـ ئەدەبی خستۆتە شارەکەوە لە تەك شتە جوانەکاندا وشەی سەوزو ناسك کەرویشکە بۆ ڕێ‌بینێکی نوێ‌تر دەکەن ، ئەم دوو کۆڕەش شتێکی ئەو چالاکی‌یەی مەڵبەندی لاوانی هەڵەبجەیە کە لەم مانگەدا پێشکەش کرا :

● کۆڕی یەکەم بۆ هونەرمەند کاك یاسین قادر بەرزنجی بوو دەربارەی بینەری شانۆی کوردی‌و چەند ڕون کردنەوەیەکی تری شانۆیی ، کاك یاسین باسی بەشەکانی بینەری شانۆی کوردی کردو هەنگاوە شانۆیەکانی بۆ میوانەکان ڕون کردەوەو هەر دوای کاك یاسین هونەرمەند کاك سالار قەرەداغی نوسینەکەی هەڵسەنگاندن‌و بە بەشدار بونی چەند کەسێك لە میوانەکان کوتایی بە کۆڕەکە هێنرا ..

● کۆڕی دووەم بۆ شاعیر خورشیدە بابان بوو ، لە کۆڕەکەدا خورشیدە بابان چەند شیعرێکی خوێندەوەو شیعرەکانی بریتی بون لە هێزو خاوێنی‌و خۆشەویستی و دڵپاکی‌و ڕەنگدانەوەی بەهرەی ئەدەبی ئافرەتانی کورد ، دوای خوێندنەوەی شیعرەکانی خورشیدە بابان ، جەباری حاجی کەریم شیعرەکانی هەڵسەنگاندو میوانێکی زۆری ئەدەب دۆست ئامادەی کۆڕەکە بوون‌و بە وەڵامدانەوەی هێندێك پرسیار کۆتایی بە کۆڕەکە هێنرا .

جەمیل کەریم
ئامادەی کردوە

(ئالامە)و ئەفسانەیەکی سەیر

ئەمە وێنەی ئافرەتێکی ئالامی‌یە لەڕێی ئاوەوە

چاپکراوی نوێ

گوڤەندو بەهی

لە چاپکراوەکانی وەزارەتی ڕۆشنبیری‌و راگەیاندن دەزگای ڕۆشنبیری‌و بلاوکردنەوەی کوردی‌و لە شیعری شاعیری لاو صدیق حامد دیوانی گوڤەندو بەهی دەرچووە کە بریتی‌یە لە کۆمەڵە شیعرێکی ئەم ساڵانەی دوایی شاعیر .

ڕزگار خۆشناوو دووانێکی کوردی

● فؤاد حسين احمد

یەکێ لە هونەرمەندە دیارەکانی کوردستان لە کۆڕی هونەری موسیقادا هونەرمەند ڕزگار خۆشناوە کە وەکو ئاواز دانەرێك‌و مۆسیقاژەنی ناوی دەرکردووەو هەموو دەیناسین .

لە هەولێر لە ڕیکەوتێکا چاوومان پێ‌ی‌کەوتو ئەم چەند پرسیارەمان ئاڕاستەی کرد بۆ ئەوەی وەڵاممان بداتەوە :

کەی خۆت دۆزیەوە کە عەودالی مۆسیقاو گۆرانی کوردیت ؟

سەرگوزەشتەی من لەگەڵ مۆسیقا هیچ جیاوازیەکی نی‌یە لە لەگەڵ ئەوانی تر ، چونکە من هەر لە منالی‌یەوە حەزم لە هەموو هونەرە جوانەکان دەکرد بەتایبەتی مۆسیقا بەڵام پێش ئەمەوە نەمئەزانی هونەر چی‌یەو بۆ حەزی لێ‌دەکەم ، لە پۆلی پێنجی سەرەتای لە شەقلاوە بووم .

لە سالی ١٩٦٨ەوە بەهۆی هاندانی هونەرمەند عبدالله حسن‌و هونەرمەندی خوالێخۆشبو حمید قصاب دەستم دایە (عود) و توانیم بە سێ مانگ گۆرانی (ڕێکبەندەی دەی)ی هونەرمەندی گۆرانی بێژ مامۆستا باکوری لێ‌بدەم... ئەوەندەی نەبرد کە توانیم ببمە یەکێ لە ئەندامانی تیپی مۆسیقای سەفین کە لە شەقلاوە دامەزرا لە ساڵی ١٩٧٠ زۆر ئاهەنگان گێڕا لە سەراپای کوردستان .

لە ساڵی ١٩٧١ چومە (معهد الدراسات النغمية العراقی) کە شەش ساڵە وەلە بەشی عود وەرگیرام ئەو مامۆستایانەی دەرسیان پێ‌ووتوم جميل بشير /منير بشير / سلمان شكر / روحی خماش / .

لە ساڵی ١٩٧٧ دووای شەش ساڵ خوێندنی موسیقا بە پلەی یەکەم لە معهد دەرچووم .

بزووتنەوەی گۆرانی‌و

مۆسیقای کوردی چۆن دەبینی ؟

مۆسیقای کوردی ئەمڕۆ بەشێوەیەکی تایبەتی پێویستی بە (هەویەیەکی) تایبەتی هەیەو تیایا ئەم مۆسیقایە بەهۆی مۆرکە کوردیەکەو بەهۆی بنچینەکانی ڕەسەنایەتی کوردی بناسرێتەوە نە وەك لاساکردنەوەو وەرگرتنی شێوەو ڕستەی موسیقای تر وەپیویستە ـ نەوەك تەنها مۆسیقاژەن‌و ئاوازدانەرەکان ـ بەڵکو هەتا خەڵکی ئاسایشس بزانن مۆسیقای کوردی لەوانی تر جیا بکەنەوەو بزانن ڕەسەنایەتی لە مۆسیقا چی‌یەو مۆسیقای کوردی چۆنەو بتوانی هەڵیبسەنگێنی بەڕاستی‌و بەرێك‌وپێکی .

ئەبێ ئاگاداری جۆری بابەتەکانی موسیقای کوردی بین‌و ژمارە ئەوەندە کارمان تێ‌نەکات‌و هەروەها دوور بین لە خۆپەرستن‌و خۆبردنە پێشەوەو سنگەدەر پەڕاندن .

ئەبێ مۆسیقای کوردی‌یشس وەکو مۆسیقاکانی جیهان شوێن پێ‌ی خۆی بکاتەوەو بزاندرێ ئەمە مۆسیقای کوردە ..

● **ئاواتی هونەریست ئێستاو دوا ڕۆژ ؟**

پڕ بە دڵ حەز دەکەم بۆ ئەو ڕۆژەی مۆسیقای کوردی شانۆکانی جیهان ببینێ‌و بتوانین بە هەموو خەڵکی جیهان ڕابگەیەنین کە ئێمەش هەین .

زەنگ

هاوڕێ ئازیزەکان :

هەموو بەیانیەك دەنگی زەنگی سەعاتەکەی ماڵەوە خەبەرمان دەکاتەوەو دەڵێ :

ـ بەیانیتان باش ... ڕۆژ هەڵات .. هەستن لەخەو .. جا دەزانم ... زەنگ بەر لەمن ڕۆژ دەبینێ ..

لە قوتابخانە ، زەنگی گەورە لێ‌دەدا ، دەزانین کاتی دەرس خوێندن هات .. ، لە ماڵی خالم مەرێك هەیە ، زەنگولەیەکی لەملدایە ، کە لەرانەکە دەگەڕێتەوەو دێتە حەوشەی ماڵەکە ، دەنگی زەنگەکەی دڵی ماڵی خالم دەزانن ، مەڕەکەیان هاتەوە .

که دەچم بۆماڵی هاوڕێکەم ، دەست بەزەنگی دەرگاکەیاندا دەنێم دەرگام لێ دەکەنەوە . هاوڕێ کانم :

هەموومان زەنگ‌و دەنگی زەنگمان خۆش دەوێ ،بەڵام نەنکم بۆی گێڕا مەوەکە پشیلە زۆر لەزەنگ دەترسێ، ئەگەر بیکەی بە کلکیەوە ، هەر گوێ لەدەنگی بوو ، هەر رادەکاو رادەکاو .. راناوەستێ ..

ئێستا زانیتان زەنگ چەند بەسوودە !؟

پەروەردە

ڕاهێنانی منداڵ بە

چۆنیەتی بەکارهێنانی خەرجی !

هەموو کەس یان زۆری خەڵك باسیان باسی پارەیە، ئەوی ڕاستی بێ ، ئەمە لە خۆیدا کێشەیەکی گرانە ، چۆن دەست بکەوێ چەمن خەرج بکرێ چۆن کۆبکرێتەوە ، ئەمە وەك دیاردەیەکی تیکڕایی لە ناو کۆمەڵدا ... ئەوەی ئێمە دەمانەوێ دەستی بۆ بکێشین لێکدانەوەی ئەم مەسەلەیەیە لای منداڵ ئینجا .. چۆنە دەتوانین منداڵ لەم کێشەیە بپارێزین ..

پێش هەموو شتێك ئەبێ ئەوە بزانین کە چۆنیەتی باری ژیانی خێزان لە هەموو ڕوویەکەوە تأسیر لەسەر منداڵ دەکا ئنجا خۆت چون سەیری پارە دەکەی منداڵیشی هەروەها فێر دەبێ ئەگەر زۆر بە کەمی سەیری خۆت دەکەی چونکە پارەیەکی زۆرت نیە ، یان حەسودی بە یەکێکی تر دەبەی چونکە دەوڵەمەندەیان فیر سبی دەبێ ئنجا فلسێك سەرف دەکەی مەرج نیە تەواوی منداڵەکەشت هەر بەو جۆرە بێت ، بەڵام کەم‌و زۆر ئەم دیاردانە کاریان تێ‌دەکا ، کەواتە دەبێ کارێك بکەبن هەڵس‌وکەوت‌و مامەڵە لەگەڵ پارەو بەپارە کارتێ‌کردنی بۆ سەر منداڵ ئیجا بی بێت وەك نابێ وا سەیری پارە بکەین کە شتێکی زۆر بێ قیمەتە بەڵکو دەبی منداڵ فێر بکرێ کە پارە پاداشی هەندێك کاریان هویە بۆ ژیانیکی باشتر .

ئەمە لەلایەك لەلایەکی ترەوە ئەگەر کێشەیەك لە نیو خێزان پەیدا بو پەیوەندی بەجل‌و بەرگ‌و خواردن‌و نوستن‌و خەرجی منداڵەوە بوو کێشە کە لە ڕووی پارەوە دروست بۆبێ چاکتر وایە نەیەڵین منداڵ پێ بزانێ چونکە ڕووبەڕووبونی منداڵ لەگەڵ کێشەیەك وەك کێشەی پارەدان گران دەکەوێ لەسەر باری دەروونی کەواتە چۆن منداڵ فێری بەکار هێنانی پارە دەکەین ؟

لە ساڵانی یەکەمی ژیاندا منداڵ هەواڵی چاك‌و خراپی پارە نازانێت بەڵکو تەنها ئەوندە دەزانێ کە شتێك هەیە پێ‌دەڵێن پارە ئەویش گوێ‌لێ‌بوە باوك‌و دایکی باسیان کردوەو هەر وەك ونمان دەبێ بزانیت ئەم پارەیە لە پاداشی کاریکدایە وەك ئەوە باوك کار دەکاو پارە وەردەگرێ بۆ ئەووی ئێمە بێ‌بژین ، لە تەمەنی چوار ساڵیدا تاشەش ئەبێ بەجوریك منداڵ رابینی کە چۆن گوی بە پارە بدا ئەویش بەوەی دغیلەیەکی بۆ بکریت‌و فیری بکەین کە هەر چەند پارەی پێ‌بدریت کوی کاتەوە ئەمە سودی بۆ دوارۆژی دەبێ کە گەورە بو قیمەتی پاشەکەوت کردن بۆ دوا ڕۆژ دەزانێ .

لە تەمەنی چەند ساڵیدا منداڵ باری دەروونی کەواتە چۆن چۆن ؟

بۆ وەڵامی ئەم پرسیارە باری ماددی خێزان دیاری دەکا بەڵام هەر چەندە باری ماددی باش بێت چاکتر وایە منداڵ فیری خەرجی پارەی زۆر نەکرێت چونکە ڕەنگە ئەم کارە ئەنجامی سەلبی هەبیت بۆ سەر دوا ڕۆژی‌و خوی‌بەگرنك تر بزانێت لە هاوەڵەکانی لەبەر ئەمە ئەبێ دایك‌و باوك نەڵێن چونکە پارە زۆر دەبێ منداڵی لێ بێ‌بەش نەکەیت چەند داوا دەکا بۆی بەجێ بهێنی .

بەڵام لە چ ساڵیکدا پارەی بدرێتی ، دەبێ پێش تەمەنی چوار ساڵی بە هیچ جۆرێ پارەی نەدرێتێ هەر چەند لای ئیمە کە منداڵ دەگری خێرا بە پارە ژیری دەکەنەوەو دەیکەنە کوڵان . لە بەینی ٤ـ٦ ساڵیدا شتێکی کەم پارەی دەدرێتی‌و هەروها کەم کەم بۆی زیاد دەکرێ بەمەرجێك لە ژێر چاودیری خوتا بیت‌و بزانی چۆن خەرجی دەکا .

سەرگوڵ تەیمور

بەرەکانی منداڵان

چیرۆکی منداڵان

سروەی شەماڵ

ـ سروە شەماڵێك لە ڕەوەزی سەختی شاخێکەوە خۆی خل کردەوە باڵی گرت تا خۆی‌کرد بەناو دووپەلی درەختێکی ـ بەهێ ـ داو گەڵایەکی سەوزی لێ‌فڕان‌و دایە پێش خۆی .. بە نیازی ئەوەی بیبات بۆ ڕووبار .. لەوێ بیکاتە بەلەم‌و سواری بێت‌و گەشتێکی جیهانی ناو ئاوی پێ‌بکات !

ـ گەڵای سەوز کە لەبراو خوشکەکانی دابڕاو کەوتە سەر زەوی گەلێ فرمێسکی رشت‌و خەم‌و خەفەت دایگرت !

ـ سروە شەماڵ تەکانی بە گەڵا داو .. بردی بە نیازی نێزیك خستنەوەی لە ڕووبارەکە .. بەڵام گەڵا خۆی لە زەوی گیر کردو ملی پێ‌نەدا ...

لەم زۆرانبازی‌یەدا گەڵا خۆی کرد بەناو گلمتك‌و گڵە سووری پاشماوە خۆراکی شارە مێرووڵەیەکدا .. جا خۆی کێش کرد تا جنگی لە دەمی شارە مێرووڵەش گیر بوو .. چیتر سروە شەماڵ توانای بردنی نەما ...

ـ کاتێ مێرووڵە .. بە گرتنی دەرکی شاریان زانی.. بە کۆمەك هاتن‌و سەریان نا بە گەڵاوەو چنگ لە سەرشان ڕایان‌داو لە خۆیان دوور خستەوە !

× سروە شەماڵ بەم کارەی مێرووڵەکان بزەی شادی گرتی‌و جا گوڕی دایە خۆی‌و .. گەڵای پەلکێش کرد تا کردی بەناو ڕووباردا ... لەوێ کردیە بەلەم‌و خۆی هاویشتە سەری‌و .. شەپۆلەکانیش بوونە سەول بۆی‌و بە ڕاست‌و چەپدا ئەیان هێناو ئەیان برد تا گەشتێکی دوورو درێژیان پێ‌کردو لە گێژەنێك نزیکیان کردەوە .

ـ جا گەڵای خەمباری لە کەس‌وکار دابڕاو لە داخا خۆی‌و سروەشەماڵی کرد بە گەرووی گێژەناو .. هەرگیز هیچیان سەریان نەهێنایەوە دەرێ !

ـ جەمال نوری ـ

ئەمیان گوڵەو .. ئەوی تریان گوڵە بەڕۆژەیە ..

کامێرای : شێرزاد

معصوم عبدالله

دیدخان عبدالقادر

Institut Kurde de Paris

ڕەنگای ڕۆشنبیری و بڵاوکردنەوەی کوردی
بەڕێوەبەری گشتی و
سەرنووسەر
اسماعیل رسول

شەقامی الخلفاء
مەیدانی الخلانی
ت ٨٨٧٥٧٩٥/٥ خەت
ساڵی ١٩٧٠ دامەزراوە

هاوکاری

التضامن

ڕۆژنامەیەکی
هەفتانەیە
١٠ لاپەڕە
٢٥ فلسە

تاقی کردنەوەکەتان لە عیراقدا بووەتە نموونەی تاقی کردنەوەی نیشتمانی و سۆشیالیستی سەرکەوتوو لە نیشتمانی عەرەبمان داو ، لە نێوان وڵاتانی جیهانی سێهەمدا .

سەرۆکی فەرمانده
صدام حسین

دووشەمە ٢٥ی ئاب ١٩٨٠ ژمارە ٥٣٩
الاثنین ٢٥ آب ١٩٨٠ العدد ٥٣٩

سەرۆکی فەرمانده

ئێمە هەمیشە پەرە بە ئۆتۆنۆمی ناوچەی کوردستان دەدەین

سەرۆکی فەرمانده صدام حسین لە قەزای دەربەندیخان :

ئۆتۆنۆمی لە کوردستان قوڵترو پەرەی پێدەدەین و شانازی پێوە دەکەین .. چونکە ئێمە گەلی کوردمان خۆش دەوێ و بەشێکین لەو هەروەک ئەویش بەشێکە لە ئێمە

ڕۆژی یەک شەممە ٨/٤ سەرۆکی فەرمانده صدام حسین سێ ڕۆژی لە دوای یەکی لە سەردانی قەزاو ناحیەودێ و ئۆردوگا سەربازی یەکانی هەردوو پارێزگای سلیمانی و دیالادا بە سەربرد .

ڕۆژی هەینی سەری لە لە ناحیەی قەرەتەپەی پارێزگای دیالا داو لەوێوە بەرەو ئۆردوگایەکی سەربازیی سەر سنوری ئێران لە کەرتی خانەقین کەوتەڕێ . سەرۆکی فەرمانده وتارێکی بۆ سەربازو ئەفسەرەکانی سەربازگاکە خوێندەوە تێیدا وتی :

ئێمە لەوە دڵنیایین کە ئازاو بەتوانان و داکۆکی لە خاکی نیشتیمان دەکەن و بڕواتان بە بیرو باوەڕەکانی حزبەکەتان هەیە حزبی بەعسی عەرەبی سوشیالیستی .

ئەفسەرو سەربازەکانیش بەڵێن و پەیمانیان بەسەرۆکی فەرمانده‌دا کە لە پێناوی داکۆکی کردن لە نیشتیمان و قڕلکردنەوەی ڕێبازەکەی و جێگیرکردنی سەرکەوتنەکانی خۆیان بەخت بکەن .

ئنجا سەرۆکی فەرمانده تێکۆشەر صدام حسین لەگەڵ عمید روکن سەرتیپی شەشەمی زرێپوش سەریان لە سەربازگەیەکی قەزای دەربەندیخانی پارێزگای سلیمانیدا .

سەرۆکی فەرمانده لە ئۆتوموبیلێکی سەر ئاواڵەدا بە نێو قەزای دەربەندیخاندا گەڕاو سڵاوی لە ڕۆڵەکانی قەزاکە کردو ئەوانیش هوتافیان بەژیانی سەرۆکی فەرمانده کێشا .

سەرۆک لە وتارێکدا کە بۆ خەڵکەکەی خوێندەوە وتی: ئێمە بەردەوام ئۆتۆنۆمی لە کوردستان قوڵتر دەکەین و پەرەی پێدەدەین و شانازی پێوە دەکەین ... چونکە ئێمە گەلی کوردمان خۆش دەوێ و بەشێکین لەو هەروەک ئەو بەشێکە لە ئێمە .

سەرۆکی بەڕێز وتی : جارێکی تر گەلی کوردمان هەڵناخەڵەتێ و هەر خۆشەویست و ڕەسەن دەبێ و لە پێناوی خزمەت کردنی عێراقی مەزن و لە پێناوی خزمەت کردنی ئۆتۆنۆمی لە کوردستانی عراق تێدەکۆشێ . ئەوی بیەوێ بەرد لە سنورمان بگرێ ئێمە لەبەر دەرگاکەی خۆیدا بە بۆمبا لێی ئەدەین و لە سەر ئەم ڕێبازە بەردەوام دەبین بۆ پاراستنی ڕۆڵەکانمان و دەسکەوتەکانی گەلە مەزنەکەمان کە دەسکەوتەکانی گەلە مەزنەکەمان بە تێکۆشانێکی دوورو درێژ وەدی هاتون .

ئا. د.ع

لەبەر ڕووناکی وتارەکەی سەرۆکی فەرمانده لە ئۆردوگای قادسیە

هەڵوێستی ساغی مرۆڤایەتی شۆڕش

لەم دواییەدا ، سەرۆکی فەرمانده صدام حسین جارێکی کە چوە سەردانی ڕۆڵە قوتابیەکانی لە ئۆردووگای پاڵەوانەکانی قادسیەو لەوێ وتارێکی گرنگی ئاراستەی ڕۆڵە قوتابیەکانی کرد . وتارە گرنگەکەی سەرکردەی پاڵەوانمان . شایانی ئەوەیە لە زۆر لایەنیا لەسەری بوەستین و بەوردی شی بکرێتەوە ، ئەوەی لەم وتارە کورتەدا ئێمە دەمانەوێ دەستی بۆ بکێشین ، ئەودیە ، سەرۆکی فەرمانده لە هەموو هەڵوێست و کاروو هەنگاوێکی پێشڕەوی کاروانی شۆڕشە مەزنەکەماندا هەڵوێستی مرۆڤایەتی ڕەسەن و ساغی شۆڕش دووپات دەکاتەوە . لەو وتارە بەنرخەیدا فەرمووی (ماوەیەك لەمەوبەر حوکم ڕایەکی عەرەب ـ بەداخەوە چۆن ڕێ دا بەخۆی ئەو هەڵە نارەوایە بکات ـ وتی مەسیحیەکان لە نیشتمانی عەرەبدا ، لەسەریانە یان ببن بە موسڵمان ... یان .. کرچ بکەن ، یان ئەوەتە عەرەب نین ، لەبیری چووە کە قورئانی پیرۆز کە بۆ پیغەمەری موسڵمانەکان هاتە خوارەوە ، لەبیری چووە قورئان مەرجێکی وای دانەناوە کە مەسیحی یان دەبێ ببێ بە موسڵمان یان عەرەب نیە) بەراورد لە نێوان هەڵوێست و لێك دانەوەی سەرکردایەتی شۆڕشی عیراق و سەرکردایەتیە لێ هاتوەکەی لە عیراقی شۆڕشداو لە نێوان هەڵوێستی ئەو حوکم ڕا عەرەبەی ئەو قسەبەی کردوە ، یان ئەو قسە زل بەدیمەن و بۆش بە ناوڕۆکەی سەرکردە ڕەگەزپەرستەکانی ئێران بەناوی دینەوە دەیکەن ، ئەم بەراوردە ، ساغی دەکاتەوە کە چۆن ئەو ساختە بازانە لەژێر پەردەی دینەوە دەیان تاوان دەکەن ، سەدان خەتای گەورە دەکەن کەزیان لە پێشەوە بە بەهای پیرۆزی ئیسلام دەگەیەنێ ، ئەوسا زیان بە مرۆڤایەتی کە ڕێڕەوی خەباتی ئیستای گەلانی ئازادی خوازە ، هەر بەرامبەر بەوە ، هەڵوێستی شۆڕشی عیراق بەسەرکردایەتی حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالست و ڕابەری سەرکردەی لێ هاتو صدام حسین دووپات دەکاتەوە کە چۆن هەڵوێستی شۆڕشگێڕانەی مرۆڤایەتی ساغەو ڕەسەن و ئاین ڕێڕەوە بۆ پاراستنی بەهای مرۆڤ ، هەموو مرۆڤ بێ جیاوازی لە نێوان ڕەگ و بیروباوەڕو نەتەوەدا . ڕێگا ، ڕێگای بنیات نانی پاشە ڕۆژی بەختیاری یە بۆ مرۆڤایەتی و ڕوخاندنی هەموو دەستەڵاتێکی زۆردارانەی چەوسێنەرەوەی مرۆڤ ... ئەمە ڕێگای شۆڕشی ١٧ ـ ٣٠ تەموزی پێشکەوتنخوازە کە لە زمانی سەرکردەو ڕابەرەکەیەوە دووپات کراوەتەوەو بەکردەوە ساغ بۆتەوە بەڵام ئەوانەی لەژێر پەردەی بریقەدارا دەیانەوێ چاوی گەلان ببەستن .... محاڵەو سەرکەوتن هەر بۆ ڕێڕەوی ڕاستەقینەیە .

« هاوکاری »

خۆراگرتن بە باوەڕی پتەو دێتە دی

عیراقی یەکان شایانی هەڵگرتنی پەیامی پیرۆزن

سەرۆکی فەرمانده صدام حسین هەفتەی ڕابوردوو لە کاتی سەردانی ئۆردوگای کاری میللی پاڵەوانانی قادسیەدا وتارێکی خوێندەوە تێیدا وتی : ئەم جۆرە توانایەی بەرگەگرتنە تەنیا بە بڕوای بەرز بە بیروباوەڕو بەهاناوی یەکان دێتە کایەوە ئەم بەهایانەش هی شۆڕشن کە لە پێناوی خزمەتی نەتەوەی عەرەب لە هەموو جێگایەك ، گەلە مەزنەکەمان لە سەر خاکی ـ وادی الرافدین ـ دروستی کردون .

سەرۆکی فەرمانده وتی : شۆڕشەکەتان ئێوەی بۆ ئەوەددوێ کە گیانی قادسیە زیندوو بکەنەوە چونکە ئێوە ناوی ـ القادسیە ـ تان لێ نراو.... عراق تەنیا مولکی عرافی یەکان نی یە نە لە بەئەتلی داو نە لە ویژدان و نە لەبیرو نە لەوەدا کە هەیەتی بەڵکو بووە بە مولکی گشت عەرەب .

دەربارەی بڕیارە دوو قوڵی یەکەی عراق و سعودیە سەرۆکی فەرمانده صدام حسین وتی : بڕیاری باشترئەوەیە کە بە بۆمبا لە تەل ئەبیب بدەین ... بەڵام پێویستە لە سەرمان هەموو ئەو چەکانە بەکار بهێنن کە لەبەر دەست دان تا وەکو توانای ڕەت دانەوەی دوژمن بە بۆمبا دێتە پێشەوە ...هەروەها سەرۆك وتی :

ئەو دەوڵەتانەی بەدەنگ بڕیارەکەی قەوارەی زایونی یەوە دێن و باڵیۆزخانەکەیان لە شاری قودس ناگوێزنەوە بەیوەندی یان لەگەڵدا دەبچڕێنین .

دەقی وتارەکە لە لاپەڕەی (٩و١٠) بڵاو کراوەتەوە .

پارتی سۆشیالستی پۆرتۆریکو سوپاسی هەڵوێستی عیراق دەکا

هاڤانا .. ئا. د. ع

پارتی سۆشیالستی پۆرتۆریکو سوپاسی قوڵی بۆ ئەو هەڵوێستەی عیراق دەربری وە کە لە نەتەوە یەکگرتووەکان بۆ پشتیگیری مەسەلەی ڕزگاری پۆرتۆریکو لەژێر دەستی ئیستعماری ئەمەریکا نواندویەتی .

ئەم سوپاس کردنە لە کاتی سەردانی فیلیب سیرینو سەرۆکی نێراوی پارتی ناوبراو لە کوبا بوە بۆ لای ارشد توفیق اسماعیل باڵوێزی عیراق لە هەڤانا .

ئەوەی شایانی باسە عیراق و کوبا پرۆژەیەکی هاوبەشیان دابو نەتەوە یەکگرتووەکانی کە داوای ڕزگارکردنی گەل پۆرتۆریکو دەکا .

دووەم کونفرانسی کەمکردنەوەی چەکی ئەتۆم

کونفرانسی دووەی دووەم بۆ پیاچوونەوەی ڕادە دانانی بۆ کەمکردنەوەی چەکی ئەتۆم لە جنیف بەردەوام بوە لە کاروباری و لەم ڕۆژانەدا هەر دوو لیژنەی سیاسی و تەکنیکی کۆبوونەتەوە .

لیژنەی سیاسی باسی ئەوەی کردوە کە ئەو وڵاتانەی ئەندامن لە ڕێکەوتنی ڕادەدانان بۆ کەمکردنەوری چەکی ئەتۆم ، کە چالاکانە نر کار بکرێ بۆ چەك داماڵین زوربەی قسەکەرەکان لەم لیژنەیە نارەحەتی خۆیان پیشان داوە بەرامبەر بەوەی هەنگاوی بەکار تا ئیستا لەم بارەیەوە بە ڕاستی نەنانراوەو تا ئیستا زۆر تاقی کردنەوەی ئەتۆمی لە ژێر زەمیندا دەکرێ .

خۆپیشاندانی قوتابیەکانی لیبیا لە واشنتون دژی قەزافی

لە کوتایی ئەم هەفتەیەدا زیاتر لە سەد قوتابی لیبیایی لە شاری واشنتون خۆپیشاندانێکیان دژی ڕژیمی معمر القذافی سازکرد .

خۆپیشاندەرەکان لە خۆیان ڕووپۆش کردبوو داوایان دەکرد بە دەرکردنی ئەو بێگانانەی شارەزاکا سزادان و لە ئیستا لە وڵاتی لیبیان .

لەو خۆپیشاندانەدا دەیان کچە قوتابی لیبیایی بەشداریان کردبوو کە دروشمیان هەڵگرتبو هیرش دەباتە سەر ڕژیمی لیبیاو بە فاشست ناویان بردوە . ئەوەی شایانی باسەر ڕژیمی ناوبراو مارەیەك لەمەوبەر ڕای گەیاندبوو کە بو لە ناوبردنی بۆردومانی تۆپ لە گوندەکانی بەکار دەهێنێ .

گۆرانکاری لە نێوان حوکم ڕاکانی هەریمەکانی ئەفغانستاندا

ڕادیوی کابول بڵاوی کردەوە کە چەند گۆرانی لە نێوان حوکم ڕاکانی هەریمەکانی ئەفغانستاندا بوە لەگەڵ گۆرانکاری لە ئیدارەی بازرگانی و دادپەروەری وڵاتدا.

ئەم گورانە حوکم ڕاکانی هوریمی : خاریاب و بادخستان و بکلان و لەگمانی گرتۆتەوە . دیسان گورانەکە وەزارەتی دادپەروەری و گواستنەوەی گرتۆتەوە . بەڵام ڕادیوکە باسی هوی ئەم گۆرانانەی نەکردوە .

لە لایەکی ترەوە سەرچاوەیەـی ڕۆژنامە نووسی لە لەندن ڕای گەیاند کە بە بۆردومانی تۆپ لە گوندەکانی نزیك کابول نزیکەی «٣٠٠» کەس کوژراون .

کۆستاریکا باڵویزخانەکەی لە قدس دەگوێزێتەوە

کۆماری کۆستاریکا بڕیاری داوە باڵویزخانەکەی لە لای قەوارەی زایونیەکان لە قدسەوە بگوێزێتەوە بۆ تەل ئەبیب و نوێنەری کۆستاریکا یاداشتێکی لەم بارەیەوە لە نەتەوە یەکگرتوەکان دا داوەبە هەموو ئەندامانی ڕێکخراوی دەوڵەتان .. بەم جۆرە کوستاریکا پێنجەم دەوڵەتە باڵویزخانەکەی لە قدس دەگوێزێتەوە دوای فەنزویلاو ئەرگوای و ئەکوادۆرو تشیلی.

هەڵمەتی پاڵەوانانە بۆ سەر دامودەزگاکانی خومەینی

شۆڕشگیرە عەرەبەکانی عەرەبستان زنجیرەیەك پەلاماری ئازانەیان بردۆتە سەر دامودەزگاکانی ڕژیمی خومەینی ڕەگەزپەرست لە ماوەی ١وە تا ٢٣ی ئەم مانگە.

کۆمەڵی لاوی عەرەبستانی پەلاماری مەخزەنیکی حکومەتیان داوە لە ناوچەی فلاحیەکە حەرەسەکانی خومەینی کردبویانە بنکەی خۆیان و ئەمان توانیویانە بە بۆمبا هەڵی تەکێنن .

هەروەها لەم دوایشەدا بۆ مبایان خستبوە ژێر ئوتومبیلکی حەرەسەکانەوەو هەڵیان تەکاند بوو .

Institut Kurde de Paris

سەرۆکی فەرماندە ڕێزی لە موچە خۆرێکی پارێزگای تەئمیم دەگرێ

بەڕێز سەرۆکی فەرماندەصدام حسین ڕێزی لە خاتو رجاء احمد کاتیبەی حیساباتلە بەڕێوەبەرێتی خۆجێی پارێزگای تەئمیم گرتوە لەبەرئەو ووفادارییەی کە نواندوویەتی لە گێڕانەوەی(١١) هەزار دینارو (٨٦٣) دینار بۆ ئەمین سندوقی بانقیڕافدێن لە لقی تەئمیم کە بە هەڵە پێی دابوو .

خەڵاتی سەرۆکی بەڕێزلە لایەن عبد الفتاح محمد امین ئەندامی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش وەزیری حوکمی محلیکاتێك کە لە دیوانی وەزارەت پێشوازی خاتو رجاء احمدیکرد درایە دەستو ستایشی وەفاییو دڵسۆزی ئافرەتەکەیکرد لە کارکردندا .

لەسەر ڕاسپاردەی سەرۆکی فەرماندە چەند تەلەفۆنێك بۆ سکاڵای هاووڵاتیانەوە لە بارەیدا دیەرەوەرێ

بۆ ڕاپەڕاندنی ڕاسپاردەکانیبەڕێز سەرۆکی فەرماندە صدام حسین لە بارەیبایەخدان بە سکاڵای هاووڵاتیانەوەو چارەسەرکردنیبە زووترین کاتو بەو ڕێگایانەی کە دادپەروەریویەکسانی مسۆگەر دەکەن وەزارەتیداد چوار تەلەفۆنیتەرخان کردوە بۆ گوێگرتن لە سکاڵای هاووڵاتیانەوە کەپەیوەندی بە ئیجرائاتی داراکاریو مەعامەلاتی دادگاودەزگاکانی ترەوە هەیە .

لە هەمان کاتدا وەزارەتداوای لە خاوەن سکاڵاکە کردوە کە ناووناونیشانیتەواوی خۆی دیار بکاتو مەسەلەکە تازە بکاتەوە بەجۆرێکی ورد بۆ ئەوەی چارەسەرکردنی بەزووترینکات مسۆگەر بکرێتو ئەمەش ژمارەی تەلەفۆنەکانن٢٩٠٠٨و ٢٩٠٠٩و ٢٩٠٠٠و ٢١٦٢٤ .

دەستەی باڵای سەرپەرشتی کردنی هەڵبژاردنی ئەنجومەنی یاسادانان ڕاسپاردەی دەربارەی سنوقی هەڵبژاردن دەردەکا

دەستەی باڵای سەرپەرشتیکردنی هەڵبژاردنی ئەنجومەنییاسادانان ، کە لە ١٩ی مانگی داهاتوودا دەبێ ڕاسپاردەیخۆی دەربارەی چۆنیەتیسنووقی هەڵبژاردن دەرکردوە ، ئەمە دەقەکەیەتی .

بەپێی ئەحکامی ماددەی(٣٥)ی یاسای ئەنجومەنییاسادانانی ناوچەی ئۆتۆنۆمی کوردستان ژمارە (٥٦) سالی١٩٨٠ بڕیارمان بەدەرکردنی ڕاسپاردانە :

یەکەم :

ئەوارەی سنووقی هەڵبژاردن بەم جۆرە دەبێ :

١ - بەرزی ١١٤ سم .

٢ - پانایی و قوڵی ٦٠ سم بۆ هەر لایەکی .

دووەم :

لە لای سەرەوەی سنووقەکە کونێکی گونجاو دەکرێ کە بتوانرێ کاغەزی هەڵبژاردنەکەی لێوە بخرێتە سنووقەکەوە .

سێیەم : لای ڕاستی سنووقەکەوە دەرگایەك دەبێ کە بکرێتەوە ودابخرێ وکیلەکەی لای سەرۆکی لیژنەی هەڵبژاردن دەبێ لە مەلبەندی هەڵبژاردن .

چوارەم :

سنووقەکە لە تەختەی جام دروست دەکرێ وبەرەنگی سپی ڕەنگ دەکرێ واله دروست کردنیا متمانە بەم نەخشەیە دەکرێ لەگەڵ ئەم ڕاسپاردانەدایە .

پێنجەم :

بەر لەدەست پێکردنی هەڵبژاردن سنوقەکە لەلایەن سەرۆکی لیژنەی هەڵبژاردنەوەو بەئامادەبوونی ئەندامانی لیژنە دەکرێتەوە بۆ دڵنیابوون لە سەلامەتیو بەتاڵی لە هیچ جۆرە کاغەزێك ودوایی دادەخرێتەوەو لە بەردەم لیژنەکەدا ڕاستەوخۆ وبەرلەدەست کردن بەدەنگدان وئەمەش بەنووسراوی دیاری کراو ساغ دەکرێتەوە .

شەشەم :

دوای ئەوەی سەرۆکی لیژنەکە تەواو بوونی دەنگدان ڕادەگەیەنێ ئەوسا سنووقەکە دەکرێتەوە بۆ دیاریکردنی ئەنجام لە بەردەم هەڵبژێرەرەکاندا .

عزة ابراهیم
سەرۆکی دەستەی باڵای سەر پەرشتیکردنی هەڵبژاردنی ئەنجومەنی یاسادانان

پسوولەی هەڵبژێرەرەکانی ئەندامانی ئەنجومەنی یاسادانان

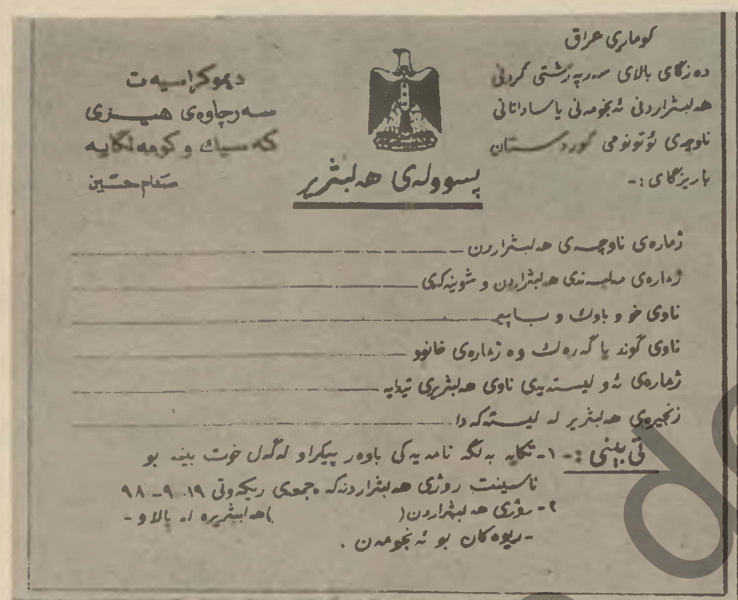
کۆماری عێراق
دەزگای باڵای سەرپەرشتی کردنی هەڵبژاردنی ئەنجومەنی یاسادانانی ناوچەی ئۆتۆنۆمی کوردستان
پارێزگای :-
دیموکراسیەت سەرچاوەی هێزی کەسیاك و کومەڵگایە
صدام حسین
پسوولەی هەڵبژێر
ژمارەی ناوچەی هەڵبژاردن ....
ژمارەی مەڵبەندی هەڵبژاردن و شوێنەکەی ....
ناوی خۆ و باوك و باپیر ....
ناوی گوند یا گەڕەك وە ژمارەی خانوو ....
ژمارەی ئەو لیستەیەی ناوی هەڵبژێری تێدایە ....
زنجیرەی هەڵبژێر لە لیستەکەدا ....
تێبینی :- ١- پێویستە بەڵگە نامەیەکی باوەڕ پێکراو لەگەڵ خۆت بێنە بۆ ناسینت ، ڕۆژی هەڵبژاردنەکە هەینی ڕێکەوتی ١٩-٩-٩٨
٢- ڕۆژی هەڵبژاردن ( )هەڵبژێرە لە پاڵاو- ڕاوێەکان بۆ ئەنجومەن .

ڕۆژی سێشەممەی ڕابووردو وەرگرتنی ناوی پاڵێوراوەکانی ئەنجومەنی یاسادانانی ناوچەی ئۆتۆنۆمی کوردستان تەواو بوو .

ئەوەی شایانی باسە دەستەی باڵای سەرپەرشتی هەڵبژاردن پسولەی هەڵبژاردنی ئەندامەکانی بەهەردوو زمانی کوردیو عەرەبی ئامادە کردوە کە ژمارەی ناوچەی هەڵبژاردنو ناوی تەواوو شوێنو ناوی گوندیان گەڕەك و ژمارەی خانوی لە سەر دەبێ .

قازییەکی نوێ بۆ سێیەم ناوچەی هەڵبژاردن لە هەولێر

دەستەی باڵای سەرپەرشتیکەری هەڵبژاردنی ئەنجومەنی یاسادانان بڕیاریدا قازیی بەڕێز محمد سعید علی یوسف لە سەرۆکایەتی کردنی لیژنەی سەرپەرشتیکردنی ڕەوتی هەڵبژاردن لە سێیەم ناوچەی هەڵبژاردن لە پارێزگای هەولێر لەجیاتی قازیی بەڕێز ناظم یونس سعید بێت ئەویش لەبەر ئەوەی ئەمەی دوایی لە پشووداندایە .

لە ووتەی عیراق لە کۆنگرەی سنورردانان بۆ بڵاوبوونەوەی چەکی ئەتۆمی :

پەیمانەکە کۆسپ دانان بوو بۆ گواستنەوەی تەکنۆلۆژیاو ئامێری ئەتۆمی بۆ جیهانی سێیەم بۆ مەبەستی ئاشتی

ڕۆژی ١٦ی ئەم مانگە دووەم کۆنگرەی پێداچوونەوەی پەیمانی سنووردانان بۆ بڵاوبوونەوەی چەکی ئەتۆمی لە ژنێفدا بەستراو وەفدی عیراق داوای کرد کە شێوەی ئێستای ڕاستبکرێتەوە لە پێناوی ئەوەتا کە پەیمانەکە لە لایەن دەوڵەتە مۆرکراوو نەکراوەکانەوە ئیجباری بێت تاوەکو بەیەکسانی بەندەکانی جێبەجێ بکرێن .

وەفدەکەمان دووپاتی کردوە کە عیراق بە توندی پشتگیری هەڵوێستی دەوڵەتە بێ لایەنەکانو دەوڵەتەکانی تر دەکات کە بە بیاوی هیچ وپووچەوە ڕێگە لە بڵاوبوونەوەی تەکنۆلۆژیاو وزەی ئەتۆمیان لێ دەگیرێ بۆ ئەوەی کۆتو زنجیری دیکە بخرێتە سەر هێنانو گواستنەوەی ئامێری تەکنۆلۆژیا بۆ دەوڵەتە تازە پێگەیشتووەکانەوەو نوێنەری عیراق بە توندی بەگژ ئەو هێرشە زایۆنیا چوو کەدەکرێتە سەر عیراق لە لە بەر بەرنامەکەی بۆ بە کارهێنانی وزەی ئەتۆمی بۆ مەبەستی ئاشتیانەو ئەو پڕوپاگندانەی پووچەڵ کردەوە کە ڕۆژنامەو ڕاگەیاندنی ڕۆژئاوایی دەرحەقی عیراق دەکرێنو هوو دنیای کرتۆتەوە دەربارەی بەرنامەی ئەتۆمی عیراق بەریککەوتن لەگەڵ وەکالەتی وزەی ئەتۆمی دەوڵەتانەوە . وڵاتەکەمان بە سنگ فراوانییەوە پێخۆشحاڵی خۆی بۆ هەموو پشتگیرییەکی دەوڵەتان بۆ بەرنامەی ئاشتیانەی توێژینەوەی ئەتۆمی دەردەبڕێت : - لە هەمان کاتدا کۆمەڵەی دەوڵەتانی ووریا دەکاتەوە لە مەترسی ئەو بەڵگانەی کە دەستنیشانی ئەوە دەکەن کە لەو نزیکانە قەوارەی زایۆنی لە فەلەستینی داگیرکراو قەوارەی خوارووی ئەفەریقا بەرهەم دەهێنن لە دوای ئەوەی ڕەفزیان کرد کە لەسەر پەیمانی سنووردانان بۆ بڵاوبوونەوەی چەکی ئەتۆمی مۆر بکەن .

بانگهێشتنی عیراق بۆ وەستاندنی پێشبرکێی چەکی ئەتۆمیو دەستپێکردن بەرێگرتنی تەواو لەو چەکە تاقە ڕێگایە بۆ جێبەجێکردنی ئامانجەکانی پەیمانەکەو مسۆگەرترین ڕێگا بۆ جێگیرکردنی چوارچێوەی پەیمانەکەو کەم کردنەوەی بڵاوبوونەوەی چەکی ئەتۆمە لە لایەن دەوڵەتەکانەوەو دەستەبەرێکی بنەڕەتییە بۆئە و دەوڵەتانەی کە چەکی ئەتۆمی بەرهەم ناهێنن بۆ ئیلتیزام کردنی بە بەندەکانی ئەو پەیمانە .

● هاوکاری ●

پێشانگایەك بۆ کتێبی کوردی

بەمەبەستی دەرخستنی باری جوڵانەوەی ڕۆشنبیریو لە پێناوی نیشاندانی ڕووی گەشاوەی کتێبی کوردی کە لەم چەند ساڵانەی دووایدابەتەواوی بوژانەوەیەکی تازەی بەخۆیەوە بینیوەو دامودەزگاکانی ڕۆشنبیری چەندەها بەرهەمی نوێیان خستە کتێبخانەی کوردی ، ئەمانەتی گشتی ڕۆشنبیریو لاوان بەسەرپەرشتی بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەنی ڕاپەڕاندن بەوەکالەت مامۆستا محمدامین پیشانگایەکی تایبەتی بۆ چاپەمەنیەکانی خۆی کردەوە کە ماوەی سێ ڕۆژ لە قوتابخانەی ئەیوبیەی کچان بەردەوام بوو .

چەندەها پۆستەری هونەری کە لە پیشانگاکەدا پێشکەش کرابوون کە باری ژیانی نوێ لە کۆمەڵی ئەم سەردەمەیان دەر دەخست .

لەم پیشانگایەدا بەڕێز شاکر فتاح جێگری ئەنجومەنی یاسادانانو مامۆستا عبدالغفار صائغ ئەمینداری گشتی ڕۆشنبیریو لاوان و ژمارەیەك لە ئەمینداره بەڕێزەکان ئامادە بون ، (٦٥) بەرهەمی ئەدەبیو بەرگی شەش کتێبی منداڵان کە لەم ماوەیە داخراونەتە ژێر چاپ لە سەر ئەرکی ئەم ئەمانەتە خرابوونە ڕوو ، سەرەڕای هەڵواسینی

ئەم هەنگاوەی ئەمانەتی گشتی ڕۆشنبیریو لاوان لە چوارچێوەی بابەخدانی فراوان بۆ بوژانەوەو پێشکەوتنی کتێبخانەی کوردی جێی ڕێزلێنانەو خۆزگە دەزگاکانی تریش ئەم تاقیکردنەوەیان بە خۆیانەوە ئەبینی .

شێرزاد عبدالرحمن
پ. هاوکاری لەهەولێر

پرۆژەی نوێ لە هەولێر

بەڕێوەبەرێتی ڕێگاوبانی پارێزگای هەولێر دەستی بە دروستکردنی ژمارەیەك ڕێگاو پرد کردووە کە شەش ملیۆنو نۆ سەد هەزار دینارییان تێدەچێتو بەشێوەی جێبەجێکردنی ڕاستەوخۆ تەواو دەکرێن .

ئەو پرۆژانە بریتین لە ڕێگای حجران - زیارە بە درێژایی ٢٠ کیلۆمەترو ڕێگای حجران - چوارگۆشەی زێ بە درێژایی ٢٨ کیلۆمەترو ڕێگای ئەباجیجك - بارزان بە درێژایی ١٢ کیلۆمەترو ڕێگایەك لە هاوینەهەواری شەقڵاوە بەدرێژایی سێ کیلۆمەتر سەرەڕای تەواوکردنی پردی قندیل .

ئەوەی شایانی باسە هەمان بەڕێوەبەرێتیی ئێستا (٤٩) پرۆژەی تری ڕێگاوبانو پرد جێبەجێ دەکات کە ناوچەی هەولێرو خلیفانو دیاناو گلاڵەو مێرگەسوور دەگرنەوەو درێژایی یەکەیان هەزارو ٣٢١ کیلۆمەترەوعابەهەمووەوە ٩٧ ملیۆن دیناریان تێدەچێت.

عیراق بە سەرۆکی دووەم کۆنگرەی پێداچوونەوەی چەکی ئەتۆمی هەڵدە بژێردرێت

بەڕێز عصمت کتانی کەسەرۆکایەتی وەفدی عیراق دەکا لە دووەم کۆنگرەیپێداچوونەی بڵاوبوونەوەی چەکی ئەتۆمدا لە ژنێف بە سەرۆکی ئێستای کۆنگرەکە هەڵبژێردراوە .

خاتو ئەنجا شۆرسن سەرۆکی یەکەم کۆنگرەی سنوور دانان بۆ بڵاوبوونەوەیچەکی ئەتۆمی کە لە ساڵی ١٩٧٥دا لە ژنێف بەستراستایشی هەڵبژاردنی عیراق بە سەرۆکایەتی دووەمکۆنگرەی دەوڵەتانی کرد .

خاتو ئەنجا لە قسەیەکیدابۆ نێراوی ئاژانسی دەنگوباسی عیراقیدوونی کردەوە کە بەڕێز عصمت کتانی زۆترین دەنگی دەنگدارانیهەموو دەوڵە تەبەشدار بووەکانو بە تایبەتیش کۆمەڵەی وڵاتە بێ لایەنەکانی وەرگرتبوو چونکە عیراقدەورێکی کاریگەر لەو بزووتنەوەیەدا دەگێڕێ .

شایانی باسە خاتو تۆرسن کە سەرۆکایەتی وەفدی سوید دەکات یەکێکە لەوبەناوبانگانەی کە دژی زیادکردنی چەکی ئەتۆمیلە جیهاندا دەو ستێتو ئەو هەڵوێستەیەی بەردەوام لەپەرلەمانی سویدا دووپات کردۆتەوە .

ئەوە بوو نوێنەرانەی کۆمەڵەی (٧٧) لە دووەم کۆنگروی پێداچوونەوەیپەیمانی سنووردانان بۆ بڵاوبوونەوەی چەکی ئەتۆمیلە کۆبوونەوەکەیاندا باسی گواستنەوەی تەکنۆلۆژیایئەتۆمی بۆ مەبەستی ئاسایش لەدەوڵەتە ئەتۆمییەکانەوە بۆدەوڵەتەکانی تر کرا .

قوتابخانەی میللی و تاقی کردنەوەیێکی مەزن لە ڕێڕەوی شۆڕشەکەماندا

کاتێ کە عیراقی شۆرش کارە پیرۆزەکانی بە هەنگاوی شۆڕشگێڕانەی - هەڵمەتی نیشتمانی بۆ قەلاچۆکردنی نەخوێنەواری - ڕازاندەوە لە ١-١٢-٩٧٨ ، ئەنجامی ئەم کارە مەزنە ئەو بو زیاتر لەدوو مەلیۆن خوێنکار کۆتاییان بەقۆناغی بنەڕەت و تەکمیل هێنا .

توانای خوێندنیان وەدەستهێنا و ڕەمزەکانی نووسینو خوێندن وژمارە شی کردەوە . کە سەرەتایێکی بنەڕەتی فێربوون بەردەوامو پەروەردەی هەمیشەییە .. عیراقی شۆرش لە ڕوانگەی خزمەتگوزاری وپەروەردەی میللەتا بینی کە قۆناغی بنەڕەت وتەکمیل مەرجێکی سەرەکیو ناشبێ لەم ئاستەدا بووەستی و ئەم دراو و کاتە بە فیرۆ بچێت بۆیە دەستکرا بە هەنگاونانی قوتابخانەی گەلی بۆ ئامادەکردنی خوێنەواری بەتەمەن تا ئاستی پۆلی شەشی سەرەتایی ، ئەو ئستە شارستانیەتییەی کە ئامادەی دەکات و بەرە بەکاری دەدات و ئاستی ڕۆشنبیریو کۆمەڵایەتی ئابوریو ڕامیاریی بەرز دەکاتەوە ، بۆ ئەوەی بەشداری مافی هاونیشتمانییو وئیلتزامی بەشدار بوونی هەبێ لە دروستکردنی بڕیارە شۆڕشگێڕییەکان وە جێهێنانی ئەرکەکانی ..

قاتابخانەی گەلی بەگەورەترین تاقیکردنەوە دەژمێردرێت لەڕێڕەوی سەربەستی بوون لە نەخوێنەواری ، لە گەوهەریا بزوتنەوەیێکی جەماوەرییە بەشێوازی جۆراوجۆر لە شێوەکانی ڕژێمی فێربوونی تەقلیدی کە کێشەیێکی ناپەسەندو پڕ گرێ بوو بێشك خەمخوارانی ئەم مەبەستە لە لێپرسراوان و جەماوەران هاوبەشی ڕامان دەکەن کە کارێکی ئاوها مەزنو گرنگ جۆرەها کێشەی دێتە ڕو و ئاکامی هەندێکیان بەرەو نابەجێی دەکشێ ، بوونی ئەم کێشانە ڕاستیو دروستی ئەم تاقیکردنەوەبە دەسەلمێنی ترسی لەبوونی کێشەدا نییە بەڵکو ولەوەدایە کە درکو هەست بە بوونی نەکرێ .. چونکە هەستکردن بەبوونیان مانای بەخۆهاتنەوەو خۆکۆکردنەوەی پێدەوێ بۆ زاڵبوون بەسەریان ودەستنیشان کردنی ڕێڕەوی شورشە بۆ وە جێ هێنانی ئامانجە پیرۆزەکانی .. ئەمیش پێویستی بەهەستکردن بەلێپرسراویو بەردەوامبوون هەیە .. لە هەموو ئاستەکاندا .

● هاوکاری ●

هەڵبژاردنی ئەنجومەنی یاسادانان تاقی کردنەوەیەکی گەورەیە

پ. هاوکاری لە هەولێر

بەهزوانە ، کۆمەڵانی خەڵك لە کوردستاندا، لەڕێی بنیاتنانی ژیانی نوێ ودەستکردن بە هەڵبژاردنەکانی ئەنجومەنی یاسادانانی ناوچەی کوردستانەوە باوەش بۆ گەورەترین تاقیکردنەوەدیموکراتی ئەکەنەوە .

بێگومان ، کۆمەڵانی خەڵك لە هەمو سوچێکی کوردستاندا چاوەڕوانی ئەو ڕۆژەن کە لە ئەنجامی هەڵبژاردندا بگەنە خواستەکانیانو نوێنەری ڕاستەقینەی خۆیان لە ئەنجومەنەکەدا هەڵبژێرن .

بۆ ئەم مەبەستە چوینە لای بەڕێز «بکر اسماعیل»سەرۆکی بەشی هەڵبژاردن لە ناوچەی یەکەمداو سەرۆکی دادگای «ئیستئناف» ناوچەی ئۆتۆنۆمیو لە وەڵامی پرسیارەکانی « هاوکاری »دا

وتی :

× دوای کۆتایی هێنان بە هەڵبژاردنی ئەنجومەنی نیشتمانی ، کە بە ڕووداوێکی مێژوویی دائەنرێ لە چەسپاندنی ڕێڕەوی دیموکراتییانەدا ، دەست کرا بە خۆئامادەکردن بۆ سەرگرتنی تاقیکردنەوەیەکی نوێ تر کە هەڵبژاردنی ئەنجومەنی یاسادانانی ناوچەی کوردستانە ، بۆ ئەوەی کۆمەڵانی خەڵك لەم ناوچەیەدا نوێنەری خۆیان بە سەربەستیو لە چوارچێوەیەکی دیموکراتیی سەربەخۆدا هەڵبژێرنو ئەمەش بەلای منەوە خۆی لە خۆیدا ژیانێکی نوێو قۆناغێکی بنەڕەتی دێنێتە کایەوەو لە پاشەڕۆژیشدا گەلێ هەنگاوی پیرۆزتری بە دوادا دێو دەبێتە بەردی بناغەی پاشەڕۆژێکی ڕووناکتر .

● باشە مامۆستا شاری هەولێر کراوە بە چەند مەلبەندو چ جیاوازی هەیە لەگەڵ شێوەی هەڵبژاردنی ئەنجومەنی نیشتمانی ؟!

× هەولێر کراوە بە چوار ناوچەو هەریەکەیان دەستەی سەرپەرشتیکەری تایبەتی خۆی هەیەو توانراوە هەمو پێداویستییەکانی بۆ ڕامن بکرێو. ئێستا هیچ گیروگرفتێکی دیار لە بەردەم ڕۆژی هەڵبژاردندا نیە ..

ناوچەی یەکەم ١٤ مەلبەندی بۆ تەرخان کراوەو ناوچەی دووەم ١٧ مەلبەندی هەڵبژاردنو ناوچەی سێیەم ٢١ مەلبەندو هی چوارەم ١٥ مەلبەندو ئەمەش بە گوێرەی زۆریو کەمیی هاووڵاتیانە لەو ناوچانەداو ئەگەر بێتو ئەم هەڵبژاردنە بەراوورد بکەین لەگەڵ هەڵبژاردنی ئەنجومەنی نیشتمانیدا ، سەرنجی ئەوە ئەدرێ ، کە کەلکێکی زۆر لە تاقیکردنەوەی پێشوو وەرگیراوە ، بەتایبەتی ئەگەر لە ڕووی بەڕێوەبردنەوە سەیری مەسەلەکە بکەین .. ئەوەتا هەڵبژاردنی ئەنجومەنی یاسادانان ، مەلبەندی زۆرترە بۆ ئەوەی خەڵك بە ئاسانی بتوانن بەشداری لەم تاقیکردنەوە پیرۆزەدا بکەن کە بە دەسکەوتێکی مەزن دائەنرێ لە ڕێڕەوەی مرۆڤایەتی شۆڕشدا .

● ئایا هیچ هیچ گیروگرفتێکی ئەوتۆ بۆ هەڵبژاردنەکە تا ئێستا نەهاتوتە ڕێ ؟ ..

× لە ئەنجامی ئەوەی کە لیژنەکانی سەرپەرشتیکردن بۆ هەڵبژاردنی نوێ بەتەواوی کەوتوونەتە خۆو سەرڕای هۆیەکانی ڕاگەیاندنو بەڕێوەبردن ئامادە کراوە ، هەست بە تەگەرەیەکی ئەوتۆ ناکەین ، تەنیا ئەوەندە نەبێ کە ڕەنگە ناوی هەندێ لە هاووڵاتیان لە ناوچەکانی هەڵبژاردندا لە لیستکاندا نەبێ ، ئەم کۆسپەش دەتوانرێ لە ڕێی لێکۆڵینەوە لە داواکاری هاووڵاتیان چارەسەر بکرێ کە ناویان لە لیستەکانی هەڵبژاردندا نەهاتوە ..

بڕوانە ل : ٧

بژار

کازیوە

لەم دوایی‌یەدا ئەم وشەیە بە مانا (بەرەبەیان هاتوەتە ناوەوە و جارێکیان لە بارەی لێکدانەوەی وشەکەوە نووسرابوو کە لە (کات)و لە زیوە (زیوە) پێك هاتووە، بە مانا ئەو کاتەی کە لە کۆتایی شەودا بە چەشنی زیو سپی دەبێت .

بێ گومان ئەم وشەیە گوتراوەو لە فەرهەنگە کوردی‌یەکاندا مامۆستا توفیق وەهبی باسی ئەکردووە ، مامۆستا خالیش بە کازێوەو کازیوەی تۆمارکردووە ، بەڵام زۆر زەحمەتە ئەوە بچێتە دڵەوە کە دارشتنەکەی بەو جۆرەبێت ، بە تایبەتی کە بۆ سپی بوونەکەی شەو رەنگی (زیو) هەڵبژێردرابێت .

شتێکی شاردراوە نی‌یە کە ئێمە نەك هەر لە شارستانەکاندا بەڵکو لە لادێ و ناو رەوەندەکانیشدا زۆر جار وشەی زەق و تەبەی عەرەبی بەدی دەکەین .

من لەو بڕوایەدام ئەم وشەیەش عەرەبی‌یەو لەو وشانەیە کە بەردەستکاری‌ی لایەنی شوێن و لەهجە کەوتووە . بنەڕەت (کاذبة) بووە ، (ذ ، ب)ی لێ گۆڕاون و بوون بە (ز ، و) نموونەی ئەم جۆرە گۆڕانانەش لە زمانی کوردیدا زۆرە ، پیتی (ذ) لە کوردیدا نی‌یە چارنی‌یە دەبێ بەز ، پیتی (ب)ش لە (جەبەل) دەبێ بە جەوەڵ و (ئەبێ) بە (ئەوێ)و (باب) بە (باو) .. هتد .

بەرەبەیانیش لە عەرەبیدا دوو بلەیە ، یەکەم فەجری کاذب دووەم فەجری صادق . (وەفایی) لەم دێرە هەڵبەستەدا دەڵێ :

لەسەر رووی کاذبەی زولفت وەلابە
کەصادق بێ طلوعی ئافتابە .

هەروەهادەڵێ :

بە شەوقی رووت لە حەلقەی زولفەکەت وا ئاهو ناڵەی دڵ
لە صبحی کاذبەی شەودا چریکەی مورغی خۆش خوانە .

هاونیشتمان .. یان هاونیشتمانی

دەنووسرێت هاونیشتمانی و هاونیشتمانی‌یەکان ، هەروەها هاووڵاتی و هاووڵاتی‌یەکان ، بەڵام کە لە پێك هاتن و دارشتنی ئەم وشانە وورد دەبمەوە هەست بە هەڵەیەك دەکەم .

ئەم وشانە کە لە بری وشەی (مواطـن) بەکاردەهێنرێت کە جاران هام وەتەن و هام وەتەنان دەنووسرا ، هاونیشتمانی کە لە وشەی هاو لەگەڵ نیشتمان پێك هاتبێ ئەم (ی)یەی دوایی بە بێ جێ‌یەو زیادە . چونکە هاو کە بێتە سەر هەر وشەیەك مانای بەشداری و یەکسانی لەو شتەدا دەگەیەنێ و هەرگیز پێویست بە (ی) ی سەربار ناکات . هەروەکو دەڵێین : هاوخوێن ، هاو جلەو ، هاوگیان ، هاوجووت ، هاودەم . کە کۆش بکرێنەوە هەر دەگوترێ هاوخوێنەکان ، هاوجلەوەکان ، هاوگیانەکان ، هاودەمەکان .

داخەکەم ئەمە بووەتە هەڵەیەکی باوو بەسەر زۆر نووسەرو رۆشنبیرێدا گوزەری کردووە .

بژار کوڵ

ئەم گەلی شاعیرە .. بەدرێژایی ژیانی ئەدیبێکی پێشکەوتنخوازو رۆژنامەنووسێکی خەباتگێرو روناکبیرێکی مرۆڤ بوو . بەرهەمە شیعری‌یەکانی نیکراسۆف ، ئاوێنەیەکی روونی بزوتنەوەی رزگاریخوازی گەلی روسیایە . نیکراسۆف شیعری روسی‌ی هێنایەوە سەر شێوە پێشکەوتووەکەی خۆی ، لەپاش ئەوەی بە مردنی پۆشکین و لێرمەنتۆف نرخی خۆی ون کردبوو .

نیکراسۆف

● ئازاد ئەحمەد

بانگەشەی ئازادی گەل دەکات

نیکۆلای ئەلێکسیفیچ نیکراسۆف لە ١٠-١٢-١٨٢١ لە ناوچەی پۆدۆلسکی‌دا ، کە ئەکەوێتە دەوروبەری شاری مۆسکۆوە ، هاتۆتە دنیاوە . ژیانی منالێی لە کەناری رووباری «ڤۆلگا»دا بەسەربرد ، ئەمەش بووە هۆی ئەوەی جوانی‌ی سروشت کاری تێ بکات و ، شیعرە سەرەتایی‌یەکانی بۆ ئەم مەبەستە تەرخان کردبوو . خەم و پەژارە ئەو منالەی دائەگرت کاتێ ئەو بارە ناهەموارەی ئەدیت کە جوتیاری روسی لەژێر سایەی رژێمی دڵڕەقی دەرەبەگێتی‌دا ئەیچێشت . باوکی نیکراسۆف - یش دەرەبەگ بوو ، دڵڕەقانە هەڵسوکەوتی لەگەڵ جوتیاراندا ئەکرد ، بێ بەزەیی‌یانە سزای ئەدان و ... وەکو هەموو شتێك تەماشای ئەکردن ، تەنها وەکو مرۆڤ نەء !! تەنانەت لە کوڕەکەی خۆی (شاعیری باشەڕۆژ) ئەدا ، کە ئەیبینی لەگەڵ منالی جوتیارەکاندا یاری ئەکات . زۆریش شەڕی لەگەڵ ژنەکەی خۆیدا ئەکردو ، زۆربەی جارانیش سەرخۆش بوو . تەنیا هاوڕێ‌یەکی ئەو منالە «یەلینا ئەندرێڤنا »ی داکی بوو کە گەلێ بیرەوەری‌ی شیرینی لە مێشکیدا بەجێ هێشتووە .

نیکراسۆف لە بیری خۆیدا ، وێنەی زرەی زنجیری بەندی‌یە دوورخراوەکانی ئەنەخشاند کە بەرەو سیبریا ئەچوون و مەرگ چاوەڕوانی ئەکردن . هەروەها گوێی لە ناڵەی هەژاران رائەگرت کە لە رووباری ڤۆلگادا کەشتی‌یە کێنیان رائەکێشاو گۆرانی‌ی خەماوی‌یان ئەوت‌ەوە . . نیکراسۆفیش لەسەر بلندی‌یەکی کەنار رووبارەکەدا دائەنیشت و هەمیشە ئەو دیمەنە دڵ تەزێنانەی بەرچاو شارە گەورەیەدا ئەکەوت .

نیکراسۆف هەر لە ساڵی ١٨٣٢ەوە کە هێشتا منال بوو خۆی بە وێژەوە خەریك ئەکردو هەوڵی دانانی شیعری ئەدا . لە ساڵی ١٨٣٨دا لەسەر بڕیاری باوکی چووە قوتابخانەی سەربازی‌یەوە لە شاری پێتێربورگ‌دا . لەوێ لە کوچەو کۆڵانانی ئەو شارە گەورەیەدا شارەزای ژیانی هەژارانی ئەو شارە بوو و بە چاوی خۆی ئەو بارە ئاڵۆزەی ئەدیت کە تیایدا ئەژیان . ئیدی نیکراسۆف دەستبەرداری خوێندنی قوتابخانەی سەربازی‌ی بوو و رووی کردە ئەدەب . نیکراسۆف بەمە ئارەزووو قسەی باوکی شکاند ، ئەمەش بووە هۆی ئەوەی بێبەش بکرێت لە هەموو یارمەتی‌یەکی ماددی مەلایەن باوکی‌یەوە . بۆیە ناچار پەنای بردە بەر کارکردن. نیکراسۆف پاش هەوڵ و کۆشتێکی زۆر ، یەکەم دیوانی شیعری‌ی بە ناوی « خەون و دەنگ »ەوە لە ساڵی ١٨٤٠دا چاپکرد .

بەڵام سەرکەوتنی وەدەس نەهێنا ، ئەمەش سەبارەت بەو لاسایی کردنەوە ئاشکرایی‌یەی شاعیرانی پێش خۆیەوە بوو ، وەك جۆکۆفسکی لێرمەنتۆف و هەندێکی دیش . هەروەها سەبارەت بەو سروشتی رۆمانتیکی‌یەوە بوو کە ناوەڕۆکی زۆربەی شیعرەکانی پۆشیبوو . لەبەر ئەوە بیلینسکی بە توندی هێرشی هێناوەتەسەری و رەخنەی لێ گرتووە ، ئەمەش وای لە شاعیر کرد بچێت دیوانەکەی لە کتێبخانەکاندا کۆبکاتەوەو بیانسووتێنێ ! .

بەڵام ئەمە ورەی بە شاعیر بەرنەدا ، بەڵکو بەردەوام بوو لەو رێگایەی خۆی بۆ خۆی کێشابوو ، شان بە شانی کارەکەی خۆی ، کە نووسەر بوو لە « رۆژنامەی ئەدەبی» بۆ نان پەیداکردن .

لە سەرەتای چلەکانی سەدەی نۆزدەهەمدا کۆمەڵێ ئەدیبی پێشکەوتنخواز بە بەرهەمە وێژەیی‌یەکانیان « قوتابخانەی سروشتی » یان پێکەوەنا ، لەوانە : نیکراسۆف و گێرتسین و تورگینیف و گانچۆرۆف و بانایێف و گریگۆرۆفیچ و دۆستۆیێفسکی و گەلێکی دیش .

ئەم نووسەرانە لە بەرهەمە ئەدەبی‌یەکانیاندا زیاتر بایەخیان بە ژیانی رۆژانە ئەداو ئەیانەویست واقیع وەکو خۆی و بە هەموو تاڵی و ناخۆشی یەکی‌یەوە باس بکەن . بە پێچەوانەی ئەمەوە هیچ جۆرە بایەخێکیان بە زاراوەی « هۆشەکاری‌ی هونەری‌ی ـ المبالغه الفنیه» نەئەدا ، تەنانەت بەلای هەندێکیانەوە ئەو زاراوەیە مۆرکێکی سەلبی‌ی هەبوو کە شایەنی نووسەری راستەقینە نەبوو .

بیلینسکیش لەو سەردەمەدا وای ئەبینی کە بەرهەمی رەسەن و هونەری‌ی ئەوەیە کە بە سادەیی و بێ گرێ و لەسەر زەمینەی واقیعی رۆژانە ئەنووسرێتەوە .

هەر لە ساڵی ١٨٤١ەوە پەیوەندی نێوان نیکراسۆف و بیلینسکی بەتین بوو ، کە سەرنج و تێبینی‌یەکانی بیلینسکی رۆڵێکی مەزنیان لە پەرەپێدانی رێبازی دیموکراتی‌یەتی شۆڕشگێری لە ئەدەبی نیکراسۆفدا گێڕا. هەروەها بیری راپەرینی رژێمی کۆیلەیەتی لا بەتین بوو و خۆشەویستی‌ی میللەت و بەرگری لێ‌کردنی لەناخی‌دا چەکەرەی کردو بایەخی پتری بە ئەدەبی مرۆڤایەتی‌دا .

لە ساڵی ١٨٤٦ەوە ناوی نکراسۆف بە گۆڤاری پێشکەوتنخوازی « هاوچەرخ » ەوە بەسترا کە « پۆشکین »ی شاعیری مەزنی روسیا دەری‌ئەکرد .

لەگەڵ نیکراسۆفدا کۆمەڵێ رەخنەگرو ئەدیبی پێشکەوتنخوازی روسی بەشداری‌یان لە دەکردنی ئەو گۆڤارە ئەکرد :

تشیدنشیفسکی و دۆبرالیۆبۆف و گانچۆرۆف و تۆرگینیف و ئیسترۆڤسکی و سالتیکۆف ـ شیدرین و تۆلستۆی و هەندێکی دیش کە بە درێژایی ماوەی دەرکردنی ، مینبەرێ بوو بۆ بیری شۆڕشگێڕی و وێژەی بەرگری‌کەر لە میللەتدا .

گۆڤاری « هاوچەرخ » لە بارێکی زۆر ئاڵۆزدا ئەژیا . سەرباری ئەو رەدوو کەوتنەی فرمانڕەوای قەیسەری لە دژی‌دا ئەیکرد ، دەستەی نووسەرانی ئەو گۆڤارە ، لە سەرووی هەموویانەوە نیکراسۆف تووشی گەلێك چەرمەسەری‌بوون ، وەك : بەندبوونی تشیرنشیفسکی و مردنی دۆبرالیۆبۆف و دەرچوونی تۆرگینیف و تۆلستۆی و گەلێکی دیش . بەڵام سەرباری ئەو دەردی سەری‌یەش ، گۆڤاری « هاوچەرخ » بەلگەی میللی‌یەتی و زۆر بلاوبوونەوەی‌ـ بوو .

ئەم گۆڤارە بەردەوام بوو لە بلاوکردنەوەی بیری پێشکەوتنخوازی و وێژەی مرۆڤایەتی‌دا ، تا فەرمانڕەوای قەیسەری لە ساڵی ١٨٦٦دا بۆ یەکجاری دایخست .

بەڵام نیکراسۆف بەمە وازی‌نەهێنا .. پاش ئەوەی بۆ ماوەی بیست ساڵ لەگەڵ کاری رۆژنامەگەری‌دا خەریك‌بوو . تا لە ساڵی ١٨٦٨دا ئیمتیازی گۆڤاری « رووداوەکانی نیشتمان »ی کڕی و کۆمەڵێ ئەدیبی پێشکەوتنخواز لە دەوری‌دا کۆبوونەوە ، لەسەرووی هەموانەوە سالتیکۆف ـ شیدیدین .

لە بواری شیعریش‌دا ، نیکراسۆف لە سەرەتای ژیانی ئەدەبی‌ی‌دا شیعرەکانی بۆ وەسف‌کردنی ژیانی ئاڵۆزی لادێ ـ لەژێر سایەی رژێمی کۆیلەیەتی‌دا تەرخان‌ـ کردبوو ، لە دوایی‌دا دەستی بە نووسینی شیعری شۆڕشگێری کرد . ناودارترین شیعریشی : « هێلی ئاسن »و « ڤۆلگا »و « لادێ »و «کڵۆڵەکان»و ، دوایش داستانە شیعری‌یە نەمرەکەی: « کێ لە روسیا بەختیار ئەژی؟ »

نیکراسۆف لە شیعری چلەکان و پەنجاکانی سەدەی نۆزدەهەمدا واقیعی هاوچەرخی بە هەموو دژایەتی و ناکۆکی‌یەکانی‌یەوە باس ئەکردو ژیانی گەلی روسیای بە هەموو ئازارو ئاواتەکانی‌یەوە نیشان ئەدا . میللەت خولگەی بنەڕەتی سەرجەمی بەرهەمە ئەدەبی‌یەکانی نیکراسۆفە .

لە شیعری « لەرێگادا » نیکراسۆف چارەسەری کارەساتی ئافرەتی روسی ئەکات کە دەرەبەگەکان بۆ مەبەستی تایبەتی‌ی خۆیان دەستیان بەسەرداگرتوون . هەروەها لە شیعری « راوی سەگ »دا گاڵتە بە گێلێتی‌ی دەرەبەگە زۆردارەکان ئەکات . لەم شیعرەی نیکراسۆفدا هەست بە ئاواتێکی مەزن ئەکەین زۆرلێکراوان ئەبزوێنێ . لە شیعری «چەند پارچەیەك لە تێبینی‌یەکانی ئەلکۆنت گارانسکی »یش‌دا سەدای ئاوازی تۆلەی جوتیاران دێ لە گەورە ستەمکارەکانیان .

بەڵام لە شەستەکانی سەدەی نۆزدەهەمدا شیعرەکانی نیکراسۆف کەسایەتی شۆڕشگێریان تیادا ئەدرەوشایەوە ، ئەوەی ئامادەی قوربانی‌دان بوو لە پێناوی گەل و نیشتمانەکەی‌دا .

وەکو شیعری «یادی دۆبرالیۆبۆف »و « تشیرنشیفسکی»و «بەبۆنەی مردنی شیفچینکۆوە » .

ئەو فربواندنەی کە فەرمانڕەوای قەیسەری ساڵی ١٨٦١ ئەیکرد بە یاسای لەناوبردنی کۆیلەتی‌ی ، بەسەر دیموکراتی‌یە ـ شۆڕشگێڕەکاندا نەچوو ، نیکراسۆف سەبارەت بەمە وتی : « ئائەمەیە ئازادی‌ی راستەقینە ؟ نەخێر ، ئەمە هەڵ فربواندنێکی ئاشکرایەو گاڵتەکردنە بە جوتیاران ». نیکراسۆف هەمان بابەتی لە شیعری « هێلی ئاسن»دا باس‌کردووە .. کە جوتیاری روسی کاتێ لە رژێمی کۆیلەیەتی ڕەهائەبێ بەرە بەرە ئەبێتە کرێکاری رەنجدەری زەبوون و ، بۆرژوازی‌ی روسی ئەیچەوسێنێتەوە . نیکراسۆف لەم شیعرەی‌دا خێرو شەڕ، خۆشەویستی و ڕق ،رەنجدەرو بۆرژوازی روو بەڕووی یەك ئەخاتەوەو سەرەنجام بنیاتنەری راستەقینەی هێڵی ئاسن ، کرێکاری روسی‌یە نەك ئەو بۆرژوازی‌یەی هەمیشە بە دووی قازانجدا رائەکات . نیکراسۆف لە وێنەگرتنی واقیعدا راستگۆ بووە ، بە ئاشکرا لە نێو دێڕی هۆنراوەکانی‌دا هەست بە ئازار ئەکەین کاتێ نەزانی و ناهۆشیاری‌ی کرێکاری روسی‌ی دەرئەخات بۆ مەسەلەی چارەنووسی خۆی. هەروەها بە توندی هێرش ئەباتە سەر ئەو بیروباوەڕە شۆڤینی‌یانەی کەوا بێ ئومێدی‌ی ئەخەنە دڵی مرۆڤی روسی‌یەوە .

نیکراسۆف لە شیعری حەفتاکانی‌دا باسی راپەرینی دیسەمبری‌یەکان ئەکات . لە هۆنراوەی « باپید »دا وێنەی یەکێك لە بەشداربووانی ئەو راپەرینە ئەکێشێت ، کە ئێستاکە پیربووەو باس و رووداوەکانی ئەو راپەرینەو دوورخستنەوە بۆ سیبیریا بۆ نەوەکانی ئەگێڕێتەوەو ، سووربوون لەسەر بەدیهێنانی ئامانجیان بۆ دەرئەخات و گیانی تێکۆشانیان ئەخاتە بەر لە پێناوی ئازادی و بەختیاری‌ی گەل‌دا .

لە شیعری « ئافرەتی روسی »دا نیکراسۆف وێنەی دوو ئافرەتمان بۆ ئەکێشێت: (ترۆبێتسکایاو ڤۆلکۆنسکایا) کە نموونەی ئەوپەری قوربانی‌دان و سووربوونن لەسەر ـ مبدأ ـ سەرەتاگە ـ و بیروباوەڕ... ئەم دوو ئافرەتە لە دوورخستنەوەدا بە دووی مێردەکانیان ئەکەون بۆ بەشداربوون لە راپەرینی دیسەمبری‌یەکاندا . سەرباری ئەو کارەسات و دەردەسەری‌یانەی دووچاریان ئەبێ ، ئەبینین ئەو دوو ئافرەتە هێزی تێکۆشانیان لەمەسەلەی گەل‌دا بەگوڕتر ئەبێ . نیکراسۆف لە دوو شیعرەی ناومان هێنان ، باسی راپەرینی دیسەمبری‌یەکان لە ماوەی ١٨٦٠ ـ ١٨٧٠دا ئەکات بە مەبەستی بلندبوونەوەی گیانی مەعنەوی‌ی ئەو جەماوەرو گەلەی لەگەڵ بزوتنەوەی شۆڕشگێڕی‌دان .

« کێ لە روسیا بەختیار ئەژی ؟ » ناونیشانی ئەو داستانە شیعری‌یە درێژەیە کە نموونەی لووتکەی داهێنانی شیعری‌ی نیکراسۆفە . نووسینەوەی ئەم داستانە چواردە ساڵی خایاند ، مەرگ دوایی بە ژیانی هێنا ، بەڵام ئەو دوایی بە ژیانی هێنا ، بەڵام ئەو دوایی بە داستانەکەی نەهێنا . لەم داستانەدا ئەبینین پیاوی ئایین ، مووچە خۆری گەورە ، شالیار ، هەموان بەشدارن لە دزینی رەنجی جوتیاری روسی . شان بە شانی ئەمانەش ئەبینین پاڵەوانانی داستانەکە کە لە حەوت جوتیار پێك هاتوون ، نموونەی قارەمانێتی و دڵسۆزین بەڵام زەبوون و دەستەوەسان ... ئەم حەوت جوتیارە لە داستانەکەیدا سەبارەت واقیعو ژیانیان وتووێژئەکەن و سەرەنجام هەموان لەسەر ئەوە رێك ئەکەون کە سەرجەمی روسیا بگەڕێن بە شوێن ئەو مرۆڤەی تیادیدا ژیانێکی بەختەوەرانە ئەژی . پاش گەرانێکی بێ شومار بۆیان دەرئەکەوێ کەوا ئەو میللەتەی فەرمانڕەوای قەیسەری بەستوویەتی بەوەو جاوچنۆکی‌ی دەرەبەگ و بۆرژوازی هەڵی‌برووکاندووەو بەرتیل خواردنی کەنیسەو فەرمانڕەوا خنکاندوویە، مانای خۆشی‌ی نازانێ چی‌یە !! سەرجەمی خەڵکە باشەکان لە روسیادا لەناو ئازارو چەوسانەوەدا ئەژین

نیکراسۆف لەم داستانەی‌دا ژیانی گەلی روسیا بە هەموو نارەساتەکانی‌یەوە دەرئەخات .. پێش و پاشی یاسای لە نێوبردنی کۆیلەیەتی‌ی ساڵی ١٨٦١ . هەروەها ورەی بلندی خۆی نیشان ئەدا بەرامبەر هێزی بێ پایانی گەل و گەشبینی‌ی بۆ داوارۆژ. نموونەی هێزی شۆڕشگێڕی‌ی لە داستانەکەدا : «گریشا »ی لاوە .

« دوا گۆرانی‌یەکان » نووسی ، کە تیایدا خۆشەویستی و دڵسۆزی‌ی خۆی بەرامبەر گەل و نیشتمانەکەی دەرئەبڕێ :ـ

ئەی زۆرلێکراوە ئارام‌گرتووەکە !

هەستە .. راپەرە ،
ئەوسا ئەبینی نیشتمانەکەت ئازادە ، بەرزە ، گەلی دڵشادە .

نیکراسۆف لە نامەیەکی‌دا بۆ تۆلستۆی ، رۆڵی ئەدیبی شۆڕشگێر و پێشکەوتنخوازی دیاری‌ـ کردووەو ئەڵێ : « رۆڵی نووسەر بەر لە هەموو شتێ رۆڵی ئەو مامۆستایەیە کە بەبێ توانا بەرگری‌ی لەچەوساوەو زۆرلێکراوان ئەکات » .

ئەم شاعیرە گەورەیە ، پاش ئەوەی سامانێکی ئەدەبی‌ی ئەمری جێ‌هێشت لە ٨-١-١٨٧٨ دا کۆچی دوای کرد کاتێ دۆستۆیێفسکی لەسەر گۆڕەکەی وتاری ئەخوێندەوە، نیکراسۆفی ئەخستە شوێن و پایەی پۆشکین و لێرمەنتۆف .. بەڵام جەماوەر بە حەماسەوە هاواریان‌ئەکرد: « بەڵکو بلندتره » ! نیکراسۆف لە شیعرەکانی‌دا بواری بە سۆزو عاتیفەی کەسێتی‌ی خۆی نەئەدا .

تێبینی : ـ ئەم باسە لە (مدخل الى الادب الروسي في القرن التاسع عشر) ـ نووسینی د. حیاة شرارەو د. محمد یونسی بە دەسکاری‌یەوە ئامادەکراوە .

ئەوانەی نامرن

بەشی ئارشیفی دائیرەی‌کاروباری رۆشنبیریی ئامادەی کردووە .

« بوێژەکان و ئەدیبەکانی‌کورد بەرامبەر بە قەومی خۆیان پێویستێکی گەورەیان‌لەسەرە . مێژوو لە دوا رۆژا لە ناو (وێژە)و (وتار)ەکانی‌ئەوا ، بۆ هۆی دواکەوتن ، وەیا پێشکەوتنی کوردئەگەرێ . لەبەر ئەمە ئەبێ ئێمەیش وشیار بین و ڕێ‌ی‌نەوەیان نەدەین کە سەرمایەکانیان بە فیـڕۆ بدرێن ..(١) »

پێشەکی کتێبی (شعرو ادبیاتی کوردی) مامۆستا رەفیق حلمی بەم وشەیەی سەرەوە دەستی پێ‌کردوە زۆر ئاشکرایە ، ئەوەی دوو بەرگە کتێبەی مامۆستای بەرێزیان خوێندبێتەوە دڵنیایە لەوە ، کە مامۆستای بەرێز ، جگە لەوەی مامۆستایەکی قوتابخانەی سەرکەوتوو بووەو چەندها کتێبی قوتابخانەی وەرگێڕاوەتە سەر زمانی کوردی و لەو چوارچێوەیەدا، توانانی دانانی کتێبی هەبووە، هەروەها توانایەکی گەورەیشی لەباغچەی ئەدەب و لێکۆڵینەوەی ئەدەبدا هەبووە . دوو بەرگەکەی (شعرو ادبیاتی کوردی) ، وەچەیەکی نوێ‌یە، کە خراوەتە پاڵ لێکۆڵینەوەی دیکەی شیعرو ئەدەبیاتی کوردی‌یەوە، دیارە دەبێ دان بەوەدا نبرێ، کە لەپێش ئەوەوە ، نووسەری دیکەی کورد لێکۆڵەرەوەی تری نەیتوانیوە ئەو جۆرە هەنگاوانە بەو جۆرە رێگەنوێ‌یەدا ، بەێنێ بارو دوخ و ئەو باسانەی کە دەربارەی شیعرو ئەدەبیاتی کوردی‌یەوە بوو کراون .

بە بۆنەی یاد کردنەوەی مامۆستای بەرێزەوە کە کۆچی دوای رێکەوتی ٤-٨-٩٦٠ دەکات ، هەر دەبێ بەلای کەمیەوە و بەپێی توانا ئەم دەرفەتەی ئێرە ناوونیشانی هەندێ لەو کارە ناودارانەی بەرین کە هەرگیز شۆڵەیان ناکوژرێتەوە (٢) .

بانگی کوردستان(٣) رۆژنامەیەکی کوردی‌یەو ژمارەیەکی بۆ یەکەم جار، رۆژی ٢-٨-١٩٢٢ لە ژێر چاودێری‌کەرو لێ‌پرسراوی بەرێز مستەفا پاشای یاموڵکی ، لە لایەن کۆمەڵی (جمعیت کوردستان)ەوە چاوی رۆشنبیریی هەڵهێناو مامۆستای بەرێزیش رەفیق حلمی بە (٦٥) دەنگەوە دەبێ بە یەکێ لەموحەرڕرە سەرکەوتووەکانی بەشی تورکی ئەو رۆژنامەیە .

مامۆستای بەرێز ، هەر لەبەر ئەوەی فارسی و تورکی باشی زانیوە ، ناو بە ناو وتاری بە زمانی فارسی لەو رۆژنامەیەدا بە پێی پێویست بلاو کردوەتەوە ، خۆ بەسەرەمڕی ، وتاری تورکی هەر بەشی ئەو بووە (٤) .

لەبەر ئەودی زمانی عارەبی و فەرەنساوی ئینگلیزی تورکی باش زانیوە ، ئاگاداری ئەو بیرو باوەڕە هەڵانە بووە کە لە دەربارەی کوردەوە لە لایەن هەندێ نووسەری بێگانەوە یا بە خواشتەرخواز یا بە مەبەست یا بە نەزانین بلاو کراونەتەوە ، بۆیە ئەمیش بە دلێرانەو زیرەکیانە توانیویەتی بە شێوەیەکی زانستی‌یانە ئەو بیرو باوەڕە هەڵانەیان رەت بکاتەوەو بەرپەرچی داوەوە .

کتێبی (مقالات)ی(٥) بە زمانی عارەبی وێنەیەکە لەم رووەوە .

دڵسۆزی و نیشتمانپەروەری بە رادەیەك بووە هەمیشە کەفەسەری دڵ و دەروونی کردووەو بە پەرۆشەوە ، هەر وەختێ هەر کۆمەڵێ بۆ پەرژەوەندی نیشتمان پێك بهانبایە ، ئەم بەبێ پەروا یەکێك بوو لە ئەندامە گورج و گۆلەکانی(٦) .

بەراوێزەکان .

١ ـ کتێبی (شعروادبیاتی کوردی) (رفیق حلمی) بەرگی یەکەم و دووەم ١٩٥٦ .

٢ ـ سەرەتای عیلمی بەرگی یەکەم دووەم (١٩٣٦) لەبەغدا لە چاپ دراوە .

٣ ـ (پاش‌تەمووز) هەندێ لەو شیعرانەی کە چاپ کراون.

٤ ـ بانگی کوردستان ـ کۆکردنەوەی جەمال خەزنەدار ١٩٧٤ .

٥ ـ هەمان سەرچاوە ، (ل ـ ٤١) .

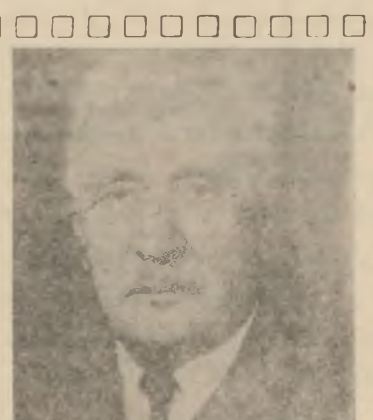

رەفیق حلمی
١٨٩٨ ـ ٩٦٠/٨/٤

٦ ـ (مقالات) باللغه العربیه ١٩٥٦ .

٧ ـ کۆمەڵی (جمعیتی کوردستان) ١٩٢٢.

ب ـ کۆمەڵی سەربەخۆیی کوردستان (کۆمەڵی هیوا)(١٩٢٠) .

ج ـ کۆمەڵی پشتیوان (١٩٢٧) .

Institut Kurde de Paris

وتەی لاپەڕە

خوێنەری بەڕێز :
ئەوە لە چوار مانگ زیاتر ئەم لاپەڕەیە بۆ تۆژینەوەو لێکۆلینەوەی قووڵ لە هەموو بابەتەکانی رۆشنبیری و رامیاری و ئابووری و کۆمەڵایەتی و فەلسەفە تەرخان کراوە ، تاکو ئێستا ئێمە ئەو هەندە نووسراوەی پێمان گەیشتووە لە لێکۆلینەوەی سەرپێیی و رەخنەی بە پەلە زیاتر تێپەڕیان نەکردووە .

بەڵام لە چەرخی تەکنولوجیاو شارستانەتی و هەنگاوی گەورەی زانستیدا پێویستمان بەوە هەبە تێ بگەین ئایا ئەم سەردەمەی کە تێیدا دەژین پێویستی بە چ جۆرە نووسینێ هەیەو ئەو خەڵکە چاوەڕوانی چی لە ئێمە دەکەن ؟ ئێمەی نووسەرانیش دەبێ چییان پێش کەش بکەین ؟

ئەم لاپەڕەیە کە تەمەنی نزیکەی (٤) مانگە ئێمەو هەموو دەستەی نووسەرانی هاوکاری هەوڵ و تەقەلای ئەوە دەدەین کە کەلێنێك لە رۆشنبیریی کوردی پڕبکاتەوە ، داوا لە نووسەرانی ئازیز دەکەین کە بە پشووی قووڵ و بە بەلگەنامەو شیکردنەوەی مەنتیقیانەو بە ووردی و کاری بە پرۆگرام باسی جوان و لێکۆلینەوەی هێمنمان بۆ بنێرن لە هەر بابەتێك لەو بابەتانەی ناومان بردن ، با ئەدەبیش ، بە تایبەتی شیعریش یەکێك بێت لەم بابەتانە .

با نووسەرانی بەڕێز بێن زیاتر لە شاعیرانی کۆن و لە شیعری کلاسیکمان بکۆڵنەوە با ئەو قوتابخانە ئەدەبییانە جیابکەنەوە کە تا ئێستا پەیڕەو کراون و لە ژیانماندا چ دەورێکیان گێڕاوە .

ئیتر نەك هەر ئەدەب و شیعرو بەس بەڵکو با لە هەموو بابەتەکانی ژیان بنووسن کە لە سەرەتاوە باسمان کردووە چونکە میللەتەکەمان زۆر پێویستی بە نووسینی ئابووری و کۆمەڵایەتی و رامیاری هەیە، هیچ شەرتێکیش نییە نووسینەکەیان لە ئاسۆی کورد تێپەڕنەکات بەڵکو دەتوانن لە تاقی کردنەوەی میللەتانی بێگانەو جیهانی وەربگێرنە سەر زمانەکەمان . ئیتر تەمای ئەوەین تووشی پەشیمانی و بێ‌خودی نەبین.

● نووسەر ●

پیکاسۆی بلیمەت

پیکاسۆ تابلۆکێشی گەورەی ئیسپانیا هێشتاکە حەماسەت و سەرسوڕمانی ئەوانە چێژ لە هونەر وەردەگرن ، دەوروژێنێت . ئەگەرچی حەوت ساڵ بە سەر مردنی‌دا تێپەڕیوە ئەوا هێشتاکە سەرباسێکی رۆژنامەنووسی‌ی خۆش و بە چێژە . ئەوەبوو لە مانگی تەمووزی رابوردوودا پیکاسۆ لە پێشانگای هونەری نوێی نیویۆرك لە پێشەوەی پێشەوەدا بوو ، ئەم پێشانگایەیش بە گرنگترین نێو دەوڵەتان دەژمێردرێت هەروەها کوڕەکانی پیکاسۆ لە پاییزی رابوردوودا پێشانگایەکیان بۆ هەندێك کاری باوکیان لە پاریسدا رێك خست .

لە پێشانگای هونەری نوێی نیویۆرکدا تابلۆ بە ناوبانگەکەی پیکاسۆ (کچانی ئەڤینی) لە گەڵ تابلۆکەی سەبارەت بە جەنگی ئیسپانیا واتە (جیرنیکا) هەڵواسراون ، ئەمەیش یەکەمین جارو دوا جاریشە کە ئەم دوو تابلۆیە پێکەوە هەڵدەواسرێن ، چونکە تابلۆی (جیرنیکا) پاش تەواو بوونی پێشانگاکە دەگێڕرێتەوە ئیسپانیا چونکە بووەتە هی دەوڵەت بەپێی ئارەزووو وەسیتنامە پیکاسۆ.

پیکاسۆ شەست هەزار پارچە تابلۆو داتاشراوو چاڵ کراوو وێنەی بەرهەم هێناوە! نرخی ئەم دەستکردە هونەرییانەیش دەگاتە ملیارێك هەشت سەد ملیۆن فرەنگی فەرەنساوی . بەڵام باجی میراتیش سێ سەد ملیۆن فرەنگ بوو .

ئەم ژمارانەیش لە مێژووی کۆن و نوێی هونەردا بێ‌هاوتان . پیکاسۆ هیچ وەسیتنامەیەکی لە پاش خۆی بەجێ نەهێشت بۆیە خاووخێزانەکەی بۆ ماوەی پێنج ساڵ لە ناو خۆیاندا ناکۆك بوون و رێك نەدەکەوتن لە پاشاندا رێك کەوتن و لە مانگی تشرینی دووەمی ساڵی ١٩٧٩ دا پارەکەیان لە نێوان خۆیاندا دابەش کرد .

پیکاسۆ ناوێکی جیهانی‌یە ئەوانەی بایەخ بە هونەرە جوانەکان دەدەن دەیناسن هەروەها ئەوانەیش دەیناسن کە هیچ بایەخ بەوە نادەن . لە سەر ژیانی هیچ هونەرمەندێك کە لە ژیاندا بووبێت ئەوەندەی پیکاسۆ لەسەری نەنووسراوە. ئەو تا ئەم رادەیە رۆڵێکی کاریگەری لە پەرەسەندنی هونەری نوێدا بینی ئەوە بوو لە دانراوەکانیدا هێزێکی راکێشەرو شۆڕشێك هەبوو پێوانە کۆنەکانی جوانی‌ی تێکشکاندو ئاسۆی نوێی کردەوە ئەگەرچی ئەو زۆربەی شتی لەوانەی پێشەوو هاوچەرخەکانیەوە وەرگرت بەڵام ئەو خۆی زانی کە خۆی وەکوو هەموو بلیمەتەکان دەمێنێتەوە ، هەروەها زانی‌ی لە کارە هونەرییەکانیدا لە هەمووان تێ پەڕ دەکات .

پیکاسۆ بە پێچەوانەی ئەو بیرو رایەی کە بڵاوە ، بۆ کەسانی تایبەت وێنەی نەکێشاوەو تابلۆو پەیکەری دروست نەکردووە بەڵکوو هونەرەکەی بۆ هەمووان بە تێکرا بووە .

بۆ هەمووانی نووسیوەو ویستوویەتی بەبامی هونەر بۆ هەموو خەڵکی بەرێت .

ئەگەریش بووترێت ئەو نووسیویەتی لەبەر ئەوەی رەنگەکان و هێڵەکان و سێبەرەکان و دەم و چاوو روخساری مرۆڤ و ئەندامانی لەش لای ئەو بووبوونە هیماو هۆی دەربڕینی بیرێك یان سۆزێك یان لێدانێك لە لێدانەکانی دڵ و ئەندێشنە . رەنگ بووبووە تیپ و سێبەر بە ووشەو هێڵەکانیش دەربڕین و تابلۆکەیش دێڕەکان . ئیتر سەرت سوڕنەمێنێت پاش ئەمە ئەگەر بینیت روخسار لە تابلۆکانی دەرکەوتن شێوەو نیشانەکانی تێکچوون ، نە چاو چاوەو نە لێو ئەو لێوەیەو نە گوێ لە شوێنی گوێدایەو نە هیچ ئەندامێك لە ئەندامەکانی ئادەمیزاد یان گیانلەبەر وەکوو خۆی دروست کراوە یان خراوەتە شوێنی تایبەتی و ئاسایی خۆیەوە . مادامەکی ئەندامەکان ووشەی دەربڕینی گیان و بیرن ئەوا هونەرمەند سەربەستە بیخاتە نێو هەر پێکهێنراوێکەوە کە دەبینێت پتر ئەو شتە دەردەبڕێت ئەو دەیەوێت دەری ببڕێت .

ئەمە هەندێك لە روحسارەکانی پیکاسۆ بوو کە لە هەموو پێوانە کۆنەکانی جوانی یاخی بووبوو . چەندێکیش ئەو وێنەکێشە ئاسایی‌یانە کە لە قەراغی رووباری (سین) دادەنیشتن وێنەی درەختێك یان خۆرئاوا بوونیان تابلۆ دەکێشا ، دەیانهێنایە پێکەنین .

پێویستیشە پەنجە بۆ ئەوە رابکێشرێت کە هونەرمەندی تەکعیبی نیازی دەربڕینی بیری خۆی و ئەوەی دەربارەی ئەو باسەی دەیزانێت کە هەڵیبژاردووە. ئەم بۆچوونە هونەرییەیش لە گەڵ بۆچوونی پیکاسۆ سەبارەت بە هونەر وەك یەکن پێش ئەوەی هونەری تەکعیبی سەر هەڵ بدات .

دەشبێت ئەوەیش بخرێتە چاو کە هونەری تابلۆکێشان پاش سەرهەڵدانی (تەکعیبی) لە بۆ چوون و شێوازدا ئاڵ و گۆڕی تێ کەوت . تەکعیبی دەست پێ کردن و هەنگاو هاویشتنی زۆربەی رێڕەوەکانی هونەری تابلۆکێشانی هاوچەرخ بوو لەوانەیشە هەنگاو هەڵهێنانی وێنەکێشانی تەجریدی بێت لە هەندێك روخساریدا . .

لە ساڵی ١٩٢٥دا تەکعیبی‌یە هونەری وێنەکێشانی دەرچووی هەموو گرتەوەو کاری کردە هەموو هونەرە جوانەکان .

لە ناو هەموو ئەمانەیشدا شتێك سەر سوڕهێنێت قوتابخانەی سریالی‌یە کە ئەوسا دەبێت کۆنە لە هەموو بوارێکی فیکری و هونەری و کۆمەڵایەتی و سیاسیدا رەت بکرێتەوە . ئەوەبوو پیکاسۆ بەر لە قوتابخانەی سریالی لە تابلۆکانی‌دا شۆڕشی دژ بە کۆن بەرپا کرد کاتێك دەستی بە تاقی کردنەوە تەکعیبی‌یەکانی کرد ، بەم جەشنەیش بەشداری‌ی بیروڕای سریالی‌یەکانی کرد یان ئەوان بەشداری‌ی بیروڕای ئەمیان کرد چونکە قوتابخانەی سریالی لە سەرەتای بیستەکاندا سەری هەڵدا . کاتێك ئەوانە تابلۆکانیان دی تیایدا تێکشکاندنی شێوەو هێنانی بەش و خستنە نێوی پێکهێنراوی نوێوەیان دیت کە لەوەوپێش بەرچاوی ئاسایی نەکەوتوون . سەریان لە راوەستانی لای بزووتنەوەو جوولەی گیانلەبەرەکان سوڕماو دەربڕینی ئەو جوولە ئەنجا دانانی تابلۆکە بە رووپێوێکی داخراوو ئازاد بوون لە غەمی وێنەکێشانی شتەکان وەکوو چۆن بەرچاو دەکەون و نزیکییان لە یەکتری‌یەوە . بە پێچەوانەی تابلۆکێشە ئاسایی‌یەکان پیکاسۆ وەك سوریالی‌یەکان دابەش کردنی گیانلەبەرەکان بە سەر زیندووی بیر کەرەوەو گیانلەبەری ماددیدا رەت کردەوە .

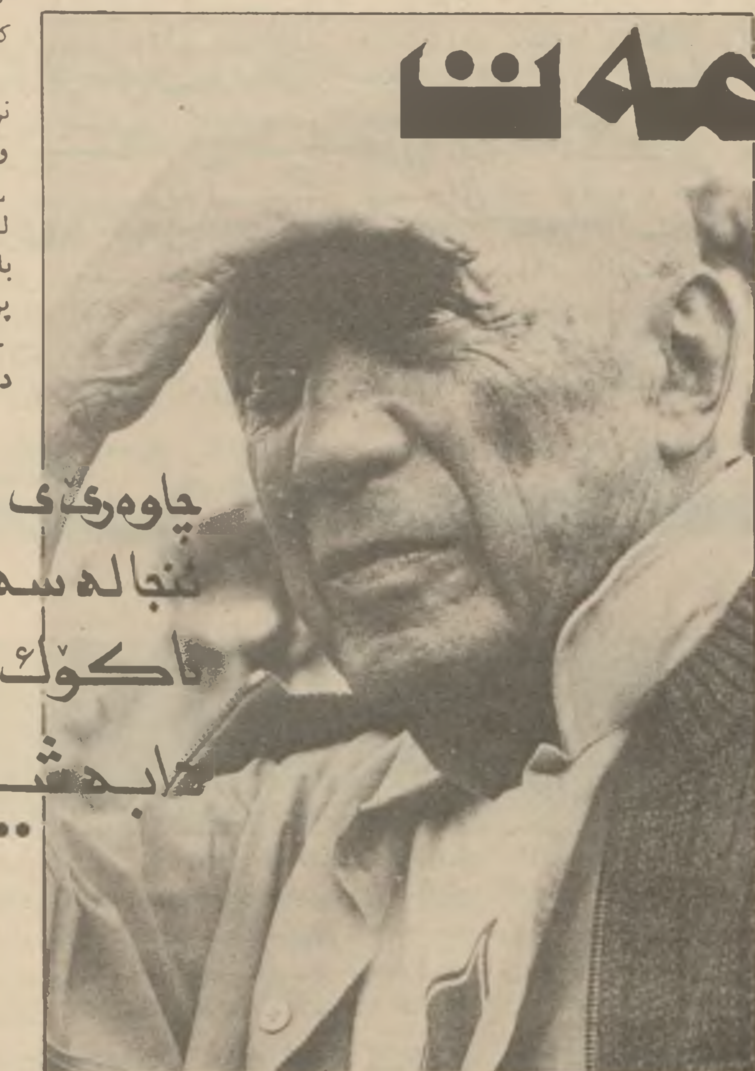

چاوەڕێی مردنیان کرد.. ئنجا لە سەر میراتەکەی.. ناکۆک بوون و.. دابەشیان کرد..!

لە کاتێکدا کە پیکاسۆ لە نزیکی دۆرامارداً کامەران بوو وێنەی دەکێشا وەك چۆن وێنەی پێشووەکانی کێشاو لە ژێر تیشکی خۆری باشووری فەرەنسادا دەژیا لە پڕ لە حوزەیرانی ١٩٣٦دا جەنگی ناوخۆی ئیسپانیا دەستی پێ کردو ئەم نیرە نوێیە جەرگی تابلۆکێشی ئیسپانیای پیکا . ئیسپانیای خۆشەویست کە خوێنی رۆڵەکانی کەوتووەتە رێ و خانووبەرەکانی دەڕووخێنرێن و منداڵەکانی ئاوارە دەکرێن و ژنەکانی بێوەژن دەکرێت . ئای پیکاسۆ لە بەردەم ئەم دیمەنە دڵتەزێنانەدا چەند بێ‌بەختە . بەبێ دوو دڵیش پیکاسۆ لە گەڵ کۆماردا بوو لایەنی گرت و دژی فرانکۆ راوەستاو جڵەوی پەرە مووچەکەی خۆی بەرداو هێرشی بۆ بردە سەر دکتاتۆری دژ بە سەربەستی. کاتێکیش نارنجۆکێکی زۆر بە سەر شارۆچکەی (جیرنیکا)دا خرایە خوارەوە خەفەت و پەژارە لە رادە دەرچوو . لە قووڵایی ئەم کارەساتەوە ، کارەساتی جیرنیکا ، هونەرمەندی نەمری جیهان کارە نایابەکەی خۆی لە تابلۆکێشانی نوێدا واتە تابلۆی (جیرنیکا) ی بەرهەم هێنا ، کە سەبارەت بە دڕندەیەتی‌ی جەنگی ناوخۆو پەژارەی ئەم رووداوە ناخۆشە بەبێ هیچ دیمەنێکی جەنگ دێتە زمان و دەدوێت .

پیکاسۆ حەز ناکات دیمەنی جەنگ تابلۆ بکێشێت .. ئەم تابلۆیەیش ئێستا لە نیویۆرکدا پیشان دراوە . هەرکە جەنگی ئیسپانیا کۆتایی هات هەواڵی مردنی دایکی بە پیکاسۆ گەیشت کە یەکەمین کەس بوو بڕوای بە بلیمەتی‌ی پیکاسۆ هەبوو وزۆری خۆش دەویست کە هیچ جۆرە وێنەیەکی نەبێت .

کاتێکیش دووەمین جەنگی جیهانی دەستی پێ کرد پیکاسۆ نەی‌ویست فەرەنسا بەجێ بهێڵێت و لە پاریسدا لە گەڵ گەلی فەرەنسادا ژیاو لە ژێر بێ بەشی و ساردی و رقی ئەڵمانەکاندا دەنیاڵاند . لە تابلۆکێشاندا بەردەوام بوو ، چەند تابلۆو کاریشی هەن گەواهی و هێمای دڕندەیەتی و ئازاری ئەو قۆناغەن .

لە پێشانگای کۆشکی گەورەدا خەڵکی تابلۆیەکیان دیت کە رەنگی تاریك و غەمبار باڵی بە سەریاندا کێشابوو ، ئەو تابلۆیانە ئیلهامی ئەو رۆژگارە بوون .

ژیانی دڵداریشی بەرەو خراپی رۆیشت . هەروەکوو جاران ئافرەتێکی نوێ هاتە ژیانیەوەو رزگاری کرد ئەو ئافرەتەیش فرانسواز جیلۆ بوو کە تەمەنی بیست ساڵان دەبوو پیکاسۆیش تەمەنی شەست ساڵ بوو کاتێك ناسی‌ی . پاش ماوەیەکی

ناز بەسەردا کردن کچۆلەکە قایل بوو لە گەڵ پیرە مێردە گەنجەکەدا بژیت . ئەویش کچە تابلۆکێشێکی وابوو تازە دەستی پێ‌دەکرد کەوتە لای باشترین مامۆستا .

کاتێکیش جەنگ کۆتایی پێ‌هات پیکاسۆ بو وبە رەمزی سەربەستی و هێزە فیکری‌یە خۆگرەکانی بەردەم هێز یان هاوپەیمانەکان و فەرەنساوییەکان بەو جۆرەیان دانا . لە هەموو لایەکەوە رێزی گیرا . بەڵام پاش جەنگ کە چووە ریزی پارتی کۆمۆنیستەوە سەریان لێ سوڕما . ئەوەبوو رۆیشت بۆ پۆلۆنیاو لە کۆنگرەی ئاشتی‌دا ئامادە بوو ئەنجا بۆ باشووری فەرەنسا گەڕایەوەو بە چوست و چالاکی‌یەوەو بە شادمانی لە نزیکی فرانسواز جیلۆدا خەریکی هونەرەکەی خۆی بوو تاکوو لە ئاباری ١٩٤٧دا کوڕێکی پێ بەخشی .

لە سەر داخوازی‌ی شاعیری سوریالی‌ی بەناو دەنگ (ئەراگۆن) پیکاسۆ (کۆتری ئاشتی)ی تابلۆکێشا ئەویش بە بۆنەی بەستنی کۆنگرەی ئاشتی‌یەوە کە لە نیسانی ١٩٤٩دا لە پاریس بەستراو لە رۆژی کردنەوەی کۆنگرەکەدا خوا کچێکی پێ‌بەخشی ناوی (بالۆما)ی لێ‌نا واتە (ئاشتی) .

بەڵام ئەم کامەرانی‌یە بەردەوامی‌ی نەکێشا . پەیوەندی‌ی پیکاسۆ لە گەڵ فرانسوازدا بەرەو خراپی چوو . رۆژێك لە رۆژان پاش ئەوەی دە ساڵی لە گەڵدا بە سەربرد ، فرانسواز هەردوو منداڵەکەی لە پیکاسۆ سەندو بۆی دەرچوو ، بە جێی هێشت لە ناو ژانی تەنیایی و ماندوویەتی‌دا بتلێتەوە ئەو کاتەیش تەمەنی حەفتا ساڵ بوو ، بۆچی فرانسواز جیلۆ ئەم رەفتارەی کرد ؟ لە کتێبێکدا بە ناوونیشانی (ژیان لە گەڵ پیکاسۆدا) فرانسواز باسی بەسەرهاتی خۆی لە گەڵ پیکاسۆدا کردووەو هەوڵی داوە ئەم رەفتارە دڵرەقانەی خۆی بداتە دواوە .

ئێمە گوێمان لەم باسە نی‌یە ئەوەی بایەخی پێ‌بدەین لەم کتێبەدا ئەو قسانەی پیکاسۆیە کە ئەم تۆماری کردوون و لە هونەرەکەی خۆی دەدوێت و بە گشتی لە هەموو هونەرێك و ، تێگەیشتنی سەبارەت بە تابلۆکێشان و هەڵکۆلین و ناکۆکی‌یەکەی. لەم لایەنەوە کتێبەکە بەڵگەنامەیەکی گرنگە ئەنجا دەبێت هەرکەسێك دەیەوێت پیکاسۆی پیاوو هونەرمەند ناسێت ئەم کتێبە بخوێنێتەوە .

کاتێك فرانسواز جیلۆ پیکاسۆی بەجێ‌هێشت شێرەکە پیر وبوو . هونەرمەندە پیرەکە تووشی تێکهەژانێکی بەهێز بوو . کەس لە شوێنەوارەکەی رزگاری نەکرد ئافرەتێکی نوێ نەبێت کە ناوی (جاکلین رۆلی) یە . لە گەڵ خۆی‌دا بۆ باشووری فەرەنسای برد کە تاکوو ساڵی ١٩٧٣ ی کە کۆچی دوایی کرد لە گەڵیدا ژیا .

ئەوەی لەم پیاوە واق و وڕهێنەرەدا سەر سوڕدەهێنێت کە بلیمەتی دروست کردنی لا بە چوونە ناو تەمەنەوە کاری تێ‌نەکرا . هەر بە چوست و چالاکی مایەوەو تاکوو ژیانی بەرهەمی دەهێنا کە خووی بە گواستنەوەی تابلۆی گەورە هونەرمەندەکان دابوو بەڵام بە شێوازی تایبەتی‌ی خۆی .

که ژمارە (٥٢٥) رۆژنامەی هاوکاریم خوێندەوە ، رەخنەیەکی کاك احمد سیدعلی برزنجی سەرنجی راکێشام ، دڵی خۆشی کردم، ئێ ئەمە خوایە لە بن دێری نووسینەکەی ئەودا هەندێ گەم وکوڕی خۆم بدۆزمەوەو پیایانابچمەوە . بەڵام کە داخڵ بووم ، مەسەلە دەست نیشان کردنی کەم وکوڕی نەبوو .. هەستم کرد ناونبارم ، ناش‌زانم بەچی تاوانبار کراوم ؟

شێتخانەو رەخنەیەکی بێ ئەدەبانەتر..

حمه کریم عارف

ویستم بەرگری لە خۆم بکەم ، دیسانەوە نازانم بۆچی؟

هەست دەکەم پارێزەرەکان مەسەلەکەم بە سەخت و قورس دەزانن .. قەیدی چی‌یە ! خۆ رێگای خۆشەویستین گەورەکە نەگیراوە ؟! دەم هێنێ ، دەم‌بات ، دەم خاتە ژوورێکی هەرە تاریکی موحاکەمەوە ، چاوچاو نابینێ، ئەوەندە دەزانم ، لە ژوورو هۆلەکانی ئەم موحاکەمەیەدا، ئەم پەڕو ئەوپەڕی سنووری مرۆڤ هەر خۆیتی و خۆی تاوانبارم ، بەڵام بەچی ؟ ئاگام لێ‌یەتی سەزی خستوومەتە سەر بەردێکی سەخت، جارێ بە کوتەکی سوریالیەت و جارێکیش بە کوتەکی دادائیەت و بەرەڵایی دەمالی بە تەوقی سەرمدا کەچی هەر ناش مرۆم ! لە کوتەکەی

هەڵ دەگەڕێمەوەو دەڵێم : ە شەقامەکاندا بە ئاشکرا گیروگرفتە مەزنەکان دەناڵێنن و خۆیان دەنوێنن !

مەسەلەی ئەگەر شێتخانە وەرگێڕایە سەر زمانێکی بێگانە ئەوا هیچ مۆرکێکی کوردەواری پێوە دیار نابێت ، ئەم راستی‌یە بە بەرهەمی زۆربەی نووسەرانمانەوە دیارەو خۆت لە پێشەوە . . ئەی چارەکەیت بۆ دەست نیشان نەکردووە ؟

ئەوا بە رارەوەکانی دادگادا هێنرام ، لایان دامە ژوورێکی زۆر تەنگەبەر ، شاشەیەك بە بەردەممدا تێ دەپەڕێ و ئەم شتە دەخوێنمەوە . هەر لێرەوە خۆ نووسەر — تاوانبار — بەرهەمەکەی بە نادیاری دەداتە دەست ، گیانێکی

بێ هیوایی دەکاتە بەسەر ناوەڕۆکەکەی و دۆش دادەمێنێ بە دیار رووداوەکانی زەمانەوە ! : « ئەگەر دەتانەوێت بم‌بیننەوە ، بڕۆن، بگەڕێن ، بزانن ، کام هەڕاج خانە شتی زۆر لێ هەرزانە ، هەموو رۆژێ من لەوێ هەڕاج دەکرێم » .

پارێزەرەکان بێ‌دەنگن ، خۆم ناوێرم قسە بکەم ، تاوانبارم ! دەی سا غیرەتێ ، گۆم تا قووڵ بێت مەلەی خۆشە ، بە هەرحاڵ خۆم پێ نەگیرا : ئەگەر نووسەرێك جیهانێکی پڕ لە بێدادی خستە بەردەم خوێنەر ، بۆ ئەوە نیە خوێنەر بە ساردی‌یەوە بڕوانێتە ئەو بێدادی‌یە ، بەڵکو بۆ ئەوەیە قینی هەستی بچەسپێنێت و هەوڵی لە هێلانی بدات . بەم جۆرە دیای بە نووسەر بە نوولی

نادۆزرێتەوە تاکو خوێنەر بە ووردی نەی پشکنێ «١» .

پۆشراویش لە چیرۆکی تازەدا لە پێناوی پۆشین و ئاڵۆزیدا نییە .. بەڵکو لە ئاکامی گەلێ هۆوە هاتووەو سەری هەڵداوە .. گرنگترینی ئەو هۆیانەش ئەوەیە ، نووسەر داوا لە خوێنەر دەکات هەوڵ بدات بۆ تێگەیشتن لەو رەنجەی نووسەر داویەتی لە پێناوی دۆزینەوەدا ، دەیەوێ خوێنەر بەناخی شتەکانیا شۆڕ ببێتەوەو لە مەرامەکانی تێ‌بگات .. ئەم ئاڵۆزی و پۆشراوەیش وەکو بەرژێنێکە کە نووسەر خۆی پێ لە خوێنەری عادەتی دەپارێزێ.. ئەو خوێنەرەی تەنێ لاپەڕە هەڵ ئەداتەوە ، لە بەر بەدەم خوێندنەوەوە دەیەوێ گوێ لە رادیۆش بگرێ و لە هەردوو لاش تێ‌بگات (٢).

ماڵیان ئاوابێ ، چاك بوو ماوەیان دام ، دوو قسەی تریش بکەم :

ئەمە جگە لەوەی نووسەر تارماییەکی نامەتریالی نییە لە سەرووی کێشە کۆمەڵایەتیەکانەوە هەڵنشتبێ، بەڵکو بیەوێ و نەیەوێ نوێنەری بەرژەوەندی و کەلکەڵەی چینێکەو گوزارشت لە ناخی ئەو چینە دەکات «٣».

دەمیان گرتم ، بە پاڵ هێنامیان ، ژوورێکی تریان نیشان دام لە سەر دەرگاکەی نووسرابوو : (نووسەر لە گەڵ پاڵەوانەکەیدا دەسەوسانە نازانێ روو بکاتە کوێ و چۆن هەڵس و کەوت بکا (لە خەڵکەکە تاك دەکەوتینەوە ، ئەمجا بۆ خۆت کەنارت دەگرت ، جغزێکت بە چوار دەوری خۆتدا دەکێشا) .

دامام ، رووبان تێ‌کردم : ئەی ئەم تاوانەت چۆن

دەسڕیتەوە ؟

ووتم : ئەمە دەسەوسانی و بە شەواره کەوتن نیە ، بەڵکو ئامادەبوونە بۆ خۆناسین و ووردەوە کردنی ناخ و بە دەنگەوە چوونی ئەو شتانەی کە زیاتر لە دەرگای ویژدان ئەدەن . ئەمجا هاتین ، بە هەزار ناری عەلی لە سریالی و دادایی و وجودی‌یەکان رزگارمان بوو ، سەیرمان کرد پاڵەوانە شێتە بەسەزمانەکە بەوە دڵی خۆشە لە گەڵ کەللە سەرێکی بۆشی بێ گیاندا ئەدوێ .

(لێم زویر نەبیت ..کاتێ ئەوان تۆیان دەکرد بە سەرین لێت دەترسان ، بەڵام من خۆشم دەوێی .. حەزیشم دەکەی لێرە بار دەکەین ". ئەی ئەم تاوانەت چۆن بینە دەکەیت ؟

ئەگەر رەخنە گریش ئەمە

بە سریالی بزانێت ئەوا بێ گومان رەنگ دانەوەیەکی یەجگار روونی خەمەکانی جەماوەرە ، نەك رەنگدانەوەی خودی نووسەر خۆی .

تەقەی سەریشم دێ لەو خوو رەوشت و نەریتەی برای ردخنەگر باسی دەکات !

لێرەش دەرباز بووین ، هاتین ، لە جیهانی مرۆڤ پەڕینەوە ، تەماشا دەکەین کۆڵن وڵسن کرم و هەڵسۆ بە خودان دەکات! زۆرپێکەنیم ، داد پرسنەکان توورە بوون ووتیان : بەرزنجەیی داوای لە سەر قەید کردوویت دەبێت ببی بە کرمەوان . بەڵگەشی پێیەو فەرموو تەماشای بکە ، جارەیەک بدزدووە ؟

(– ئەمە مێژوویەکی وێنە دارە .

– مێژووی چی ؟

– مێژووی ئەو رۆژەی تۆیان تیادا کرد بە پرد .

– من ! من هەرگیز تۆیان تیادا کرد بە پرد .

– با ، با گەوج مەبە) .

ووتم ئەمە تورِ پێوان نییە ، هەنگاوە ، کلیلی کردنەوەی دەرگای خۆ ناسینەو هەموو هونەرێك زادەی سەردەمەکەی خۆیەتی ، ئەندازەی گونجان و تێکەڵاوبوونی لە گەڵ مەترسیە باوەکانی بارێکی مێژوویی دیاری‌کراودا تەمسیلی مرۆڤایەتی دەکات .(٤)

ئاش‌بم بە کرمەوان . ئەوانەش کە لە نووسین تێ‌ناگەن دەبن بە پەڵەیەکی رەش بە ئاسمانی خوێندنەوەوە .

سەرچاوەکان

١ – ژمارە /(٥٢٥)ی/ رۆژنامەی هاوکاری .
٢ – الادب الملتزم . سارتر .
٣ – القصة خ الادب الانکلیزی د. طه محمود .
٤ – الفن والتصور المادی للتاریخ . پلیخانوف .

Institut kurde de Paris

لەم لاپەرەیەوە

خوێنەری ئازیز :

ئێمە دەمێکە باوەڕمان وایــــە ، کە دەبــێ و تەقەڵلاشمان هەروا بووە، ڕۆژنامەکەمان، ڕۆژنامەی تێکرای خوێنەران بێ ، کە وا دەڵێین،مەبەستمان ئەوە نیە تەنیا بــــــە گەیاندن بیگەیەنینــــە دەست هەموو خوێنەرێ، بەڵکو مەبەستمان ئەوەیە، بگاتە دەست خوێنـــەرو بیخوێنێتەوە ، جا بـــۆ بەدیهێنانــی ئـــــەم مەبەستە ، تەقەڵلای ئەوە دەدەین ، جوتیـــار کە هاوکاری گرت بـــــە دەستەوە ، حەزی خۆی تیا بـــــەدی بکـــات ، وەك چۆن قوتابـــــی و ڕۆشنبیرو ئافـــرەت و هونەرمەند مەبەستەکانی خۆیانیسان تیا بـــــەدی دەکەن .

بەکورتی ، ئیستا ئیمە، هەنگاوێ بـــــەرەو قوڵ کردنەوەی ئەم مەبەستە دەنێین .

پەیامنێرەکانمان بـــــە ڕاسپاردەی دەستـــەی نووسەران ، تەنیا لــــە شارەکاندا خۆیان گیـــر ناکەن ئەوا...هەنگاویان ناوە ...وا ئەمجارە ...

« هاوکاری » ڕوویەکی قەزای پشدر پێشکەش دەکا ...وەك وتیشمان، ئەمە هەنگاوە .. لــــە ڕێگایەکا ... مەبەستمان گەیاندنی هاوکاری‌یە بــــە هەموو خوێنەران .. . بە مەرجی خوێنـــەران خۆیانی تیا ببینن .

● لێکۆڵینەوەو هەمە ڕەنگ ●

کۆمپانیاکانی دەزگای گشتی پیشەسازی چەرم و بەرنامەی زیادکردنی بەرهەم

سەرگوڵ تەیموور

یەکێ لەو دەزگایانــــەی‌کە هەمیشە پەیوەندەیەکــــی‌ڕاست‌وخۆیان بە پێداویستی هاووڵاتیانەوە هەیە دەزگـــای گشتی پیشەسازی چەرمـــە(پێشان باتە)و ئەم دزگایـــە پێشانگای بۆ گەیاندنـــــی‌بەرهەمەکانی لە هەمــــــوشارەکانی عیراقدا هەیە .

بەڕێز مامۆستا هــادی جبر حمادی بەڕێوەبــــەری گشتی دەربارەی ئیش‌وکاری ئەم دەزگایە دەڵێ :

– ئەم دەزگایە خــــۆی لە چەند کومپانیایەك پێــــك هاتوە کە یەکێکیــــــان خوشەکردنی پێستەیە بـــــۆ دروست‌کردنــــی پێـــــڵاوی هەمەجۆرەو پشتێن‌و جانتـــاو هەندێك شتی بەرهەمی ئـــــەم کومپانیایە بە سەر کومپانیـــا بچوکە ناو خوییەکاندا دابەش دەکرێ‌و هەندێکی خومـــــان سەرفی دەکەین .

کومپانیای دووەم دروست کردنی پێڵاوو شت‌ومەکە لـــە جەرمی ئامادە کـــراو بەشـــی لەم کومپانیایە لە بغدایــــــە نەخشەیەکی ساڵانەمان هەبــــە لفێکی تری لە کونەیە بـــۆ جێبەجـێ بەرێوەبردنــــــی ئـــــەم کومپانیـــــایـــــە کە بەپێ ئەو نەخشەیە بەرهەم دێتە دی‌و بەر لەوەی کەس دەست بۆ کەمێ بەرهەمـــمان بکێشێ ئێمە خۆمان دیـــاری دەکەین کەئێمە لـــــە ٤٠٪ پێویستیەکانی هاووڵاتیـــــان بەرهەم دەهێنین‌و ئـــــەوەی‌کە دەمێنێتەوە دەکەوێتە ســــەر شانی کومپانیا تایبەتیـــەکان ، بۆچی ؟ چونکە توانـــــــای بەرهەم‌هێنانی کومپانیاکــــــە ئەوەندەیەو نەخشـــەی ساڵـــی ١٩٧٩ لە ١٠٠ – ١٠٥ بەجێ هاتوە مانـــــای ئەوەیە ٥٪ زیادمان بووەو داواکاریـــــن لە هاووڵاتیان کە لـــــە سەر ئەو ٤٠٪ لێمان‌بپرسنەوە لــــە گەڵ ئەوشدا نەخشـــــەی نوێ‌مان ئەوەیە کە کومپانیایەکی تازە دروست بکەین‌و لە ٧٠٪ی پێویستی ناو بازار پـــــــر بکەینەوە .

ئنجا با بێینە ســــەر نرخ ، پێش هەموو شتێك ئەمـــــەوی ئەوە ڕوون بکەمەوە کە ئێمـــە بە شوێن قازانجا ناگەڕێـــــن بەڵکو خزمەت دەکەیــــــن‌و بەشێکی زۆر کەم قازانـــــج دەکەین ئەویش لە سفـــــرەوە تاکو ١٠٪و لەوە زیاتر نیـــــە جگە لەوەی ڕاسپاردەمـــــان هەیە قازانج لە سەر هیــــــچ بەرهەمێ کە بـــۆ منـــــداڵ دانەنێین .

– بەڵام هەر وەك یەکێـــك لەو هاووڵاتیانەی ئاگـــاداری نرخی بەرهەمەکانی ئـــــەم دەزگایەبە ئەبینم لە گـــەڵ هەمو زیاد بونێکــــی پارەی خەرجی خەڵکی ئێوەش نـــرخ بەرز دەکەنەوە ، ئەمە جگـــــە لەوەی پێڵاوی ئافـــرەت زۆر کەمە :

– ئەوەی ڕاستی بێ ئێمـــە نرخ بەرز ناکەینەوە بەڵکـــو لە بازاری جیهاندا کەرەســـەی خاو گران دەبێ‌و ئێمـــەش بەبێ ئەوە شتێك زیاد دەکەین جگە لــــەوە ئێمــــــە نرخی ئەو پێڵاوەی بەرهەمـــی دەهـــێنیـــن لە (٢٫٤٠٠) فلسەوەیە تا شەشی دینـــار کە وابزانم هەمـــو کەســ دەتوانێ بەپێ حاڵەتی خـــۆی چی‌بوێت بیکرێ .

بەڵام دەربارەی پێـــــڵاوی ئافرەت ڕاستە ئێمە ئـــــەو بابەخەمان پێنەداوە چونکـــە زوو زوو مودێلی دەگـــۆڕێ‌و ئەمەش لەسەر ئێمــــە زۆر دەکەوێ لەبەر ئەوە هەوڵـــێ ئەوە ئەدەین پێویستیەکانــی ئەو ئافرەتانە بەرهەم بهێنیـــن کە باری‌ژیانیان دیاری کراوەو جارێ ناتوانین پێداویســـت بەپێی مۆدێل ڕابەڕێنین .

– دیاردەیەکی تر کـــە زۆر

کەس باسی دەکا ئەوەیـــــە پێشانگاکانتان لە هەندێـــك جۆربەجۆری تیایەو لە هەندێ تـــەرەك زۆرەو شـــتی شوێنی تر وانیە ؟

– ئەم دەزگایـــە (١١٤) پێشانگای هەیەو دابەش کراون بە سەر هەموی عیراقـــداو (٣٤) لەمانە لە بەغـــدان‌و ئەوانی تر بە سەر شارکانـــدا دابەشـــکراون‌و بەپـــێ زۆروکەمی خەڵك ئنجـــا حاڵەتی ژیانی خەڵکـــی ئـەو شوێنانەمان لە بەرچاو گرتوەو بەپێ ئەوە شتی گـــران‌و-هەرزان دەچنـــە ئـــــەو پێشانکانەوە هەر کاتێك ئێمە هەست بکەین کە گەرەکێـــك پێویستی بە بیشانگایەکـــی تازەیە هیچ دوا ناکەوین لـــە کردنەوەیدا .

– دەزگایەکی وا گـــەورە کە چەند کارگەیەکی هەبـــێ وابزانم ژمارەیـــەکـــی زۆر کریکاری پێویستەو هـــەر وەك زانراوە کریکارانی کارگـــەی پێستە خوش کـــردن زووزوو واز لە کار دەهێنن چـــارێ ئەم کێشەیە چۆن دەکەن ؟

– کریکارانی ئەم کارگەیـــە بەراستی کاریان گرانە چونکە ئیشیان لە گەڵ پێستەو ئاوی ترشەلوکە جگە لەوەکرێیـــان هیچ فەرقێکی ئەوتوی نـــەبوە لە گەڵ کریکارانی کارگەکانـــی تر لەبەر ئەوە کاریان بەجـــێ دەهێشت بەڵام ئیستا نزیکەی دوو ئەوەندەی کریکارانـــی تر کرێیان هەیە جگە لـــەوەی کە هەمیشە یارمەتی ماددیـــان دەدەرێ‌و بەو جـــۆرە واز هێنانی کریکارمان چار کردوەو ئیستا هیچ کەم‌و کوریمان نیە لە مەسەلەی کریکاردا .

قەزای پشدەر لە نێوان کێشەی ڕۆژانەو تەقەڵلای دڵسۆزانە بۆ پێشخستنی

● پ. هاوکاری فریـــاعبدالله لە سلیمانیــــــەوە نووسیویەتی دەڵێ :

ناوچەکانی قەزای پشدەرودك هەموو قەزاکانی تـــری تری ناوچەی کوردستان تــــائێستا سیمای دواکەوتنــی پێوە دیارەو هەمویـــــــــان‌پێویستیان بە هـــــەوڵ‌و دەست گرتنێکی بەپێز هەیـــەبۆ ئەوەی ورده ورده بـــەرەو ئاوەدانی‌و بوژاندنەوە برۆن...لەم ڕووەشەوە ئێستا قوڵـــی ئیشی‌کردن بۆ لەناوبردنـــی‌ئەو سیمای دواکەوتنە لـــە کاردایە بەڵام لەگەڵ ئەوەشداناوچەکە لەوە زیاتر پێویستی بە هەوڵی دڵسۆزان هەیە .

محمد امین عبــو

جاسم محمد کریدی

بۆ وێنە لە قەزای پشدەردا بایی زیاتر لە /١٠/ ملیـــۆن دینار پرۆژەی جۆربەجۆر هەن کە ئێستا کاری تیادا دەکەن ئەمەش وەك بەڕێز محمـــــد امین عبو قائمقامی قـــەزای ناوبراو پێی ڕاگەیاندیـــــن زۆربەی زۆریان ناو مەڵبەندی قەزاو گوندە هــــــاو چەرخەکان دەگرێتـــــەوە ، یەکێـــــك لـــــەو پرۆژانـــــە پرۆژەی ئـــــاوی قەڵادزێیە کە نزیکەی یـــەك ملیۆن دیناری تێدەچێـــت‌و بڕیار وایە لە نیوەی یەکەمـــی ساڵی داهاتودا بێتە دەست..

ئەمەو دروست کردنی بەشـــی ناوخۆی قوتابیان‌و مەڵبەندی لاوان‌و پۆلیس‌و دابین کردنـــی ئاو لە گوندە هاوچەرخەکاندا لەگەڵ ژمارەیەك لـــــــە قوتابخانەی سەرەتای‌و ساناوی هەر لەوێ ... لەلایەکــــی ترەوە لە هەردوو گونـــدی بەستەسێن‌و توەســـوراندا مەڵبەندی فەرش چـــنین دەکرێتەوە کە ئەمەش بێ‌گومان ژمارەیەکی زۆری بێ‌کارەکـــان دەگرێتە خۆی .

پاشان کاکـــ محمــــــد سەبارەت بەو پرۆژانەی لـــــە جەژنەکانی تەمموزدا کرانەوەو بەردی بناغەیان بۆ دانـــراون وتی پرۆژەی ئاودانی (ری) ناحیەی سەنگەسەر بـــــو کەیەك چارەکە ملیون دیناری تێ‌چوە لەگەڵ پرۆژەی ئـــاوی گوندی زاراوەی هاوچـــــەرخ ... هەروەها وتی : بــــەم نزیکانە هەردوو پرۆژەکانـــی ئاوی قەڵادزێ‌و بەستەســـێن دەکرێنەوەو بڕیاریش وایـــــە (١٥٠) پارچە زەوی بـــۆ فەرمانبەرو کریکارانـــــی مەڵبەندی قەزا تەرخـــــان بکرێت .. ئەمەو دانانـــی مەڵبەندی قەزا تەرخان‌کراوەو بەردی بناغەی پرۆژەی ئـاوی شەهیـــدان‌و قـــەڵادزێ‌و شیوەڕەش‌و قەڵادزێ لەگـــەڵ قیرتاوکردنی شەقامەکانی نـــاو شار کە (١٥٠) هەزار دیناری بۆ تەرخان‌کراوە .

پاشان کاك محمد سەبارەت بە پێویستیە گرنگەکانـــی قەزاکەیان وتی ئاشکرایــــــە ناوچەکەمان دواکەوتنێکـــی ئەوتۆی پێوەدیارە بەڵام بـــە هەوڵی تایبەتی حزب‌و شۆڕش توانراوە بلیەخ بە ناوچەکـــە بدرێت وبەرەو ئاوەدانـــی ببرێت .. بەڵام لـــەگـــەڵ ئەوەشدا ناوچەکەمان گـــەلێك پێویستی هەیە وەك دروست کردنی (٣) ســێ پرد بـــۆ قەزاکەمان یەکێکیان لەســـەر ڕێی هاتنە ناوشار کە لـــە ڕاستی‌دا شوێنەکەی بینراوەو خۆمانیش چاوەڕوانـــی تەرخان‌کردنی پارەکـــەی دەکەین کە نزیکەی نیو ملیۆن دینارە .

هەروەهـــا کاك محمـــد سەبارەت بە هێڵەکانـــی دابەش‌کردنی ئاو دەڵـــێ زۆر کۆنەو ئەو پرۆژە گەورەیـــەی کە لێرە دەکرێتەوە ئەگـــەر هێڵەکان بەم شێوەیە بمێنـــێ کە لکێکی ئەوتۆی لـــێ نابینرێ ... پاشان وتـــی ئەبونی مەڵبەندێکــــــی دابەش‌کردنی سوتەمەنـــی بەرهەمەکانی نەوت لـــــە قەزاکەمان‌دا پێویستی‌یەکـی تری شارەکەمانــــە بـــــە بەڕێوەبەرێتی گشتی ناوبـــراو دەڵێ ئەم کارە بەدەستەوەیەو بەم زوانە دێتە دەســـت .

پاشان بەڕێز قائمقامـــــی قەڵادزێ ســـــەبارەت بـــە گرنگ‌ترین تەنگ‌وچەڵەمـــەی

« هاوکاری »و کومەڵانی خەڵك

لەم ژمارەیەدا ، دوو نامەی گرنگ بەر چاوی کاربەدەستان دەخەین کە یەکەمیان لە برادەر فریا عبدالله پ. هاوکاری لـە سلمانیەوە هاتوە دەربـــارەی‌دیاردەیەکی « نارەوا ! لـــە پاسێکی گواستنەوەدا لــــەسلیمانی . دووەم پێشنیارێکە لە کاك شێرزاد عبدالرحمن‌وەوپ. هاوکاری لە هەولیر بـــۆ بەرچاوی ئەمانەتی گشـــتی‌شارەوانی‌و هاوینـــــە هەوارەکان ئومیدمان ئەوەیـــەجێگای سەرنجی کاربەدەستان بن .

● هاوکاری ●

بۆ بەرچاوی بەریوەبەرێتی بەرژەوەندی گواستنەوە

پاس یان بێشکە ؟

سەعات (١٢)ی نیـــوە ڕۆی ڕۆژی هەینی ڕێکەوتـــی ١-٨-١٩٨٠ لە پاسی ژمـــارە (٦١)ی هێڵـــی شـــێخ محی‌الدین‌دا بوین ... جگـــە لە دانیشتوان خەڵکێکـــی زۆر بەپێوە وەستابـــون ... دوای چەند ساتێك دەرچونمان لـــە مزگـــەوتی گەورەوە بـــەرەو شوێنی ناوبـــــراو بـــــرای سایەقمان جێگاکەی خـــۆی چۆڵ کرد بۆ یەکێکی تــــرو بەپێوە لە تەنیشتیوە ڕاوەستا ... ئەوی‌تر لە گەڵ دەست لێخوریندا پاســــەکـــەی کرد بە بێشکەی شـــکاو ... ئەو خەڵکەی ئەوەندە هێنـــاو برد زوربەیانی گەللەیی کـــرد خۆ قاقاو پێکەنینـــــی هەردوکیشیان با لـــــەولاوە بوەستێ ، جا نازانم بە ئێمـــە پێ‌ئەکەنین یان بە برای بلیت بڕ (جابی) کە جارێکیـــــان ئەوەندە بە قایم ئیستۆپـــــی گرت بلیت بڕەکەی بەتونـــدی فڕێدابە نێو دەرگاکـــــــەی پێشەوە ... دوای ئـــــەوەی کەرت‌و بەدەم بۆڵەبۆڵـــــەوە خۆی تەکاندو هەستایەوە .. کە هاتە نزیکمەوە کــــــەمێك بزواندم : کامیان سایەقـــن ؟ ئەوەی یەکەم‌جار ... ! بەڵام ئـــــەوەی دووەم جـــار وەك سایەقی خۆمان نی‌یە کاشکـــی لێخوربنەکەشـــــی‌ی خراپ نەبوایە .. !!

جا ئیتر نازانین بەڕێوەبەرێتی بەرژەوەندی گواستنەوە لــــە سلێمانی لێکدانەوەیەکـــــی تایبەتی بۆ ئەم چەشنە دیاردانە هەیە یان هەر ئەبێــــت وەك وەڵام دانەوەی دیاردەکانی‌تـــر بەڕێز ئەمینداری گشـــتی ناوخۆی ناوچەی کوردستان خۆی مەسەلەکە بە ســــــەر بکاتەوە کە ئەمەش لە لایــــەن ئێمەو جەماوەرانەوە مـــایەی شانازی‌و ڕێزو سوپاسە .

پێشنیاری بۆ بەرچاوی ئەمانەتی گشتی شارەوانی‌و هاوینە هەوارەکان

ئەوەی لەم وێنـــەیــــــەدائەبنیرێ سەرووی هاوینــــە هەواری شەقڵاوەیە کە بــــە« عین ترمە » ناو دەبـــرێ‌و کۆمەڵانی خەڵك لـــــە وەرزی‌هاوینە هـــەواری‌دا ڕووی تێ‌دەکەن ، ئەوی جـــێ‌ی‌سەرسوڕمانە ئەو سەرچاوەیە لە هاویندا دەبێتە گۆماوێکـــی‌ئەوەندە گەورەو چەندەهـــا منداڵ مەلەوانی تێ‌دەکەن ...ساڵان دێن‌و دەڕۆن ، ئـــەم گۆماوە هەروەکو خــــۆی‌دەمێنیتەوەو بیر لـــــەوە ناکرێتەوە کە کەڵکی لــــێ‌وەربگیـــرێ‌و بکرێتــــــە شوێنێکی حەسانەوە بۆ وەرزی‌هاوین‌و هیواداراین کـــــە لێ‌پرسراوان ئاورێك لـــــەم‌لایەنە بدەنەوە .

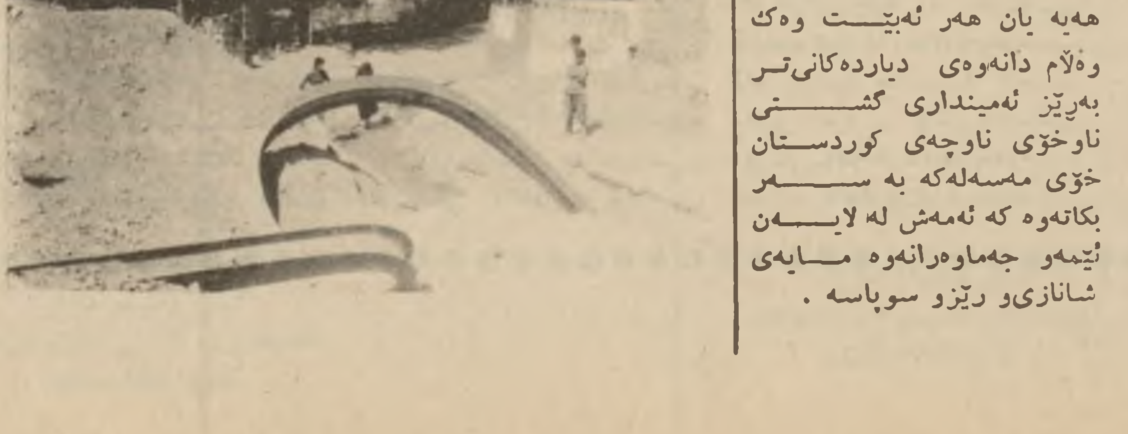

مەرج نیە ، برایانــــــی‌دڵسۆز ، لە لێپرسراوانــی ناوچەی ئۆتۆنۆمـــــــــی‌کوردستان ، تەنیا چاوەڕێ‌ی ئەوەبن ، کێشـــــــەو‌تیروگرفتەکانی خەڵك لــــە گۆشەی « هـــاوکـــاری‌و‌کۆمەڵانـــی خەڵـــك » دا بخوێننەوەو وەڵامیان بدەنەوە(ئەمە بۆ ئەو دڵسۆزانـــەی وەڵام دەدەنەوە) بەڵکـــــوخۆزگە دەخوازین ئەو لایەنـــە بەر پرسیارانە سەرنجـــــی‌نووسراوەکانی تریش بـــدەن ، وەك ئەم نووسراوە کە بـــاری‌سەرنجی هاووڵاتیەکـــــە دەربارەی هاوینەهەواریکـــی‌ناوچەکە .

● هاوکاری ●

رازی گەل

هاوینە هەواری بێخاڵ

– عبدالله باباعلی –

هاوینە هەوارەکانمـــــان جێگای شانازی هەمـــــوو لایەکمانە ، ناوچەکەی ئێمەش ناوچەیەکی سروشتی‌یـــمو بێ‌هیچ دەسکاریەك دڵـــی هەزارەها گەشت‌و گوزارکەران بۆلای خۆی ڕائەکێشـــــی ، هەرچەندە هەندێ لـــــە هاوینەهەوارەکانی کوردستان تائێستاکەش بایەخێکی باشـــی پێدراوە هەر کەم‌وکوریشـــی تیداماوە .....

باشترین نمونە ئەگـــــەر بێت‌و سەرێکی هاوینەهەواری (بێخاڵ) بدەین ، دەبینیـــن وەك دەسکە گوڵ ڕازاوەتەوە، تاچاو بڕ دەکـــا دارو دەوەن یەك لەپاڵ یەك دەستیان‌گرتوە شان لەشان تا بەرزتریـــــن لوتکەی چیـــاکانـــی دەورو پشتی ..

دۆڵەکەی بێخالیشـــــــــس پێچ‌پێـــچ بـــەرەو خـــوار ئەڕوات‌و دڵی هــــــەزاران گەشت‌و گوزار کەریشــــس ڕائەکێشێ .

بێخالیشـــــس تەنیـــــا جایخانەیەك نەبێت کە لـــــە هەمان کاتیشا چێشتخانەشــە کـــەرانــــی بێگانە بەرەولای ڕوی لێ‌ئەنێ کاتە خۆشەکانـــی لێ بەسەر ئەبا لەبەر ئـــــەوەی هیچ جۆرە سەرژمێریەکـــــی ڕاستی بۆ نەکراوە تەنیا ئـــەوە نەبێت کە دەڵێین ئەو خەڵکـــە لەکوێ‌وە هاتون .... هتـــد

ئەوجا تاڤگەکەی بێخـــاڵ بەهاژەو خورە بـــــەرەو لای خوار ملی بەرزو نزم ئەکـــات‌و وەك دڵی لاوانی دلداران هەر گوڕ ئەسەنی‌و جۆش ئـــــەدا

بێخاڵ دەبوایە زۆر بایەخی پـــێ‌بدرایـــــە چونکــــــە لەڕۆژێکا ناتوانــــدرێ بڵێ‌ی چەندین خیزان سەری لێ‌ئەداو چەندین گەشت‌و گوزار کە لەلایەن دەزگای هاوینـــە هەوارەکانەوە کراوەتـــــەوە ئەویش بە ئارەزوی خـــــۆی شت پێشکەش ئەکات‌و نرخی بۆ دائەنێ !!!

کەپری بچوك بچوك لەملاولای تاڤگە جوانەکەی بێخــــاڵ کراوەتەوە کـــە لەلایـــــەن دانیشتوانـــی دیــــــێ بێخاڵـــــەوە بەکـــــری ئەدرێ ئەویش بەوپلەیــــــە نیە کە بەشی گەشـــــت‌و گوزارکەران بکات ...

دەبوایە تائێستاکە لـــــە هاوینە هەوارەکەی بێخاڵـــدا چەندین میوانخانەی جـــوان جێگای پشودان لەلایــــــەن دەزگای هاوینە هەوارەکانـــدا بکرایەتەوە ســـــەرەرای چەندین گازینۆو خانـــوی سوك‌سوك‌و شەقام‌و پـــردو خزمەت‌گوزاری تەواو هەبوایە، تاڤگە جوانەکەی بێخـــاڵ دەتواندرێ زۆر بە ئاسانـــی سودی لێ وەربگیری‌و بـــەلای کەمەوە بۆ پرۆژەی (کهرومائی) بەکاربهێنرێ ...

بەلای کەمەوە ناوچەکـــەی پێ ئاوەدان دەکرایـــــەوەو هێزی کارەبای بەهەمـــــوو دی‌یەك لەو نزیکانە ئەگەیشت‌و بگرە بۆ ناوچەکانی تریشـــس ئەڕویشت ....

دەزگا هاوینە هـــەوارەکان بۆ وا لەو ڕووە خــــــۆی شاردۆتەوە دەستی خێـــری وەك پێویست نەگەیاندوە بەو هاوینە هەوارە جوانــــــە دلرفێنە ... !!!

Institut Kurde de Paris

ژمارە ٦٤ ی گۆڤاری بەیان

ژمارە ٦٤ ی گۆڤاری بەیانی خۆشەویست بە بەرگێکی قەشەنگ و ناوەرۆکێکی تێر و تەسەل و پڕ لە بەرهەمی ڕەنگاو ڕەنگ و بەپێز هەر لە لێکۆڵینەوەو چیرۆك وشیعر ورەخنەی ئەدەبی تا نامەی خۆشەویستان ئەم بەرهەمانەی کردووەتە دیاری بۆ خوێنەوارانی ئازیزی ..

● شۆرش لەم تەمەنە پیرۆزەدا .

● یەشار کەمال لە نێوان چیای ئاگری و کوێر ئوغلیدا مامۆستا حسین عارف لەم لیکولینەوەیدا بەکەم باسی چاوپێکەوتنی خۆی لەگەڵ یەشار کەمالدا دەکات کە لە ڕۆژی ٤-١٩٣٩ لە شاری ئەلمائاتا ـ ی پایتەختی کازاخستانداو گفتوگۆیێکی ئەدەبی لەگەڵدا دەکات وپێی دەڵێ : ئێمە نوێنەرانی ئەدیبانی کوردین لەوەفدی عیراقدا یەشار کەمالیش بە کوردییەکی ڕەوانی بێ گرێ و گۆڵ بە لەهجەی کرمانجیی ژوورو دەست بە قسەکردن دەکات:

ـ کەوابێ ئەوەی بیستبوومان کە تۆ بە نەتەوە کوردیت ڕاستە زۆر ئاسایی ووتی :

ـ بەڵێ ئەوەتا گوێشتان لێمە کە بە کوردی لە گەڵتاندا دەدوێم پاش باس کردنی ئەم چاوپێکەوتنە مامۆستا حسین بەراوردێك لە نێوان هەردوو ڕۆمانەکەیدا کە لە لایەن مامۆستا شوکر مستەفاوە کراوەتە کوردی ـ ئەفسانەی چیای ئاگری ـو ـ کوێر ئوغلی ـ دەکات ـ

● ئەدەب و لێکدانەوەی ڕۆمانسیانە لێکۆلینەوەیێکە کاك فوئاد مەجید میسری نووسیویەتی .

● ڕەنجبەری ل کوردستانێ ـ خدرێ سلێمان .

● چەند سەرنجێك دەربارەی شیعری ئەمرۆمان / اسماعیل ڕۆژبەیانی و ئەم چیرۆکانەشمان بەرچاو دەکەویت .

● دەمەو عەسرانێك ـ صلاح شوان .

● چەرخو فەلەك ـ محمدموکری .

● دەستپێکردن لە کۆتاییەوە چیرۆکێکی د. عبدالرحمن منیف ـە لە لایەن ئومێد ئاشناوە کراوەتە کوردی .

● میوانی مانگە شەوچیرۆکێکی قودسی قازی نور ـ ە لە لایەن غەریب پشدەرییەوە کراوەتە کوردی

● پسولە کورتە چیرۆکی وەزا سەیدگوڵ بەرزنجییە . ئەم شیعرانەیشی تێدایە :

● دڵی زیندوو

سعدالله پەرۆش بەسەرهاتی شیعرێك حسین بەفرین .

● ئۆ هەیڤێ
نزار بەزاز

● بۆ شاعیرێکی بیانی
انور مەسیفی

● لە دنیای بەراوردا
جمال محمد اسماعیل

● شەڤ وبێدەنگی
مۆید طیب

● ئۆغر
جەباری حاجی کەریم

● ئاهەنگ گێڕان شیعرێکی ئەڵمانییە کاکە زیاد لادێیی کردوویەتە کوردی .

● چرۆی ئاوازێکی دڵتەزین
مکرم ڕەشید

لە ڕەخنەی ئەدەبیدا ،ئەمانە دەخوێنینەوە .

● شیعرەکانی بەیانی ژمارە (٦١) و چەند سەرنجێك لەتیف هەڵمەت .

● تیرۆژ وهەندێ سەرنجی خێرا
ئەحمەد کەریم

● خولێك لە دەوری چەرخو فەلەکەدا
محمود زامدار

● ڕوون کردنەوەیێك
جمال محمد ئەمین

هەروەها پۆستەی خۆشەویستان کە سیڤەر ئامادەی کردووە ...

هەلگورد

هوافێد ئێزدیا

- بەشی یەکەم -

خدرێ سلێمان

پار درۆژناما هاوکاری هژمارە (٤٨٢)دا ، مسن ووتارەك لبن ناڤێ (جەژنا سەر سالێ) بەلاڤکرو ئەو چەندە تێدا دیارکر ، کو سالا نوو لجەم ئێزدیا ، ژ چارشەمبووا ئێکی ، ژ هەیڤا نیسانا شەرقی ، دەست پێدکەت ، کو ١٣ ڕۆژا پاش نیسانا زایینی تێت . دوێ وتارێدا ، من ئەو ژی ئێبحستەروو ، کو ئێزدی ب جی چاڤی لوێ جەژنێ درێننو ، سودانو ستاندنو تۆرو تبعەتێد پێرادبنو ، لدمایکێ هندەك بەراوورد لناڤ بەینا جەژنا وانو جەژنێد لناڤ عیراقێد کەڤن ، ل میسۆپۆتامیا دهاتنەکرنو ، من ئەو چەندە ژێ نڤیسیبوو ، کو ئەو جەژنە یا هەموو ئێزدیایە ، لێ یاری و کەنیی و رابواردن بوێ چەندێ خلاس نابن ، بەلکو ژنوو شەمالك تێتە هلکرن ، ژنوو ئەڤە هنکاڤا ئێکێیە . ئەڤ کەیفو خۆشی نێزیکی مەهو نیڤەکا ڤەدکێشن ، و دبنە طواف . هەر ئینیەکێ یان چار شەمبووەکی بەهەرا پتر ژ ئێزدیا ل دوو یان سێ گوندێد ژێك دوور دبن مێڤان . لوێ ووتارێدا من سۆز دابوو خوندەڤانێد هێژا کو ددەلیڤەکی دیدا لسەر طوافێد ئێزدیا ژی باخڤم ، نەخاممە کو ئیسال دکۆڤارو ڕۆژنامادا ، هندەك وێنەیێد طوافا باشیکێ هاتنە بەلاڤکرن ، چاخێ خەباتکەر سەرۆك صەدام حسێن کەرەمکری و هاتییە طوافا ئێزدیا لباشیکێ . هەر چەند ئەو طوافە بەرامبەری طوافێد دی طوافۆکە ، ئەهندە بکرو شازە ... بەری بەحسێ ڤان جەژنێد ناوچەیی بکەم ، دبێژم ،تشتێ دیاری چاڤ ، هەر گوندێد مەرگەها(★) شێخا طواف وێ دهەین. ئانکو ل شنکارێ یان ژی لناڤ ئێزدیێد سوریا و تورکیاو ئەرمەنستانێ ،طواف ب ڤی تەرزی نینن ..دیارە مەلبەندێ پەیدابوونا وان مەرگەها شێخا بوویە ، کو لانش لێیە ، ئەڤ چەندە دتەولو بەبتێد ئێزدیادا ژی دیارە ...

مەرگەها شێخا دبتە سێ دەڤەرێد بچووك :

١ ـ گوندێ بەعەدرێو دۆرو بەرێدا وێو پاشی ئێسفنو باسکێ شێخ ، ئانکو گوندێد رەخا ڕۆژهالاتی ئێسفنێ ..

٢ ـ

ا ـ بەربن وەکی : گوندێ بۆزاو خۆرزاو کەرساڤو تەختیاو گابارا ...

ب ـ بن کەند ، وەکی : گوندێ خەتارا مەزن ، دۆغاتا ، سرێچکا ، بابیرێ ، خەوشابا، نفێرێێ نصبێرێێو بێبان ...

٣ ـ ا

لحفا قایدیا . وەکی : گوندێ سینا ، شێخدرێ ، شاریاو داکاو کەلەبەدرێ .

ب ـ گوندێد دنا . لدەڤەرا سێمێلێ وەکی : مەمشڤان ، خانکو قەباغ ، زەینییسا ، کەبەرتووو گرێپان ...

ئێجا یەکەم طواف یا باشیکێیە ، هەر ئێکسەر پشتی جەژنا سەر سالێیە ، دبێژنێ طوافا (شێخ محەمەد) ئینییا ددوورا ، طوافا بەحزانێ لرەخا باشیکێ ، دبێژنێ طوافا (شێخ سێعد)، چارشەمبووێ ل لحفا قایدیا طرافا کەرەجالی لسینا ئینییا پشتی وێ چار طواف وێ دهەین ، دئێك ڕۆژێدا ،هەر طوافەك لدەڤەرەکێ ، ل باسکێ : طوافا (پیرێ جەروا) . ل بن کەندی : طوافا (دۆغاتا) دیسا لبەحزانێ : طوافا (شێخو بەکرو) ل لحفا قایدیا : طوافا (خەرشەنییا)

ئینییا د دوورا : ئانکو ٥/٩ طوافا (ئێسفنێ) لباسکێ شێخو ، طوافا (خەتارێ) (البن کەندیو) طوافا خانکێ لناڤ دنا . ئینییا پاش وێ (مەمێ شڤان) لناڤ دناو طوافا بۆزا (لبەر بنی)و رۆژەکێ پشتی وێ ، ئانکو شەمبووێ : طوافا (خێر ئانابێ) لناڤ دناو ، طوافا (خۆرزا)، دبسان (لبەر بنێ) ... ڕۆژا دوو شەمبوێ طوافا (ئێسیا) ل مەرگەهێو چارشەمبووێ طوافا بەعەدرێ دبێژنێ طوافا (حەجی عەلی) ئەڤ طوافە گەلەك بشازو گەرە، طوافا میرگەها ئێزیدخانێیە، هندەك سترانو لاڤژێد پڕ سۆزو ئەڤینی پێڤەهاتینە ڤەهووناندنە وەکی « لێ دایکێ » .

ئەڤ ناڤو گوندێد مە برێزکرین ، نەهەموو گوندێد ئێزدیانە بەلکو نەهەموو طوافێد وان ، چنکو نهۆ چەندەها گوند هەینە ئێزدی لسەر نەماینە طوافێد وان شەمرینە...

ئێجا هەر گوندەك لطوافاخۆ چیدکەنو چیناکەن؟ هەکەحەموو کێ برێزکەین ، دێ درێژبت ، و کربارو دانو ستاندنێد دکەن بەهەرا پتر ودکی ئێکە کە ئەز ژی لهێرە دێ بشێوەکە دەرهەڤ طوافێ ئاخفم ، تشتێ دبێژمو دنڤیسم ژ ئەنجامی پرسینو دبتنا چەند طوافایە لهندەك گوندێد ئێزدیا ل درێژیا ڤی بیست سالێ چۆی ...

من گرتی ئێرۆ طوافا گوندێ مەبە بەری هنگی بچەند ڕۆژەکا ، دێ قەستا گوندێد دەوروبەری خۆ کەین ، چی خزمو ناسیار هەبنە دێ خوونینە طوافێو، کارێ خۆکەینژ جلکێد نوو ژسەربرو دەهنەڤێر : خانییا صۆرکەین یان ژی ب ئاخەسپیکێ سپیکەین ، هێڤارا طوافێ هێشتا نیڤرۆ ، هەر مالەك دێ سەربرا خۆ کۆژیتو ، گرویت . پشتی نیڤرۆ دێ گزیرێ گوندی چتە بەر قوبێ (خاسێ گوندی) و سێ چار دەنگەکا باندەت کو خۆرتو لاو بێنو بەر قوبێ یان ئاقدێ جوان کەنو کیژك ئاڤێ ژکانیێ بکێشنە بەر ئاقدێو ، سێ چار دەنکا تژی ئاڤکەن . شازبەند دێ شازێ ئێزی لێدەتو پاشی شازێ طوافێ. گوندی هێدی هێدی پشتی سەربرێ کوشتینو گروایینو ب کابانیێ باڤە سپارتین ، دێ خۆشتینە بەر قوبێو مجێورێ گوندی لبەر دەرەچکا قوبێی روونشتییەو دەست ب دوعاو درۆزاو قەولو بەیتا کەت. ڕێکێدا بسەر گوندیڤە تێن، دبینی خەلك ژنو زەلام خۆرتو قیز بجلکێد سپی دشووشتی تێنە گوندیو لبەر خاسی زیارەتی دبنو هەر دەستەیك دچتە مالا خزمێد خۆ . لوێڤەی قوبێ دەبینی قەهوەچی لبەر مەسینو فنجانو ئاگرێ قەهوێیی روونشتییەو .. لسەرێ گرکا لدەوروبەری ئاقدێ چەند بەقالۆشکەك لبەر تەمرازووا چارمێرکانی دروونشتینە ، چەرەزو شەکرۆك ڤرڤرۆکو پفپڤۆکو دەغەلا دفرۆشنە زارۆکا . هنجیێ دبینی وێ دکرنژت جەژنا گوندێ وانە، ب جلکێد سۆروسپیی و کەسكو رەنگاورەنگ دخەملاندینە ، خۆرت ولاو ب شەلو شەپك یان ب دەرپێ چیروالیو دەمیرو بنتان یان ژی پیرەمێر ب شروالو دەمیرو بنتانێ ئەبودامو دوو جەمەدانیو خاچیك... لبەر ئاقدێ جڤات تێنە گرێدان ، پیرەمێر ژ شێخو پیرو ئەختیارێ مەرگەهێ (بابێ شێخ)و میرێ شێخاو ریسپیێد گوندی ، دروونشتینە .

: لدۆرا وان ژی خۆرتو ولا دراوەستاینە ، چاڤەرێنی خلمەتەکێ کارەکی ئێك ل وان هایدەت یان ژی ددلێ خۆدا صەد هزرو مطارا دکەن چاڤەك وێ ل جڤاتێ ، ویێ دی وێ لبەر قوبێ ، جاروبار ب دزیڤە هەرئێك ل دلبەرا خۆ درێنت کا لکێدەر یە ڕاوەستایە ؟ هاتییە یان هێشتا مالا وان ب گرار لێنانێ ڤە دمژوولن ؟ ..خۆ وێ هێڤارێ شیڤا گوندییا وبا طوافێ کەرو خوونیا دێ لبەر قوبێ بت . هەر مالەك دێ تەبلییەکە گرارێ یان ئابراغاو سەرکێ سەربرێ لسەر دانێتو ئینتە بەر قوبێ ، هەتا نێزیکی عەسرەکێ تەنگ کو بزانن هەموو صفرا خۆ وا ئینای ، تەفسییا برێزدکەنو مجێور دبێژت گەلی مێڤانو خووندیا گەلی جوامێرو گوندییا کەرەمکەن سماطێ بخۆن ، هەر چار پێنجەك لدۆرا تەفسییەکێ خڕڤەدبن ، دخۆن هەما تێرخوارن گرارو گۆشتو سەرکێد ماین لناڤ گوندی مالا بدلاڤدکەن ، سماطە دڤێت هەموو کەس ژێ بخۆت ...

پشتی سماطێ دخۆن، کچو کوڕ لوێڤە دراوەستاینە ، چاڤەڕێنی دیلانێنە ، مجێورێ گوندی خۆ چەندی پیرەمێر بت ، دێ بسەرێ دیلانێ گرتو گازی شازبەندیو چەند ریسپیەکا کەتو دیلانێ گەرمکەن ب هلهلاندنو هاوەهاوا خودێو خاسو بابچاکا ، هێدی هێدی دێ کچو خۆرت ژی خۆکێشنە ناڤ دیلانێ هەتا باش گەرم دبت ، مجێورو هندەك پیرەمێر هەر دێ زڤرنە بەر قوبێ ، لێ هەتا ڕۆژ دچتە ئاڤا هەر دیلانەو هلهلاندنە.. تەرزێد دیلانێ ژی غەولی گولشێنییەو پاشی ملانێو جارنە سێپێچکی لدمایکێ شێخانی یان ژی دبێژنێ پشتوبەر . ئەڤ پشتوبەرە

بروانە ل : ٧

لە بناری کێوی خەما

شیعری : شەوبۆ محەمەد مراد
٧-١٠-١٩٧٩

« ١ »

لە شەوانی بێداریدا ، تەمەن وەك مۆم
دادەگیرسێ ..
وورد وورد چۆڕاوگەی فرمێسك لەقەدی خۆی
هەڵدەبەستێ ..
تا تاریکییە یەکگرتووەکان ،
کەرت کەرت بکاو لە ژێر باڵی ڕوونی خۆیدا
دایان پۆشێ ..
لەکاتێکا ، ژان دەزێتە گوێچکەی حەزی چەوساوەکان
لە دنیای کاسەی سەرمانا ،
خەونی هەزاران پەڵەگەنمی شین دەبینن ..
هەر ئەوساکە ،
داری هیواو خواستی سەوزبان ، تێر بەردەگرێ..

★ × ★

بەبیرم دێ ، ئێستاش ئەو سایەو
دەمەوێ ،
بە لوتکەی بەرزی هەڵگورددا سەربکەوم ..
زۆر زەحمەتە !!
بەڵام لەوەش زەحمەتترە ،
کە مێخێ لەپێڵاوەکانما بێت !!!

★ × ★

« ٢ »

زیخی کەناری جۆگەلەی ،
خەمەکانی ئەم سەردەمە ..
پرشنگ بۆ ڕۆژگار دەهاوێ ،
تا هەڵی شادیشس کزچ بکات ..
بۆ ئاسمانێ ، کە شارەکەی پڕ لەتەمە ...

★ × ★

« ٣ »

سینەی وشکی بیابانم ،
تینووی جۆگەی ئەو ژانەیە ..
کە برسییەکان پەڵە گەنمی بێشین دەکەن ..
بیرو هۆشم ،تامەزرۆن گوێیان لێیبێ !!
شانۆی ژینم ،
بێشەماڵە ، وێرانەیە ..
وشەی شیعرم ، بێبەکێنی ، پەرەوازەو بێلانەیە ..
هەستی زیندووم ..
بەبێ هۆرەی ڕێبواری ئەم ڕێگە سەختە
لاشەی مردووی گۆڕستانێکی گەورەیە ..

چیرۆکی « هایزیش بێل »ی ئەڵمانی

وەرگێڕانی « ڕەوف حەسەن»

دوای ئەوەی قاچیان چاككردمەوە .. لەسەر کارێك دایانمەزراندم کە بتوانم بەدانیشتنەوە هەڵیسووڕێنم .. ئەویش ژماردنی ئەو کەسانەیە کە بەسەر پردە نوێیەکەدا دەپەڕنەوە .. ئەوان بەوە بەختیاردەبن کە بەژمارە شارەزایی خۆیان بسەلمێنن .. لە شتی هیچو پووچو بێمانادا کۆمەڵە ژمارەیێك دروستبکەن .

ڕۆژ دەرواو زمانی لانیشم هەروەکو کاتژمێر دەجووڵێ .. ژمارە لە بان ژمارە کەڵەکەدەکەم .. لە ئێوارەدا ژمارەیێکی سەرکەوتوویان پێشکەش دەکەم .. بەمە ڕەنگو ڕوویان دەگەشێتەوە .. تا ژمارەکەش زیاتربێ،زیاتر دەگەشێنەوەو .

بیانووی تەواوی تیا دەدۆزنەوە تا بەو پەڕی خۆشییەوە لە سەرنوێنەکانیان پاڵی لێبدەنەوە .. چونکە هەموو ڕۆژێ هەزاران کەس بەسەر پردە نوێیەکەیاندا بەرپونەتەوە.. بەڵام بەداخەوە سەرژمێرەکەیان وردو ڕاستنییە .. من مرۆڤێکم گەرچی دەزانم چۆن دڵسۆزیو سەرراستی ی خۆمیان لا بەجێدێڵم ، بەڵام لەگەڵ ئەوەشدا هەرپشتم پێ نابەسترێ . بەوە بەختیاردەبم کە ڕێبوارێکیان لێ کەمبکەمەوە .. کاتێ هەست بە بەزەییو بەشیمانی دەکەم .. کۆمەڵێ ژمارەیان دەدەمێ ..بەختیاری ئەوان وا لەدەستی مندا .. هەر تووڕەش بووم یاجگەرەم دەست نەکەوت . .ژمارەیێکی تێنکرایان دەدەمێ.. یا لەوەش کەمتر .. کە دڵیشم بە شادی لێدەدات .. بەخشندەییم دەڕژێتە نێو ژمارەی لەپێنج ڕەقەم پێکهاتوو .

ئەوان تارادەیێك بەختیارن، هەموو جارێ بە شانازییەوە ژمارەکەم لەدەست دەفڕێننو چاویان بریقەدار دەبێو دەست بەشانما دەدەن . . ئەوان هەست ناکەن ..دوای ئەوەی دەست دەکەنە دابەشکردنو لێکدانو نیسبەت دۆزینەوە.. کە نازانم چیە .. حسابی ئەوەدەکەن لە دەقیقەیێکی ئەو ڕۆژەدا چەند کەس پەڕیوەتەوە .. پاش دەساڵی تریش چەند دەپەڕێتەوە .. ئەوان باشەڕۆژی چاوەڕوان

کراویان خۆشدەوێ «باشەڕۆژی دووەم » .. ئا ئەمە پیشەیانە .. بەڵام بەداخەوە ئەم هەموو ژمارانە هیچیان ڕاستنین .

کاتێ خۆشەویستە نەشمیلانەکەم بەسەر پردەکەدا دەڕوات ـ هەموو ڕۆژێ دووجار دێتو دەڕوات ـ دڵم لە لێدان دەکەوێ .. ئاوا بە شێوەیێکی ئاسایی .. تا لە شەقامە درەختاویەکەوە لا دەداو لەبەرچاو وندەبێ . . هەموو ئەوانەی لەم کاتەدا دەپەڕنەوە .. هەموویان لێدەشارمەوە .. ئەم دوو دەقیقەیە هی خۆمەو بە تەنیا هی خۆمە .. نایەڵم کەس لێم زەوتبکات .. هەروەها کاتێ کە ئێوارە لە دووکانی ساردەمەنی فرۆشەکە دەگەڕێتەوەو بەسەر شۆستەکەی ئەو بەردا دەڕوات .. زمانم بە ناچاری لە ژماردن دەکەوێ .. جارێکی تریش دڵم ڕادەوەستێو ژمارە دەست پێناکەمەوە تا لەچاو وندەبێ .. هەر کەسێکیش لەم کاتەدا بەبەر چاوە کوێرایی داهاتوەکانمدا بڕوات بەختیارەو ناچێتە نێو لیستەی نەمریی سەرژمێرییەوە ..

سێبەرە پیاوو سێبەرە ئافرەت . . گیانداره سرڕاوەکان .. بە نێو باشەڕۆژی چاوەڕوانکراوی ژمارەدا نارۆن .

ئاشکرایە من خۆشم دەوێ .. بەڵام ئەو ئاگای لەمە نیە .. ناشمەوێ پێی بزانێ. پێویستە بەی بەوەش نەبات کە بە چ شێوەیێکی پوختو خاوێن ژمارەکانم تێکەڵاو کردوە .. تا ئەو بەقاچە بچکۆلە خرپنەکانیەوەو بە قژە شەهلاییە درێژەکەیەوە بێ تاوانو بێئاگا بچێتە کۆگای ساردەمەنیەکانەوەو بەخشیشی زۆری خۆی وەربگرێ .. خۆشم دەوێ .. زۆر ئاشکرایە چەندم خۆشدەوێ ..

تازە بەتازە چاودێریان دەکردم .. بەڵام ئەو هاوڕێیەی لەو بەری پردەکە بۆ ئوتومبیل ژماردن دانراوە .. هەر زوو ئاگاداری کردمەوە .. بە شێوەیێکی سامناك وریابوومەوە . . هەروەکو شێت دەستمکرد بە ژماردن تەنانەت ئامێری کیلۆمەتر پێو لە من باشتری نەدەژمارد ..

سەرۆکی بەشی سەرژمێر خۆی لەو بەرەوە ڕاوەستابوو دەیژمارد .. دوایی ئەنجامی ژماردنی سەعاتێکی خۆی لەگەڵ ئەوی مندا بەراوردکرد .. ئەوەکەی من دانەیێکی کەمتربوو .. خۆشەویستە نەشمیلانەکەم ڕابوردبوو .. تا من زیندووبم نایەڵم ئەو نەشمیلە نازدارە بچێتە داهاتووی چاوەڕوانکراوەوە .. نابێ ئەم نەشمیلە خۆشەویستەم بچێتە جیهانی لێکدانو دابەشکردنەوە . . نابێ لەجێی ئەوان بەکاربهێنرێ .. دڵم خوێنی لێدەچۆڕێ .. چونکە بەبێ ئەوەی بتوانم سەیری کەم ناچارم هەر بژمێرم .. زۆر سوپاسی ئەو هاوڕێیەی ئەو بەرم دەکەم کە کاری ئوتومبیل ژماردنیان خستۆتە سەرشان .. بەهەر حاڵ ئەمە هەمووی

بروانە ل : ٧

قەزای پشدەر (پاشماوە)

هاووڵاتیان لە ناوچەکەدا دەڵێ یەکێك لەوانە پەیوەندی کردیانە بە دەرەوەی قەزا لە رێگای تەلەفۆنەوە کە هەموو داواکردنێکی سلێمانی دوو رۆژی پێ دەچێت، ئەمەش دەگەڕێتەوە بۆ نەبونی زیاتر لە یەك هێڵی تەلەفۆن لە نێوان قەڵادزێو سلێمانیدا لە لایەکەوەو تێکچونو شکانی لە لایەکی ترەوە جا بۆ ئەمەش پێشنیازی دانانی ئامێری شەپۆل (کریبل) دەکەین کە بریتی‌یە لە ٣ – ٤ هێل کە لەگەڵ ئاسایی خۆیدا لە سلێمانیش دەست ناکەوێت. هەروەها لە روی تەلەفزیۆنەوە قەزاکەمان تەنها یەك قناة وەردەگرێ ئەویش قناتی عەرەبی‌یە جا لەبەر ئەوەی دانیشتوانی ناوچەکەمان کوردنو ئەوەندە شارەزای زمانی عەرەبی نین پێویستە هەوڵی کردنەوەی قناتی کوردی بدرێت.

پاشان بەڕێز قائمقامی قەزا سەبارەت بە شارەوانی نارچەکەیان دەڵێ لە ریزی دووەم دایەو ئەوەی کە هەبێت یەك شۆفڵو گەڵابەیە بۆیە پێشنیازی دووگەڵابەی ترو گرێدەرێکی تر دەکەین کە بە شارەوانی بدرێت.

هەروەها دەڵێ: هەندێ زەوی هەن کە دەکەونە سنوری شارەوانی‌یەوە بەڵام تا ئێستا بە ناوی وەزارەتی کشتوکاڵو چارەسەرکردنی کشتوکاڵەوە ماوەتەوەو داوا دەکەین بە زوی جێبەجێ بکرێت.

دوا جار بەڕێز قائمقامی قەزای ناوبراو سەبارەت بە بواری نەهێشتنی نەخوێندەواری لە نارچەکەیاندا دەڵێ تا ئێستا کارێکی چاکی بۆ کراوەو دەکرێت بۆ نمونە تا ئێستا (١٥) قوتابخانەی گەلی لە ناو مەڵبەندی قەزاکەماندا کراوەتەوەو بریتی‌یە لە ٤٥ لقی پیاوانو ژنان هەروەها (١٦) لقی بۆ قۆناغی سەرەتاییو (٢٣) بۆ قۆناغی بنەڕەت کراوەتەوە.. شایانی باسە ژمارەی فێرخوازانی قوتابخانە گەلی‌یەکان ئێستا هەزارو ١٨٢ فێرخوازی ژنو پیاوە

هەروەها ژمارەی فێرخوازانی مەڵبەندەکانی نەهێشتنی نەخوێندەواری هەزارو ٢١٣ فێرخوازی ژنو پیاوە.

لە کۆتای چاوپێ کەوتنەکەی بەڕێز محمد امین عبو قائمقامی قەزای پشدەردا هاوڕێ جاسم محمد کریدی ئەمینداری سەرکردایەتی پارتی بەعسی عەرەبی سۆشیالیست لقی‌رانیەو ئەندامی لقی سلێمانی ئامادە بو ئەویش هاوبەش چاوپێ کەوتنەکەی کردو وتی: بە بۆنەی جەژنەکانی تەممووزو یەکەم بیرەوەری وەرگرتنی نامە پیرۆزو مەزنەکەی بەڕێز سەرۆکی فەرماندە صدام حسین گەرمترین پیرۆزبای خۆمان پێشکەش دەکەین.. هەروەها جەماوەرانی رانیەو دانیشتوانی گوندە هاوچەرخەکان بەڵێن بۆ سەرۆکی فەرماندە صدام حسین نوێ دەکەنەوە کە هەمیشە دەستکەوتەکانی شۆڕشو یەکێتی نیشتمانی بپارێزن..

هەروەها وتی: سەردانەکانی سەرۆکی فەرماندە بۆ ناوچە جۆربەجۆرەکانی ولات بوەتە مایەی پەیداکردنی باوەڕ هێنانێکی گەورە لە نێوان جەماوەرانو حزبی سەرکردەدا کە تا رادەیەك وای کردوە هاووڵاتیان راستەوخۆ بۆ چارە سەرکردنی کۆسپەکانیان رو بکەنە ئیدارەی ناوچەکانیان چونکە چاوی حزبو شۆڕش هەمیشە ئێشکگری جەماوەرانەو هەمیشە لەسەر رێنمایەکانی سەرۆکی فەرماندە صدام حسین مامەڵە لەگەڵ خەڵکیدا دەکات بەتایبەتی لەو روانگەیەوە کە دەڵێت دیموکراتیەت سەرچاوەی هێزی تاكو کۆمەڵە.. بۆ دووپاتی ئەمەش چاکترین بەڵگەمان هەڵبژاردنەکانی ئەنجومەنی نیشتمانی‌یە لە ناوچەکەماندا کە گەلێك شادمانی کردین بەوەی هاووڵاتیان لە لوتکە بەرزەکانی چیاکانەوە هاتنە خوارەوەو نوێنەری راستەقینەی خۆیان هەڵبژارد.

هەڵبژاردنی ئەنجومەنی (پاشماوە)

● بەرای جەنابتان رۆژی ١٩ ـی ئەیلوول چ گۆڕانێك دەخاتە ژیانی کۆمەڵانی خەڵك؟

× ساڵانی رابردوو، بگرە بە درێژایی مێژوو ئەم وولاتە تاقی کردنەوەیەکی بەم چەشنەی لە شێوەی مومارەسەی دیموکراتی سەر بە خواستەکانی کۆمەڵانی خەڵکی بەخۆیەوە نەدیوە، ژیانی هێمنی بۆ زامن نەکراوەو بارودۆخی ئەوتۆی بۆ نەرەخساوە بیروڕای خۆی بەسەربەستی دەربڕێو مومارەسەی ئەم تاقی کردنەوە گەورەیە بکات، لەبەر ئەوە رۆژی «١٩»ی ئەیلوول لاپەڕەیەکی نوێو گەشاوە دەبێ لە ژیانی هاووڵاتیانداو سەرەتای دەستپێ کردنی پاشەرۆژی روناکترە لە رێڕەوەی مێژوودا کە بەردەوام لە بەرەوپێشەوە چوندایەو ناوەستێ.

● هیواو خواستتان بۆ پاشەرۆژی ئەم تاقی کردنەوە چیە؟

× کۆمەڵانی خەڵك لە سەراپای کوردستاندا هیوایان بەم رۆژە گەورەیە بۆ ئەوەی خواستی خۆیان لە هێنانەدی کۆمەڵێکی شارستانی نوێو قۆناغێکی دیموکراتی بێننە دی.

لەسەر پردەکە (پاشماوە)

پەیوەندی بە مانەوەمەوە هەیە لێرەدا..

سەرۆکی سەرژمێر دەستیدا بە شانماوتی کە من پیاوێکی دڵسۆزو چاکم شایانی ئەوەم کەجێی متمانەیان بمو ئەمجا وتی:

« هەڵەکردن لە تاکە کەسێکداو بۆ ماوەی سەعاتێك نابێتە هۆی جیاوازی‌یێکی زۆر.. هەموو جارێ نیسبەتێکی دیاریکراو بۆ ئەم مەبەستە دەخەینە سەر ژمارەکان.. »

ئەوەشی وت: «داوادەکەم کە بتکەنە سەرژمێری عەرەبانە ئەسپلیەکان».

بێگومان عەرەبانەی ئەسپلی هەلێکی ئالتوونی‌یە.. عەرەبانەی ئەسپلی بە هارێکی بێ‌هاوتایە.. لە رۆژێکدا بیستو پێنج عەرەبانەی ئەسپلی زیاتر تێناپەڕێ. هەر نیو سەعات جارێك ژمارەیێك لە مێشکمدا لێ‌دەدات.. بەراستی بەهارە.

عەرەبانە ئەسپلی‌یەکان ناوازەن.. ماوەی سەعات هەشتدا رێیان پێنادرێ بە سەرپردەکەدا بپەڕنەوە.

ئێتر دەتوانم پیاسە بکەم.. یا بچمە کۆگای ساردەمەنیەکانەوە.. ئەویش دەتوانێ زۆر سەیرم بکات.. یا کەمێ لە تەکیابم کە بەرەو ماڵدەبێتەوە.. لەگەڵ خۆشەویستە نەشمیلانەکەمدا کە ناچێتە نێو جیهانی ژمارەوە..

بۆزانین

لە پرۆژەکانی نەخشەی پەرەپێدانی نەتەوەیی بەرنامەی رەنێوهێنان ئەمینداریەتی گشتی بەرێوەبردنی کاروخانەسازی قۆنتەراتی نهێنی ژمارە ٨٠/٣٩ دروستکردنی پەیمانگەی ئیسلامی لەگەڵ بەشی ناوخۆی پاشکۆ لە سلێمانی.

بە مەرای دەگەیەنین کە ئەم قۆنتەراتە نهێنی‌یەی سەرەوە بەپێی ئەم مەرجانەی خوارەوە هەیە:

١ – دەتوانرێت کۆمەڵە ئیستمارەی مەرجەکانی قۆنتەراتەکە لە مەڵبەندی ئەم بەرێوەبەرێتی‌یە یان لە بەرێوەبەرێتی کاری پارێزگای سلێمانی بە (٣٠) سی دینار وەربگیرێت بەمەرجێك قۆنتەراتچی کە قۆنتەراتەکەی خرایە ئەستۆ مەرجە گشتیو مواسەفاتە هونەری‌یەکان بکرێت.

٢ – دوا ماوەی پێشکەش کردنی تەندەرەکان لەیان پێش کاتژمێری دوازدەی رۆژی شەممەی رێکەوتی ٣٠-٨-١٩٨٠ دەبێتو پێشکەشی سکرتێری لیژنەی کردنەوەی تەندەرەکان دەکرێت لە مەڵبەندی ئەم ئەمینداریتی‌یەدا.

٣ – دەبێت ئەمانە لەگەڵ تەندەرەکاندا بن:

ا – بارمتەی سەرەتایی بە (ر٢٢٥٠.٠٠) بیستو دوو هەزارو پێنج سەد دینار لە شێوەی کەفالەتی بانقدا کە بۆ ماوەی شەش مانگ لە رۆژی داخستنی تەندەرەکانەوە بەکار بێت یان لە شێوەی چەکێکی مۆرکراودا.

ب – پێناسی ژووری بازرگانی لەگەڵ بەڵگە نامەیەکدا کە لە بەرێوەبەرێتی باجی داهاتەوە دەرچوو بێتو بۆ ئەم ساڵ نوێ کرابێتەوە.

ج – ئەو کارانەی لەمە دەچن.

د – پێناسی دیاری کردنی پلەی قۆنتەراتچی‌یەکان پلەی نوێیەم بەوەی بتوانێت بە پلەیەك لە پلەی خۆی بەرزتر بەشداری بکات.

٤ – هەرتەندەرێك لە کاتی دیاری‌کراودا پێشکەش نەکرێت یان هەموو مەرجەکانی تێدا نەبێت پشتگوێ دەخرێت.

٥ – ئەم بەرێوەبەرێتی‌یە پابەندی ئەوە نی‌یە نزم‌ترین تەندەر، لەلایەن نرخەوە یان هەر تەندەرێکی دیکە وەربگرێت.

٦ – هەر رۆژێکی دواخستنی کار (٥٠) پەنجا دینار سزا دەدرێتو بەدرێژایی ماوەی دواخستنەکە بەردەوام دەبێت.

٧ – ماوەی بەجێهێنانی تەندەرەکە شەش مانگە لە رۆژی پێشکەش‌کردنی تەندەردکانەوە.

٨ – دەبێت قۆنتەراتچی‌یەکان لەگەڵ تەندەرەکانیاندا نەخشەکان بگێڕنە دواوەو نەخشەکانیش تەنیا بەو قۆنتەراتچی‌یە دەدرێت کە قۆنتەراتەکەی بۆ دەردەچێت.

٩ – دەبێت قۆنتەراتچی بولێکی (٢٥٠) فلسی بەتەندەرەکەوە بلکێنێت.

١٠ – هەر تەندەرێك لە ناو زەرفێکی داخراودا نەبێت، رەت دەکرێتەوە.

١١ – لە بەجێهێنانی قۆنتەراتەکەدا پشت بە مەرجە گشتی‌یەکانی قۆنتەراتکاری کاروباری ئەندازیاری شاری بە هەردوو بەشی یەکەمو دووەمو چاککراوەکانی دەبەسترێت.

١٢ – هەر سڵ کردنەوەیەك لە لایەن قۆنتەراتچی‌یەوە لە تەندەرەکەدا بنووسرێت پشتگوێ دەخرێت.

١٣ – دەبێت قۆنتەراتچی کە قۆنتەراتەکەی بۆ دەرچوو ئەندازیارێکی سەرپەرشتی‌کەر دابمەزرێنێت هەموو رۆژێك سەر لە کارەکە بدات.

١٤ – دەبێت قۆنتەراتچی کە قۆنتەراتەکەی خرایە ئەستۆ عەمبارێك یان پتر بۆ چیمەنتۆ ئامادە بکات.

کمال رشید فتاح
ئەمینداری گشتی بەرێوەبردنی
کاروخانە سازی

طەوافید (پاشماوە)

ملکێ پیرەمێرو پیرەژنایە، بیرو هزرێد لاوینی‌یا وان تێتە بیرا وان، دڤێ دیلانێدا رکمانا خۆرتو لاوا دکەن دبێژنێ: دێ بابێ من، دێ چافێ من، کا ؟ هاها.. دیارە هێشتا پشتا وەچاك قایم نەبوویە ؟ هێشتا وە خۆ نەگرتی‌یە، دێ ملا ب هژینن، ب هلهلینن، رۆژ رۆژا وەیە، رۆژا کەیفو خۆشی‌یایە، پشتویەر دیلانا ماقوولو ژ خۆشەرمایە، ئانکو دبت پیرەمێر و بناڤ سەلاچۆی، گویشنیو ملانێ نەکەن، لێ پشتوبەرێ یان ژی کوڤەندا خاسا، خۆ ژ خۆرت ولاوا پێشتر دزانن...

پشتی رۆژ ئاڤا، خەلك خۆ دکێشتە ناڤ مالا، هەرێك خووندیێد خۆ، طوانی کەرێد خۆ دبەتە مالو هەکە مجێوری ئێکی بیانی دیت، رێبارەك کاسانەك، دێ بەتە مالو کەتە مێڤانێ خۆو بێژتێ تو خووندیێ خاسێ گوندیو یێ منی... پشتی بێهنەکێ لمال دخۆنو ڤەدخۆن، دێ شازبەند چتە مەیدانا ناڤ گوندیو شازێ ئێزی لێ‌دەتو پاشی چەند سترانو بەستا ب زرنایێ لێدت، گوندیو خووندی ژ مال دەرکەڤنو دەست ب دیلانێ کەن هەتا نێریکی نیشەڤ بگرە دەرەنگتر مەتا خوهدان‌دئەنی‌یا وان دهاڤێت.

(★) مەرگەهـ: ژکناری زمانی‌ڤە ژ دوو پەیڤێد سادە یا پێك‌هاتی‌یە مەر یان مێر + گەهـ: پاشگرە ب رامانا جهـو شوێن تێت ئانکو جهێ مێر لێو دبن سایەو دەسهەلاتێ مێردا.

كرێی نوێ بۆ هاتووچۆ لە پارێزگاكانی وڵاتدا

لیژنەی رێكخستنی‌بازرگانی پارەی كرێی هاتووچوی نوێی لەنێوان‌پارێزگاكانی وڵاتدا دیاری كردوە، لیژنەكە بریاری‌داوەهەركەسی سەرپێچی ئەم نرخە نوێیە بكات بەتوندی‌وبەپێی یاسای رێكخستنی بازرگانی ژمارە (٢٠) ی ساڵی ١٩٧٠ سزای بدات.

جابۆ ئەوەی خوێنەران‌ئاگاداری ئەو نرخانەبن والێرەدا نرخی هاتووچۆ لە پارێزگاكانی ناوچەی باكوری وڵات بەهاو وڵاتیان رادەگەیەنین:

پارێزگا	به ئوتومبیلی (٥) نەفەری: فلس	دینار	به ئوتومبیلی ١٨ نەفەری ٤٠ نەفەری: فلس	دینار
بەغدا – تەئمیم	٣٠٠	١	٧٥٠	–
بەغدا – هەولێر	٧٥٠	١	٠٠٠	١
بەغدا – سلێمانی	٧٥٠	١	٠٠٠	١
تامیم – هەولێر	٦٠٠		٤٠٠	
تامیم – سلێمانی	٦٥٠		٤٠٠	
نەینەوا – دهوك	٤٥٠		٢٥٠	
نەینەوا – هەولێر	٥٠٠		٣٠٠	
سلێمانی – هەولێر	١٠٠	١	٦٠٠	

بۆزانین

لە پرۆژەکانی نەخشەی پەرەپێدانی نەتەوەیی بەرنامەی رەنێوهێنان ئەمینداریەتی گشتی بەرێوەبردنی کارو خانەسازی قۆنتەراتی نهێنی ژمارە ٨٠/٣٨ دروستکردنی مەڵبەندی گورج نریاکەوتن لە سلێمانی.

بەمە رای دەگەیەنین کە ئەم قۆنتەراتە نهێنی‌یەی سەرەوە بە پێی ئەم مەرجانەی خوارەوە هەیە:

١ – دەتوانرێت کۆمەڵە ئیستمارەی مەرجەکانی قۆنتەراتەکە لە مەڵبەندی ئەم بەرێوەبەرێتی‌یە یان لە بەرێوەبەرێتی کاری پارێزگای سلێمانی بە (١٠) دە دینار وەربگیرێت بە مەرجێك قۆنتەراتچی کە قۆنتەراتەکەی خرایە ئەستۆ مەرجە گشتیو مواسەفاتە هونەری‌یەکان بکرێت.

٢ – دوا ماوەی پێشکەش‌کردنی تەندەرەکان لە یان پێش کاتژمێری دوازدەی نیوەڕۆی شەممەی رێکەوی ٣٠-٨-١٩٨٠ دەبێتو پێشکەشی سکرتێری لیژنەی کردنەوەی تەندەرەکان دەکرێت لە مەڵبەندی ئەم ئەمینداریتی‌یەدا.

٣ – دەبێت ئەمانە لەگەڵ تەندەرەکاندابن:

ا – بارمتەی سەرەتایی بە (٨٠٠) هەشت سەد دینار لە شێوەی کەفالەتی بانقدا کە بۆ ماوەی شەش مانگ لە رۆژی داخستنی تەندەرەکانەوە بە کاربێت یان لە رۆژی داخستنی تەندەرەکانەوە بە کاربێت یان لە شێوەی چەکێکی مۆرکراودا.

ب – پێناسی ژووری بازرگانی لەگەڵ بەڵگە نامەیەکدا کە لە بەرێوەبەرێتی باجی داهاتەوە دەرچوو بێتو بۆ ئەم ساڵ نوێ کرابێتەوە.

ج – ئەو کارانەی لەمە دەچن.

د – پێناسی دیاری‌کردنی پلەی قۆنتەراتچی‌یەکان پلەی نوێیەم بەوەی بتوانێت بە پلەیەك لە پلەی خۆی بەرزتر بەشداری بکات.

٤ – هەر تەندەرێك لە کاتی دیاری کراودا پێشکەش نەکرێت یان هەموو مەرجەکانی تێدا نەبێت پشتگوی دەخرێت.

٥ – ئەم بەرێوەبەرێتی‌یە پابەندی ئەوە نی‌یە نزم ترین تەندەر لە لایەن نرخەوە یان هەر تەندەرێکی دیکە وەربگرێت.

٦ – هەر رۆژێکی دواخستنی کار ٢٠ بیست دینار سزا دەدرێتو بە درێژایی ماوەی دواخستنەکە بەردەوام دەبێت.

٧ – ماوەی بەجێهێنانی تەندەرەکە شەش مانگە لە رۆژی پێشکەش‌کردنی تەندەرەکانەوە.

٨ – دەبێت قۆنتەراتچی‌یەکان لەگەڵ تەندەرەکانیاندا نەخشەکان بگێڕنە دواوەو نەخشەکانیش تەنیا بەو قۆنتەراتچی‌یە دەدرێت کە قۆنتەراتەکەی بۆ دەردەچێت.

٩ – دەبێت قۆنتەراتچی پولێکی (٢٥٠) فلسی بە تەندەرەکەوە بلکێنێت.

١٠ – هەر تەندەرێك لەناو زەرفێکی داخراودا نەبێت رەت‌دەکرێتەوە.

١١ – لە بە جێهێنانی قۆنتەراتەکەدا پشت بە مەرجە گشتی‌یەکانی قۆنتەراتکاری کاروباری ئەندازیاری شاری بە هەردوو بەشی یەکەمو دووەمو چاککراوەکانی دەبەسترێت.

١٢ – دەبێت قۆنتەراتچی کە قۆنتەراتەکەی بۆ دەرچوو ئەندازیارێکی سەرپەرشتی‌کەر دابمەزرێنێت هەموو رۆژێك سەر لە کارەکە بدات.

١٤ – دەبێت قۆنتەراتچی کە قۆنتەراتەکەی خرایە ئەستۆ عەمبارێك یان پتر بۆ چیمەنتۆ ئامادە بکات.

کمال رشید فتاح
ئەمینداری گشتی بەرێوەبردنی
کارو خانەسازی

بۆزانین

لە پرۆژەکانی نەخشەی پەرەپێدانی نەتەوەیی بەرنامەی رەنێو هێنان ئەمینداریەتی گشتی بەرێوەبردنی کارو خانەسازی قۆنتەراتی نهێنی ژمارە ٨٠/٤٠ دروست کردنی بارەگای لقی یەکێتی گشتی ئافرەتانی عیراق لە پارێزگای سلێمانی لەبەر ئەوەی کەس بۆ وەرگرتنی ئەم قۆنتەراتەی سەرەوە نەهاتە پێشێ بریارماندا کە دووبارە بەگوێرەی ئەم مەرجانەی خوارەوە بلاوی بکەینەوە:

١ – دەتوانرێت کۆمەڵە ئیستمارەی مەرجەکانی قۆنتەراتەکە لە مەڵبەندی ئەم بەرێوەبەرێتی‌یە یان لە بەرێوەبەرێتی کاری پارێزگای سلێمانی بە (١٥) پانزە دینار وەربگیرێت بە مەرجێك قۆنتەراتچی کە قۆنتەراتەکەی خرایە ئەستۆ مەرجە گشتیو مواسەفاتە هونەری‌یەکان بکرێت.

٢ – دوا ماوەی پێشکەش کردنی تەندەرەکان لە یان پێش کاتژمێری دوازدەی نیوەڕۆی یەکشەممەی رێکەوتی ٣١-٨-١٩٨٠ دەبێتو پێشکەشی سکرتێری لیژنەی کردنەوەی تەندەرەکان دەکرێت لە مەڵبەندی ئەم ئەمینداریتی‌یەدا.

٣ – دەبێت ئەمانە لە گەل تەندەرەکاندا بن:

ا – بارمتەی سەرەتایی بە (ر٦٠٠٠) شەش هەزار دینار لە شێوەی کەفالەتی بانقدا کە بۆ ماوەی شەش مانگ لە رۆژی داخستنی تەندەرەکانەوە بەکاربێت یان لە شێوەی چەکێکی مۆر کراودا.

ب – پێناسی ژووری بازرگانی لە گەڵ بەڵگەنامەیەکدا کە لە بەرێوەبەرێتی باجی داهاتەوە دەرچوو بێتو بۆ ئەم ساڵ نوێ کرابێتەوە.

ج – ئەو کارانەی لەمە دەچن.

د – پێناسی دیاری کردنی پلەی قۆنتەراتچی‌یەکان پلەی نوێیەم بەوەی بتوانێت بە پلەیەك لە پلەی خۆی بەرزتر بەشداری بکات.

٤ – هەر تەندەرێك لە کاتی دیاری کراودا پێشکەش نەکرێت یان هەموو مەرجەکانی تێدا نەبێت پشت گوێ دەخرێت.

٥ – ئەم بەرێوەبەرێتی‌یە پابەندی ئەوە نی‌یە نزم ترین تەندەر لە لایەن نرخەوە یان هەر تەندەرێکی دیکە وەربگرێت.

٦ – هەر رۆژێکی دوا خستنی کار ٣٥ سیو پێنج دینار سزا دەدرێتو بە درێژایی ماوەی دواخستنەکە بەردەوام دەبێت.

٧ – ماوەی بەجێهێنانی تەندەرەکە شەش مانگە لە رۆژی پێشکەش کردنی تەندەرەکانەوە.

٨ – دەبێت قۆنتەراتچی‌یەکان لە گەڵ تەندەرەکانیاندا نەخشەکان بگێڕنە دواوەو نەخشەکانیش تەنیا بەو قۆنتەراتچی‌یە دەدرێت کە قۆنتەراتەکەی بۆ دەردەچێت.

٩ – دەبێت قۆنتەراتچی پولێکی (٢٥٠) فلسی بە تەندەرەکەوە بلکێنیت.

١٠ – هەر تەندەرێك لە ناو زەرفێکی داخراودا نەبێت رەت دەکرێتەوە.

١١ – لە بەجێهێنانی قۆنتەراتەکەدا پشت بە مەرجە گشتی‌یەکانی قۆنتەراتکاری کاروباری ئەندازیاری شاری بە هەردوو بەشی یەکەمو دووەمو چاککراوەکانی دەبەسترێت.

١٢ – هەر سڵ کردنەوەیەك لە لایەن قۆنتەراتچی‌یەوە لە تەندەرەکەدا بنووسرێت پشت گوێ دەخرێت.

١٣ – دەبێت قۆنتەراتچی کە قۆنتەراتەکەی بۆ دەرچوو ئەندازیارێکی سەرپەرشتی کەر دابمەزرێنێت هەموو رۆژێك سەر لە کارەکە بدات.

١٤ – دەبێت قۆنتەراتچی کە قۆنتەراتەکەی خرایە ئەستۆ عەمبارێك یان پتر بۆ چیمەنتۆ ئامادە بکات.

کمال رشید فتاح
ئەمینداری گشتی بەرێوەبردنی
کارو خانەسازی

Institut Kurde de Paris

ڕەنجی ئافرەت لە سێ پێشانگای جۆربەجۆردا .

حمه سعید حمه کریم

● لەم ماوەی پێشووەدالە نێوان چالاکیەکانی یەکیەتی ئافرەتانی سلێمانیداوبەبۆنەی ئاهەنگەکانی تەمموزەوە سێ پێشانگای جۆراوجۆر کرانەوە کە وا لێرەدا بە جیاجیا باسیان لەکەین .

● پێشانگای یەکەمیان پێشانگایەکی ساڵانەی وێنەی فۆتۆغرافی بوو کە هەموو ساڵێك سازی ئەدەن .

پێشانگای ئەمساڵیان بریتی بوو لە ٥٠ تابلۆی ڕەش و سپی و ١٣ تابلۆی ڕەنگاورەنگ کە بابەتەکانیان باسی چالاکی و جموجوڵی یەکیەتی ئافرەتانی ئەکردو ئەمە سێیەم پێشانگایانەو وێنەکان بە کامێرای خوشکە ڕووناك احمد علی وێنەگری لقی یەکیەتی ئافرەتانی سلێمانی گیراوون و هەر خۆشی تابلۆکانی گەورە کردووەو لە شێوەیەکی جواندا پێشانگاکەی ڕازاندبووەوە پێشانگا کە هاوڕێ عبدالرزاق فارس ئەمینداری سەرکردایەتی شوعبەی سلێمانی حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیست لە ئاهەنگێکی خنجیلانەدا بە ئامادەبوونی بەرێز صبیحە صالح کریم سەرۆکی لقی یەکیەتی کردبووەوە جەماوەرێکی زۆر لە بینەران ئامادە بوون .

● پێشانگای دووەمیان پێشانگای وێنەی دەستی منداڵان بوو کە لە مەڵبەندی ڕاهێنان و گۆرانکاری لقی ئافرەتاندا بەرێز صبیحە صالح کریم سەرۆکی لقی ئافرەتانی سلێمانی لە ئاهەنگێکی بچکۆلانەدا بە ئامادەبوونی هەندێ لە ئەندامانی دەستەی بەڕێوەبەری ئەو لقە کردیەوەو پێشانگا کە بریتی بوو لە وێنەی دەستی منداڵانی باخچەی ساوایان و قوتابیانی پۆلی یەکودووی سەرەتایی و وێنەکان هەستی پاکوناسکی جگەرگۆشەکانمانیان پیشان ئەدەین .

● پێشانگای سێیەمیان پێشانگای جلوبەرگی میللی بوو کە شوعبەی سلێمانی ئافرەتان بە هاوبەشی مەڵبەندی رزگاری ئافرەتان لە بارەگاکەی خۆیاندا سازیان کردبوو لە ئاهەنگێکدا بەرێز عطیە شنداخ لێپرسراوی نووسینگای پیشەیی لە شوعبەی سلێمانی حزبدا کردیەوەو خوشکم ناهیدە لێپرسراوی مەڵبەندی رزگاری ئافرەتان .دەربارەی ئەم پێشانگایە وتی :ــ

× ئەم پێشانگایەمان بە هاوبەشی شوعبەی ناوخۆی سلێمانی کردۆتەوەو بریتی‌یە لە جلوبەرگی میللی و ئەو جلوبەرگەی کە ئەمرۆ ئافرەتان بەکاری ئەهێنن و هەموو بەرهەمەکان بە دەستوپەنجەی ئەندامانی یەکیەتیمان دوراوون و هەموویان نرخیان لەسەر دانراوەو هەر کەس بیەوێ پێی ئەفرۆشین و کەڵك و سود لە پارەکەی وەرئەگرین بۆ پێش‌خستنی ئیشوکاری‌خۆمان .

چیرۆکان دەگەشێنەوە

کەلێ چرۆ هەن ، لێرەو لەوێ دەم دەکەنەوەو دەیانەوێ بەردەوام بن ، هەندێ لەو چرۆ تازانە لە ئەنجامی ورە بەرنەدان و تەقەللای گەورە هیچ خەزانێك ناتوانێ هەڵیان وەرێنێ و دەم بۆ تیشکی باشە ڕۆژێکی گەش دەکەنەوە .. هەندێکشیان لە ئەنجامی باری کۆمەڵایەتی پێش سەر هەڵدان هەڵدەپروکێن و ناگەنە ئاوات.

● لە ساڵی ١٩٦٢ لەشاری ڕەواند چاوم هەڵێناوەو هەر لە منداڵیەوە خولیای هونەرو نووسین و خوێندنەوە بووم ، کاتێ کە دیوانی شاعیرەکانم ئەخوێندەوە یان لە سەر تەختەی شانۆ چاوم بە بەرهەمێکی هونەری دەکەوت و پڕ بە دڵ دەگەشامەوە ..

● دوای ئەوە چۆن دەستت بەنووسین کرد ؟

● کاتێ وەکو کچەگیرودەیەکی ناو ئەم کۆمەڵە خۆزگەکانم گەورە بون و لەناخمدا تەقینەوە ویستم بیانخەمە بەرچاو .. بەڵام ئێشتا هەر دەیان شارمەوەو بەڵام عەشقی نووسین بوە بەبەشێکی گەورەی ژیانم ...

شێرزاد عبدالرحمن :

ئەمیان بە ڕەنگ توانای خۆی دەردەبڕێت .

● ناوم (وفیقە محمد یعقوب) ە و لە ساڵی ١٩٥٣ لە شاری کەرکوك چاوم بۆ ژبان کردۆتەوە .

● دەرچوی ئەکادیمی هونەرە جوانەکانی بەغدام .

● ئێستاش مامۆستای هونەری خانەی پێگەیاندنی مامۆستایانی کچانی سلێمانیم .

● تائێستا نزیکەی چوار پێشانگا بەرهەمەکانمی وەك : پەیکەرو ـ زەخرەفەو ـ هەڵکۆڵین و ـ کاری دەستو تابلۆ ـ خستۆتە بەردەم بینینەوە .

● لەم ڕۆژانەی داهاتودا نیازم هەیە پێشانگایەکی تایبەتی بۆ خۆم بکەمەوە .

● نیازم هەیە هەوڵی تەواوم بۆ هونەرەکەم بخەمە کارو نەختێك لە دنیای جەنجالی قوتابخانەوە دور بکەومەوە،

● ئافرەت لە ناو ئێمەدا بە قەدەر پیرۆزی دواکەوتوەو ئێستاش ڕوناکی‌یەکی نوێ لە کۆشی گرتوە .

● چوار ساڵە لە سلێمانیم و هونەرم لە ماڵەوە خۆشتر ددرێت ،

● هیوام وایە ئێمەش وەك ئافرەتانی جیهان لە پێناو نوێ‌خوازیدا ئافرەت بین .

● جەباری حاجی کەریم ●

چاپکراوی نوێ

گۆڤاری ڕۆژی کوردستان

ژمارە ٦٠ی گۆڤاری ڕۆژی کوردستان کە گۆڤارێکی ڕۆشنبیری گشتی‌یەو کۆمەڵەی ڕۆشنبیری کوردی لە بەغدا بە هەردوو زمانی کوردی و عەرەبی دەری دەکا کەوتە بازارەوەو لەم ژمارەیەدا چەندان باس و بابەتی ڕۆشنبیری و ئەدەبی و لێکۆڵینەوەی بەکەڵك دەخوێنرێتەوە .

چارەنووسی ئادەمیزاد ...

لەم دواییەدا ، لە بەرهەمەکانی میخائیل شولۆخۆف دوکتور ئەورەحمانی حاجی مارف لە زمانی ڕووسی‌یەوە ، چیرۆکی « چارەنووسی ئادەمیزاد »ی کردوە بە کوردی و مامۆستا محمدی مەلا کریم پێیدا چوەتەوە . ئەم بەرهەمە هەنگاوێکی دڵسۆزانەیە بۆ وەرگێڕانی شاکارە ئەدەبیەکانی جیهان بەتایبەتی لەو زمانەوە کە بەرهەمەکەی پێ نووسراوە .

چلەی ماتەم

یەکێتی نووسەرانی کورد ـ لقی سلێمانی ـ لە بارەگای یەکێتی ، سەعات پێنجی ڕۆژی پێنجەمەی ٢٨-٨-١٩٨٠ یادی چلەی ئەدیبی مەزنی کورد مامۆستا محرم محمد امین دەکاتەوە .

ـ یەکێتی نووسەرانی کورد ـ

لەدەرەوەی سنوور

تا بەرەبەیان گۆرانی دەڵێ

هونەرمەندی فەرەنسایی ناسراو بانیرد لاڤلیبە بەوە ناوبانگی دەرکردوە ، کە بە تەنیا ، لە ئێوارەوە تا بەرەبەیانی گۆرانی دەڵێ و هەست بە هیلاك‌بوون ناکا . ئەو لاوانەی فەرەنسا کە عاشقی دەنگی بوون . ئەوانیش لەبەر دەنگە بە ناوبانگەکەی ، تا بەرەبەیان ئێشك دەگرن و گوێ لە دەنگە بەسۆزەکەی دەگرن .

لە گۆرانیەوە بۆ سینەما

کچە گۆرانی بێژی ئەڵمانی ناسراو برجیت کرافت کە ساڵی ١٩٧٥ باداشتی «دەنگی زێڕینی » وەرگرت ، ئێستا ڕووی کردۆتە سینەماو لە فلیمی « ڤالسی ڤیەنا »دا دەوری پاڵەوانی پێدراوە .

شۆخێك لە دارستانێکی نووستودا ..

سەماکەری بالیەی هەڵکەوت نویللابونتوا ئێستا خەریکی بینینی دەوری پاڵەوانیە لە فلیمێکدا بەناونیشانی « شۆخێك لە دارستانێکی نووستودا ، ئەوەی شایانی باسە نویللا بەناوبانگ ترین سەماکەری بالیە لە هەموو ئەوروپادا .

جیهانی منداڵان

ئەم دوو منداڵە شیعر دەنووسن

منالە ئازیزەکان ..

(سروە) و (مەریوان)خوشك و بران ، سروە تەمەنی١٤ ساڵەو مەریوانیش ١٢ ساڵ .. هەر لە زووەوەحەزیان لە شیعرو چیرۆك کردوە ، لەم بارەیەوەیش دایکیان مێشکی بە جوانترین‌شیعرو چیرۆکی کوردی زاخ داون .. ئەڵبەتە ئەوانیش زیرەك و وریان و لە تەك‌خوێندن و ئەرکەکانی قوتابخانە، چیرۆك و شیعریش بۆ منالان دەنووسن ..

بەم دواییە بە هەردووکیان نامیلکەیەکی خنجیلانەیان بە ناوی (ئارەزوو) چاپکردو بڵاویان کردوە .. ئەم نامیلکەیە بریتی‌یە لە کۆمەڵێك چیرۆك و شیعری کوردی کە سروەو مەریوان بە کوردیەکی سادەو ڕەوان نووسیویانەو پێشکەشی منالانی کوردستانیان کردوە..

منالە ئازیزەکان دوای ئەوەی کە سروەو مەریوان ئەم چەند شیعرو چیرۆکەی خۆیان بڵاو کردوە ، ئێمەیش زۆر بە پەرۆشەوە بووین کە بیانناسین ، بۆیە هەوڵماندا گفتوگۆیەکیان لە گەڵ ساز بدەین و لە گۆشەی منداڵاندا بڵاوی بکەینەوە .

تاکو ئێوەی خۆشەویستیش بیانناسن ..

ئێستا با بزانین سروەو مەریوان چ دەڵێن :

● (سروە) : ـ

من ناوم سروە نوری‌یە ، ئێستا لە قوتابخانەی ناوەندی گەلاوێژ لە هەولێر ، دەخوێنم لە پۆلی سێ‌یەمی ناوەندیم تەمەنم ١٤ ساڵە بۆ پازدە ساڵی دەچم .. حەز لە خوێندنەوەی شیعرو چیرۆکی کوردی دەکەم ، بە تایبەتیش ئەوانەی کە بۆ منداڵان دەنووسرێن .. ڕۆژنامەو گۆڤارە کوردیەکان دەخوێنمەوەو حەزم لێیە هەموو گۆڤارو ڕۆژنامەیەکی کوردی گۆشەیەك بۆ منداڵان تەرخان بکەن ، خۆ ئەگەر گۆڤارێکی منداڵان بە زمانی کوردی هەبێت ئەوە ئاواتی لەمێژینەم دێتە دی ..

ـ : باشە سروە خان ، دوای چاپکردنی (ئارەزوو)، بەرهەمی تر چیتان هەیە ؟

ـ : بەرهەمی ترمان هەیە، بەڵام جارێ ئامادەمان نەکردوە کە چاپی بکەین ..

ـ : باشە تۆ لە (شاعیرانی کورد) ، شیعری کامەیانت بە دڵەو لە بەرت کردوون ؟

ـ : زۆر حەز لە شیعرەکانی بێ‌کەس و حاجی قادرو پیرە مێرد دەکەم و زۆرم لەبەرن ..

ـ : بۆچی ؟

ـ : چونکە هەستی نیشتمان پەروەری لە شیعرەکانیان دەدرەوشێتەوە .

ـ ئەدی شاعیرە لاوەکان..

ـ : لە شاعیرە (تازەکان)، شێرکۆ بێ‌کەس و لەتیف هەڵمەت .

ـ : ئافەرم سروە خان ، باشە تۆ لە پاڵ شیعرو چیرۆکدا حەز لە چیتریش دەکەی ؟

ـ : حەز لە نیگار کێشان .

ـ : تۆ دەتەوێ لە دوا ڕۆژدا ببی بە چی ؟

ـ : دەمەوێ ببم بە پزیشك .

ـ : سروە خان بۆچی دەتەوێ ببی بە پزیشك ؟

ـ : چونکە پیشەیێکی مرۆڤانەیەو دەتوانم خزمەتی نەتەوەکەمی پێ بکەم ..

ـ : ئافەرم سروە خان ، ئێمەیش هیوای سەرکەوتنت بۆ دەخوازین ..

منالە ئازیزەکان ..

ئەوە سروەمان ناسی ئەمجارە بابێین کاکە مەریوانی برایشی بناسین و بزانین چ دەڵێ :

● (مەریوان) : ـ

ناوم مەریوان نووری‌یە ، برای سروە نووریم تەمەنم ١٢ ساڵانە .. ئێستا لە پۆلی یەکەمی ناوەندیم .. منیش لەو کاتەیدا کە ناسم کردوە حەزم لە خوێندنەوەی شیعرو چیروکی کوردی کردوە ، بە تایبەتیش هی منداڵان .. گۆڤارو ڕۆژنامە کوردیەکان بە پەرۆشەوە دەخوێنمەوە ، ئەوەش دایکم هەر لە زووەوە فێری کردووین .. زۆرم حەز لێیە گۆڤارێکی منداڵان بە زمانی کوردی‌دەربچێت ئەگەر مانگی جارێکیش بێت ..

ـ : کاکە مەریوان ، ئەو شیعرو چیرۆکانەی کە لە (ئارەزوو)دا بڵاوتان کردنەوە کامەیان هی تۆ بوون ، کامە هی سروەی خوشکت بوون ؟

ـ : ئێمە هەمیشە پێکەوە دەنووسین ، هەموو جارێ لە ماڵەوە پێکەوە دادەنیشین شیعرێك یاخود چیرۆکێك دەنووسین ، لە دوایشدا پیشانی دایکمانی دەدەین .

ـ : لە شاعیرەکانی کورد کامەیانت بە دڵەو کامەیانت خوێندۆتەوە .. ؟

ـ : زۆرم شیعری کوردی خوێندۆتەوە .. حەز لە شیعرەکانی هێمن و شێرکۆ بێ‌کەس و هەروەها (بێ‌کەس) خۆی دەکەم ..

ـ : بۆچی ؟

ـ : چونکە حەزیان لێدەکەم !!

ـ : چیتر .

ـ : حەز لە وەرزشیش دەکەم .

ـ : چ جۆرە وەرزشێ ؟

ـ : فتبۆڵێن ..

ـ : باشە کاکە مەریوان تۆ لە پاشە ڕۆژدا دەتەوێ ببی بەچی ؟

ـ : دەمەوێ ببم بە ئەندازیار .

ـ : بۆچی دەتەوێ ببی بە ئەندازیار .

ـ تاوڵاتەکەم ئاوەدان بکەمەوە لەپاشە ڕۆژدا .

ئافەرم مەریوان .. سەرکەوتووی ..

منالە ئازیزەکان !

بەم جۆرە سروەو مەریوانمان ناسی ، هیواداربن ئێوەشس هەمووتان وەکو ئەوان عاقڵ عاقڵ هەوڵی خوێندنەکەتان بدەن ، تاکو لە پاشە ڕۆژدا ببن بە ڕۆڵەیێکی دڵسۆز . ئێنر بەخواتان دەسپێرم .

براتان

نەژاد

چیرۆك بۆ منداڵان

ئەو دارەی گەڵای خۆی فرۆشت

لەتیف هەڵمەت

بەهار هات دارتوویەك بەلوبۆی لێ دەرێژی کردو گەڵای سەوز توورسیان کرد..

چۆلەکەو هەزاران باڵداری تر لە ناو گەڵا سەوزو ـبەلوبۆکانیدا هێلانەی خۆیانیان ساز کرد ...

دارەکە لە توورسی گەڵا زۆرەکانی خۆی کەوتە بێزاری دەربڕین ... چۆلەکەو باڵندەکان پێیان وت :

ـ تۆ بەم گەڵایانەوە شەنگی و جێ ڕازی دڵدارانی ئەگەر ئەم گەڵایانە نەبێ تۆ دارێکی وشك و زردەبی و کەس ڕووت لێ‌ناکا ... !

دار توەکە بە قسەیانی نەکردو بە بای وت :

ـ ئەی با توندەکە ئەی هاوڕێکەم گەڵاکانم هەڵوەرێنەو باری لەشم سوك کە ..

با هاژەی کردو لق‌وچڵەکانی خستە لەرزین و گەڵاکانی هەڵوەران ..

باڵدارو چۆلەکەکان دارەکەیان جێ‌هێشت و دڵداران وازیان لێ‌هینا ..

کە باکە لەو سەرەوە گەڕایەوە ڕوانی دار توەکە دەگری ... لێی نزیك بودوەو بە گوێیدا چپاندی :

ـ ئەی دار توەکە بۆ دەگریت ... ؟

دار توەکە بە تورگێکی پڕ هەنسکەوە گوتی :

ـ تەنیام نە چۆلەکەیەك گۆرانیم بۆ دەڵێ و نە دڵدارێکیش لە سایەمدا بەداستانی دڵداری خۆی دەگێڕێتەوە ...

باکە قاقا بە دار توەکە پێکەنی و بەلوتکەکاندا هەڵکژا ...

چاوی کامێرا

پێویستی پەنا ئەدۆزێتەوە کامێرای حمه سعید حمه کریم

● لەم ڕۆژانەدا دنیا زۆرگەرمەو پلەی گەرما ئەوەندە بەرز بۆتەوە کە لەوانەیە بڵێم زۆر کەس هەبوون خەریك بوو بەرگەی نەگرن و ئیتر با کارەبا کوژانەوەش لەولاوە بوەستێ ـ کە پەنای‌ئەو کەسانەشی نەئەهێشت کە لە تاوانا پەنایان ئەبردە بەر پانکەو شتە کارەبایی‌یەکانی تر و لە ماڵ نەئەهاتنەدەرەوەو هەر یەکەیان پەتایان ئەبردە بەر شتێکی تایبەتی‌وئەم کچۆلە جوانەیش .

(فرمێسك تۆفیق معروف)وەك لە وێنەکەیدا دیارە پەنای بردۆتە بەر ئەو سەتڵەئاوەی بەر بەلوعەکەیان و ئەیەوێ خۆی فێنك کاتەوەو فرمێسك خان لە گەرماناو لە بێ‌کارەبایدا پێویستی بە خۆ فێنك کردنەوە هەبووە بۆیە پەنای‌بەو سەتڵە ئاوەی بەر بەلوعەکەیان بردووە کەواتە‌پێویستی پەنا ئەدۆزێتەوە

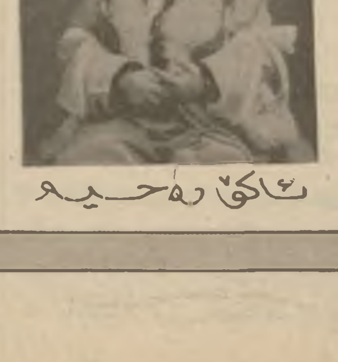

شاکۆ ڕەحیم

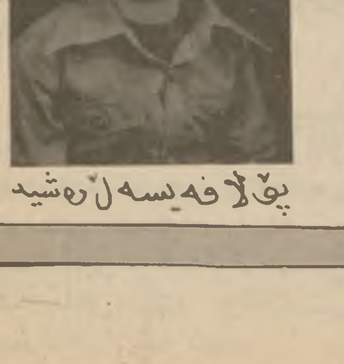

پۆلا فەیسەڵ ڕەشید

دەقی وتارە مێژوویەکەی سەرۆک فەرماندە صدام حسین لە ئۆردوگای پاڵەوانانی قادسیەدا

ئێمە پێش ئەم سەردانە هاتین بۆ ئۆردووگای قادسیەو ئێمە هەمیشە کە لەگەڵ لاوان لە ئۆردووگای قادسیە بەیەك دەگەین لاوێتی‌مان نوێ‌دەکەنەوە یاخود لاوێتی‌مان بیر دەخەنەوە .. لە دیدەنی‌یەکی پێشوودا لەگەڵ هاوڕێکانتان لەم ئۆردوگایەدا گوتمان : ئەو خەڵکەی بەری ئەم پلەیەی گەرمای تەمووز دەگرنو ئەو کاتە تەمووز بوو ئێستاکەش مانگی (ئاب)ەو گەرماکەی کەم نی‌یەو بەدڵنیاییەوە ئەو خەڵکە کاتێك ئەو کارە سەختە دەکەنو بەئارەزووی خۆیان بەری ئەو گەرمایە دەگرنو لە هەمان کاتدا وەك بولبول دەخوێنن نەك تەنیا کچە لاوەکان بەڵکو لاوانی کوڕوکچ .

کاتی خۆی بەوانمان گوت ئەم جۆرە بەرگەگرتنە تەنیا بڕوای بەرز بەبیروباوەڕەکانو بەها نوێیەکان بەدی‌دێنێ کە بەهاکانی شۆڕشن کە گەلی مەزنی عراقمان لەسەر خاکی – وادی الرافدین – لە پێناوی خزمەتی نەتەوەی عەرەب لەگشت جێگایەك دروستی‌کردوون .. بیستوومە کە ژمارەیەك لە هاوڕێیان قوتابیانی عەرەبتان لە نێو دایە سڵاو ڕێزی سەرکردایەتیان لێ بێ بەرامبەر بە هەستیانو بەرامبەر بەو کۆششەی دەیکەن بە بەشداربوونیان لەگەڵ براو هاوڕێیە عراقی‌یەکانیان بە کچو کوڕەوە لەم ئۆردوگایەدا . پێش ماوەیەك ژمارەیەك لە هاوڕێیان ئامۆژگاری ئەندامانی سەرکردایەتیان دەکرد کە خۆیان زۆر ماندوو نەکەنو پێیان گوتن ئەم جۆرە ڕێگایەی کارکردنە ئازارتان دەدات ... ماندوو بوون بۆ لەش باش نی‌یە ، پێیمان گوتن : لەچاوئێمەدا ئیش‌کردن لەش ساغیمان پێ دەبەخشێ وامان لێ‌هاتووە کە هەوای عیراقو هەوای نیشتیمانی عەرەب هەڵدەمژین سەر لەنوێ ژیانمان نوێ دەبێتەوەو گەنج دەبینەوە ، مرۆڤ بڕواو سەربەرزیی‌و خۆڕاگرین‌و توانای زیدە بەخشینی لە باوەڕو کاری بەرداریەوە وەردەگرێ ، ئێوە ئەمڕۆ لەم ئۆردووکایەداو لە هەموو جێگایەکدا لە خاکی عراق تەنیا عراقی مەزن بنیاتنانێن بەڵکو بنەرەتی پتەوی نەتەوەی عەرەب دادەمەزرێنن .

هەمیشە شورشەکەنان لەلای عەرەب جێگای بڕوا بووەو ئێوەش انشاءالله لەلای عەرەب جێگای بڕوا دەبن .. عراقی‌یەکان لە زاخۆوە تا وەکو فاو ساڵ لەدوای ساڵ بۆ عەرەبی ساغ دەکەنەوە کە شایستەی هەڵگرتنی پەیامە مەزنەکەن لە پێناوی خزمەت‌کردنی نەتەوەی عەرەبو لە پێناوی پاراستنی شەرەفو خاكو ئابڕوو پاشەڕۆژیدا . پێش ماوەیەك قەوارەی زایۆنی بڕیارێکی‌دا ، ئەوە بڕیارێکی ترسناك بوو کە بریتی‌بە لەوەی قودسی شەریف بە پایتەختی قەوارەی زایۆنی دابنرێ .. ئەم بڕیارە بەراستی ترسناکە بەڵام لە ئەقڵیەتی قەوارەی زایونی‌و نیازە دوژمنایە تکاری‌یەکانیدا شتێکی نوێ نی‌یە.ئێمە کاتێك ئەوە ڕەفز دەکەین شتێکی نوێ نی‌یە . ئێمە کاتێك ئەوە ڕەفز دەکەین کە قەوارەی زایۆنی قودس بکات بە پایتەخت بۆ خۆی ، مانای ئەوە نی‌یە کە دانی پێدادەنێین کە تەل‌ئەبیب پایتەختیەتی ، ئێمە بەداگیرکەری خاکی فەلەستین‌و داگیرکەری خاکی تری عەرەبی‌دا دەنێین و قەوارەکەشی بۆ ئەوە دامەزراوە تا وەکو هەڕەشە لە پاشەڕۆژو دەسەڵاتو ئاواتەکانی نەتەوەی عەرەب بکات .

هاوڕێینە گوتمان : پێش ماوەیەك زایۆنی دوژمن بڕیارێکی ترسناکی دەرکرد ئەویش ئەوەیە کە قودسی شەریف بکات بە بارەگای حکومەتەکەی‌و بیکات بەبارەگای پایتەختەکەی ، ئەم بڕیارە شتێکی تازە نی‌یە ، چونکە ئەو تەل‌ئەبیبی کردوە بە پایتەختو تەل‌ئەبیب هی عەرەبە نەك تەنیا قودس هی عەرەبە کاتێك سەرکێشی‌و کەللە گەرمی‌و خۆبایی بوونی دەگاتە ئەو رادەیەی کە قودسی شەریف بکات بە پایتەخت بۆ خۆی ئەوا مانای ئەوەیە کە گەیشتوتە ئەوپەڕی پلەی مەیدان‌داری کردن لەگەڵ نەتەوەی عەرەبو مانای ئەوەیە کە گەیشتوەتە ئەو پەڕی پلەی گاڵتەکردن بە مافی عەرەبو دەسەڵاتی عەرەبو مانای ئەوەیە کە گەیشتوەتە ئەو پەڕی پلەی گاڵتەکردن بەڕای گشتی جیهان ، بیستووتانە کە شتەکە دەنگی داوەتەوەو ... لیرەو لەوێ چەند رۆژنامەیەك دەربارەی ئەم مەسەلەیە نووسیویانە ، ئەوی ساغ بوەتەوەو بەهۆی گشت ئەو تاقی‌کردنەوانەوە کە لەم ساڵانەی دوایدا بەسەر نەتەوەی عەرەبدا تێپەڕیون ، هەموو عەرەبەکان چاوەڕێی دەست پێشکەری بوون لە عیراق چونکە عیراق نە لە ئەقلی‌و نە لە ویژدانی‌و نە لە بیرەکانی‌داو نە لە سامانی داو نە لەوەدا کە لە دەستی دێ تەنیا مولکی عیراقی‌یەکان نی‌یە بەڵکو بووە بە مولکی هەموو عەرەب .

بۆیە دەبوو هەڵویستێکی کاریگەر هەبێ‌و کەوا بوو هەڵویستەکاریگەرەکە کامەیەو هەموو بڕیارێکی نزیکانە وەڵامە جیددی‌یەکەی بەرامبەر بە قەوارەی زایونی پتك نەدەهێناو لەسەر ئەو بنەرەتە رامان هاتە سەرئەوەی کە لە گەڵ برایانی سعودی‌یە باسی بڕیار دانێك بکەین‌و بڕیارەکەش ئەوە بوو کە چاوتان پێی کەوتوو لە رۆژنامەکاندا بڵاوکرایەوە .

کاتێك قسەمان لەگەڵ برایان کرد لە سعودی‌یە بەباشی هاتنە پێشەوە و لەوانەیە هەبێ لە ئێوە پرسیار بکات . ئەم بڕیارە بێ‌گومان بەکردەوە لەمەیدانی جیهانی‌و نەتەوەی عەرەبدا دەنگدانەوەیەکی فراوانی هەبوو ، ئێستا زوربەی وڵاتانی نەتەوەی عەرەب پشتگیری‌کردنی ناوەڕۆکی ئەم بڕیارەیان راگەیاندو بەو دەوڵەتانە گوترا کە باڵیۆزخانەیان لە قودس هەیە باڵیۆزخانەکەیان لە قودسی بگوێزنەوە ئەگینا دوای سێی رۆژ پاش ئەم ئاگادارکردنەوەیەی کە لەگشت ئەو دەوڵەتانە کرا کە باڵیۆزخانەیان لە قودس هەیە پەیوەندی‌یان لەگەڵدا دەپچڕێنین ، ئیتر جیهان بەجیددی سەرنجی ئەم بڕیارەی دا جا لە نێو ڕێکخراوە نێو دەوڵەتی‌یەکانەوە بووبێ یاخود لە ڕێکخراوە هەرێمایەتی‌یەکاندا .... بۆچی جیهان بە جیددی سەرنجی ئەم بڕیارەی دا .... چونکە بڕیارەکە خۆی جیددی بوو بۆ پروپاگەندە نەبوو ... مەبەست لە بڕیارەکە ئەوەیە کە بەکردەوە پەیوەندی لەگەڵ ئەو دەوڵەتانە دەپچڕێنین کە پەیڕەوی بڕیارەکەی قەوارەی زایۆنی دەکەن یاخود بەدەنگیەوە دێن ... ئێمە ئەمە دەکەین‌و وای بۆ دەچین کە هەموو برایانی عەرەب هەمان شت دەکەن .

ئێوە ئەو پرۆژە جەنگاوەرەن کە خاکی عەرەب لە قەوارەی زایۆنی پاك بکەنەوە

لەوانەیە یەکێك بپرسێ‌و بڵێ ئایا ئەمە باشترین بڕیارە ... نەء باشتر لەمە ئەوەیە کە تەل ئەبیب بدەینە بەر بۆمبا بەڵام تا وەکو توانای وەڵام دانەوەی دوژمن بە بۆمبا دێتە پێشەوە پێویستە هەموو ئەو چەکانە بەکاربهێنین کە لە بەردەست دانو برایانی تری عەرەب دەتوانن لەمەدا یارمەتیمان بدەن ، ئەگەر مەسەلەکە پەیوەندی بە عیراقەوە هەبوایە بەتەنیا ، ئەوا چەند بڕیارێکی تری دەدا سەرەڕای ئەم بڕیارە بەڵام ئێوە ئەوەتان لەبەرچاوە کە عیراق پێویستە لەیەك کاتدا بەدوو مەسەلە کار بکات ..

بەپێی تواناکانی خۆی بەرەو ئاواتەکان و بەرەو بڕیارە باشترینەکان ڕەنگی نەخشە بڕێژێ و لەگەڵ برایانی عەرەب بەو پێیەی لە تواناداهەیە کار بکات لە سەر ڕێگای بڕیارە باشترینەکانو لەسەر ئەم بنەڕەتە دەست‌پێشکەری‌یەکە هاتە پێشەوە .

ئەم بیرانە خرانە بەردەمی برایان لە سعودیەو ئنجا هەموو برایانی عەرەب کە هەڵویستی لەباری پشتگیری‌کردنی ناوەڕۆکی بەیاننامەکەی عیراق‌و سعودی‌یەیان نواند لەهەر وڵاتێکی عەرەبەوە هەڵویستێك بنوێنرێ برینی‌یە لەوەی کە هەنگاوێك بەرەوپێش هاوێژرا بەرەو ئامانج ، پێویستە ئەو هێزانە کۆبکەینەوە کە دەتوانن لەگەڵ ئێمە بۆ خزمەتی شەڕەکە بەرەوپێشی بەرنو لەهەمان کاتدا ئەوەمان لەبیر نەچێ کە هەمیشە بەرەو ئامانجە ستراتیجە دوورەکان مل بنێین ئەوانەی کە هەموو عەرەبو هەموو رژێمە عەرەبی‌یەکان ناتوانن بیکەنێ یاخود ناتوانن خۆیانی بۆ ئامادە بکەن .

پێش چەند رۆژێك گوێم لە وتاری حاکمێکی عەرەب بوو وتارێکی ناوخۆیی قسەی لە کونفرانسی حزبەکەیدا بە ئەندامانی کونفرانسەکەی ووت : ئەو راگەیاندنەی صدام حسین بڵاوی کردوە راگەیاندنێکی دەستی راستە هیچ یەکێك لەوان پێی نەگوت : تۆ هۆ چاپڕەوەکە هیچ یەکێك پێی‌نەگوت برا هۆ چەپڕەوەکە . . کلکایەتی چەپڕەوی‌یە یاخود کلکایەتی نەکردن .. هۆ برا هۆ چەپ ڕەو کە بەم زووانە پێش چەند مانگێك بووی بە چەپڕەو ، ئەو راستڕەوی کلکایەتی کردنە یاخود هەڵوێستی سەربەستی سەربەخۆیانە .

ئەوی بیەوێ گشت عەرەب رابپەڕێنێ راگەیاندنی نەتەوەییە ، بنکەی بێگانەمان ناوێ لە نیشتیمانی عەرەبداو نامانەوێ کەس لە نیشتیمانی عەرەبدا ببێ بە خزمەتکارو نۆکەرو ئاڵقە لەگوێی بێگانە ، عەرەبەکان کاتێك بێگانە روو بەروویان دەبێتەوە هەموو دژی بێگانە یەك دەگرن عەرەب لەنێو خۆیاندا بە چەك شەڕ ناکەنو بەکام ڕێگایە باشەو بەڕێو شوێنی سیاسی و وتووێژ گیروگرفتەکانیان چارەسەر دەکەنو لەو بۆ

چوونەوە هەنگاو دەهاوێژن کە یەك خێزانن ئەگەر چی لەبیرو راشدا جیاواز بن ، ئەم حاکمە عەرەبە پێیان دەڵێ تو خوا راگەیاندنی واتان دیوە وشەیەکی لەبارەی فەلەستین تێدا نی‌یە ئەو نەتەوەی عەرەبە کە دەبێ سەربەخۆو ویستی خۆی بەدەست‌خۆیەوە بێ‌و وزەو توانا داریەکانی بۆ سوودو قازانجی هەژارەکانی تەرخان بکاتو ویستەکەی ئازاد بێ ، لە راگەیاندنەکەدا برگەیەك هەیە دەڵێ : عەرەب دژی ئەو بێگانەیە یەك ریز دەوەستن کە دەسەڵات یاخود سەربەرزیی یان سوودو قازانجیان پێ‌شێل دەکات .. ئایا ئەمە « ئیسرائیل » ناگەیەنێ ،

لە هەمان بۆنەدا لە ٨ی شوبات کاتێك راگەیاندکەمان بۆ جەماوەر راگەیاند لە بەغدا روونمان کردەوە کە مەبەستی بنەرەتی لەمە رزگارکردنی خاکی عەرەبەو لەپێشەوەی ئەو خەڵکەی کە دەمانەوێ رزگارمان بێ لێیان قەوارەی زایونی‌یە ، خەڵکی ئاوەها لە نیشتیمانی عەرەبدا هەن دەیانناسین بەڵام چی بکەین لەوانیش تاڵو تفت تر هەیە ، ئەو تاڵەی لەوان تاڵو تفت ترە قەواردی زایۆنی‌یە ، بەڵام خەڵکی واش هەیە شایستەی ئەوەن بەشمشێر سەریان بپەڕێنرێ ، ئەو حاکمە عەرەبی‌یە کە ناسنامە یاخود جنسیەی وڵاتێکی عەرەبی هەیە باسی گەلەکەی دەکات و گەلەکەشی لەدژی لە شورشدایەو ئێوە دەزانن‌و هەموو قسەیەك دەخوێننەوە ئێمە نامانەوێ ناوبهێنین ... هەرەشە دەکاتو دەخورێ و زۆر بەکەمی خۆی پێ دەگیرێ لەوەی توورە نەبێ .. لە هەمان وتاردا گوتی ئێمە لە ئێستاوە سەری هەموو ئەوانە دەبڕین کە هەوڵ دەدەن لە دژمان بوەستن بێگومان لە نێو کۆنفرانسەکەیدا ، گەلەکەمان لەوێ لەم هەڕەشەو گوڕەشانە ناترسێ‌و بەردەوام دەبێ لە ئابلۆقەدانی

ئەو حاکمە عەرەبی‌یە تا وەکو دەبێ بە مرۆڤ یاخود دەڕوا .

شورشەکەتان لە ئێوەی دەوێ کە لە ئۆردووگای قادسیەدا گیانی قادسیە زیندوو بکەنەوە ئێوە تەنیا ناوی قادسیەتان پێوە نی‌یە لەم ئۆردووکایەدا بەڵکو شەرەفیتان پێبڕاوەو گیانەکەیتان پێ‌بڕاوە لەگەڵ ئەوپەڕی ئامادەبوون بۆ قوربانی‌دان هەر وەکو پیاواتی پێشووی قادسیە وا بوون لە رزگارکردنی نەتەوەی عەرەبو رزگار کردنی هەموو نیشتیمانی عەرەب نەك هەر تەنیا پاراستنی عراقی سەربەستی سەربەرز ئەم چارەنووسە دیارە ئەم برا عەرەبانە تێیاندایە لە سودانو موریتانیاو سووریاو ئەردەنەوە هاتوون .. باشە چی هێناوتی بۆ ئۆردووگای قادسیە .. یەك گیان ، گیانی نەتەوەی عەرەب هێناونی ..

عەمامەی رۆژهەڵات بە عەمامەکانی تری لە خۆی بچووکترەوە خەریك بوو بێ‌گومان بایەخیشی نەما مەبەست خومەینی‌یە ، خومەینی لە سەرەتاوە کە هات دەستی‌کرد بە هەڵشاخان بە نەتەوەی عەرەبو هەڵشاخان بە خلیج و هەڵشاخان بە عیراق . . . لێرەوە هەڵئەشاخی . . ئێمە نایشارینەوە ئەمان گوت هەر بێگانەیەك کە دەست درێژیی بکاتە سەر عەرەبێکی خراپ لە جۆری ئەو عەرەبەی کە پێش تۆزێك باسمان کرد ئەوا شمشیری بۆ هەڵدەکێشین‌و لە تەنیشت عەرەبەکە دەوەستین‌و بگرە لە پێش عەرەبەکەوە شەڕ لەگەڵ دوژمن دەکەین ..

چی لەبارەوە دەڵێن ئەوانەی لەبارەیەوە دەڵێن ئەمە بیری جاهیلی‌یە بابڵێن ... ئا ئەمانە بیری نەتەوەی عەرەبن پێش ئیسلام‌و ئیسلامیش هات بۆ ئەوەی واتا سەرتاپاگیرە مرۆڤ پەروەرو قوولەکانی پێ‌ببەخشێ و هەمیشە عەرەب لەگەڵ عەرەب بوو .

پێش ماوەیەك حاکمێکی عەرەب ، بەداخەوە چۆن ڕێگای بەخۆی داوە کە ئەم هەڵە گەورەیە بکات ، گوتی : دیانەکان واتا مەسیحی‌یەکان لە نیشتیمانی عەرەبدا یان دەبێ بەم مانا یە ببن بەموسلمان یاخود بڕۆن . . یاخود ئەوان عەرەب نین‌و ئەوەی لە بیرچوە کە قورئانی پیرۆز کە بۆ پێغەمبەری موسڵمانان‌و پێغەمبەری عەرەب محمد درودی خوای لێ بێ هاتووە ، ئەم قورئانە مەرجی دانەناوە کە مەسیحی یان دەبێ ئیسلام بێ یاخود عەرەب نابێ ... یان دەبێ موسڵمان ببێ یاخود نیشتیمانی عەرەب بەجێ‌بهێڵێ ... بۆیە بیدعەتی تازە دەردەکەوێ .. کەسانێك خۆیان کردووە بەگەورە لە ئایین داو هی تر خۆیان کردوە بەگەورە لە نەتەوەیەتیدا هەموو رۆژێ‌و بەردەوام بیروباوەڕەکانی ئایین‌و بیروباوەڕەکانی نەتەوەیی پێشێل دەکەن .

پێی‌بڵێ بۆچی . . . چی هێناتیە سەر ئەم کارە . لە کاتێکدا عەرەبەکان لە سەریانە مەسیحیەکانیش کە عەرەب‌نین کۆبکەنەوە لە هەموو شوێنێ دژی بڕیارەکەی ئیسرائیل کە قودسی داناوە بە پایتەختی کیانی زایۆنی ، ئالەم وەختەدا حاکمێکی عەرەب دێتو دەڵێ مەسیحیەکان یان دەبێ موسڵمان ببن یان ئەوەتە عەرەب‌نین .

مەسیحیەکان لە عراق بە گژ سوپای فارسەکاندا چوون‌و مەسیحی بوون بەر لەوەی سوپای موسڵمان لە دوورگەوە بێت ، ئەم مەوزوعە لە مێژوودا ناسراوە، برایانی عەرەبو هاوڕێیان لە عیراقدا دەیزانن کە بەر لەوەی سوپای موسڵمان لە دوورگەوە بێتو بگاتە عیراق ، عیراقیەکان بە عەرەبایەتیان چوون بە گژ فارسەکاندا بەر لەوەی موسڵمان‌بن زوربەیان مەسیحی بوون‌و دەیانزانی کە سوپای فارسەکان بشکێ‌و سوپای موسڵمان بێت داوایان لێ دەکا ببن بە موسڵمان بە پێی ئەو بۆچوونەی لە قورئاندایە ، لەگەڵ ئەوەشدا هەرگیز وازیان لەوە نەهێنا عەرەبایەتی خۆیان ساغ بکەنەوە لە بە گژاچونی فارسەکاندا ، جا ئەوەتە لە جیاتی ئەوەی هەموو عەرەب یەکخەن ، دەیانەوێ بە هەر شێوەیەك بێ مەسیحیەکان هان بدەن لە ناونیشتمانی عەرەبی‌داو لە ماوەی قسەی واوە مەسیحیەکانی ئەورووپاش دەڵێن : فەرموو ئەوە عەرەب ، چون لە گەڵیانا بژین ، ئەوەتا مەسیحیە عەرەبەکان کە لە گەڵیانان‌و لە گەڵیان دەجەنگن‌و لە گەڵیان شەهید دەبن شێوازی ڕەگەزپەرستیان بە سەردا فەرز دەکەن بە جۆرێ هەتا شێوازی وا لە قورئانیشدا نی‌یە .

نموونەی وامان هەیە لە نیشتمانی عەرەبدا سەد جار پێ بە سەر سنگمانا دەنێن ، کە پێیان لادەبەین ، پشووی ئەوەمان هەیە خۆبگرین بۆ لابردنی پێیان نەوەك پێی بێگانە لە سەر سنگی ئەوان‌و لە سەر سنگی ئێمە بێ .

شۆڕشی ئێران بەرپابوو ، هەموو ئومێدەواری چاکەخوازی بووین ، گوتمان بە خوا شا رۆیشت لەوانەیە یەکێك بێت شا نەبێ ، کە چی ئەو پیاوە هات کە ١٤ ساڵ لە عیراق بە خێری عیراق پاراستنی عیراق ژیا ، یەکەمجار بە عەرەب دەستی پێ‌کرد : جا ئەو سا کێ دەیتوانی قسە لەگەڵ خومەینی بکا ، بەڵام ئیستا بچووك بۆتەوە ، کە ڕووی لە یەکێتی سوڤیەت دەکرد ڕوویان وەردەگیرا ، ڕووی لە ئەمەریکا دەکرد بە هەمان دەستوور ، خۆ عەرەبەکان ، هەندێکیان جێی داخ‌و ئێستە هەندێ رژیمی عەرەبی وەك لقی بی ئەلەرزین ...

پێمان گوتن ئەگەر ئێوە لەمە دەترسن بە خوا بەعسی‌و عیراقی لە سایەی باوەڕی حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالستی‌دا لە خوا نەبێ لە کەس ناترسن .

کە هاوڕێکانتان دەستیان کرد بە زۆران بازی کردنی – ڕەتانیان – وایان لێ‌کرد بە خۆیەوە خەریك بێ ، یا خۆی لەگەڵ گەلانی ئیراندا خەریك بکات،بەهای ئەوەی نەما ببێ بە ناوەڕۆکی پاستان، بێگومان هیوایان

بروانە ل : ١٠

Institut Kurde de Paris

ئێمە پەیوەندی لەگەڵ ئەو دەوڵەتانە دەپچڕێنین کە بە دەنگ بڕیارەکەی قەوارەی زایۆنییەوە دێن و باڵیۆزخانەکانیان لە شاری قودس ناگوێزنەوە

بڕیاری باشتر ئەوەیە کە بە بۆمبا لە تەل ئەبیب بدەین بەڵام پێویستە لە هەموو ئەو چەکانە بەکار بهێنین کە لە بەردەست دان تاوەکو توانای ڕەت کردنەوە دێتە پێشەوە

پێی بوو ، خۆی ئەوانەی لە پشتیەوەن و خۆی و ئەوانەی نەخشەیان بۆ کێشتا کە بەو جۆرە بێت بۆ ئێران ، وایان دەزانی یەکەم لایەن دەیدا بە عەرزا حزبی بەعسە لە عیراق ، بەڵام بە هەڵەچوون لە گەلی عیراق باش نەگەشتبوون و لە حزبەکەمان باش نەگەشتبوون .

دوێنێ بینیتان ـ بە داخەوە ـ ڕووخاوی ڕەوشت گەیشتە ڕادەیەك ، لای هەندێ ڕژێمی عەرەبی ، ڕاستە براکانمان بە جنسیە لە وڵاتی عەرەبی سوریای برا قینیان لە حزبی بەعسە ، وای لێ هاتووە هەر چی بەڵایەکی بە سەر بێ لە وڵاتەکەی وا ئەزانن ئێمە جوڵاندومانە ئێوە هەموو گەل کە ئێمە ئەجوولێنن : ئێستگەکان هەموویان ، قەوارەی زایۆنی و ئێستگەی واشنتون و ئێستگەکانی فلانە لایەن و فلانە لایەن ، هەر قسە دەکەن ، بەڵام هیچ بایەخیان پێ نادەین ، هەندێ هاورێ گوتیان بۆچی گەلەکەمان ئەوەندە سەفەر بکەن ، گوتمان لێیان گەڕێن با سەفەر بکەن و هەموو لایەك ببینن ، ئێستگەکانیان کارمان تێ ناکەن ، هاندانیان کارمان تێ ناکا ، ناتوانن هیچ بکەن ، بەم جۆرە هەر حاکمێکی عەرەب تووشی بەڵا ببێ لۆمەی ئێمە دەکا حوکمڕانەکانی سووریا، نازانم ئاگایان ئەزانن یان نازانن بەم کارەیان یان باڵوێزخانەکە خۆی وای کردووە، نازانین واز دەهێنن بزانین ئەوان چی دەڵێن .

هەر چۆنی بێ ، ئەوا ئێوە لە صدام حسین زویر بوون یەك بۆمبا بۆ صدام حسین بەسە ، لە سەرکردایەتی زویربوون ، کادرێکی پێشکەوتوو یەك کیلو تی . ئن . تی تەقینەوەی بەسە ، ئێوە لە من زویر دەبن ، ئەوەندە بەسە چەند دەمانچەیەك بنێرن وەك دۆزینمانەوە ، بەڵام ژەهر بۆ چی ، ئایا دەیانەوێ گەلی عیراق هەموو دەرمان خواردوو بکەن ، ئەم گەلی عیراقە ، ئەم گەلە مەزنەی پشتیوانی ئێوەیە ،کە ئەگریان کەس نەبوو فرمێسکی چاوتان بسڕێ عیراقیەکان نەبێ .

کە شەڕی تشرین بوو، محمد حیدر هاتە لامان، وا بزانم هەشتەم ڕۆژی شەڕ بوو ، محمد حیدر ئەوسا جێگری سەرۆك وەزیران بوو نازانم ئێستا چیە ، گوتی سوپای ئیسرائیل هەموو دەبابەکانمانی شکاندووەو بەرەو دیمەشق دێ و هیچ چەکمان نەماوە دژی وەستاندنیان . لە وەزعێکی نەفسی ڕووخاودا بوو ، لە ئەنجومەنی نیشتمانی چاوم پێی کەوت ، پێم گوت دەبابەکانمان بەرەو لای ئێوە دێن و فرۆکەکان گەیشتنە دیمەشق ، دەبابەکان لە ڕێگادان ئێوە هەر ئەو زەویەمان بۆ ڕاگیر بکەن تا یەکەم دەبابەی عیراق دەگاو دڵنیا بن ئێمە ئەو ئەرزە نادەین بە دەستەوە تا یەك عیراقی بە زیندوویی مابێ چونکە ئەم گەلە ، بێگومان ئیتر دوایی بە سەرهاتەکە دەزانن و ئەوانیش دەیزانن ، هەر چەند جاروبار دانی پیا دەنێن و هەندێ جار ئینکاری دەکەن ، ئەمە گرنگ نیە، گرنگ ئەوەیە گەلی مەزنمان لە دیمەشقی مەزن و لە حەلەبی رووسوورو لە هەموو شارێکی سووریا ئەو دەورە مەزنە دەزانێ سوپای عیراقی لەو شەڕەدا بینی . باشە کە واتە بۆچ دەتانەوێ ئەم گەلە بە ژەهر بکوژن کاتێ ڕۆژێ لە ڕۆژان ئاوا کارتان پێی دەبێ.

مانگ و نیوێ لە مەو بەر ڕاپۆرتێکم لە ئاسایشی گشتییەوە بۆ هات ، یان لە موخابەراتەوە دەڵێن دڵنیا بووین کە لایەنەکانی ئێران نەخشەیان داناوە بۆ ئەوەی ئاوی خواردنەوە لە کەربەلاو نەجەف ژەهراوی بکەن تا ناکۆکی تایفەگەری دروست بکەن لە ناو عیراقدا ، گوتمان بە دوای مەسەلەیەدا بچن و هیوادارین ئەم ژەهرە بۆ ڕاپەڕاندنی کاری وا بێ ڕەوشتانە نەبێ ، بەڵام لە هەموو حاڵێکا هاورێیان هەموو ئەم خراپە کاریانەی لەم حاکم یان ئەو حاکمی عەرەبی دەبینن نابێ باوەڕمان بە نەتەوەی عەرەب و گەلی نەتەوەی عەرەب کەم بکاتەوە ، هەتا لە سەرمانە هەمیشە لە هەڵوێستی چاکی حاکمیکی عەرەبیدا کە هەڵوێستی چاکی دەبێ و لە هەڵوێستی خراپی هەر حاکمیکی عەرەبیدا کە هەڵوێستی خراپی دەبێ هەمیشە جیاوازی بکەین لە نێوان حاکم و نێوان گەلدا لە نێوان جەماوەر و نێوان حاکمدا لە نێوان خێرخوازەکان و خراپ خوازەکاندا ، لە نێوان ئەوەی هەڵوێستی ئیجابی دەنوێنێ و ئەوەی هەڵوێستی شەڕانی ، بێگومان هەر چیەك بکەن هەر ئەزانن و کەسانی تریش ئەزانن کە بۆنی باروت لە سەر ئەرزی جولان یەکەم کەسی دەیەوێ شەرفی بۆن کردنی هەبێ عیراقی بەعسیە ، بۆنی باروت لە سەر خاکی فەلەستینی عەرەبی یەکەم کەس بیەوێ شەرفی بۆن کردنی هەبێ عیراقیەکانن لە سایەی ئەم بیرو باوەڕەدا لەبەر ئەوە ، هەرچەندە ئەوان یان کەسانی تر هەوڵ بدەن وەزعی مەزنی عیراقیەکان لە خزمەتی نەتەوەی عەرەبدا بوەستێنن ناتوانن بیوەستێنن چونکە ئەم وزەیە حاڵی خۆی و ئاراستەیی خۆی لە بیرو باوەڕی شۆڕشی تەموزی مەزنەوە وەردەگرێ ، ئێوە دەزانن ، دەزانن کە قەوارەی زایۆنی دنیای پڕ کردووە لە هەڵاو قیژە قیژ دەربارەی گوایە بومبای ئەتۆمی عیراق ، گولدامائیر گوتی ناخۆشترین ڕۆژ لە ژیانی ئەو ڕۆژەیە منداڵێکی فەلەستینی لەسەر زەوی فەلەستین لە دایك ببێ، چونکە ژمارەی عەرەب لە خاکی فەلەستینی زەوت کراو زیاد دەکا . وا دیارە قەوارەی زایۆنی لە ئێوەو چاوی ئێوەدا پڕۆژەی جەنگاوەری داهاتوو دەخوێنێتەوە ،کە لای دەبات و خاکی عەرەبی لەوو لە بەدکاریی ئەو پاك دەکاتەوە .

ڕۆژێ لە ڕۆژان عەردبێکی لادێیی شیری مەڕی بەساردی هێنا ، بە پارچە قوماشێ مەنچەڵەکەی گرتبوو پێیان گوت شیرەکە ساردە ئیتر بۆچی دەترسی دەستت بسووتێ ، گوتێ کاتێ گەرم بوو دەستی سووتاندم، وا دیارە قەوارەی زایۆنی تا ئێستا حسابی ئەوەتان بۆ دەکا ، ئەڵێ ئەمانە مادام ڕێگای زانست و باوەڕی بەراستیان گرتووە بۆ بنیاتنانی عیراقی مەزن و عیراق بۆ خزمەتی نەتەوەی عەرەب تەرخان دەکەن ، کەواتە ئەوانە شیری کوڵاون هەتا ئەگەر ساردیش بن .

ئێمە ، بەو خوایە نکوولی لەوە ناکەین لەو کاتەدا کە دەتوانین هەڵچین و تووڕە ببین ، هیچ شتێ نامان وەستێنێ تا تووڕەیی خۆمان بەسەر قەوارەی زایۆنیدا بڕێژین ، ئەمەش دەکەین ، هەموو ئەم تاقی کردنەوەیە لەبەر چاومان گەورەو شیرین نابێت نەك هەر ئێمە دەڵێین گەورەیە ، نەك هەر عەرەبی دڵسۆز دەڵێن هەتا بێگانە بە وێژدانەکانیش دەڵێن مەزنە ، بەڵام ئەم تاقی کردنەوە مەزنە لە بەر چاومان شیرین نابێ تا لە خزمەتی نەتەوەی عەرەب و شەرەفیاو ڕێز یا نەبێ و لە خزمەتی مرۆڤەکانی و لەسەر ڕێگای ڕزگاری فەلەستین بەخت نەبێ ، تەنها لەسەر ئەو ڕێگایەو هیچ ڕێگایەکی تر نا .

هاورێیانی عەرەب سڵاومان بگەیەنن بە هاورێ و برایانی عەرەب لە هەموو شوێنێ و لەسەر هەر پارچە زەویەك و هەموو گەردێك خاکەکەی ماچ بکەن . هاورێیانی عیراق سڵاومان لە هەموو هاورێکانتان بکەن .

ئەمەو سەرۆکی فەرماندە نانی نیوەڕۆی لە ئوردوگاکە خوارد لەگەڵ سەرۆك کەرتەکانی کارو ژمارەیەك لە کارکەران . پاشان بەشدارانی کار کەوا قۆلی هەشتەمی کاروباری ئوردوگاکەن لە لاوان و قوتابییانی عیراق و قوتابییانی عەرەب کە لە زانکۆکانی ئەوروپاو ئەمەریکا دەخوێنن شانازییان دەربڕی بەرامبەر سەرۆکی فەرماندە کە خۆی لە باری ژیانی هاووڵاتیان دەپرسێتەوەو بەشداری کاروباریان دەکاو لە هەموو لایەنێکی کاروباری خزمەتی نەتەوەی عەرەبدا بەشدارەو شانازییان دەربڕی بە تاقی کردنەوەی عیراقی مەزن .

ئەوەی شایانی باسە بەرێزان ئەندامانی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش تایە عبدالکریم وەزیری نەوت و عبدالفتاح محمدامین وەزیری حوکمی محلی لەگەڵ سەرۆکی فەرماندە دابوون و لە کاتی چوون و بەرێ کردنی سەرکردەدا هاورێ حسن نقل ئامیری ئوردوگاو هاورێیانی تر ئامادە بوون .

Institut Kurde de Paris